Inspraakbundel

Zienswijzen op Ontwerp-instemmingsbesluit ‘WINNINGSPLAN OPEINDE-ZUID & MIDDELBUREN’

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt Winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten
http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage

INHOUDSOPGAVE

WOORD VOORAF…… 3

KENNISGEVING…….. 5

MONDELINGE EN SCHRIFTELIJKE ZIENSWIJZEN :

OPZOEKTABEL

REGISTRATIENUMMER VERSUS ZIENSWIJZENUMMER…….. 8

ALFABETISCH OVERZICHT ORGANISATIES EN ZIENSWIJZEN…… 14

ZIENSWIJZENUMMER 0001 TOT EN MET 0207……15

Februari 2020

Woord vooraf

Van donderdag 14 november 2019 tot en met vrijdag 27 december 2019 lag het ontwerp-instemmingsbesluit voor het 'WINNINGSPLAN OPEINDE-ZUID & MIDDELBUREN' ter inzage. Een ieder kon naar aanleiding van het ontwerp-instemmingsbesluit een zienswijze inbrengen. Overheden konden een zienswijze in de vorm van een reactie geven.

Gaswinning uit de kleine velden
In Nederland zijn er zo'n 240 kleine gasvelden waarvan ongeveer de helft op land ligt. Ongeveer de helft van het geproduceerde gas in Nederland komt uit de kleine velden. De jaarlijkse hoeveelheid gas dat wordt gewonnen uit alle kleine velden neemt af omdat verschillende gasvelden uitgeput raken. En ook al is Nederland voor de energietransitie begonnen met het afbouwen van gas, is gas de komende decennia voor de leveringszekerheid en de energievoorziening nog steeds nodig. Het gebruik van gas uit eigen land leidt daarbij tot een lagere uitstoot dan geïmporteerd gas. De risico's en impact van gaswinning uit kleine velden zijn niet vergelijkbaar met die van gaswinning uit het Groningenveld. Waar het gas uit kleine velden veilig gewonnen kan worden, wordt de winning dan ook toegestaan. Opeinde-Zuid & Middelburen zijn zulke kleine velden.

Wat staat er in het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen?
Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) heeft een verzoek tot instemming met het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen betreft de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Leeuwarden. Geografisch gezien liggen de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen in de provincie Fryslân, in de gemeente Smallin-gerland en in het verzorgingsgebied van het Wetterskip Fryslân.

Opeinde-Zuid
Uit het Opeinde-Zuid gasveld wordt sinds 1980 gas gewonnen vanaf de mijnbouwlocatie in Drachten. De reden van de aanvraag is een actualisatie van de productieprognose, bodemdalingsberekening en seismische risicoanalyse. De gaswinning eindigt eind 2036.

Middelburen
Uit het Middelburen gasveld wordt sinds 1980 gas gewonnen vanaf de locaties in Drachten en Middelburen. De reden van de aanvraag is een actualisatie van de productieprognose, bodemdalings-berekening en seismische risicoanalyse. Vermilion wil door middel van het boren van een sidetrack de gaswinning uit het Middelburen-veld optimaliseren. De gaswinning eindigt eind 2028.

Ontwerpinstemmingsbesluit en onderliggende stukken
Het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen is voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de Mijnraad om advies gevraagd. Alle uitgebrachte adviezen zijn meegenomen in de ontwerp-instemmingsbesluiten en zitten bij de onderliggende stukken die ter inzage lagen.

Zienswijzen
Op het ontwerp-instemmingsbesluit zijn binnen de inspraaktermijn in totaal 230 zienswijzen binnengekomen, waarvan 207 uniek. De zienswijzen zijn integraal opgenomen in deze bundel. U kunt deze inspraakbundel downloaden van http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage.

Registratie en verwerking
De ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel op pagina 14 kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende zienswijzenummer worden opgezocht.

Verdere procedure
Bij het instemmingsbesluit in de antwoordnota op de zienswijzen en reacties wordt aangegeven of en hoe met de zienswijzen en reacties rekening is gehouden. Het moment waarop de ter visie legging plaatsvindt wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere lokale huis-aan-huis bladen en op http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage. Een belanghebbende die op het ontwerp van een instemmingsbesluit een zienswijze heeft ingebracht, kan later tegen dat besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 59581
13 november 2019

Ontwerpinstemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen voor gaswinning, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Kennisgeving

De Minister van Economische Zaken en Klimaat heeft een ontwerpinstemmingsbesluit opgesteld voor de instemming met het gaswinningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen. Van 14 november 2019 tot en met 27 december 2019 ligt het ontwerpinstemmingsbesluit ter inzage. Eenieder kan reageren op het ontwerpinstemmingsbesluit met een zienswijze. In deze kennisgeving staat hoe dat gaat.

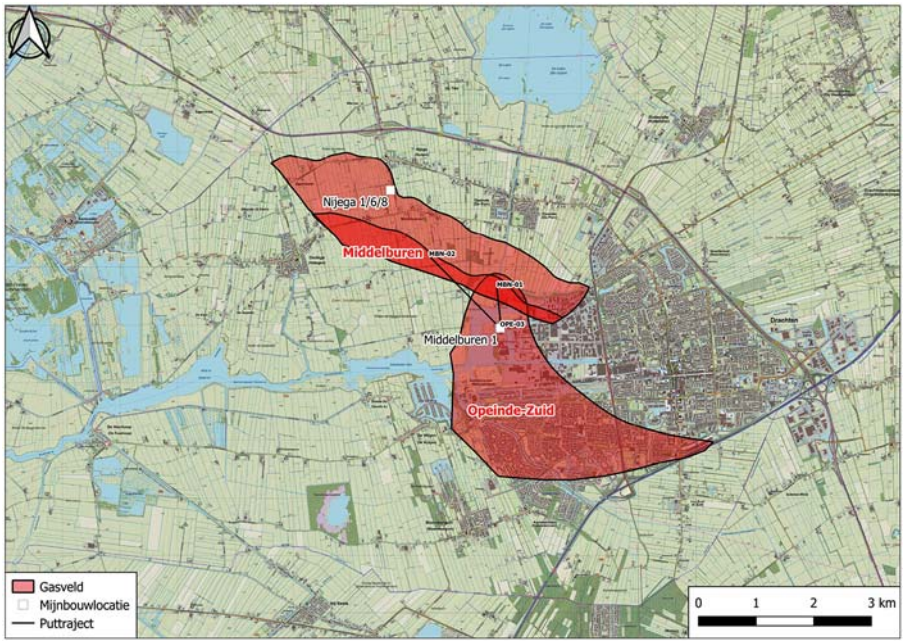

Gaswinning uit de kleine velden

In Nederland zijn er zo'n 240 kleine gasvelden waarvan ongeveer de helft op land ligt. Ongeveer de helft van het geproduceerde gas in Nederland komt uit de kleine velden. De jaarlijkse hoeveelheid gas dat wordt gewonnen uit alle kleine velden neemt af omdat verschillende gasvelden uitgeput raken. En ook al is Nederland voor de energietransitie begonnen met het afbouwen van gas, is gas de komende decennia voor de leveringszekerheid en de energievoorziening nog steeds nodig. Het gebruik van gas uit eigen land leidt daarbij tot een lagere uitstoot dan geïmporteerd gas. De risico's en impact van gaswinning uit kleine velden zijn niet vergelijkbaar met die van gaswinning uit het Groningenveld. Waar het gas uit kleine velden veilig gewonnen kan worden, wordt de winning dan ook toegestaan. Opeinde-Zuid & Middelburen zijn zulke kleine velden.

Wat staat er in het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen?

Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion) heeft een verzoek tot instemming met het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen ingediend bij de Minister van Economische Zaken en Klimaat. Het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen betreft de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen, gelegen binnen het gebied van de winningsvergunning Leeuwarden. Geografisch gezien liggen de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen in de provincie Fryslân, in de gemeente Smallingerland en in het verzorgingsgebied van het Wetterskip Fryslân.

Opeinde-Zuid

Uit het Opeinde-Zuid gasveld wordt sinds 1980 gas gewonnen vanaf de mijnbouwlocatie in Drachten. De reden van de aanvraag is een actualisatie van de productieprognose, bodemdalingsberekening en

seismische risicoanalyse. De gaswinning eindigt eind 2036.

Middelburen

Uit het Middelburen gasveld wordt sinds 1980 gas gewonnen vanaf de locaties in Drachten en Middelburen. De reden van de aanvraag is een actualisatie van de productieprognose, bodemdalingsberekening en seismische risicoanalyse. Vermilion wil door middel van het boren van een sidetrack de gaswinning uit het Middelburen-veld optimaliseren. De gaswinning eindigt eind 2028.

Ontwerpinstemmingsbesluit en onderliggende stukken

Het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen is voorgelegd voor advies aan de betrokken decentrale overheden. Daarnaast zijn Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) en de Mijnraad om advies gevraagd. Alle uitgebrachte adviezen zijn meegenomen in de ontwerpinstemmingsbesluiten en zitten bij de onderliggende stukken die ter inzage liggen.

Waar kunt u de stukken inzien?

U kunt van 14 november 2019 tot en met 27 december 2019 het ontwerpinstemmingsbesluit en de onderliggende stukken inzien op http://www.nlog.nl/opslag-en-winningsplannen-ter-inzage en tijdens reguliere openingstijden op de volgende locaties:
– Gemeentehuis Smallingerland, Gauke Boelensstraat 2 te Drachten.
– Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Bezuidenhoutseweg 73 te Den Haag.

Uw zienswijze indienen

Vindt u dat er onjuistheden in het besluit staan of dat uw belangen onvoldoende zijn meegewogen? Dan kunt u van 14 november 2019 tot en met 27 december 2019 een zienswijze indienen op het ontwerpinstemmingsbesluit Opeinde-Zuid & Middelburen. U kunt hierbij denken aan:
- Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpinstemmingsbesluit?
- Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
- Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?

U dient in uw zienswijze duidelijk aan te geven op welke onderdelen van het ontwerpinstemmingsbesluit u reageert en uw zienswijze te onderbouwen met argumenten.

Het is goed om te weten dat alleen personen of instanties die op een ontwerpinstemmingsbesluit een zienswijze hebben ingebracht en belanghebbende in de zin van de wet zijn, later tegen het instemmingsbesluit beroep kunnen instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Hoe kunt u reageren?

U kunt uw zienswijze schriftelijk indienen door een brief te sturen naar:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Uw brief kan alleen als zienswijze in behandeling worden genomen als u ondertekent met uw naam en adres. Dit geldt ook voor eventuele medeondertekenaars. Zienswijzen per e-mail worden in deze procedure niet geaccepteerd.

Wat zijn de vervolgstappen?

Alle zienswijzen en reacties worden betrokken bij het definitieve instemmingsbesluit. In een Nota van Antwoord wordt opgenomen of en op welke wijze de zienswijzen en reacties in het definitieve instemmingsbesluit zijn verwerkt. Hierop staat beroep open. Dit wordt te zijner tijd aangekondigd in onder andere de Staatscourant en in huis-aan-huisbladen. Tevens krijgen alle indieners van een geldige zienswijze persoonlijk een brief van het ministerie ter kennisgeving van de publicatie van het definitieve besluit.

Wilt u meer weten?

Kijk op www.hoewerktgaswinnen.nl voor meer informatie hoe gas gewonnen wordt en op www.nlog.nl. Voor nadere informatie over het winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen en mondeling

inspreken over een onderdeel van het ontwerpinstemmingsbesluit kunt u op maandag, woensdag en donderdag tijdens kantooruren contact opnemen met de heer M. Claasen, telefoon 070 – 379 61 32.

Opzoektabel mondelinge en schriftelijke zienswijzen

In onderstaande tabel kunt u met het registratienummer het nummer van zienswijze opzoeken. De zienswijzen zijn vanaf pagina 15 opgenomen.

Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit ‘WINNINGSPLAN OPEINDE-ZUID & MIDDELBUREN’

Registratienummer	Zienswijzenummer
GW79-OIB-0001	0001 (+ 2 identiek)
GW79-OIB-0002	0002
GW79-OIB-0003	0003
GW79-OIB-0004	0004
GW79-OIB-0005	0005
GW79-OIB-0006	0006
GW79-OIB-0007	0007
GW79-OIB-0008	0008
GW79-OIB-0009	0009
GW79-OIB-0010	0010
GW79-OIB-0011	0011
GW79-OIB-0012	0012
GW79-OIB-0013	0013
GW79-OIB-0014	0014 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0015	0015 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0016	0016 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0017	0017
GW79-OIB-0018	0018
GW79-OIB-0019	0019
GW79-OIB-0020	0020
GW79-OIB-0021	0021
GW79-OIB-0022	0022
GW79-OIB-0023	0023
GW79-OIB-0024	0024
GW79-OIB-0025	0025
GW79-OIB-0026	0026 (+ 2 identiek)
GW79-OIB-0027	0027
GW79-OIB-0028	0028
GW79-OIB-0029	0029
GW79-OIB-0030	0030 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0031	0031
GW79-OIB-0032	0032
GW79-OIB-0033	0033
GW79-OIB-0034	0034
GW79-OIB-0035	0035

Registratienummer	Zienswijzenummer
GW79-OIB-0036	0036
GW79-OIB-0037	0037
GW79-OIB-0038	0038
GW79-OIB-0039	0039
GW79-OIB-0040	0040
GW79-OIB-0041	0041
GW79-OIB-0042	0042
GW79-OIB-0043	0043
GW79-OIB-0044	0044
GW79-OIB-0045	0045
GW79-OIB-0046	0046
GW79-OIB-0047	0047
GW79-OIB-0048	0048 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0049	0049
GW79-OIB-0050	0050
GW79-OIB-0051	0051 (+ 3 identiek)
GW79-OIB-0052	0052
GW79-OIB-0053	0053 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0054	0054
GW79-OIB-0055	0055
GW79-OIB-0056	0056
GW79-OIB-0057	0057
GW79-OIB-0058	0058 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0059	0059
GW79-OIB-0060	0060
GW79-OIB-0061	0061
GW79-OIB-0062	0062
GW79-OIB-0063	0063
GW79-OIB-0064	0064
GW79-OIB-0065	0065
GW79-OIB-0066	0066
GW79-OIB-0067	0067
GW79-OIB-0068	0068
GW79-OIB-0069	0069
GW79-OIB-0070	0070
GW79-OIB-0071	0071
GW79-OIB-0072	0072
GW79-OIB-0073	0073
GW79-OIB-0074	0074
GW79-OIB-0075	0075

Registratienummer	Zienswijzenummer
GW79-OIB-0076	0076
GW79-OIB-0077	0077
GW79-OIB-0078	0078
GW79-OIB-0079	0079
GW79-OIB-0080	0080
GW79-OIB-0081	0081
GW79-OIB-0082	0082
GW79-OIB-0083	0083
GW79-OIB-0084	0084
GW79-OIB-0085	0085
GW79-OIB-0086	0086
GW79-OIB-0087	0087
GW79-OIB-0088	0088
GW79-OIB-0089	0089
GW79-OIB-0090	0090
GW79-OIB-0091	0091
GW79-OIB-0092	0092
GW79-OIB-0093	0093
GW79-OIB-0094	0094 (+1 identiek)
GW79-OIB-0095	0095
GW79-OIB-0096	0096
GW79-OIB-0097	0097
GW79-OIB-0098	0098
GW79-OIB-0099	0099 (+ 2 identiek)
GW79-OIB-0100	0100
GW79-OIB-0101	0101
GW79-OIB-0102	0102
GW79-OIB-0103	0103
GW79-OIB-0104	0104
GW79-OIB-0105	0105
GW79-OIB-0106	0106
GW79-OIB-0107	0107
GW79-OIB-0108	0108
GW79-OIB-0109	0109
GW79-OIB-0110	0110
GW79-OIB-0111	0111
GW79-OIB-0112	0112
GW79-OIB-0113	0113
GW79-OIB-0114	0114
GW79-OIB-0115	0115

Registratienummer	Zienswijzenummer
GW79-OIB-0116	0116
GW79-OIB-0117	0117
GW79-OIB-0118	0118
GW79-OIB-0119	0119
GW79-OIB-0120	0120
GW79-OIB-0121	0121
GW79-OIB-0122	0122 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0123	0123
GW79-OIB-0124	0124
GW79-OIB-0125	0125
GW79-OIB-0126	0126
GW79-OIB-0127	0127
GW79-OIB-0128	0128
GW79-OIB-0129	0129
GW79-OIB-0130	0130
GW79-OIB-0131	0131
GW79-OIB-0132	0132 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0133	0133
GW79-OIB-0134	0134
GW79-OIB-0135	0135 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0136	0136
GW79-OIB-0137	0137
GW79-OIB-0138	0138
GW79-OIB-0139	0139
GW79-OIB-0140	0140
GW79-OIB-0141	0141
GW79-OIB-0142	0142
GW79-OIB-0143	0143
GW79-OIB-0144	0144 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0145	0145
GW79-OIB-0146	0146
GW79-OIB-0147	0147
GW79-OIB-0148	0148
GW79-OIB-0149	0149
GW79-OIB-0150	0150
GW79-OIB-0151	0151
GW79-OIB-0152	0152
GW79-OIB-0153	0153
GW79-OIB-0154	0154
GW79-OIB-0155	0155

Registratienummer	Zienswijzenummer
GW79-OIB-0156	0156
GW79-OIB-0157	0157
GW79-OIB-0158	0158
GW79-OIB-0159	0159
GW79-OIB-0160	0160
GW79-OIB-0161	0161
GW79-OIB-0162	0162
GW79-OIB-0163	0163
GW79-OIB-0164	0164
GW79-OIB-0165	0165
GW79-OIB-0166	0166
GW79-OIB-0167	0167
GW79-OIB-0168	0168
GW79-OIB-0169	0169
GW79-OIB-0170	0170
GW79-OIB-0171	0171
GW79-OIB-0172	0172
GW79-OIB-0173	0173
GW79-OIB-0174	0174
GW79-OIB-0175	0175
GW79-OIB-0176	0176
GW79-OIB-0177	0177
GW79-OIB-0178	0178
GW79-OIB-0179	0179
GW79-OIB-0180	0180
GW79-OIB-0181	0181
GW79-OIB-0182	0182
GW79-OIB-0183	0183
GW79-OIB-0184	0184
GW79-OIB-0185	0185
GW79-OIB-0186	0186
GW79-OIB-0187	0187
GW79-OIB-0188	0188
GW79-OIB-0189	0189
GW79-OIB-0190	0190
GW79-OIB-0191	0191
GW79-OIB-0192	0192
GW79-OIB-0193	0193
GW79-OIB-0194	0194
GW79-OIB-0195	0195 (+1 identiek)

Registratienummer	Zienswijzenummer
GW79-OIB-0196	0196
GW79-OIB-0197	0197
GW79-OIB-0198	0198
GW79-OIB-0199	0199
GW79-OIB-0200	0200
GW79-OIB-0201	0201
GW79-OIB-0202	0202
GW79-OIB-0203	0203
GW79-OIB-0204	0204
GW79-OIB-0205	0205
GW79-OIB-0206	0206 (+ 1 identiek)
GW79-OIB-0207	0207

Alfabetisch overzicht organisaties en zienswijzen

Zienswijzen op ontwerp-instemmingsbesluit ‘WINNINGSPLAN OPEINDE-ZUID & MIDDELBUREN’

Zienswijzenummer	Organisatie
0066	Advocatenkantoor Noord, DRACHTEN, namens bedrijf en particulier
0100	Ferienning foar Doarpsbelang Aldegea Sm., OUDEGA GEM SMALLINGERLND
0168	Moes CMS Beheer B.V., DE WILGEN
0063	Raadsfractie GroenLinks Smallingerland, DRACHTEN
0149	Stam Advocaten, NAARDEN, namens particulier
0147	Stam Advocaten, NAARDEN, namens particulier
0059	Stichting "Rond Smalle Eesterzanding, DE WILGEN
0187	Stichting Tsjingas, NIJ BEETS
0191	Vereeniging Dorpsbelang Opeinde, OPEINDE
0090	Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum - Kortehemmen, BOORNBERGUM
0101	Vrije Baptisten Gemeente Bethel, Raad van Oudsten, DRACHTEN

Zienswijzen 0001 tot en met 0207

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

18 NOV 2019

De Tike, 13-11-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de aanvraag **instemming Leeuwarden-101 winningsplan** (gedateerd **8 december 2017).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken: In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Leeuwarden-101**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ook mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

De angst die er bij mij heerst , dat de bodemverzakking wel eens veel groter zou kunnen zijn, nu aan het licht is gekomen, dat de resultaten van in het verleden verrichte bodemmetingen niet juist zijn.

Doet mij helemaal vragen het voorgenomen besluit te vernietigen en te stoppen met gaswinning uit bovengenoemd gebied.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen** over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

20 NOV 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Nijega, 19 november 2019

Betreft: Zienswijze Ontwerp-instemmingsbesluit Winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij maak ik kenbaar dat er naar mijn mening, in mijn woonomgeving, geen verdere gaswinning moet plaatsvinden.

In 1983 heb ik de woning betrokken. Toen een woning zonder scheuren in de muren en zonder trillende deuren.

Helaas zijn er in de afgelopen jaren meerdere scheuren in meerdere muren verschenen. Bij sommige scheuren valt inmiddels het stucwerk van de muur. Bovendien trillen, met tussenpozen, een aantal binnendeuren. Dit zijn heftige, snelle trillingen.

Om nog verdere schade aan de woning te voorkomen moet er naar mijns inziens geen verdere gaswinning plaatsvinden in de omgeving van deze woning.

Graag ontvang ik een ontvangstbevestiging van deze brief.

Met vriendelijke groet,

De Wilgen, 16 november 2019

aan:

Ministerie van Economische Zaken

en Klimaat Inspraakpunt winningsplan Leeuwarden-101

Postbus 248 2250 AE VOORSCHOTEN

19 NOV 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde & Middelburen voor gaswinning . Uw kenmerk: DGKE-WO/ 19238971

LS,

Als eigenaar en bewoner van een woning in een gebied dat grenst aan het winningsgebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de aardgasproductie zoals voorgesteld wordt in het ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde & Middelburen (ter inzage gegeven vanaf 14 november 2019).

Ik verzoek u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en dus niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

Daarvoor heb ik meerdere argumenten, waarvan ik er twee in deze brief noem: het gevaar voor aardbevingen (1) en de gevaren voor het milieu (2).

(1) ik weet bijvoorbeeld dat in de naaste omgeving bij de gaswinning uit het veld Opeinde minstens één aardbeving (in 1999) is opgetreden, waarvan het epicentrum buiten (naast) het wingebied lag. Het onderhavige winningsplan vermeldt dat er sprake is van nieuwe aftakkingen die de gemeente Smallingerland raken. Nieuwe bevingen kunnen niet worden uitgesloten. De dreiging van een eventuele beving ten gevolge van gaswinning beïnvloedt mijn welzijn in negatieve zin.

Dit wordt sterk beïnvloedt door de situatie van eigenaren/bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden en waarbij slechts met heel veel moeite een enigszins logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen, voor zover dit overigens überhaupt is gebeurd. Mocht u niet bereid zijn op uw voornemen terug te komen dan geldt het volgende:

Het is bekend dat inwoners van het Groninger gasveld nu hun schade kunnen verhalen met een "omgekeerde bewijslast", dat wil zeggen dat bij enig vermoeden van mijnbouw gerelateerde schade, deze schade zonder meer vergoed wordt door de overheid. Om deze rechtsongelijkheid op te heffen eis ik dat dit ook voor mij geldt.

Daarnaast, om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet bij elke woning en opstal in (de omgeving van) het wingebied vooraf een "nulmeting" op kosten van de exploitant van het gasveld, of de overheid, plaatsvinden. Daarnaast is het evident dat de kans op bevingen de waarde van mijn woning negatief beïnvloedt. Deze "planschade" wil ik volledig vergoed hebben.

(2) Het is mij bekend dat de winning van aardgas gepaard gaat met zogeheten "fracking". Volgens een rapport van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)1 , gedateerd februari 2016, wordt fracking veelvuldig op de in Friesland aanwezige aardgasvelden toegepast. Het gaat hier (destijds) om totaal 53 locaties, waarvan er 11 zich in het Leeuwardenveld bevinden. Bij het "aanprikken" van de nabijgelegen velden ligt nog meer "fracking" voor de hand.

In het genoemde rapport lees ik dat "wanneer de integriteit van de put niet wordt gewaarborgd, er lekkage kan optreden vanuit de put naar de aangrenzende ondergrond en kunnen er risico's ontstaan, in de vorm van emissies van formatiewater, koolwaterstoffen en frackvloeistoffen naar de ondiepte waar ze een potentieel risico vormen voor de veiligheid van mens en milieu."

De overheid heeft er belang bij zo weinig mogelijk drempels op te doen werpen voor haar beleidsvoornemens. Het rapport is opgesteld door de SodM, een aan de overheid gelieerde organisatie. Als deze de risico's "potentieel" noemt kunnen we ervan uitgaan dat deze weldegelijk aanwezig zijn.

Vele incidenten, in binnen- en buitenland (zoals recent bij Blackpool in Engeland) bevestigen dit. Recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen Schullingsoord en de Wijk zijn voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten.

De schadelijke gevolgen van "fracking" kunnen zich over grotere afstand uitstrekken, en invloed hebben op de grondwaterkwaliteit. De gaswinning heeft ook invloed op de waterhuishouding.

Bij gaswinning bestaat het risico van bodemdaling, die ook nog eens gecombineerd gaat worden met een zeespiegelstijging, die, ironisch genoeg, mede veroorzaakt wordt door het verbranden van aardgas. Wij hechten eraan het risico op "natte voeten" te minimaliseren.

Aangezien ik, zoals in het voorgaande gesteld, hecht aan het beschermen van de natuur, maar ook de mens, tegen dergelijke risico's vragen wij u met klem niet met onderhavige gaswinning in te stemmen. Ons persoonlijk belang is dat wij willen voorkomen dat onze gezondheid en ons welzijn in gevaar komt door enig negatief gevolg van de aardgaswinning.

Ten overvloede merk ik op dat ik gezien mijn belang bij het voorkomen van schade aan mijn woning, en mijn belang bij een gezonde leefomgeving, belanghebbende ben in de zin van de Wet (Artikel 1:2 lid 1 Wet Algemeen Bestuursrecht.)

Met vriendelijke groet,

AAN: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 NOV 2019

AANGETEKEND
email dd. Zaterdag 16 november 2019, deze ondertekende brief 19 november 2019

Gaswinning Drachten/Opeinde-Zuid/Middelburen

Afzender
Ontvanger
Datum **Za 11:44**

Berichtinhoud

Geachte Heer/Mevrouw

Hierbij maak ik bezwaar tegen de voorgenomen gaswinning onder mijn huis en directe omgeving, zijnde met name "Opeinde Zuid"

Naast alle overige bezwaren en zienswijzen die u nog zal vernemen is mijn bezwaar nu met name gericht dat net ten noorden van onze wijk een ingepakte gifbult ligt, ook eufemistisch wel bekend als geluidswal. Die bult mag in verband met risico op beschadiging zelfs alleen voor onderhoudswerkzaamheden betreden worden. Bij gaswinning zal het onvermijdelijk zijn dat die bult gaat verzakken met alle gevolgen van dien.

Wilt u verantwoordelijk zijn voor een 2e Lekkerkerk? Ik denk het niet. Dus ik raad u aan deze plannen onmiddellijk in te trekken. Zo niet dan bent u volledig aansprakelijk voor alle gevolgen, waaronder waardedaling van de huizen, ziektes en doden, direct of indirect ten gevolge daarvan.

Hoogachtend,

P.S. U maakt het natuurlijk extra moeilijk om bezwaar te maken door bezwaren of zienswijzen per email niet te accepteren. Maar geen probleem ik zal bovenstaande uitprinten ondertekenen en per brief opsturen. Maar hoe dan ook, u bent bij deze gewaarschuwd voor de mogelijke gevolgen waarvoor u zelfs zonder bezwaarschrift, zienswijze etc aansprakelijk bent.

AANTEKENEN

AAN: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

14 DEC 2019

2250 AE Voorschoten

Drachten, 12 december 2019.

Betreft: zienswijze c.q. bezwaar inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland c.q. provincie Friesland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente en de provincie Friesland.

Bovendien is het zo dat het gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. De constructieve veiligheid in je huis is in het geding als er in de ondergrond van dat huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Niets wijst erop dat dat in de toekomst hier wel het geval zal zijn.

Als belanghebbende wil ik daarom mijn bezwaar c.q. zienswijze kenbaar maken, dit als inhoudelijke aanvulling op mijn eerdere bezwaar/zienswijze d.d. 16/19 november 2019 door u geregistreerd onder nummer GW79-OIB-0004 en tevens uitbreiding daarvan met de in deze brief toegevoegde andere bezwaren/zienswijzen en verzoeken.

U kunt niet instemmen met het besluit zoals dat er nu ligt, omdat er niet voldaan is aan de eisen van artikel 35 sub f van de mijnbouwwet en artikel 24 sub p, q, r en s van het mijnbouwbesluit.
Ook kunt u er niet mee instemmen, overeenkomstig artikel 36 van de mijnbouwwet, omdat daardoor niet vaststaat dat het gebied geschikt is voor de winning volgens het winningsplan refererend naar het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of

infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan en daarbij mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu en natuur ontstaan c.q. worden veroorzaakt, milieu en natuur die tevens van direct belang zijn voor mij als omwonende.

Ten aanzien van het volgende wordt namelijk niet voldaan aan de betreffende voorschriften en wetten en staat onvoldoende vast dat het gebied geschikt is voor nog meer winning van gas:

In Drachten ligt langs de Drachtstervaart tussen het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen en de wijk Drachtstervaart een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond, in de betreffende MER gekwalificeerd als gevaarlijk afval, die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. Onder de geluidswal is een tweede beschermingslaag aangebracht omdat de folie aan de onderkant niet onderhoudbaar is. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

In de documentatie van Virmilion, TNO en SodM, en het ontwerp-instemmingsbesluit wordt alleen de evaluatie van risico's voor algemene bouwwerken beschreven. Het risico voor beschadiging van dit speciale bouwwerk en de gevolgen daarvan is niet geëvalueerd. Dat die evaluatie inderdaad niet is gedaan bleek ook tijdens de informatiemarkt bij monde van de heer van Virmilion die inderdaad niet wist dat dit speciale bouwwerk zich in het gebied bevond, ook bij TNO bleek dat niet bekend. Hij schoof daarbij, volledig onterecht en niet overeenkomstig de wet en regelgeving, daarbij de verantwoordelijkheid van die evaluatie af op de gemeente Smallingerland, dat deed hij ook in een email die hij stuurde naar de afdeling Team vergunningen, Toezicht en handhaving. Daarbij ziet hij een kans van 42% op aardbevingen als heel klein. De kans op het winnen van de jackpot in de staatsloterij is heel klein. Menigeen zou willen dat die kans zo groot was als de aangegeven kans op een aardbeving.

Als gevolg van de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter en de mogelijke ongelijkmatige bodemdaling kan de folie, waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren en/of de daaronder liggende dan hard geworden tweede beschermingslaag gaan breken of doorlaatbare scheuren gaan krijgen. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken.

Volgens de milieuvergunning voor deze geluidswal, artikel 11.2.2, moet de onderkant van het afval na zetting, ten minste 0.7 meter boven de te verwachten gemiddelde hoogste waterstand liggen. Bij de zettingsberekeningen is geen rekening gehouden met bodemdaling door gaswinning. De evaluatie of aan deze vergunning voldaan blijft worden in het geval van (extra) gaswinning ontbreekt in de documenten. Om te veel zakking te voorkomen is zelfs een veenlaag ter plaatse verwijderd.

Uit de MER die van toepassing is op de geluidswal, "Tauw" dd. 13 februari 2014 projectnummer 4261143, blijkt dat met de eventuele gevolgen van aardbevingen geen rekening is gehouden, er kan

dus vanuit gegaan worden dat de constructie van de geluidswal mogelijk ongeschikt is voor een gebied met aardbevingen.

Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

Mijn bezwaren/zienswijzen omvat tevens de volgende zaken die naar mijn mening instemming met het ontwerp-besluit in de weg staan:

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden, die allen deel uitmaken van mijn leefomgeving en dus voor mij van belang zijn. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Het is niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen.

- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar.

- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

  In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
  "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
  Uit bovenstaande kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de

oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten.

- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

  "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

  Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", en in verband met de mogelijke gevolgen voor een constructie van de geluidswal/gifbult waarvoor wel een MER beschikbaar is, een MER die dus geen rekening houdt met de gevolgen van aardbevingen en bodemdalingen, lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit zijn niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage.

- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's. Of dat het geval is, is niet beschreven.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. De risico's zouden in samenhang moeten worden beoordeeld. Dat is nu niet het geval.

Naast deze bezwaren/zienswijzen merk ik tevens het volgde op:

- In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Deze ongelijkheid dient in ieder geval opgeheven te worden.
- Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal en bouwwerk, waaronder de Geluidswal/gifbult aan de Drachtstervaart, in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen, opstallen en overige bouwwerken in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning, opstal en bouwwerk in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Gezien het bovenstaande verwacht ik van u dat het instemmingsbesluit vernietigt en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 zal gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit deze omgeving.

Hoogachtend,

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpinstemmingsbesluit?
Ik mis in de rapportage een beschrijving van de ondergrond waaruit blijkt dat wij met de winning in deze locatie niet dezelfde problemen krijgen als in Groningen.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
De belangen van de bewoners zijn over het hoofd gezien

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Mijn woning in de nabijheid van de winningsput is op staal gebouwd. Ik vrees schade aan mijn woning als er bodemdaling optreedt.

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpinstemmingsbesluit?
Voor zover mij bekend niet

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
-

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Ik woon boven het gebied waar de winning zal plaatsvinden. De plausibele kans bestaat dat er door de winning schade aan mijn woning ontstaat. Dat vind ik onwenselijke situatie.

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Zienswijze:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het ontwerpinstemmingsbesluit?
De verhoogde radioactiviteit die vrijkomt en wordt gemeten, is in het ontwerpbesluit over het hoofd gezien.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
Er wordt te weinig gemeld over de gevolgen voor de vegetatie en de fauna. Er wordt te weinig geld en aandacht besteed aan subsidies voor duurzame energie. Er is te weinig aandacht besteed aan mogelijke overstromingen en dijkdoorbraken.
Er wordt te weinig onderzoek gedaan naar de verzilting van de bodem.
Het risico van lekkende putten is over het hoofd gezien. Dat geldt ook voor chemische stoffen in de grond en in het grondwater. Dat geldt ook voor de psychische schade aan de mens. Eveneens de uitstoot van CO2 en stikstof. De gevolgen voor de voormalige vuilstortplaats boven het winningsgebied zijn onvoldoende onderzocht.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Er is 42% kans op aardbevingen en dit risico baart mij zorgen. Ook de bodemdaling baart mij zorgen.

Aanhef:
Voorletters:
Tussenvoegsel:
Achternaam:
Spreekt in als:

Straat:
Huisnummer:
Toevoeging:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:
E-mail:

Staan er naar uw mening onjuistheden in het concept instemmingsbesluit?
-

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?
De belangen van de burgers zijn over het hoofd gezien.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u dit toelichten?
Ik mis de belangen van de bewoners. Ik wil dat van tevoren alle effecten, ook de psychologische effecten op mensen, van verdere gaswinning goed worden onderzocht voordat een vergunning wordt afgegeven voor verdere uitputting en langer doorwinnen van het veld Opeinde-Zuid en Middelburen.

Er is sprake van bodemdaling. Ik wil dat vooraf de precieze bodemdaling én het effect daarvan op de bebouwing bekend worden gemaakt. Ook de kans op herhaling van schade na het herstel van de eerdere schade wil ik van tevoren weten. Ik wil aandacht voor de lange tijd die nodig is voor schadeherstel en vergoeding. Hiermee bedoel ik dat inwoners en hun kinderen spanning en stress ervaren als gevolg van gaswinning in hun huis. Het huis wordt minder waard. Ik wil dat er echte aandacht is voor deze effecten. We lossen het niet op met het invullen van een schadeformulier. Het gaat om wat het met mensen doet.

Zijn er nog andere zaken die u naar voren wilt brengen?
Over dat wat ik nu mondeling heb ingebracht, vind ik in de hele informatiemarkt geen informatie terug.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

06 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 5 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.
- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.
  Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.
  Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 24 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?

- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling en de verkoopbaarheid (gaswinningsgebied) van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden.
- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

09 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten, 6 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Ik constateer dat onze regering, wetende wat de gevolgen zijn (geweest) voor de inwoners van de provincie Groningen van het winnen van gas uit de Groningse bodem, een instemmingsbesluit neemt tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019. Ten tijde van het starten van de gaswinning in Groningen hadden we wel berekeningen en theoretische inschattingen van aardbevingen, maar hadden we nog geen concrete ervaringen met de aardbevingen en de gevolgen daarvan. Nu hebben we de theoretische inschattingen van aardbevingen als gevolg van gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen. De aardbevingen als gevolg van gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen kunnen we daarom niet meer negeren. Ik ervaar het als schokkend dat onze regering, die verantwoordelijk is voor de veiligheid van haar burgers, bewust mijn veiligheid en dat van mijn medebewoners in de gemeenst Smallingerland op het spel zet en bewust aanstuurt op getouwtrek over eventuele schadeclaims. Dit laatste omdat er geen regeling voor schadevergoeding getroffen is voor de schade als gevolg van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

09 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 5 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bij bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gasvoerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke

ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

- Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. Als gevolg van verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar winbron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring ten behoeve van een nieuwe winlocatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gasbron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:
  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van** een **nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"
  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel

nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd: "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden" Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstofuitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.
- Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer van de politiek wordt gezaaid als gevolg van het kleineren van de burgers in Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Drachten, pakjesavond 2019

(5-12-2019)

Zienswijze winningsplan Opeinde zuid en Middelburen.

LS,

09 DEC 2019

Punt 5.1
Nieuwe inzichten—-meer winnen.
M.i. juist dan, gelet op de Groningse ervaring, behoedzamer winnen, dus minder niet meer.
Bovendien kan er meer haast gemaakt worden met de energietransitie en daardoor minder winnen of eerder stoppen.
De suggestie van TNO tot 2036 acht ik zeer discutabel gezien de lange termijn (15 jaar of iets meer)
Punt 5.2
Bodemdaling: er wordt gesproken alsof het niets voorstelt 12 cm, schade op gebouwen aldus vermillion niet waarschijnlijk.
Dit lijkt mij een gevalletje van slager keurt eigen vlees (en we weten hoe het in de vleesindustrie werkt, niet dus).
Dat de minister moet toezien, ik vrees dat het bij kijken (en dat is geen toezien) blijft.
Ik ondersteun (en zeker als inwoner van de gemeente Smallingerland) dan ook van harte het advies van de gemeente in deze.
Het wetterskip Fryslan (waterschap Friesland op zn Nederlands) is nog scherper en wijst deze verhoging van de gaswinning feitelijk af, weliswaar in verband met waterstand maar gevolgschade aan gebouwen hoort daarbij tot de mogelijkheden.
De minister schrijft vervolgens alle adviezen/ bezwaren over bodemdaling weg zonder voldoende onderbouwing en het vakmanschap van het wetterskip wordt ondergeschikt gemaakt aan vermillion , overleg heet dat.
Punt 5.3
De kans op bodemdaling wordt reëel geacht en ik mis daarbij dat er een combinatie van bodemdaling en trilling kan optreden.
Bovendien: het is bekend hoe nu de NAM en ik voorzie straks ook vermillion schade regelt, niet dus.
Adviezen:
Daar wordt door SodM aal aangegeven dat schade mogelijk is.
Beoordeling schade: Ik lees dus dat er geen momentopnames vooraf zullen plaatsvinden, dat betekent dat er later bij schades en claims de bewijslast extra gecompliceerd wordt en vertrouwen in gaswinners (Nam bijv) en overheid op punt van vooruitzien (zorgplicht voor haar burgers) en schadevergoeding is gering. De overheid heeft niet zo'n geweldige staat van dienst op dit punt (Groningen, Indonesische militairen recent).
Zo maar wat vragen in dit verband:
-was het gebouw onbeschadigd
-Komt het door de bodemdaling
-Komt het door de wijziging grondwaterpeil en zo ja wie veroorzaakte dat
-Komt het door trilling
-Door welk gasveld
-Hoe wordt er vastgesteld (procedure) , door wie

Hoewel de kans klein geacht wordt, in Groningen werd dat ook gedacht (als er al over nagedacht is)
En je ziet de gevolgen nu nog steeds.
Al met al, net als bij de eerdere gasvelden waar ik over schreef een dikke onvoldoende.

Zoz "De argumentatie".....

De argumentatie dat burgers onnodig ongerust worden is er een uit de prehistorie (ga maar rustig slapen vadertje staat zorgt wel.....); deze overheid wil toch zelfstandige bewuste burgers en spreekt hen daar ook op aan (Participatiewet, WMO in de volksmond wet maatschappelijke onrust of ongemak), die burgers kunnen wel tegen een stootje zeker als je uitlegt met welk doel en intentie er gemeten wordt.
Helaas wordt hier door de slager zelf (zie mijn eerdere opmerking daarover) de schadevergoeding bepaald, een parallel met de NAM ligt voor de hand.
Punt 5.6Ik volg van harte de redenering van de gemeente Smallingerland hier. Energietransitie kan sneller, anders. Een voorbeeldje:
Voor het voorzienbaar, voorspelbaar sluiten van kolencentrales is ruim 14 miljard gereserveerd, overigens ook voor ongewenste (CO2) bijstook met hout.
Voor andere energiebronnen zon en wind en isoleren (dus bezuinigen op verwarmen/stoken etc) kom ik niet verder dan tijdelijke subsidiemaatregelen (of verslechteringen in de zonnepanelen want het kost zoveel belastinggeld, zie dat als subsidie dat voelt anders) met hooguit miljoenen en windparken kosten zelfs geen subsidie meer!!
Veel vaker lees ik in dit verband: geld is op.
Dit geld anders verdelen is ook een mogelijkheid voor energietransitie.
Uiteraard vindt de minister dat dit geen deel uitmaakt van deze aanvraag, een te beperkte uitleg mi, gezien het vorenstaande.
Het ministerie heet econ zaken en klimaat, een betere naam lijkt mij bij deze ministeriele uitleg: ministerie van oude energiewinning.
Alles overziend is ook in dit ontwerpbesluit ernstig sprake van herhaling van zetten voor de gaswinning en blijft de ondertoon: gas moet.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

10 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Smalle Ee 8-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 **door** Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijve

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:
Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet. Zie hiervoor ook het negatieve advies van het waterschap.

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al sedert 1976 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus allel) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd..

Smallingerland is geen Groningen! Aan de zuid en westkant hebben we te maken met verzakkende veengrond en met huizen die mede na de extreme droogte van vorig jaar als het ware op 'losse

schroeven' zijn komen te staan door aantasting van de fundering. Met name in de Smalle Ee hebben we Zand ... en huizen, direct op de zandgrond gebouwd.

In 2009 is er in De Hoeve een significante aardbeving geweest, die te maken had met aan gaswinning verbonden activiteiten. Zand en huizen in combinatie met bodemtrilling kunnen leiden tot wat ook wel de grootste nachtmerrie van civiele ingenieurs wordt genoemd: liquefactie - ook wel een ander woord voor drijfzand. Een heel leerzaam filmpje over liquefactie komt van de faculteit van Civil Engineering van de Universiteit van Aken. Hierin is in een experiment te zien hoe liquefactie werkt. De link naar dit filmpje is:https://www.youtube.com/watch?v=ZMWKTuRgJjY

Uit bovenstaande argumenten blijkt duidelijk dat het doorgaan met de voorgenomen gaswinningen niet mag en kan.

De overheid is er om de burgers te beschermen en niet om burgers schade te berokkenen de kans hierop is bij het huidige beleid rond de 50%. Dit is niet alleen onwenselijk maar in feite misdadig te noemen. Op het met opzet beschadigen van eigendommen of het daardoor toebrengen van lichamelijk letsel of erger staan in Nederland zware straffen, U als vergunningverlener bent hiervoor volledig verantwoordelijk.

Resumerend verwacht ik van U de volgende acties:

Het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Een aan mij gerichte ontvangstbevestiging van dit schrijven.

Indien er ondanks alle tegenwerpingen toch tot verdere gaswinning wordt overgegaan wil ik dat u voor dat dit wordt geëffectueerd een nul meting van mijn woning verricht.

Hoogachtend

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Smalle Ee 16-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

M.H.

Op 8-12-2019 heb ik bij U een zienswijze ingediend betreffende bovenstaand onderwerp.
In deze zienswijze is een storende fout geslopen.

In de eerste alinea staat : de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018)**

Dit moet zijn: de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018)**

Voor het overige blijft de zienswijze onverminderd van kracht.

Hoogachtend:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

10 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 6-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk-, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:
Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden. Waar ik mij ook bezorgd om maak is de voormalig vuilnis opslag die in een dijk ingekapseld is naast onze woonwijk. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Dit heeft als gevolg een milieuramp in het natuur gebied "De Peinder Mieden" en "De leijen" Nationaal park "Alde Feanen".

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

11 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen 10 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op bevingen. Deze bevingen kunnen maximaal 2,8 zijn op de Schaal van Richter is de inschatting. Werkgroeplid en bestuurslid plaatselijk belang De Wilgen/Smalle : *"Burgers in wingebieden willen geen kansberekeningen, maar ze willen zekerheid en garantie. Wij vrezen schade als bodemdaling, bevingen, chemicaliën in bodem en water en schade aan huizen".* Werkgroeplid en voorzitter dorpsbelang OpeindeMink Visser: *"Smallingerland is de meest "beboorde" gemeente in Nederland met een recordaantal van bijna 40 gosputten. Sinds 40 of 50 jaar wordt hier al gos gewonnen en nu wil men nog weer nieuw ontdekte gasvoorroden vanonder deze putten gaan winnen. Er bestaat een kans dat veel putten "lek" zijn. De kwaliteit van het cement/beton kan door de jaren heen zijn aangetast. Wij vrezen lekkage van chemicaliën.*

Niemand die kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur."

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit

effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.
Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

11 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 8 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor

zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren ***via het boren van een nieuwe put*** *of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"*

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.
- Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".
- Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 20 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?

- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).
- Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed. Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders. Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg. De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is.
- 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.
- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.
- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar tot nog toe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.
- In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen. Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).
- Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?
- In de gemeente Weststellingwerf staat in het Vermilion-winningsplan dat ze een side-track overwegen op een diepte van 200 meter vanuit een oude put. Vitens drinkwaterbronnen reiken soms ook tot 200 meter diepte. Ik vind het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen).
- Ik verlang daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.
- Tijdens sondering voorafgaand aan het bouwen van mijn huis, bleek mijn perceel op 0 NAP te liggen. Ik heb er moeite mee dat de kom waar mijn huis zich op bevindt mee naar beneden

beweegt a.g.v. extra gaswinning, zodat het tot onder NAP daalt. Dit is een keuze, want Vermilion kan ook gas winnen vanonder de Noordzee.

- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO/ 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam:

Handtekening:	Datum:	Plaats:
	8-12-2019	De Wilgen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

12 DEC 2019

Naam:
Adres:
Postcode en plaats: in De Wilgen
Datum: 7 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer/mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ook ben ik inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. De constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik woon op 3 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

- Verder ligt er in Drachten langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het

gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren.

Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen

(chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten.

A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 11 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam:

Handtekening

Datum en Plaats

De Wilgen
6 december 2019.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:
Postcode en plaats: in De Wilgen
Datum: 7 december 2019

12 DEC 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer/mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ook ben ik inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. De constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- Verder ligt er in Drachten langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren.

Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 11 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam: Koosje Siderius-van den Brug

Handtekening

Datum en Plaats

De Wilgen

7 december 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

12 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 7 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik heb als inwoner van Smalle Ee angst voor hetgeen ons te wachten staat. Deze angst wordt versterkt door hetgeen wij hebben meegemaakt in de periode dat Vermilion bezig was met een seismologisch onderzoek bij ons. Hier zijn veel fouten gemaakt waardoor veel overlast en schade is ontstaan. Vermilion communiceert slecht en heeft de situatie volkomen verkeerd ingeschat. Er is verkeerde springstof gebruikt en men ging zonder enig overleg in onze weilanden. Hierdoor vind ik Vermilion als uitvoerder van de nieuwe voorgenomen gaswinning geen betrouwbare partij en verwacht andere situaties dan ons nu worden voorgespiegeld.

Men spiegelt ons voor dat de kans op aardschokken 42 % is. dat vind ik onvoorstelbaar hoog. Daarnaast ben ik bang voor extra bodemdaling waardoor schade kan ontstaan aan mijn huis. Ook radioactiviteit en kans op vervuild drinkwater vind ik in het kader van volksgezondheid niet acceptabel.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik vind in het kader van de volksgezondheid en het recht op een veilig huisvesting, dat deze plannen niet door mogen gaan

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

– Smalle Ee 7-12-2020

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

12 DEC 2019

De Wilgen, 8 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,
Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en vind mijn gevoel van veiligheid in mijn eigen huis één van de voorwaarden van mijn levensgeluk. Ik weet dat de veiligheid in mijn huis in het geding is als er in de ondergrond van mijn huis wordt geroerd. Verder heb ik gelezen dat bewoners van huizen in de provincie Groningen, waar schade door mijnbouw is opgetreden, geen logische en vlotte afhandeling van deze schade geboden kregen. Ik ben het dan ook niet eens met de uitbreiding, versnelling en verlenging van de productie in mijn gemeente, zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (d.d. 6 augustus 2018). Ik **verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen**. Mijn belang en mijn motivering vindt u onderstaand. Ik hecht als inwoner van Smallingerland namelijk veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Ik heb begrepen dat op de informatiemarkt van donderdag 28 november 2019 (Opeinde) duidelijk is geworden dat de kans op scheuren in mijn woning als gevolg van nóg weer meer gaswinning (in weer diepere gasbronnen boven de oude) in onze buurt toenemen. Vermilion meldde op haar informatiebord dat bij hun beoogde nieuwe winning er 42% kans is op bevingen. Een kracht van maximaal 2,8 op de schaal van Richter is voorberekend. Ik vind het een zeer onprettig gevoel dat ik - vanaf het moment dat er gewonnen gaat worden - ik in angst moet leven. Ik verzoek u ervoor te zorgen dat het voorgenomen instemmingsbesluit wordt vernietigd.

Er bestaat in Nederland namelijk ook een andere keuze m.b.t. gaswinning. Men heeft mij getipt over de website http://geo.solutions/olieengasportaal en ik zag daarop dat in het Nederlandse deel van de Noordzee nog genoeg gas te winnen is. Dit zal voor alle Nederlanders wat duurder zijn, maar de minister kan de burgers die hij dient heel goed uitleggen dat daardoor geen bevingen op het vaste

land meer plaatsvinden. Hij hoeft alleen maar de angsten die mensen in de provincie Groningen doorstaan in herinnering te roepen. Zeker nu het gasverbruik in Nederland de komende 10 tot 15 jaar in snel tempo zal afnemen als gevolg van snelle invoering van CO2 loze energiebronnen is dit een prima tijdelijk alternatief. Het is dus een keuze van de minister al deze signalen te negeren (en de bevolking van de politiek te verwijderen). Immers, alle raadsleden van Smallingerland stemden tegen nieuwe boringen!

Verder begreep ik dat in de provincie Groningen is gebleken dat er bij een kracht van 1,8 op de schaal van Richter al schade ontstaat aan woningen. Het stoort me dat ik niet ben gevraagd om mijn woning in een zogenaamde 0-meting mee te laten beoordelen. Ik wil dat dit alsnog gebeurt, betaald door Vermilion. Mijn woning kan dan wel aan een andere woning zijn gerelateerd, maar misschien vergelijk Vermilion appels met peren, want een dergelijke meting is sowieso niet representatief. Mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen en die andere woning misschien niet.

U moet weten dat ik de kans wil houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast). Die voelt zich in de steek gelaten met veel mooie beloften met beperkte daden. Ik wil niet de volgende Nederlander zijn die dit noodlot treft.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

12 DEC 2019

De Wilgen, 8 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). **Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen** en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland namelijk veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat vaak gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur.

Verder breng ik 26 oktober 2017 bij u in herinnering, namelijk de datum dat Vermilion fouten maakte bij hun seismologisch onderzoek. Er was sprake van een forse ontploffing in Smalle Ee (nog geen kilometer van mijn huis) als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. Het is een feit dat in ieder geval bij 3 schade gevallen dat Vermilion de schade pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang naar behoren vergoedde. Ik krijg een vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade, wanneer men echt gaat winnen, wel wordt vergoed. Weet, Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op bevingen waarbij de kracht op kan lopen tot 2,8 op de schaal van Richter. Dit vind ik een onacceptabele grote kans op beving en dat boezemt angst in. Natuurlijk begrijp ik dat Nederland zeker nog 10 jaar gas nodig heeft, maar de minister kan voor een alternatief kiezen: gaswinnen uit het Nederlandse continentale plat op de Noordzee levert geen beving op land

op. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben" en gezien zijn keuze, zet de minister me voor het blok.

Verder heb ik veel moeite met het negeren van een politiek signaal. U moet weten, alle 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus de raadsleden van alle partijen) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd. Verder, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân stemden tegen. De minister legt al deze besluiten gewoon naast zich neer. Ik heb veel moeite met het blijkbaar "verdeel-en-heers" beleid van de minister. Afkeer van de politiek wordt hierdoor gezaaid. De burgers in oost-Groningen zijn gekleineerd en ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid &
Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Drachten, 8 december 2019

12 DEC 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben naar bijeenkomsten geweest en het enige wat Vermilion zegt, "er is geen risico", "je krijgt geen schade", "bewijslast hoeft niet te worden omgedraaid, want er is geen risico", "geen grondtrillingen, geen aardbevingen", "anders dan Groningen". Maar geen verdere uitleg. Ik moest hun maar geloven op hun blauwe/groene/bruine ogen. Ze bleven stil toen ik vertelde dat ik wist van de schade die ontstaan was door de onderzoeken, bleven stil toen ik vroeg hoe die schadeafhandeling is gegaan (net als in Groningen, met heel veel moeite). Ze bleven ook stil over het verhaal dat ze andermans privé terrein zijn op gegaan en metingen hebben gedaan, zonder toestemming. Ik vertrouw Vermilion niet. Ze zijn niet eerlijk, houdt gegevens achter en proberen mensen naar huis te sturen met "slaap lekker verder".

Tijdens de laatste bijeenkomst waren er ook tegenstanders en ik ben mij rot geschrokken.

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik was op de hoogte van een aantal punten in Groningen. Dat mensen daar niet veilig meer kunnen wonen, dat ze dat jarenlang in de stress en zenuwen zitten om het feit dat er elk moment weer een aardbeving komt, die ervoor kan zorgen dat het huis nu helemaal in elkaar stort. Dat de schadevergoeding enorm op zich laat wachten, voor een aantal mensen te lang.

En dat kan nu ook met mijn huis gebeuren. Mijn huis staat al meer dan 100 jaar en ondanks een scheurtje of 2, blijft het huis nog wel 200 jaar staan. Tenzij de grond onder mijn voeten gaat trillen/zakken door de gaswinning. Ik durf mij niet eens voor te stellen hoe het zal voelen in een huis te wonen, die elke dag staat te trillen en kraken. Slapeloze nachten kan ik mij voorstellen, gevoel voor veiligheid zal volledig verdwijnen.

Ook slapeloze nachten hoe ik de schade kan herstellen/moet betalen. Omdat ik geen reserves op mijn bankrekening heb staan. En als de waarde van mijn huis daalt door schade/gaswinning, zal ik niet alleen mijn spaarpotje voor mijn oude dag verdwijnen. Ik zal zelfs met schulden blijven zitten.

Schadevergoeding kan ik niet op rekenen, we weten het gaat in Groningen. Juridische hulp om mijn recht te halen zal ook lastig worden, want ook dat kost veel stress en geld. En aangezien ook de juridische hulp voor de minima wordt afgebroken, zal ik via die weg ook niet krijgen waar ik recht op heb.

Mijn voeten staan op deze aarde, ook ik drink het water uit de grond, ook ik eet voedsel die in deze aarde is gegroeid, ook ik adem de lucht in. Als we de aarde misbruiken, chemicaliën gebruiken, heeft dat gevolgen voor iedereen. Ik wil leven in een gezonde woon- en leefomgeving.

Het klimaatakkoord van Parijs geeft aan dat we juist van het gas af willen. Dit sluit niet aan met het intensiveren en aanboren van nieuw gas. Alleen daarom al zou dit ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen moeten worden vernietigd.

Niet ver van mijn huis was er een grote bult van een vroegere vuilstort. Niemand weet precies wat voor vreselijke dingen daar zijn gedumpt. Maar niet voor niks is alles ingepakt in een laag folie en verwerkt tot een geluidswal, welke ook niet ver van mijn huis ligt. De kans op aardbevingen zijn volgens Vermilion groot (42%). Wat als de folie gaat scheuren? Wat als die chemische stoffen vrijkomen in de omgeving, in het oppervlaktewater waar we zwemmen. In het grondwater wat we drinken. Ik vind dat dit goed onderzocht moet worden en wat het risico is voor vervuiling. Dit risico is volledig genegeerd door Vermillion en om die reden verzoek ik de minister om het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

We weten een deel van de negatieve gevolgen van gaswinning en dergelijk. Andere nadelen zullen in de loop van de jaren wel blijken. We weten al jaren dat we over moeten stappen van fossiele brandstoffen op natuurlijke energiebronnen. Waarom dan tijd/geld steken in fossiele brandstoffen? Waarom niet datzelfde geld investeren in duurzame energie?

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt

onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:"Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'," Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Zoals ik al vermelde, mijn huis is meer dan 100 jaar oud. Het huis is "licht" gebouwd, waardoor de kans op scheuren en schade heel erg groot is. Maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan een slechtere fundering hebben, dichterbij de breuklijn in de aarde liggen, misschien wel op de breuklijn. Daarnaast wil ik een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al meer dan 100 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren? En ook wil ik de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Vermilion moet elke waardedaling van mijn huis vergoeden.

Ik wil voordat Vermilion iets doet, mij op papier garanderen dat zij alle schade en waardedaling vergoeden, tenzij ze kunnen bewijzen dat de schade ergens anders door is veroorzaakt.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

In afwachting van uw reactie.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

12 DEC 2019

De Wilgen, 9 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,
Ik hecht als inwoner van De Wilgen, gemeente Smallingerland, veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Ik ben het om die reden niet eens met de uitbreiding, versnelling en verlenging van de productie in mijn gemeente. Dit wordt namelijk wel voorgesteld in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (d.d. 6 augustus 2018). **Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen**. Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken.

Gaswinning leidt tot gasgebruik en dit leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Ik bestrijd daarmee de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden en versnellen.

Mogelijke lange termijn effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht. Sluipende effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente zijn onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daarom in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed ruim 3 kilometer van put OPE-03, de oude gaslokatie die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Vermilion is verder van plan voor de zogenaamde

putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Los van alles, gaswinning leidt bovendien altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied.

Ook al zit Nederland in de afbouwfase m.b.t. gasleveranties, de minister moet de komende jaren nog garanderen dat de Nederlanders voldoende energie uit gas kunnen halen. Toch heeft de minister een alternatieven: hij kan zijn collega-kabinetsleden aansporen om sneller op betere randvoorwaarden voor alternatieve energiebronnen aan te sturen. Mochten toch nieuwe bronnen nodig zijn, kan hij uit het Nederlandse deel van het continentale plat genoeg gas laten winnen. Gegeven zijn voorlopige goedkeuring negeert de ministersignalen vanuit Friesland hier te stoppen met extra winning.

Ik doe dan ook een ernstig beroep op u, om het instemmingsbesluitte vernietigen en niettot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid** en **Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

13 DEC 2019

Naam:

Adres:

8 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy **Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)**

L.S.

Vanwege de gemeente Smallingerland en Dorpsbelang De Wilgen, Smalle Ee en Buitenstverlaat ben ik op de hoogte gebracht, zo veel als mogelijk, van de recente voornemens om een kennelijk reeds jaren bestaande gaswinning in ons gebied en onder ons huis te continueren en zelfs uit te breiden met ondersteuning van nieuwe technieken. Daartoe is reeds in 2017 seismologisch onderzoek verricht rond ons huis, waarbij fouten zijn gemaakt met de opgewekte trillingen. Hierdoor opgelopen schade is door de uitvoerende firma Vermilion vergoed, niet nadat door mij eerst advies is ingewonnen bij Plaatselijk Belang en de toenmalige wethouder van Smallingerland in wiens portefeuille het dossier berust. Voorts moest door mijzelf initiatief worden genomen om een tegenexpertise te laten uitvoeren, omdat door het ontbreken van een nulmeting veel van de oorzaak van de schade ter discussie bleef. Deze ervaring draagt ertoe bij dat, hoewel het seismisch onderzoek en de daadwerkelijke gaswinning afzonderlijke entiteiten zijn, onrust en onbekendheid met de gevolgen van nieuwe winningsactiviteiten bij mij en de direct omwonenden zijn toegenomen.

Mijn huis ligt op een hoge zandlaag, die onmiddellijk grenst aan lage veengrond. Onbekendheid met deze situatie bij de uitvoerders van het seismisch onderzoek heeft geleid tot inschattingsfouten bij het aanbrengen van springstoffen, hetgeen vervolgens heeft geleid tot voornoemde schade. Deze situatie kan ons huis kwetsbaar maken, wanneer de winning van fossiele brandstof in de directe omgeving wordt geïntensiveerd. Het is mij volstrekt onduidelijk hoe met de winning samenhangende bodemtrillingen zich ten opzichte van de ondergrond onder ons huis zullen gedragen, vergeleken met de omringende veengrond. Er zijn in de omgeving magnitudes van 1,0- 1,8 op de schaal van Richter gemeten waarbij in Groningen op andersoortige gronden schade is opgetreden.

Het onthouden van feitelijke informatie over de gesteldheid van de diepe ondergrond onder ons huis, met name inzake de loop van breuklijnen langs de verschillende lagen en het ontbreken van een risico-analyse door een onafhankelijk en erkend expertise instituut, bij voorkeur niet ingehuurd door

het bedrijf dat de gasexploitatie verricht, moet als een ernstige omissie worden beschouwd. Zolang een wetenschappelijk onderbouwde risico-analyse in dit dossier ontbreekt en daaruit niet blijkt dat er bij uitbreiding en continuering van de gaswinning in mijn onmiddellijke omgeving een verwaarloosbaar klein risico bestaat voor mij, onze directe omgeving en voor de kwaliteit van het milieu, kan ik het niet eens zijn met de voorgenomen activiteiten in welke vorm van exploitatie ook.

Mocht toch worden overgegaan tot verdere exploitatie, zonder de door mij gevraagde informatie, en zou dit tot enige schade leiden die kan worden toegewezen aan de winningsactiviteiten, dan acht ik de Staat aansprakelijk voor de gevolgen van het in gebreke blijven van voldoende toezicht op de veiligheid en kwaliteit van leven voor haar burgers.

Het niet laten uitvoeren van een zogenaamde nulmeting bij het seismisch onderzoek in 2017 heeft aanvankelijk geleid tot een patstelling in de discussie tussen mij en Vermilion over de ontstane schade. Na tussenkomst van drie verschillende schade-experts, die tegengestelde geluiden lieten horen, zijn wij tot uiteindelijk een bevredigende oplossing gekomen. Mij is niet bekend of er nu wel een nulmeting aan mijn huis wordt verricht door de exploitant, waarbij het overigens de vraag is of dit door het winningsbedrijf moet worden uitgevoerd. Het achterwege laten van een dergelijke meting zal niet bijdragen aan het vertrouwen in de kwaliteit van de voorgenomen activiteiten. Mijn "roots" liggen in het westen van het land. Kinderen en kleinkinderen wonen in Den Haag en Rotterdam. Er rust een hypotheek op mijn pand. Ik wens de mogelijkheid te behouden mijn huis tegen een goede marktwaarde te kunnen verkopen om verhuizing naar West Nederland mogelijk te maken. Bij waardedaling door schade vanwege gaswinning wens ik schadeloos te worden gesteld. Op grond van hiervoor genoemde argumenten en over de onzekerheid die nu bestaat over de risico's en de gevolgen protesteer ik tegen elke vorm van verdere gaswinning onder onze bodem. Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Hoogachtend.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

13 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 11-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoners van het wingebied zijn mijn vrouw en ik, ondergetekenden. het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Wij verzoeken u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Wij zijn inwoners van de Gemeente Smallingerland en weten dat het gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. We weten dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

We weten ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbenden willen we daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Wij vragen u daarom nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal die als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concluderen wij dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Wij zijn van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kunnen wij ons niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

Wij zijn van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Wij zijn dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar ons idee onvoldoende mee gewogen.

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar ons idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Wij verzoeken u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de

cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, zijn wij van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

Wij verzoeken u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe winlocatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."

Wij zijn van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. **Dit is ongebruikelijk.** Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken

als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuveront-reinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoeken wij de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en wij kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:

> "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
>
> Uit bovenstaande en de kunnen wij opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het

oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het ons niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Veiligheid is naar onze indruk nu te veel bezien vanuit, resp. gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Wij zijn van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover

reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Wij stellen dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren wij tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Wij verzoeken de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Wij zijn van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van ons en andere inwoners van onze gemeente voldoende is beoordeeld.

Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheids-instantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Wij verzoeken de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)

Krijgt een boven een gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

Kans op scheuren in onze woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

Wij spreken voor onszelf: wij willen een 0-meting, betaald door Vermilion. Ons staat hier al (1987-2019), dus 32jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moeten wij dat zonder voordeel voor ons accepteren?

Wij willen de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van onze woning buiten onze schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

Wij hebben er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.

Er is nog geen wetgeving die garandeert dat wij mogelijke schade vergoed krijgen.

De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is.
(Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Wij heben op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

Wij hebben veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer van de politiek wordt gezaaid als gevolg van het kleineren van burgers in Groningen. Wij voelen ons de volgende burgers die niet gehoord worden.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

Wij worden er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Wij verliezen ons vertrouwen in SodM. Die moet er voor ons zijn!

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

Wij willen als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijgen we dat niet. We voelen ons onveilig. We voelen ons

veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

We krijgen een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Wij willen dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Wij wonen op minder dan 5 kilometer van de plaats waar onze drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijgen we een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt ons, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

We voelen ons onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond ons huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor ons - bagatelliserende wijze.

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

Vindbaarheid documenten is slecht: Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen

Late publicatie; De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd

Onvolledige plan; Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.

Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

Informatieavonden geven een sussende boodschap af; De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

Ondoorzichtigheid plannen; Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen

woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie; Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

Schademeldingsprocedure onduidelijk; Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

Gebrekkige participatie Burgers; In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen; De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Wij missen in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat ons betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Wij ondergetekenden, Luutzen Verkaik en Josje Verkaik-Jansens, doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze woonomgeving.

Handtekeningen:

Namen:

bewoners van

Datum: 11-12-2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

13 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 12 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

ARGUMENTEN ZIENSWIJZE ACTUALISATIE WINNINGSPLAN OPEINDE-ZUID EN MIDDELBUREN

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor

zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

De gevolgen voor het waterwingebied in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig

seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:

"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."

Uit bovenstaande en de kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op

pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Heel merkwaardig

want statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Een 0-meting, betaald door Vermilion is redelijk.

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik woon op 4 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan. Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning? Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven. Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie bevattende – waterstromen. Dit verontrust me. In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

Gebrekkige participatie burgers

In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna krijgt pas de burger een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; onze Leefomgeving. De betrokkenheid van de burgers is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen

en de gevolgde procedure is daardoor nihil. Daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. Het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusie blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Thema informatievoorziening

Informatievoorziening

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

Vindbaarheid documenten is slecht Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen

Late publicatie. De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd

Onvolledige plan

Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.

Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

Informatieavonden sussende boodschap

De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

Ondoorzichtigheid plannen

Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatieavonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

Vergunningsprocedure

Schademeldingsprocedure onduidelijk

Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces in transparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

Gebrekkige participatie Burgers

In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

Conclusie

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Aan het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

13 DEC 2019

De Tike, 12 december 2019

Betreft: Mijn zienswijze n.a.v. winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Aangetekend verzonden op 12 december 2019

Geachte heer, geachte mevrouw,

Naar aanleiding van de kennisgeving inzake Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen voor gaswinning in de Drachtster Courant van 13 november 2019 wil ik graag mijn zienswijze geven.

Als inwoner van het wingebied ben ik tegen het Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen waarin u voornemens bent toestemming te verlenen aan Vermilion Energy Netherlands B.V. om meer en langer gas te winnen in het bovengenoemde winningsgebied en ik verzoek u daarom om het instemmingsbesluit in te trekken.

Onlangs heb ik een vergelijkbare Zienswijze ingediend n.a.v. het ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Leeuwarden-101. In grote lijnen is deze Zienswijze daaraan gelijk, echter zijn er enkele belangrijke aanvullingen.
Nu dus winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen.

Aan alle zijden word ik omringd door gaslocaties. Ik voel mij ernstig bedreigd in mijn veiligheid en ik word bang van het enorme aantal gasputten in mijn omgeving.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft bepaald dat de gaswinning uit het Groninger gasveld verminderd gaat worden en op korte termijn (2022?) helemaal zal stoppen.
Tegelijkertijd is er een verhoogde activiteit in de "kleine" gasvelden waarneembaar.
Vermilion Energy Netherlands B.V. (vanaf nu Vermilion) is in onze regio (de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen en Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden-101) bezig om de laatste restjes gas uit bestaande putten te winnen en wil nu, uit putten die al geruime tijd gesloten waren, nieuw ontdekte gasvoorraden in deze regio uit de grond halen. Men wil meer en in een langere periode en sneller gas winnen.
Daartoe heeft Vermilion bij de minister van EZK een verzoek ingediend voor winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen.

Het is natuurlijk ook mogelijk dat het seismologisch onderzoek dat in het najaar van 2017 heeft plaats gevonden, aanleiding voor Vermilion is geweest om een verzoek in te dienen bij de minister om extra gas te winnen.
Mijns inziens is dit om een aantal redenen een foute ontwikkeling en ik maak dan ook ernstig bezwaar tegen het opvoeren van de gaswinning in deze regio.

Groningen dicht – extra druk op kleine velden
Groningen gaat dicht en ondanks alle ontkenningen van de kant van EZK moeten de kleine gasvelden dit blijkbaar opvangen. Daarbij komt dat Vermilion op het vinkentouw zit en graag de aandeelhouders wil behagen door meer gas te winnen en dus vaak dividend uit te keren.
Onder burgers in deze regio ontstaat steeds meer weerzin tegen deze gaswinning door bedrijven zoals Vermilion en de handelwijze van EZK.
Het feit dat de overheid geen oog heeft voor de zorgen die er onder de burgers leven en het feit dat burgers langzamerhand het stadium bereikt hebben, dat ze deze houding niet langer wensen te accepteren, leidt er automatisch toe dat er steeds meer verzet in gebieden met "kleine" gasvelden ontstaat tegen de hele gang van zaken. Het is niet ondenkbaar dat het geschil kan uitmonden in hard tegen hard (zoals in Groningen) en dat de protestgroepen uiteindelijk aan het langste eind gaan trekken.

Bedrijven zoals Vermilion en de Nam (die in het geval van Opeinde en Leeuwarden-Nijega niet in zicht is) *en* EZK hebben zich de laatste jaren niet van hun beste kant laten zien wat betreft het nemen van verantwoordelijkheid naar de burgers toe.
De hele gang van zaken in het Groninger gasvelden-gebied, de schandalige manier waarop mensen die schade hebben geleden gekleineerd werden en worden, de manier waarop schadegevallen werden en worden afgehandeld lijkt te getuigen van een diepe minachting voor de gemiddelde burger.

Wij – degenen die boven de kleine gasvelden wonen – hebben, in het geval van bevingen en schade, absoluut geen zin in een herhaling van toestanden zoals die zich in Groningen hebben voorgedaan. Nu niet en in de toekomst niet.

Instemmingsbesluit, bladzijde 13
In het Ontwerp-Instemmingsbesluit van de Minister kan men op bladzijde 13 lezen dat er voor het gaswinningsveld Opeinde-Zuid & Middelburen een kans van 42% is op trillingen (bevingen). Ook kan men daar vinden dat de trillingen/bevingen een kracht kunnen hebben van 2,8 op de schaal van Richter. Als je bedenkt dat in Groningen de alarmbellen al gaan rinkelen bij een kracht van 1,8 omdat er dan meestal schade ontstaat, dan word je er als bewoner van de regio niet echt rustig van!
Integendeel. Ik ervaar het als een regelrechte aanslag op mijn veiligheid en op mijn gemoedsrust.

Onderzoek Nationale Ombudsman
Uit onderzoek van De Nationale Ombudsman over de verwachtingen van de burgers met betrekking tot de overheid blijkt dat de Nederlandse burger te maken wil hebben met een overheid die eerlijk en begripvol is en die de mensen snel en met kennis van zaken helpt als dat nodig is. Mensen willen ook dat de overheid in simpelere taal communiceert en dat procedures (bijvoorbeeld tegen nieuwe gaswinningen) begrijpelijker worden. Ook zou minder bureaucratisch handelen erg op prijs worden gesteld. Op dit moment typeert de Nederlander zijn relatie met de overheid met termen als "noodzakelijk", " ingewikkeld" en "ver weg".
Hoog tijd voor verandering dus !

Gaat u maar rustig slapen
Colijns woorden "Gaat u maar rustig slapen" dringen zich aan je op wanneer de gasproducenten en EZK om het hardst roepen dat er niets aan de hand is, dat er niets kan gebeuren en dat er geen enkel gevaar dreigt in de buurt van de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen en de velden Leeuwarden-Nijega en dat de situatie in deze gebieden niet te vergelijken is met de Groninger situatie. Men gaat daarbij volkomen voorbij aan het feit dat velen dit niet (meer) geloven. Met gevoelens van onveiligheid en angst wordt geen of onvoldoende rekening gehouden. Integendeel. Men wordt als een lastig, klein kind weggezet, door een arrogante benadering die zijn weerga niet kent. Men trekt de hele trukendoos open om buiten het zicht van de bewoners in Friesland en Drenthe en elders meer en langer gas te winnen (zoals bijvoorbeeld in Vinkega) in plaats van gaswinning in de kleine velden af te bouwen. De boekhouding wat betreft de hoeveelheid kubieke meters gas en de rapportage daarover schijnt door Vermilion zelf te worden gedaan!

Meer, sneller en langer
Gaswinning in Groningen wordt in hoog tempo verlaagd. In Drenthe, Groningen, Friesland en Overijssel liggen heel veel kleine gasvelden en een inventarisatie van vier (!) regionale omroepen wijst uit dat de meeste kleinere gasvelden in het noordoosten van Nederland in versneld tempo worden leeggehaald, ondanks de eerdere toezegging van EZK dat de winning in kleine velden gestaag wordt afgebouwd.
Niet alleen is het tempo van winning gestegen, er wordt volgens deze omroepen zelfs méér gas gewonnen dan eerst is afgesproken.
Volgens de toezichthouder (SodM) is dit slechts bij een paar velden het geval.
Deskundigen vrezen dat het tempo kan leiden tot bodemdaling en milieuschade en gemeenten met kleine gasvelden zijn terecht bang voor aardbevingen.
In een brief – op initiatief van de gemeente Bergen – aan minister Wiebes waarschuwen de gemeenten voor mogelijke bevingen met een kracht van 4,0!
Volgens de toezichthouder (SodM) is de kans op een toename van hevige bevingen erg klein. Je zou dit mogelijke gevaar m.i. ook heel anders kunnen benaderen.

Gaswinning Noordzee en/of import
Gas hebben we voorlopig echt nog wel nodig, maar om o.a. het daarmee gepaard gaande risico op extra bodemdaling bewust te nemen in redelijk dicht bevolkte gebieden, die enerzijds op de zelfde hoogte liggen als de (snel stijgende) zeespiegel *en* die anderzijds ook al kampen met bodemdaling, omdat we in een veenweidengebied leven, is ronduit gezegd immoreel. Ik woon aan in . is Fries voor "laagte". Elke centimeter bodemdaling is er één te veel.
Haal het gas desnoods weg onder de Noordzee of importeer het uit gebieden die niet of nauwelijks bewoond zijn (bijvoorbeeld Noorwegen), maar haal het niet weg onder onze voeten met alle risico's van dien.

Schade
Daar komt nog bij dat Vermilion al heeft laten weten dat eventuele schade alleen vergoed wordt als aangetoond kan worden dat deze ontstaan is door gaswinning. Dit leidt natuurlijk tot een welles-nietes spel, waarbij de winnaar van te voren al vast staat. Dat zal niet de burger zijn! De bewering van EZK dat het hele schade-gebeuren dit jaar piekfijn geregeld gaat worden, moet men m.i. met een grote korrel zout nemen. Een hele grote korrel!
Bovendien schijnt Vermilion eventuele, aantoonbare schade in de toekomst in een deal met de provincie te hebben afgekocht voor een relatief bescheiden bedrag. Ik weet niet zeker of dit waar is, maar als het wel zo is, dan is dit natuurlijk diep treurig.

Elke vorm van mijnbouw brengt mijnbouwschade met zich mee. De instelling die toezicht moet houden op energiemaatschappijen die hier fossiele brandstoffen uit de bodem halen is Staatstoezicht op de Mijnen. Ik vraag mij af in hoeverre deze toezichthouder echt onafhankelijk te werk kan gaan, aangezien deze dienst onder het Ministerie van EZK valt. Het cliché van de slager die zijn eigen vlees keurt dringt zich op en is het niet zo dat "wiens brood men eet, diens woord men spreekt"?

Mensenrechtencomité Verenigde Naties
Het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties heeft zeer krachtige aanbevelingen gedaan aan de Nederlandse Staat over de situatie in Groningen. Het comité, dat het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten bewaakt, uit in een analyse van Nederland dat het zich zorgen maakt over de veiligheid en het welzijn van de inwoners van de regio Groningen als ook over hun privéleven in hun huizen. Het verwijst daarbij naar drie mensenrechten: het recht op leven, privacy en familie(leven).
De Nederlandse Staat moet volgens het Mensenrechtencomité (§ 34 en § 35):

(a) De noodzakelijke maatregelen nemen om de fysieke veiligheid en het geestelijk welzijn van mensen die in de omgeving van de gaswinning in Groningen wonen te verzekeren. Zo ook de beveiliging en veiligheid van hun huizen;
(b) zorgen voor correcte en passende schadevergoeding voor de slachtoffers en voorkomen dat toekomstige schades plaatsvinden in relatie tot de gaswinning;
(c) zorgen voor een zinvolle participatie van en overleg met bewoners van Groningen bij het ontwerpen en uitvoeren van het afbouwplan.

Nederland heft qua mensenrechten altijd graag het vermanende vingertje richting andere landen, maar volgt aanbevelingen ten aanzien van haar eigen mensen niet op.

Wat hierboven over Groningen gezegd wordt, geldt natuurlijk **ook** voor andere (kleinere) winningsgebieden en het zou goed zijn als EZK dat eens goed tot zich zou door laten dringen.

Excuses premier Rutte
Premier Rutte heeft de Groningers in juni excuses aangeboden namens het kabinet voor de schade die is ontstaan door de gaswinning. Hij zei dat veiligheid jarenlang nooit serieus is genomen. Ook heeft men het proces voor versterking en schadeherstel onderschat: veel Groningers met schade weten nog steeds niet waar ze aan toe zijn.
De Minister van EZK heeft zeer onlangs gezegd dat de Groningse gaswinning veel te lang is doorgegaan en dat er tien jaar geleden al had moeten worden ingegrepen en dat het besef dat er iets ernstigs aan de hand was tien jaar geleden al tot de overheid had moeten doordringen. Mooie woorden. Maar waarom gaat men nu in andere regio's volgens hetzelfde stramien door?
Willens en wetens heeft men de boel de vernieling in geholpen. En nu plengt men een paar krokodillentranen. Niet echt overtuigend allemaal.

Toespraak van de premier in 2030
De toespraak van de in 2030 aan de macht zijnde premier zal beginnen met de woorden: "Met de kennis van nu hadden we de rampspoed die zich sinds 2024 in de Nederlandse gaswinningsgebieden heeft voltrokken, kunnen voorkomen. Ik bied de Nederlandse bevolking namens het hele kabinet daarvoor mijn verontschuldigingen aan en……..."

Negatieve adviezen
Vermilion wil meer en gedurende een langere periode gas winnen in deze regio.
Daartoe heeft Vermilion bij EZK een verzoek ingediend voor wijziging winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen alsmede Leeuwarden-Nijega.
De Minister heeft advies gevraagd aan de gemeente Smallingerland.
Zoals de meeste Nederlandse gemeentes wijst ook Smallingerland **nieuwe** gaswinning af en heeft onder andere om die reden een negatief advies afgegeven aan de minister.
Wij – bewoners – staan helemaal achter het advies van de gemeente Smallingerland, omdat wij vinden dat de gemeente er alles aan moet doen om de **veiligheid** van de inwoners van Smallingerland te garanderen. Hierbij realiseren wij ons dat de gemeente gebonden is aan oude, al bestaande contracten.
Het gaswinningsgebied ligt gedeeltelijk ook in de gemeente Tytsjerkstradiel. Ook deze gemeente wijst nieuwe gaswinning af.

Artikel 2.1, eerste lid, onder e, sub2 en sub 30, van de Wabo
De aanvraag nu voor Opeinde-Zuid & Middelburen roept vragen op. Enkele putten waren jaren geleden al afgesloten.
Nu wil men gas gaan winnen in – naar men zegt - nieuw ontdekte aardlagen die (deels?) onder de huidige lagen liggen.
Omdat er nogal veel verandert, ontstaat daardoor m.i. een totaal **nieuwe** situatie en moet Vermilion een nieuwe omgevingsvergunning aanvragen.
Volgens artikel 2.1, eerste lid, onder e, sub2 en sub 30, van de Wabo is namelijk een omgevingsvergunning vereist voor het veranderen of veranderen van de werking en het in werking hebben van een inrichting of mijnbouwwerk.
Bij het beoordelen van zo'n vergunning zullen alle milieugevolgen in kaart moeten worden gebracht en moet worden beoordeeld of een ontwikkeling aanvaardbaar is. Het uitgangspunt is dat winning volgens de Best Beschikbare Technieken (BBT) zal moeten gebeuren.
Gezond wantrouwen tegen de plannen van Vermilion lijkt op zijn plaats: Onduidelijk is welke plannen men precies heeft. Nieuwe (proef)boring(en)? Nieuwe put(ten)?
Vanuit bestaande schachten via side-track(s), aftakkingen, gaan werken, om zo te vermijden dat er nieuwe vergunningen moeten worden aangevraagd?

Om het gas te kunnen winnen, lijkt het nodig om in de ondergrond met chemicaliën te gaan werken. Dit mag blijkbaar niet fracking heten, maar het lijkt net zo misdadig te zijn, met name met het oog op eventuele consequenties voor het grond- en drinkwater omdat men chemicaliën in de ondergrond brengt.
Als je bekijkt welke chemie er de grond in gaat bij bijvoorbeeld Kollumerpomp, Lauwerszijl, Warfstermolen, dan kun je alleen maar de conclusie trekken dat niemand meer weet waar men mee bezig is en dat niemand weet wat al die verbindingen/stoffen in de grond gaan doen.
Door de hoeveelheid en de aard van de gebuikte stoffen is het mogelijk dat bepaalde stoffen/verbindingen in de ondergrond met elkaar gaan reageren en dat er daardoor nieuwe verbindingen kunnen ontstaan die schadelijk zijn.

Lekkende putten
Smallingerland is, naar verluidt, de meest "beboorde" gemeente in Nederland. Wie hier een tochtje door de buurt maakt, schrikt van alle putten, afsluiters, pluggen en noem maar op.
Veel putten zijn al behoorlijk oud. Veertig, vijftig jaar of nog ouder. De kwaliteit van het gebruikte cement of beton langs de wanden in de putten, wordt in de loop der tijd slecht(er).
Gezond verstand zegt dat er alleen al daardoor mogelijk lekkages kunnen zijn ontstaan.

In Smallingerland zijn ongeveer veertig gasputten. Lekken die putten misschien allemaal? Of een groot gedeelte van die veertig putten? Wij weten het niet, want controles zijn er niet of nauwelijks.
Gevolgen van lekkages kunnen zich soms vele jaren later en op een andere plaats dan waar de put zich bevindt, openbaren.
Kan Vermilion bewijzen dat deze putten **niet** lekken en hoe gaat men dat aantonen?

Actuele ondergrondgegevens
Het zou verstandig zijn als Vermilion en EZK inzage geven in de actuele ondergrondgegevens in deze regio. Het begrip regio mag men gerust in een groter verband zien, omdat bijvoorbeeld breuklijnen zich niet houden aan gemeentegrenzen. Zijn er in deze regio misschien ook grote drukverschillen in de ondergrond?
Is er wellicht wat aan de hand in onze ondergrond en is bijvoorbeeld de bodemdaling door gaswinning veel groter dan Vermilion beweert?
Kan er sprake zijn van grote putschade, veroorzaakt door drukverschillen?
Wat valt er te zeggen over bijvoorbeeld breuklijnen hier? Bevingen vinden n.l. vaak bij breuklijnen plaats.

Ontbrekende risicoanalyse geluidswal Drachtster Vaart
Toen in Drachten aan de vaart de woonwijk Drachtstervaart ontwikkeld werd, werd er een geluidswal van ongeveer een kilometer lengte aangelegd tussen deze wijk en het industrieterrein de Haven aan de Tussendiepen. In deze geluidswal bevindt zich zwaar vervuilde grond met daarin allerlei chemische troep, afkomstig van de voormalige vuilstort aldaar. Dit afval werd indertijd ingepakt in een laag folie. Onder deze wijk en de geluidswal bevindt zich het nieuw ontdekte gasveld van Vermilion in Opeinde-Zuid. Het veld Opeinde-Middelburen is vlakbij. Als deze folie gaat breken bijvoorbeeld als gevolg van de gaswinning in de velden Opeinde-Zuid & Middelburen kunnen de in deze vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken.
Voor zover ik weet, is er voor dit gedeelte van Drachten en de geluidswal geen risicoanalyse verricht. Ik kan er tenminste niets over vinden in het verzoek tot actualisatie winningsplan van Vermilion (6 augustus 2018) en ook niet in het ontwerp-instemmingsbesluit gaswinning Opeinde-Zuid & Middelburen van het ministerie van EZK.
Als er 42% kans is op bevingen met maximaal kracht 2,8 op de schaal van Richter, dan lijkt me eerder genoemd ontwerp-instemmingsbesluit alleen al om die reden onverantwoord.

Verduurzaming
De roep om verduurzaming is wereldwijd zo groot als nooit tevoren. In het kader van het klimaatakkoord moeten wij op zoek naar nieuwe, schone energiebronnen. Nieuwe gaswinning is dientengevolge een onlogische en ongewenste keuze. Het draagvlak voor verduurzaming wordt daardoor ondermijnd en het werkt demotiverend op de bereidwilligheid van mensen om zich hiervoor in te willen zetten.

Injecteren afvalwater in gasputten
Vermilion injecteert afvalwater van boorlocaties in de bodem. Uit onderzoek van de vier noordelijke regionale omroepen blijkt dat niemand weet welke effecten dat heeft.
Zwaar vervuild afvalwater van de gaswinningen bij Wapse en Vinkega wordt geïnjecteerd in een lege gasput in Nijensleek.
Bij Noordwolde leidde een dergelijke injectie in 2009 tot de zwaarste aardbeving in Friesland.

Onduidelijk is wat de samenstelling van het afvalwater is. Ook toezichthouder SodM weet dat niet. De toezichthouder heeft niet de moeite genomen om monsters te nemen en het heeft ook geen prioriteit voor deze dienst. Onbegrijpelijk in tijden als deze.
Overigens verzekerde een medewerker van SodM mij op de informatiemarkt in Opeinde op 28 november 2019 dat het bericht een onwaarheid bevatte. Van elke tien vrachtauto's zouden er van twee auto's monsters worden genomen. Ik heb geen enkele reden om aan te nemen dat deze medewerker van SodM niet de waarheid sprak, maar even later bleek dat Vermilion die monsters neemt (of laat nemen) en niet SodM. Dat vind ik dan weer niet zo'n sterk punt!
Vermilion geeft geen informatie over het afvalwater dat in Nijensleek in de bodem verdwijnt, want men wil niet dat bedrijfsgegevens op straat komen te liggen. Het kan natuurlijk ook zo zijn dat het afvalwater kwalijke stoffen bevat die men liever aan het zicht van de openbaarheid onttrekt.

Uitspraak minister
Onlangs heeft de Minister van EZK de gemeente Smallingerland voor de rechter gedaagd: Een unieke gebeurtenis. "Smallingerland had eerst overleg met hem moeten plegen over een bestemmingsplan." Boosheid was er ook – als je de krantenberichten mag geloven - omdat "Smallingerland *onvoldoende rekening heeft gehouden met de belangen van Vermilion!"*
Dit laatste argument is ronduit bespottelijk! De gemeente heeft rekening te houden met de belangen en de veiligheid van de inwoners van Smallingerland en heeft geen enkele verantwoordelijkheid voor de belangen van de aandeelhouders van Vermilion. En ik, als inwoner van Smallingerland, al helemaal niet.
Het zal toch niet zo zijn dat de belangen van de grote spelers in het bedrijfsleven prioriteit hebben en dat het wel en wee van de bevolking van zeer ondergeschikt belang is?

Een laatste punt van zorg.
Vermilion heeft in het najaar van 2017 een seismologisch onderzoek laten uitvoeren in onder andere de gemeente Smallingerland. Het lijkt wel of men daar erg geheimzinnig over doet. Wat heeft men nou eigenlijk precies gevonden? En waar? En hoeveel? En wat staat ons nog allemaal te wachten?

Tot slot
Het moge duidelijk zijn dat ik - en niet ik alleen - grote bezwaren heb tegen meer en snellere en langere gaswinning uit de kleine gasvelden.
Het is niet aan mij om een oplossing te vinden voor dit probleem, daar hebben we per slot van rekening bestuurders voor. In dit geval de Minister van EZK met achter zich een groot ambtenarenapparaat.

Zoals reeds eerder in dit schrijven opgemerkt, heeft de Nationale Ombudsman zeer onlangs geformuleerd dat de Nederlanders een andere overheid wensen. Een overheid die er is voor de mensen en niet andersom. Dat zou allemaal in 2030 gerealiseerd moeten zijn. Waarom pas 2030? Nu beginnen. De handschoen ligt er en het is aan de Minister om deze op te pakken.

Met vriendelijke groet,

(een bezorgde inwoner van Smallingerland)

13 DEC 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelbuorren

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit

actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520

gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied ben ik het **niet** eens met de uitbreiding en verlenging van de productie

zoals wordt voorgesteld in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4

gedateerd 6 augustus 2018. Een vriendelijk, doch dringend verzoek om van uw voorgenomen instemmings-

besluit af te zien en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie

in te stemmen. Onderstaand zal ik mijn motivatie en belangen toelichten.

Sinds 1980 zijn wij hier in de gemeente Smallingerland komen wonen, de eerste jaren in de wijk de Folgeren en

toen het plan "de Sanding" gereed kwam, waren wij een van de eerste bewoners. Een rustige en schone wijk in

een landschappelijke en waterrijke omgeving.

Het geeft een bijzonder fijn gevoel om hier in deze wijk te mogen wonen en werken. Moet er niet aan denken dat

de veiligheid in het geding komt wanneer er in de ondergrond van dit huis geroerd wordt.

We hebben twee van onze kinderen in de provincie Groningen wonen, dus wij zien met regelmaat de schade in de

wingebieden.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Met nadruk doe ik een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en NIET tot uitbreiding of verlenging

van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKEWO / 19125520** gedateerd 13 november 2019

over te gaan.

In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te stoppen.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

27 DEC 2019

Oudega, 19-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie **zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet** met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning **en/of** verhoging **van** de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente en **weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk.**

Na vijftig jaar intensieve gasboringen, in Nederland, is het nu een feit dat de constructieve veiligheid van je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is **opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen, dit is zelfs met een spijtbetuiging bevestigd door onze regering!**

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals **chemicaliën en delfstoffen op het grondwater en op de breuklijn welke door deze gasvelden loopt.**

Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd **13 november 2019** in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor **geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie)** om **bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april **1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen,** opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Tevens is hier sprake van verschillende gasvelden die boven elkaar liggen, een situatie die de kans op aardbevingen nog eens extra versterkt!

Vermilion heeft ook toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is groot, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning ligt in het gebied van de breuklijn in de aarde.
- **Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 22** jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring **de kans 42%** dat ook mijn huis schade oploopt. **Waarom moet ik dan zonder enig voordeel en nadelige rechtspositie voor mij accepteren?**
- **Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning** buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen enkel voordeel aan winning onder hun huis, **Sterker nog diverse wijken in de gemeente Smallingerland zijn aangeven om versneld gasvrij te worden gemaakt!!** Mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg, dit dient net als in Groningen geregeld te zijn.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (geen gelijke rechtspositie)
- Bewoners van de gaswinningsgebieden in Groningen kennen dit aantonen van schade niet. De gaswinningsbedrijven dienen hier zelf aan te tonen dat de schade niet door hun toedoen is veroorzaakt. **Dit verschil in rechtspositie is in beginsel in strijd met het grondbeginsel; gelijke rechten als inwoners van het koninkrijk der Nederlanden en dient daarvoor gelijk gesteld te worden!**

Alle 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik en alle inwoners van Smallingerland hebben op een van hen gestemd; **onze democratische mening wordt dus door EZK genegeerd.**

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**.
Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid in burgerrecht opgeheven dient te worden!

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft **bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.**

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen en verbruik van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.
Hetzelfde wat van de burger wordt gevraagd met de in Nederland gestarte energietransitie.
Tevens mag economisch gewin nooit boven de veiligheid van mensen en milieu worden gesteld indien alle bovenstaande omschreven onzekerheden een feit zijn!

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

14 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 11 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid** en **Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V.

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het helemaal niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid** en **Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de langer aanhoudende gaswinning in te stemmen.

Mijn motivering vindt **u** in onderstaand schrijven.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn en dat is in het geding. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan niet tot rust komen. Deze rust is een absolute voorwaarde voor een vast en stabiele grondslag.

Als belanghebbende wil ik daarom mijn zienswijze kenbaar maken:

Ik maak mij ernstige zorgen over deze plannen. Ik ben verontrust en ook bang, dat door de gaswinning schade ontstaat als gevolg van bodemdaling en bevingen aan ons huis, niet alleen op korte maar ook op lange termijn. Bovendien zijn er geen garanties, dat de eventuele schade vergoed zal worden.

Negatieve effecten op grond- en drinkwater is zeker mogelijk. Goed en schoon drinkwater is van levensbelang. Er zijn risico's door eventuele lekkage van delfstoffen en chemicaliën.

Een veenweidegebied is niet geschikt voor gaswinning. De stikstof-uitstoot is nog onduidelijk en hoe dit gecompenseerd wordt t.a.v. het Nationaal Park De Alde Feanen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

14 DEC 2019

De Wilgen, 9 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,
Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en vind mijn gevoel van veiligheid in mijn eigen huis één van de voorwaarden van mijn levensgeluk. Ik ben ervan overtuigd dat de veiligheid in mijn huis in hetgeding is als er in de ondergrond van mijn huis wordt geroerd. Ik hechtveel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Ik ben het dan ook niet eens met de uitbreiding, versnelling en verlenging van de productie in mijn gemeente, zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (d.d. 6 augustus 2018). **Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen**. Mijn belang en mijn motivering daartoe vindt u onderstaand. Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken.

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voeren de lagen is in dit opzicht strijdig. Ik ben van meningdat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk-, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning zelfs mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur. Daarnaast, de gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het moet u bekend zijn dat drinkwaterleverancier Vitens in onze provincie problemen heeft met verzilting van oude bronnen; het heeft daartoe een proefboringgedaan in Boornbergum op een kleine 3 kilometer van de locatie van waaruit Vermilion een nieuwe bron wil

aanboren, te Drachten. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied.

Het is mij bekend dat we zeker nog een decennium gas nodig hebben, dus ik ben niet wars van de realiteit. Desondanks, de minister heeft daartoe ook een alternatief: in het Nederlandse deel van de Noordzee nog genoeg gas te winnen is. Het is dus een keuze van de minister signalen vanuit Friesland (gemeente, waterschap en provincie) te negeren. Weet, alle raadsleden van Smallingerland stemden tegen nieuwe boringen! Ik heb op een van die raadsleden gestemd.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

14 DEC 2019

Naam:
Adres:
Plaats en datum: Smalle Ee, 11 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer/mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ook ben ik inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. De constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

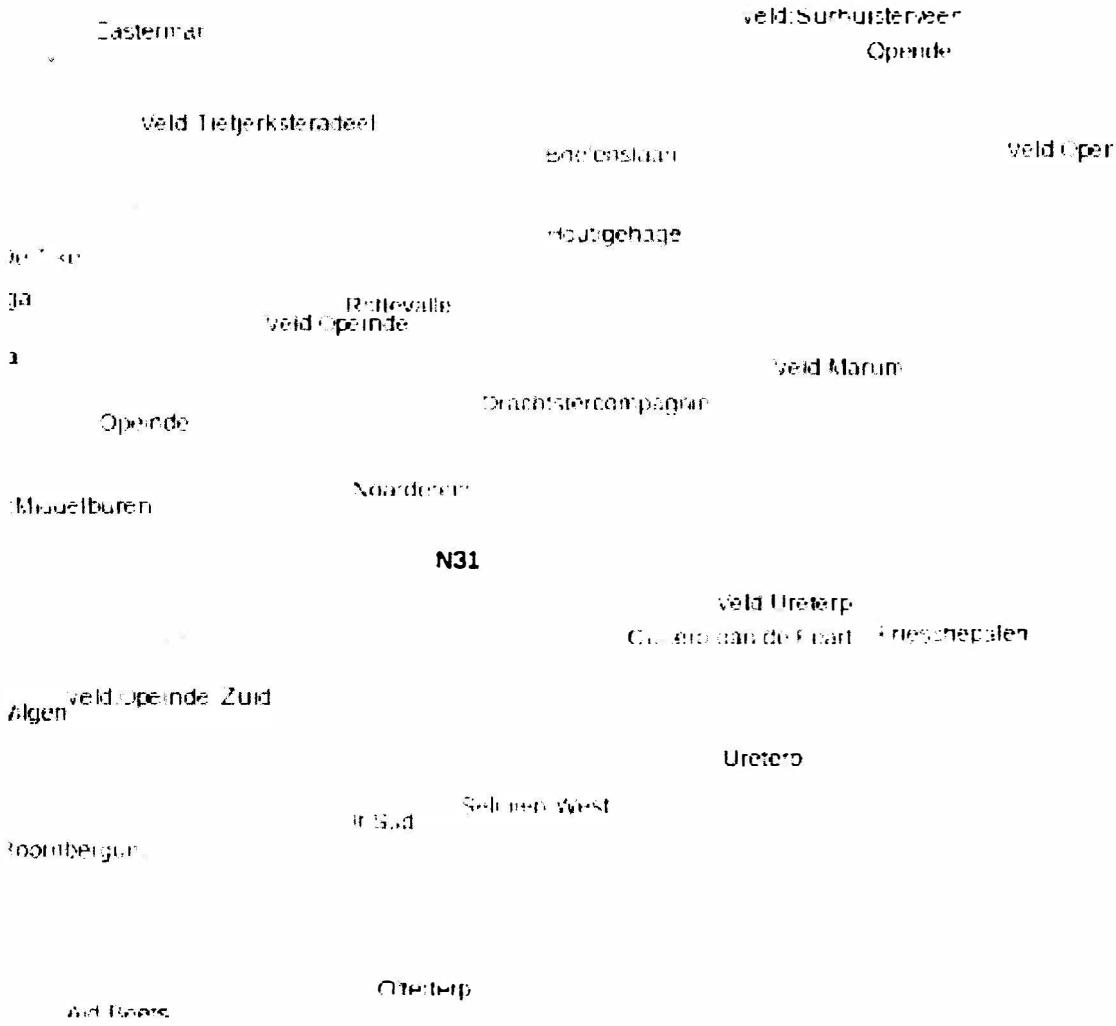

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

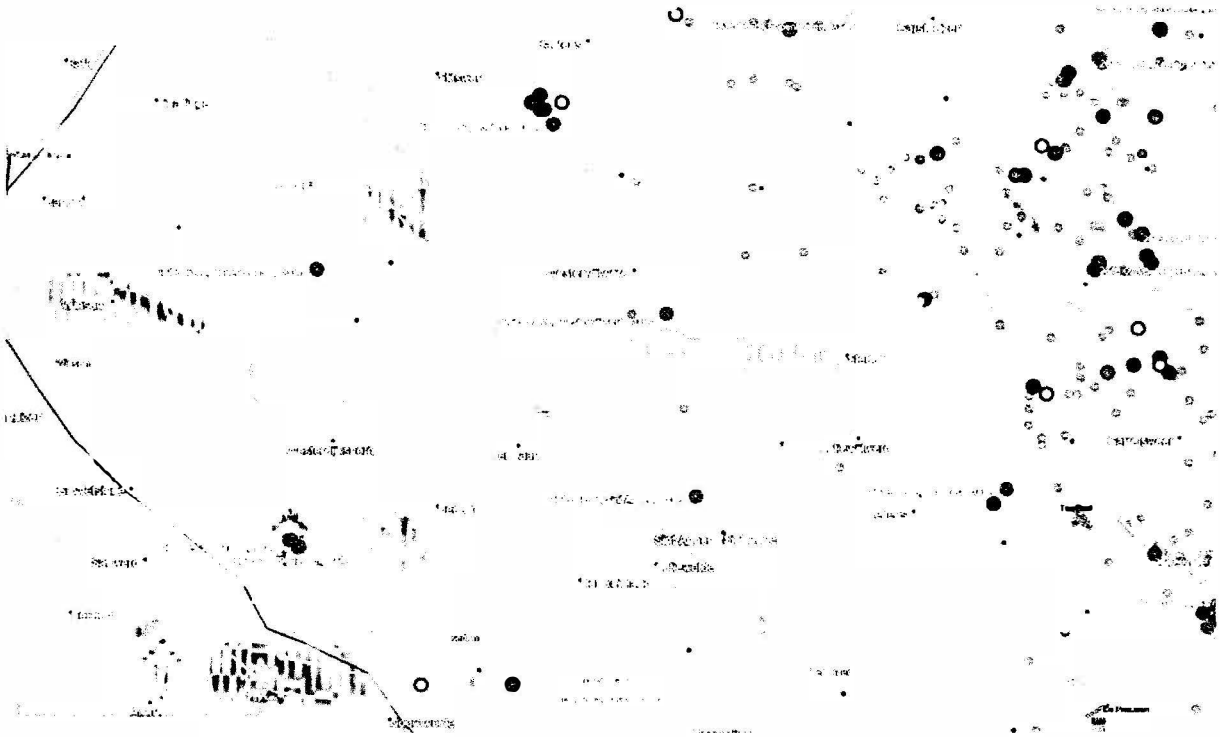

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar tot nog toe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten.

  A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik woon op 3 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.

- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 11 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?

- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam:

Handtekening

Datum en Plaats

11-12-2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

14 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen | 5 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door **Vermilion Energy Netherlands B.V.** (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen.

Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.
- Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

  In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
  "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
  Uit bovenstaande en de kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men

gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

  "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

  Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.
- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.Thema bodemdaling en schade
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/ bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat - bij mogelijke schade - de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.

- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/ aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven.

- Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse - inmiddels chemie bevattende - waterstromen. Dit verontrust me.

Ook al zouden er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat.

- Het voelt onveilig aan dat dit onder mijn huis uiteindelijk naar boven kan komen (natuurwet: weg van de minste weerstand).

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een - voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.
- Onvolledige plan

  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.

  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

14 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen | 5 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt

zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand

winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds

beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/ bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat - bij mogelijke schade - de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. ~~Ik voel me de~~ volgende burger die niet gehoord wordt.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.
- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het

vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 10-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreidingen verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinningen/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belangen mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van de gemeente Smallingerland. Het gevoel van veiligheid in het eigen huis staat ernstig onderdruk door uw plannen. Ook de constructieve veiligheid van mijn huis kan in ernstige mate lijden onder uw gas-win ambities. Ik weet ook hoe het de Groningers is vergaan waar schade door mijnbouw is opgetreden. DE afhandeling van de schade daar is een regelrechte schande.

SCHAAM TU!!!

Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond is al geruime tijd gaande.

Onze bodem komt zo niet niet tot rust.

Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag.

Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.
Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 13-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belangen mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

De omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dientte worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Vermilion zelf geeft een bevingskans van 42% aan met een schaal van 2,5 en een bodemdaling van zo'n 4cm.

Dit verontrust mij in hoge mate. Ik wil dat Friesland een goed en betrouwbaar leefgebied blijft voor mijn kinderen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

12 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Zijnde inwoner van de Gemeente Smallingerland weet ik dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.
Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:
Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast.
Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Met vriendelijke groet,

Betreft zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde -zuid en Middelburen (kenmerk DGKE- WO/ 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermillion Energy Netherlands B.V.

Van:

Aan:

Datum: zondag 8 december 2019 17:45 CET

17 DEC 2019

Geachte heer, mevrouw ,

Wij zijn het als inwoners van het wingebied, niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 .Wij verzoeken U de plannen, zoals die er nu liggen ongedaan te maken en niet met de gewijzigde en/ of verhoging van de productie in te stemmen. Onze motivering beschrijven we hieronder.

Aardbeving Groningen.
Aangezien wij de bevingen in Groningen nauwlettend gevolgd hebben en ook alle verwikkelingen daar omheen, hebben wij weinig vertrouwen in de plannen van Vermillion. Zeker omdat zij zelf aangeven, dat de kans op bevingen aanwezig is. Ook is er voor Friesland niets geregeld op dit gebied. Een angstig gegeven. Belangrijk is toch dat je je veilig voelt in je eigen huis.

Onze leefomgeving.
Wij leven heel bewust met de grond waarop we wonen en zijn altijd bezig met composteren en het aanleggen van natuurwallen om een ecologisch evenwicht in onze tuin te realiseren. Wij proberen voor een deel zelfvoorzienend te zijn door onze eigen groente te verbouwen en van ons fruit sap en moes te maken. De invloed op ons milieu van de boringen baart ons zorgen en we zijn bang voor vervuiling van het grondwater door de chemicaliën die Vermillion gebruikt.

Daling van de bodem.R
Nu al weten en ervaren we dat de bodem van onze leefomgeving daalt. Het lijkt ons onwenselijk dat de grond nog meer daalt door de activiteiten van Vermillion.

Hoop dat U onze zorgen serieus wilt nemen, verblijven wij met hoogachting,

Verzonden van Yahoo Mail voor iPad

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Drachten, 8 december 2019

17 DEC 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Wij als inwoners van het wingebied zijn het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Wij verzoeken u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Wij waren de hoogte van een aantal punten in Groningen. Dat mensen daar niet veilig meer kunnen wonen, dat ze dat jarenlang in de stress en zenuwen zitten om het feit dat er elk moment weer een aardbeving komt, die ervoor kan zorgen dat het huis nu helemaal in elkaar stort. Dat de schadevergoeding enorm op zich laat wachten, voor een aantal mensen te lang.

En dat kan nu ook met ons huis gebeuren. Ons huis staat er al jaren, wij hebben het van top tot teen verbouwd. Er is een volledig nieuwe muur omheen gezet en dit blijft nog eeuwen staan, tenzij de grond gaat trillen/zakken door de gaswinning. We durven niet eens te bedenken hoe het zal voelen in een huis te wonen, die elke dag staat te trillen en kraken. Het gevoel van veiligheid zal volledig verdwenen zijn.

Wij zijn met pensioen en willen genieten van onze oude dag. Wij willen niet nadenken over hoe wij de schade aan ons huis moeten herstellen, hoe we dat moeten betalen van ons kleine pensioentje? Dat alles netjes wordt afgehandeld met schadereparatie en vergoedingen voor de waardedaling, daar kunnen we niet op rekenen. We weten hoe het is gegaan in Groningen. Maar ook recentelijk hier in de buurt, schade veroorzaakt door de onderzoeken van Vermilion. Onderzoeken waar ze ons van op het hart hebben gedrukt dat ze geen schade zouden veroorzaken.... Ook die schadeafhandeling is niet soepel gegaan.

We drinken water uit de grond, we ademen de lucht in, we varen graag in het natuurgebied in de buurt. Wat gaat daarnee gebeuren als we doorgaan met de gaswinning? We willen genieten van de natuur en leven in een gezonde omgeving.

Vroeger was er een grote vuilstort, dit werd een grote bult waar de natuur zijn gang weer ging. Het gevaar dat de wortels van bomen door iets chemisch zouden groeien en een ramp veroorzaakten, was aanwezig. De bult is afgegraven, ingepakt in folie en een geluidswal van gemaakt. Niemand weet precies wat voor vreselijke dingen in die wal zitten. De kans op aardbevingen zijn volgens Vermilion groot (42%). Wat als de folie gaat scheuren? Wat als die chemische stoffen vrijkomen in de omgeving, in het oppervlaktewater waar we zwemmen. In het grondwater wat we drinken. Dit moet goed onderzocht worden. Wat zijn de risico's. Dit onderdeel is volledig genegeerd door Vermillion en om die reden nogmaals het verzoek om het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

We weten een deel van de negatieve gevolgen van gaswinning en dergelijk. Andere nadelen zullen in de loop van de jaren wel blijken. We weten al jaren dat we over moeten stappen van fossiele brandstoffen op natuurlijke energiebronnen. Waarom dan tijd/geld steken in fossiele brandstoffen? Waarom niet datzelfde geld investeren in duurzame energie?

De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Met het ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Aan welke woning is ons huis gerelateerd? Wij hebben een zelf gebouw huis, een heel oud huis, de meting kan niet representatief zijn. Daarom willen wij een 0-meting, betaald door Vermilion. Ons huis staat al jaren probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook ons huis schade oploopt. Als wij naar een verzorgingshuis moeten, dan moeten wij die kans krijgen en niet dat de waardeontwikkeling van ons huis buiten onze schuld een belemmering vormt. Vermilion moet elke waardedaling van ons huis vergoeden.

Vermillion moet ons op papier garanderen dat zij alle schade en waardedaling vergoeden, tenzij ze kunnen bewijzen dat de schade ergens anders door is veroorzaakt.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stellen we dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. We stellen dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

We missen in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat ons betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

In afwachting van uw reactie.

p.c.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Postcode:

Plaats en datum: Drachten 13-dec 2019

Betreft: ziens~~wijze in~~zake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-~~Zuid~~ en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot

instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Kosten en baten worden mijn inziens verkeerd afgewogen. Niets van de baten wordt vooraf gereserveerd voor het betalen van eventuele gevolgschade aan gebouwen Hiervoor zou een fonds opgericht moeten worden, beheerd door of onder toezicht van het Rijk, waarin een groot percentage van de opbrengst gestort wordt.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omg ng.

Handtekening:

Naam:

13-12-2019.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats:

11 december 2019.

Betreft: zienswijze inzake ontwerp – instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde – Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE – WO/19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig.

Wij zijn als inwoners van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Wij hechten als inwoners van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk – landschappelijk-, leef – en woonmilieu binnen, op, onder en boven onze gemeente.

Wij zijn inwoners van Gemeente Smallingerland en weten dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Wij weten dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd. Wij weten ook dat bewoners van huizen in de Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Wij zijn als inwoners van Gemeente Smallingerland van mening dat ons welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbenden willen wij daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stellen wij dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde – Zuid en Middelburen**.. Wij stellen dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Tenslotte doen wij dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde – Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO/ 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Hoogachtend

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: 12-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Klimaatakkoord

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

Geschrift en schriftelijke zienswijze (inclusief vuilstort aan de Tussendiepen)

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen.
- Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Veenweidegebieden

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.
- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.
- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Conclusie

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

De Wilgen, 10 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,

Als inwoner van de Wilgen, in voornoemd wingebied, ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de door Vermilion opgestelde actualisatie van winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). **Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen** en niet met de productie-verhogende, gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning in te stemmen. Dat ik belanghebbende ben blijkt uit mijn huisadres. Mijn motivering vindt u in hieronder:

Mijn gezin en ik willen in een gezonde, schone, natuurlijke- en landschappelijke leefomgeving wonen. Dit geldt wat mij betreft voor heel Friesland. Gas winnen is immers boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling en er is berekend dat er iets minder dan 50% kans is op een aardbeving. Bodemdaling en bevingen tezamen kunnen leiden tot schade aan huizen. Gaswinning gaat vaak gepaard met inzet van chemicaliën en/of zuren. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur.

Als gevolg van een brand heb ik een paar jaar geleden een nieuw huis laten bouwen. Ik voel me er erg onprettig bij dat - a.g.v. de niet aan mij gevraagde gaswinning – ik me vanaf het moment van winning weer zorgen moet maken over een andere vorm van schade aan mijn huis. Zeker op dit punt wil ons gezin 'rust'. Die rust werd nadien al verstoord, want in de laatste week van oktober 2017 maakte Vermilion fouten bij hun seismologisch onderzoek. Als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet door Vermilion was er sprake van een fikse ontploffing in Smalle Ee (nog geen kilometer van mijn huis). In ieder geval bij 3 schade meldingen (2 in de buurt van ons huis) vergoedde Vermilion de schade pas op tevredenstellende wijze na tussenkomst van de wethouder en/of bestuurslid dorpsbelang. Ik heb daardoor een vervelend voorgevoel nu dit in het voortraject al mis gaat. Weet, Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op bevingen waarbij de kracht op kan lopen tot 2,8 op de schaal van Richter. Dit vind ik een onacceptabele grote kans op beving en dat boezemt angst in. Ik heb liever dat de minister voor een alternatief kiest, want gas winnen uit het Nederlandse

continentale plat ver op de Noordzee levert geen beving op land op. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben" en gezien zijn keuze, zet de minister me voor het blok.

Verder heb ik veel moeite met het 'verdeel en heers' gevoel dat het ministerie van EZK bij me achterlaat. Na ingewonnen adviezen o.a. vanuit het departement, negeert de minister een fors politiek signaal. Immers, alle 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus de raadsleden van alle partijen) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van de raadsleden gestemd (en 58% van de stemgerechtigden deed dat). Verder, ook de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân stemden tegen, maar toch legt de minister al deze adviezen gewoon naast zich neer. Politiek Den Haag moet zich dus niet meer afvragen waarom veel burgers hun afkeer tegen de landelijke politiek uitspreken. Met betrekking tot het flink beladen gas-dossier zijn de burgers in oost-Groningen gekleineerd. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 16 december 2019

Onderwerp: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren, van het ministerie EZK,

Ik ben als inwoner van het dorp De Wilgen, recht boven het wingebied, het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de gas productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018)** van Vermilion Energy. Ik verzoek u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en verdere verhoging van de productie uit het wingebied in te stemmen. Mijn als belanghebbende verwoorde motivering, vindt u hieronder als mijn zienswijze.

Op 29 juli 2019 heeft onze buurman een gesprek gehad met de heer van onze drinkwaterleverancier, Vitens. Vitens heeft recent een proefboring gedaan in ons buurdorp Boornbergum. In het winningsplan worden oude, te hergebruiken putten genoemd die soms maar op 3 kilometer afstand hiervan liggen. De heer gaf aan dat drinkwaterbronnen soms tot 200 meter diepte reiken. Ik breng dit gegeven in samenhang bet betrekking tot gaswinning in de gemeente Weststellingwerf. In het Vermilion-winningsplan aldaar staat dat men een zijtak boring overweegt vanaf een diepte van 200 meter vanuit een oude put. Deze combinatie geeft me een heel vervelend gevoel. Immers, als gevolg van veranderende drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, veranderen ondergrondse waterlopen. Het is bekend dat er water stroomt in ruimten waar eerst gas zat. Zodra de druk gelijk is, kan het water zich vermengen en kan het op den duur naar drinkwaterbronnen lopen. Dit vind ik een onacceptabel gevaar voor onze kinderen en kindskinderen. Ik verlang daarom van TNO of SodM een garantie dat zij de door Vermilion aangegeven – te hergebruiken – boorputten controleert op lekkage. In onze gemeente zijn in het verleden wel 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet. Deskundigen spreken ook over dit gevaar. Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen zinkgat ontstaat. Verder wil ik dat TNO of SodM ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend water zich vermengt met het water van de Vitens bron. Immers, drukverschil in aardlagen komen automatisch voor bij winning. Zo kan een put waar voor winning een druk van 220 bar op staat daar na winning ineens maar 80 bar

druk op staan. Zeker bij snel winnen, het recht wat Vermilion voorbehoudt, is er naar mijn gevoel meer kans op bevingen. De kans op bevingen wordt door u sowieso al ingeschat op 42% en u berekent daarbij een mogelijkheid dat een beving van 2,8 op de schaal van Richter ontstaat. Dit verontrust me en niemand in ons dorp zit daar op te wachten, nadat we al werden geconfronteerd met een beving als gevolg van verkeerd seismologisch onderzoek van Vermilion. Met uw voorlopige goedkeuring voor voornoemd plan zadelt u ons wel met deze nieuwe bevingskans op.

U mag van me weten, ik gebruik zelf ook nog gas, maar het is mij duidelijk geworden dat u ten behoeve van de leveringsgarantie nog zeker de komende 15 jaren gas kunt halen uit de Noordzee. Dat gas is van Nederland! Ik dring er bij u op aan om voor dit – misschien iets duurdere - alternatief te kiezen. Laat deze keuze gepaard gaan met uw inzet tot een versnelling van de overgang naar alternatieve energiegebruik. Met de winning vanuit kleine gasputten kiest u ervoor om o.a. burgers in de provincies Drenthe, Overijssel, Zuid Holland, Noord Holland, Friesland en Brabant te belasten met gevoelens van onzekerheid. Dit vind ik een onbegrijpelijke keuze van de minister na alle ervaringen die hij en zijn voorgangers in Groningen hebben opgedaan. Het doet daarbij niets af aan de gevoelens bij de wetenschap dat de gevolgen minder hoog uitpakken dan bij de veel grotere put in Groningen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening:)

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 16 december 2019

Onderwerp: Mijn zienswijze betreffende het ontwerp-instemmingsbesluit, gedateerd 13 november 2019, naar aanleiding van **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren, van het ministerie EZK,

Ik woon met mijn man in De Wilgen, een dorp boven het betreffende wingebied. Mijn kinderen wonen ook in de buurt. Ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de gas productie zoals Vermilion voorstelt in hun **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018)**. Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen. Ik ben belanghebbende en verwoord hieronder mijn zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden bij mij tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen bij de bevolking zowel in mentale als materiële zin. Dit ondermijnt mijn gevoel van rechtszekerheid. Dit holt mijn vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. Dit heeft naar mijn idee stemgedrag ten voordele van protestpartijen tot gevolg (en daar moeten de 'oudere' partijen zich vooral niet over verwonderen!) De landelijke overheid hoort burgers – alleen omdat men daartoe procedureel verplicht is - aan maar legt de adviezen naast zich neer. Mijn conclusie is dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten. Die worden grotendeels als dividend uitbetaald aan aandeelhouders van een Canadese B.V. en worden, voor zover het de winsten van de Nederlandse Staat betreft, vooral in andere delen van het land geïnvesteerd. Het is u toch bekend, profinsje Fryslân en Wetterskip Fryslân hebben dit winningsplan van een negatief advies voorzien terwijl daarenboven in 2018 **ALLE** 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland tegen nieuwe gaswinning hebben gestemd. Ik heb op een van hen gestemd. U negeert dus glashard mijn wens! Ik heb erg veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van de 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van jarenlang kleineren van burgers in Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Eind oktober 2017 heeft Vermilion seismologisch onderzoek verricht in onze gemeente. Met mijn familie bezitten we landerijen in De Wilgen/Smalle Ee. Al in april 2016 vroeg de heer van Vermilion ons of hun medewerkers hieronder springstof mochten laten ontploffen. Ons antwoord

was een niet mis te verstaan 'nee'. Marinus bleef - tot vervelens toe - aanhouden en op 21 april 2016 stuurde Vermilion een bevestigingsbrief met kennisgeving dat we medewerking hadden verleend aan uitvoering van hun onderzoek. Een "kwaad telefoontje" leverde verontschuldigingen op. Men heeft ook ongevraagd onze landerijen betreden! Bij ons heerst een gevoel van 'onbetrouwbaarheid'. We hebben geen goed gevoel bij Vermilion mocht het als gevolg van aardbeving tot schade afwikkeling komen.

Blijkbaar heeft men wel een paar landeigenaren gevonden die hun bezit tijdelijk ter beschikking stelde, want later vond een fikse ontploffing plaats in buurdorp Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schadegevallen in ons dorp werden schades pas na tussenkomst van de wethouder van onze gemeente en/of een bestuurslid van dorpsbelang afdoende vergoed. Dit betrek ik bij mijn gevoel van kleineren van burgers. In ons dorp krijgen wij immers al een vervelend voorgevoel in het voortraject ten aanzien van deze gaswinner. Deze gaswinner krijgt een boete omdat men in het grensgebied van Drenthe en Friesland (bij Noordwolde) veel meer gas wint dan mag. Men verdient veel meer aan de verkoop hiervan dan de Nederlandse overheid weet. Verder overschrijdt het wederrechtelijk vele malen de geluidsnorm bij het boren (voorbeeld Zandhuizen). Dit mijnbouwbedrijf stelt zich hautain en onbetrouwbaar op, het overtreedt de wet en het blijkt dat je als burger maar moet afwachten of mijnbouwschade wel wordt vergoed.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handt

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats: Buurtschap: Middelbuorren

Datum: 16-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw, *Eala*,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018)**. Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:
  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."
  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het

noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd: "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden" Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Afbeelding 1: Onrust in de bodem (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Afbeelding 2 Breuklijn loopt dwars door winningsgebieden Middelburen en Opeinde – Zuid

- De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.
  - Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt en/of bodemtrilling als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

- Kans op scheuren in mijn woning bij een magnitude van 2,8 is mogelijk, maar met het ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.
  - Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
  - Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 20 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
  - Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

- Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.
    - Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
    - Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
    - De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is.
- In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.
    - Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar tot nog toe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

- Onvolledig plan

Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.

Exacte informatie over de breuklijnen wordt niet door Vermilion geleverd ondanks herhaalde aanvragen hierover. Er wordt verwezen naar de zeer summiere informatie in het winningsplan. Door het mijnbouwbedrijf wordt verwezen naar het kaartje van de ondergrond in het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen van 2016 op pagina 9. Dit geeft volstrekt onvoldoende informatie over waar de breuklijnen zich precies bevinden in het winningsgebied. Afbeelding 2, verkregen via eigen kanalen, geeft hierover wel duidelijkheid en daarmee inzicht in het werkelijke risico!

Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

- Gebrekkige participatie Burgers

In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het

ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Informatieavonden sussende boodschap

De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

Conclusie

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit. Dit mede door het ontbreken van wezenlijke inspraak van de burgers. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar dit is in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning.

Samengevat doe ik dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening: Middelbuorren, 16-12-2019

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Tike 16 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij deze risicobeoordeling van lange termijneffecten gaat het niet alleen om risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook om risico op mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.
- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp

instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling van ons drinkwater en gevolgen voor de voorraden van het grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-

Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

- In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
  "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
  Uit bovenstaande en de kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

AANTEKENEN.

17 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 13 december 2019.

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Minister Wiebes bezocht op 9 december j.l. Ten Post (Groningen) bij de start van de ontmanteling van de gaslocatie bij dit Groningse dorp. Er zijn hier nieuwe mogelijkheden voor de energie-economie maar nooit gas meer, sprak hij, het is een historische dag, de noordelingen hebben de laatste jaren al genoeg voor hun kiezen gekregen. Enkele weken hiervoor tekende hij het bovengenoemde ontwerp-instemmingsbesluit. Hoe hypocriet kan de overheid zijn.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening

Naam:

Adres:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Drachten, 11 december 2019

Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw, Eala,

Als inwoner van de gemeente Smallingerland, van het wingebied, ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van de gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd. Ik heb de voorbeelden in mijn klaslokaal zitten: een aantal leerlingen komt uit aardbevingsgebied en leeft soms in omstandigheden die psychologisch veel schade toebrengen.

Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Eala is Fries voor Lectori Salutem: heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn, om zorgeloos te kunnen leven. Ik ben als inwoner van de gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het gedrang is als de plannen met betrekking tot de gaswinning worden doorgezet. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen volgens het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er met betrekking tot de voormalige vuilstort van Drachten géén risicoanalyse is verricht. Volgens bodemexperts, bouwkundig ingenieurs en ecologen ontstaat er een milieuramp als de opslag beschadigd raakt, met grote gevolgen voor het ecosysteem, ons als mens, én ons drinkwater. We hebben dan een probleem dat veel groter is dan de problemen waar de lokale bevolking mee te maken krijgt: we hebben een milieuramp. 1% kans op beschadiging van wat er in de grond ligt opgeslagen is al kans op grote problemen. En: 1% kans ís al kans. Het gebeurt, of het gebeurt niet. Dat is zelfs 50% kans. Omdat dit probleem een grotere groep van onze bevolking zal treffen, omdat dit problemen met zich meebrengt waar milieu en ecosysteem onder te lijden heeft, verzoek ik de minister om gaswinning geen doorgang te laten vinden. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen mijns inziens onvoldoende meegewogen.

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan

gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en (financiële) zorgen. Dit alles is niet bevorderlijk voor het menselijk welzijn. Voor mijn welzijn.

Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdalingsgebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

Mogelijke (langetermijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. Als gevolg van verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring ten behoeve van een nieuwe winlocatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gasbron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gaswinning heeft ook effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (bijvoorbeeld gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen.
Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende te beoordelen.

Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteit en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en (geestelijke) gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

Op geringe afstand van mijn woning en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Tevens refereer ik naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's. Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt.
Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter).

Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring met betrekking tot schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

Op 26 oktober 2017 is er seismologisch onderzoek verricht in Smalle Ee, een klein dorp ten Noordwesten van Drachten. Helaas is het gebruikte dynamiet onjuist gebruikt, wat als gevolg een aantal schadegevallen met zich meebracht. In ieder geval bij 3 schadegevallen werden pas na tussenkomst van een wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

Ik heb een zeer slecht en beangstigend voorgevoel al vanaf hebt moment dat het voortraject is gestart. Kom ik in de financiële problemen als de plannen doorgang vinden? De keuzes van de minister zorgen nu al voor slapeloze nachten en kopzorgen, met een te hoog stressniveau tot gevolg. Wordt de schade wel vergoed? Ik heb gestreden om zonder lening te studeren, de enige lening die ik nu heb, is de lening voor mijn huis, bij de bank. Krijgt de boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8 op de schaal van Richter. Deze cijfers boezemen angst in. Statistisch gezien is er flinke kans op beving en die kans boezemt angst in. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben". Ik heb er nu al last van. Waar ga ik naartoe? Kan ik hier blijven? Welke risico's loop ik? Ik leef nu al in angst en heb stressgerelateerde klachten. Ik pieker, ik slaap niet goed, ik voel me uitgeput en ik voel mij door anderen sterk benadeeld. Waar ga ik naartoe? Laat ik mijn oma achter, voor wie ik mantelzorger ben? Laat ik mijn broertjes achter? Die het loodzwaar hebben na de scheiding van mijn ouders? Ik kies niet voor al deze problemen en overwegingen, ik word ertoe gedwongen en dat is voor mij niet heilzaam en het brengt mijn geluk, woonplezier en gevoel van veiligheid ernstig in gevaar.

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Ik wil weten aan welke woning een 0-meting is gerelateerd. Ik wil een 0-meting aan mijn eigen woning. Ik ben inwoner van het gebied dat boven een gasbel zit. Mijns inziens is de meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.

Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Ik wil een 0-meting, uitgevoerd door een onafhankelijke partij. Mijn huis staat hier al 13 jaar, sinds 2006, probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?

Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen. Hij zit vast. Ik heb het zelfs over mijn leerlingen en collega's: ik ben namelijk werkzaam in Groningen. Een deel van mijn kinderen en collega's bezwijkt onder de gevolgen van de gasboringen. Ze slapen tussen gaten en scheuren in de muren, kinderen kunnen geen volledige schooldagen meer maken vanwege het slechte slapen door de ratten die door die gaten en scheuren naar binnen komen, doordat hun ouders gaan scheiden door de stress, geldproblemen en nare gevolgen, muren zijn omgevallen, huizen worden niet verkocht, De Oost-Groninger zit vast!

Er wordt mij, als de plannen worden uitgevoerd, schade toegebracht waar ik niet om vraag. Op wie kan ik mijn schade verhalen? Wie beschermt mij? Ik verzoek u met klem mij te garanderen dat ik niet in de financiële problemen kom en dat u ervoor zorgt dat ik gezond en zorgeloos kan leven, ALS u van plan bent de plannen door te zetten. Ik heb hard gestudeerd en geen schuld gemaakt om mijn eerste, eigen huis te kunnen kopen. Die trots, dat geluk en die beloning doet u teniet als u in de bodem waar mijn huis op staat gaat roeren. Waarom word ik daarvoor gestraft?

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed. Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders. Er is tevens nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg. De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat.

Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Dat lijkt mij de omgekeerde wereld en dit zorgt voor frustratie. Ik, de bewoner, ben onschuldig en niet verantwoordelijk tijdens boorwerkzaamheden tot het tegendeel bewezen is.
De uitvoerder dient de verantwoordelijkheid te nemen voor gemaakte schade. Dat is het risico van ondernemen. Hebben we niet allemaal geleerd dat we fouten mogen maken, maar deze ook dienen te herstellen? Dit kunt u op meerdere manieren opvatten. De plannen zijn verkeerd. Het is nog niet te laat om die bij te stellen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn leefomgeving. Dit alles in het belang voor de opgroeiende generatie in mijn gemeente, voor het ecosysteem dat u ook in leven moet houden, en dat ú in leven moet houden, voor het milieu, voor de natuur, voor het leven.

Ik ontvang graag binnen 6 weken na dagtekening van deze brief reactie van u op de (persoonlijke) inhoud van mijn schrijverij.

Alvast bedankt.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

17 DEC 2019

Drachten, 7 december 2019

Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van de gemeente Smallingerland, van het wingebied, ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van de gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd. Ik leef nu al in onzekerheid. Ga ik nog in mijn huis investeren of niet? Kan ik hier blijven wonen? Kom ik in de problemen?

Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Ik ben als inwoner van de gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is als de plannen met betrekking tot de gaswinning worden doorgezet. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Volgens bodemexperts, bouwkundig ingenieurs en ecologen ontstaat er een milieuramp als de opslag beschadigd raakt, met grote gevolgen voor het ecosysteem, ons als mens, én ons drinkwater. We hebben dan een probleem dat veel groter is dan de problemen waar de lokale bevolking mee te maken krijgt: we hebben een milieuramp. 1% kans op beschadiging van wat er in de grond ligt opgeslagen is al kans op grote problemen. En eigenlijk is dit simpeler te formuleren: het gebeurt óf het gebeurt niet. Dat is een kan van 50%. Omdat dit probleem een grotere groep van onze bevolking zal treffen, omdat dit problemen met zich meebrengt waar milieu en ecosysteem onder te lijden heeft, verzoek ik de minister om gaswinning geen doorgang te laten vinden.
Hieruit concludeer ik ook dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische
Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen mijns inziens onvoldoende meegewogen.

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen

of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en (financiële) zorgen. Dit alles is niet bevorderlijk voor het menselijk welzijn.

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. Als gevolg van verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring ten behoeve van een nieuwe winlocatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gasbron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

De gevolgen voor de waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling van het drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breukrisico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar brengt. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling van het drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen.
Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter).

Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring met betrekking tot schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:
"Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."
Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965).

Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Uit bovenstaande kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8 op de schaal van Richter. Deze cijfers boezemen angst in. Statistisch gezien is er flinke kans op beving en die kans boezemt angst in. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben". Ik heb er nu al last van. Waar ga ik naartoe? Laat ik mijn familie achter? Mijn oma, voor wie ik mantelzorger ben? Mijn jongere broertjes, die het ook loodzwaar hebben na de scheiding van mijn ouders?

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Ik wil weten aan welke woning een 0-meting is gerelateerd. Ik wil een 0-meting aan mijn eigen woning. Ik ben inwoner van het gebied dat boven een gasbel zit. Mijns inziens is de meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.

Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Betaald door Vermilion, uitgevoerd door een onafhankelijke partij. Mijn huis staat hier al 13 jaar, sinds 2006, probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt.

Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen. Hij zit vast. Ik heb het zelfs over mijn leerlingen en collega's: ik ben namelijk werkzaam in Groningen. De Oost-Groninger zit vast! Er wordt mij, als de plannen worden uitgevoerd, schade toegebracht waar ik niet om vraag. Op wie kan ik mijn schade verhalen? Wie beschermt mij?

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed. Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders. Er is tevens nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg. De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Dat lijkt mij de omgekeerde wereld en dit zorgt voor frustratie. Ik, de bewoner, ben onschuldig en niet verantwoordelijk tot het tegendeel bewezen is.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving. Dit alles in het belang voor de opgroeiende generatie in mijn gemeente, voor het ecosysteem dat ook u in leven moet houden, voor het milieu, voor de natuur, voor het leven, voor de toekomst.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen 16 december 2019.

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.
- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

  Als watersportbeoefenaar en als ondernemer in de watersport wijs ik tevens op de schadelijke gevolgen van gasboringen voor de waterkwaliteit en het leefgebied en leefomstandigheden van Flora en Fauna. Hierdoor ontstaat ook enorme schade aan de recreatiebranche in Friesland.

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het

noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

  In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
  "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
  Uit bovenstaande kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemens is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

  "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

  Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.
- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.
- Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

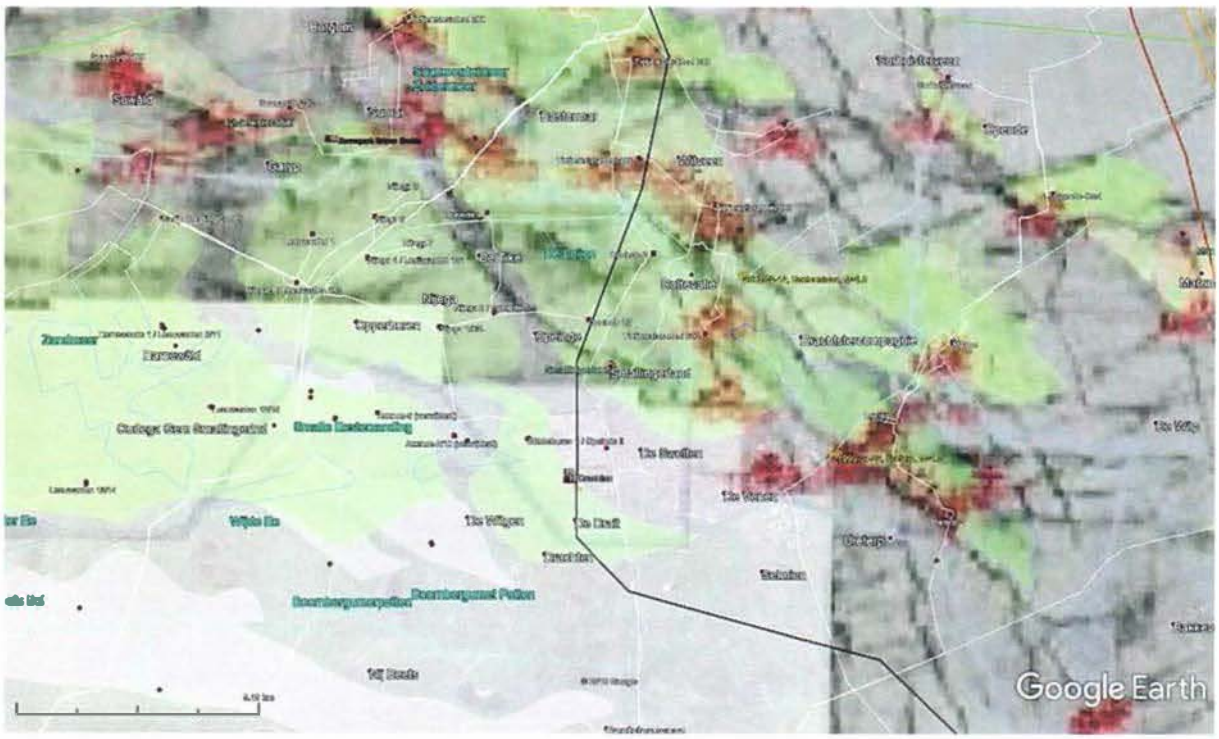

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

  31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.
- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.

- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub 's rapporteert.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie2 (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik woon 2 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

- Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?

In de gemeente Weststellingwerf staat in het Vermilion-winningsplan dat ze een side-track overwegen op een diepte van 200 meter vanuit een oude put. Vitens drinkwaterbronnen reiken soms ook tot 200 meter diepte.

- Ik vind het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen).

- Ik verlang daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.

Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven.

- Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie bevattende – waterstromen. Dit verontrust me.

Ook al zouden er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat.

- Het voelt onveilig aan dat dit onder mijn huis uiteindelijk naar boven kan komen (natuurwet: weg van de minste weerstand).

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- Tijdens sondering voorafgaand aan het bouwen van mijn huis, bleek mijn perceel op 0 NAP te liggen. Ik heb er moeite mee dat de kom waar mijn huis zich op bevindt mee naar beneden beweegt a.g.v. extra gaswinning, zodat het tot onder NAP daalt. Dit is een keuze, want Vermilion kan ook gas winnen vanonder de Noordzee.

- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

  De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:
  Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
  Late publicatie
  De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd

- Onvolledige plan

  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

- Informatieavonden sussende boodschap

  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

- Ondoorzichtigheid plannen

  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatieavonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te

worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

Conclusie:
De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid** en **Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Gelet op de beschikbare kennis over het ontstaan van schade bij gasboringen uit Groningen voor inwoners en onroerend goed, stel ik alle partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van gasboringen, alsmede alle betrokkenen bij de vergunningverleners, aansprakelijk voor elke vorm van schade die ik zowel privé als zakelijk als gevolg van gasboringen ondervind en voor alle kosten voor het verhalen van deze schade.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

19 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 17 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Als inwoner van Smallingerland hecht ik veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Ik vindt dat een gevoel van veiligheid in je eigen huis en woonomgeving één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik ben van mening dat de constructieve veiligheid in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bij bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden, waar schade door mijnbouw is opgetreden, geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

- De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. Dit zou potentieel schade aan mijn woning en/of leefomgeving kunnen veroorzaken. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. De statistisch realistische kans op een beving boezemt angst in. Ik wil niet wonen in dit huis met de angst voor een beving.
- Kans op schade mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met het ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.
- Bij mijn woning is geen 0 meting uitgevoerd. Dit vindt ik een oneerlijke situatie omdat het hierdoor lastiger is om te bewijzen dat eventuele schade aan mijn woning door de gaswinning is veroorzaakt.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Dit vindt ik een oneerlijke situatie en is in mijn nadeel.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam:

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

18 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen 8 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018)**. Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

18 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 16 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Wij zijn, als inwoners van het wingebied, het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Wij verzoeken u, uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie, in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Wij hechten als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een gezond, schoon, natuurlijk- en landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

We weten dat de constructieve veiligheid van ons huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Tevens geeft dit roeren een gevaar voor de (over)belasting van het milieu.

Wij weten ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden, geen logische en vlotte afhandeling van deze schade hebben ontvangen.

Als belanghebbende willen wij daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze

geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8 op de schaal van Richter. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concluderen wij dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse.

- Wij zijn van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Daaruit concluderen wij dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit hetgeen, zoals gezegd volgens ons onvoldoende is gebeurd.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar ons idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen aan risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Wij zijn van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast.
- Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee.

- De gevolgen voor de waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling van het drinkwater en de gevolgen voor de voorraden grondwater zijn onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gas lagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee, wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen.
- Veiligheid is volgens ons nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Wij zijn van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is volgens ons ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.
- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Wij stellen dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren wij tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Wij verzoeken de minister om de risico's in samenhang te beoordelen.
- Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet.
- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een

behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

- Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden.

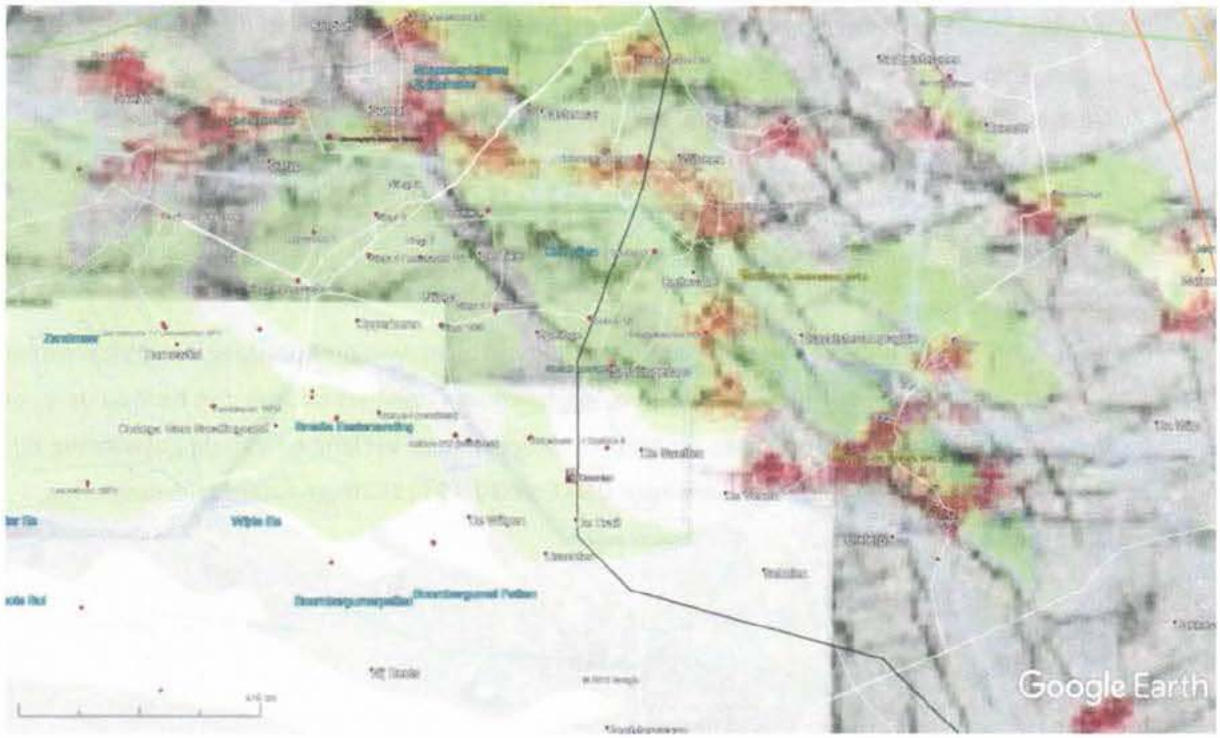

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

In het kader van gelijke behandeling stellen wij dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de

bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen.** Wij stellen dan ook dat **deze** ongelijkheid opgeheven dient te worden.
Nu al is er sprake van scheurvorming die heftiger is dan te verwachten bij huizen van overeenkomstige leeftijd. Dat heeft ons al voor aanzienlijke reparatiekosten geplaatst.

Bovenstaande argumenten zijn niet uitputtend. Zo zijn we bijv. niet ingegaan op mogelijke procedurele fouten.
We hopen echter dat genoemde argumenten u overtuigen van de noodzaak om de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen. Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019, over te gaan.

Vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

18 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Tike, 13-11-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **aanvraag instemming winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (gedateerd 86 augustus 2018).**

Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Ook weet ik, dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Leeuwarden-101** te vernietigen.

Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit en duur.

Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

Op geringe afstand liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

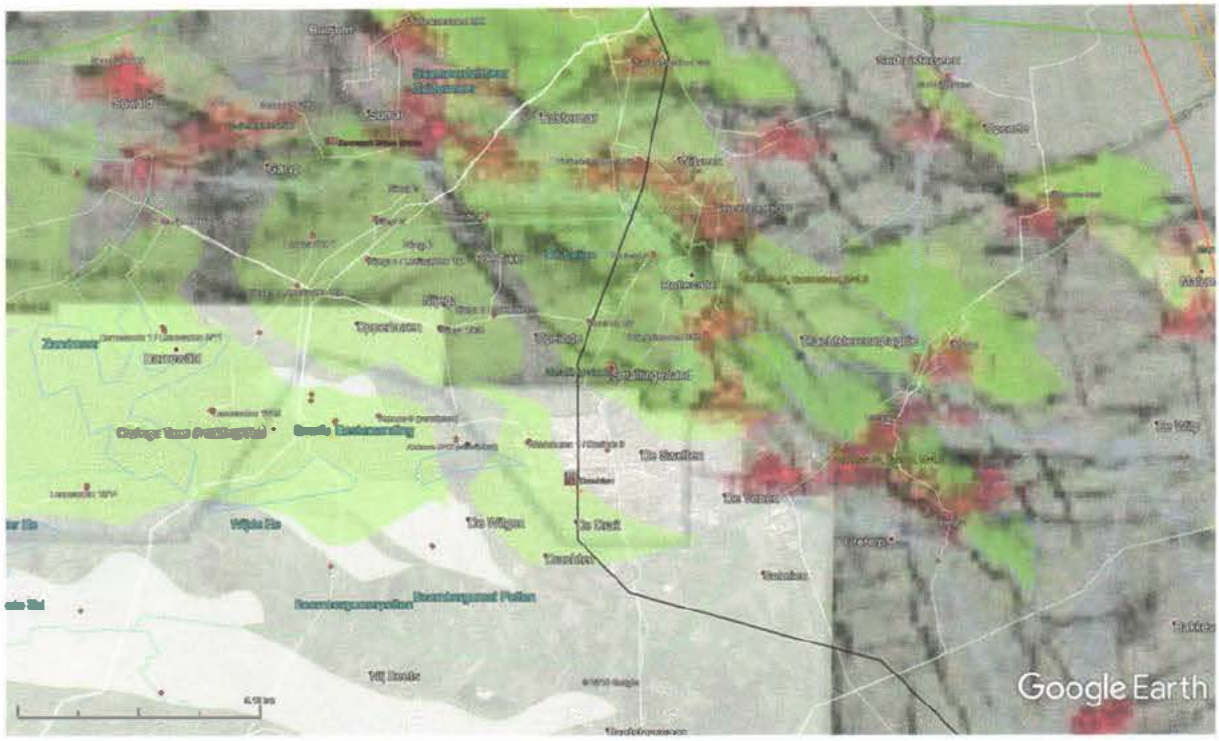

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

19-09-19: Vermilion toegegeven 42% kans kleine bevingen tot een kracht van 2,5

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens beving "in achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,5 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 30 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat accepteren?
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Dat irriteert mij en komt op mij over als de "omgekeerde wereld".

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

18 DEC 2019

Opeinde, 13 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,
Ik ben inwoner van Opeinde, gemeente Smallingerland. Ik hecht veel waarde aan een gezonde en schone omgeving. Ik ben het in dat kader niet eens met de uitbreiding, versnelling en verlenging van de productie van gas vanonder mijn dorp, zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd op 6 augustus 2018). **Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen**. U kunt uit mijn adresgegevens opmaken dat ik belanghebbende ben. Hieronder leest u mijn zienswijze.

In het voorlopig instemmingsbesluit lees ik niet terug dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving duidelijk zijn. De gevolgen van gasboringen zijn namelijk onomkeerbaar en dienen naar mijn idee zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit. Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik wil als burger niet zien dat er kansberekeningen op het leven van mijn gezin (of van mijn buren) worden losgelaten. Ik wil, op een vlak dat 100% beheersbaar is, leef-zekerheid. Ik weet dat 'Nederland zeker nog 10 jaar gas nodig heeft'. Toch constateer ik dat de minister daartoe een alternatieve wijze van levering onbenut laat: precies daarin zit de beheersbaarheid. In het Nederlandse deel van de Noordzee is nog genoeg gas voor 30 jaren, zeker bij een snel afnemende vraag a.g.v. energietransitie. Dat door het duurder 'aanlanden' van dat gas het koopkrachtplaatje er binnenkort ietwat ongunstiger uitziet, snapt iedere Nederlander. Leg dit uit; betrek Groningen bij de uitleg!

Een onderdeel is dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid. In Weststellingwerf voorziet Vermilion bijvoorbeeld een aftakking in een oude put te boren op 200 meter diepte. Waterleverancier Vitens onttrekt soms tot 200 meter diepte drinkwater voor de burgers. De door Vermilion aangevraagde boorputten liggen maar 3 kilometer af

van een beoogde nieuwe drinkwaterbron van Vitens (Boornbergum). Leveringszekerheid van gas is volgens mij juridisch gesproken zelfs verre van ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater.

Op geringe afstand van elkaar en deels overlappend liggen rond ons dorp meerdere kleine gaswinningsvelden, hetzij reeds in productie genomen dan wel nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

Wat bij mij tot irritatie leidt is dat de minister signalen van alle 3 lagere overheden in Friesland (gemeente, waterschap en provincie) negeert door voorlopig toch mee te gaan met de plannen van Vermilion. Stuitend daarbij is dat hij het signaal van ALLE 31 raadsleden van de gemeente Smallingerland negeert. Het signaal is toch 'in die gemeente wil de bevolking geen nieuwe gaswinning'? Dan ga je je zin toch niet doordrukken als er alternatieven zijn? Niet raar dat politiek Den Haag zich op deze wijze vervreemdt van de bevolking!

Gegeven het woordje 'voorlopig' kan de minister z'n besluit nog 180 graden draaien. Het inspireerde mij ook, om me heen hoor ik dat heel veel dorpsgenoten een zienswijze gaan insturen. Ik weet zeker, daar komen zo veel argumenten uit naar voren dat de minister heel goed aan Vermilion (met de gebeurtenissen in Groningen ook aan de hele Nederlandse bevolking) kan uitleggen dat de exploitatie van gas slechts nog uit de Noordzee moet komen.

Met nadruk doe ik een beroep op u om het instemmingsbesluit, gedateerd 13 november 2019, te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** over te gaan.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

18 DEC 2019

Opeinde, 13 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte dames, heren,
Samen met mijn vrouw woon ik in Opeinde, gemeente Smallingerland. Omdat ik ervan overtuigd ben dat de veiligheid van ons in ons huis in het geding is stuur ik u deze brief. Ik wil namelijk wonen in een gezonde, schone en natuurlijke omgeving en wil niet dat mijn levensgeluk als gevolg van keuzes van de landelijke overheid wordt verstoord. Ik ben het zeer oneens met de uitbreiding, versnelling en verlenging van de productie in mijn gemeente, zoals voorgesteld wordt in de actualisatie van winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (van 6 augustus 2018). **Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen**. Mijn belang en motivering van mijn verzoek vindt u onderstaand.

Wanneer je van de Vermilion plannen m.b.t. je eigen dorp in de krant leest, probeer je je erin te verdiepen. Het valt me op, het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen. Bovendien, het heeft er schijn van dat de plannen pas worden gepubliceerd nadat mijnbouwbedrijf Vermilion en EKZ de plannen reeds 100% hebben afgestemd. De vraag doemt op waarom belanghebbenden niet eerder bij de plannen worden betrokken? Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt. Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gaswinning vanonder je dorp. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen

zich zelf hierin te verdiepen door informatieavonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd. De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en "er zijn geen significante risico's". Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. En je schrikt van de mogelijke kansberekeningen: 42% kans op een aardbeving van maximaal 2,8 op de schaal van Richter. Heeft de minister niet van Groningen geleerd? De impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of een aardbeving voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig 'weg-gebagatelliseerd' te worden door belanghebbende partijen zoals Vermilion en het ministerie van EKZ.

Ga je verder zoeken dan kom je nog meer zaken tegen die direct vervelende gevolgen hebben op je eigen omgeving. U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen van** 13 november 2019 in artikel 5.2 over bodemdaling: deze kan door een samenstel van oorzaken resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Als gevolg van gaswinning is het Bergumermeer de laatste 40 jaar al met 24 centimeter gedaald; waarom zou dit – gezien de vrijwel identieke situatie 8 kilometer verderop - in Opeinde niet zo ver komen? Het betreft beweging in onze bodem. Ik wil de bodem onder mijn huis vast zien en de ondergrond ervan schoon! Verder is niet onderzocht dat bijvoorbeeld Vermilions boorput OPE-003 (dicht bij ons huis) lekt of niet, wat de gebruikte chemie of het zuur voor effect op lange termijn heeft.

Bovenal geldt immers dat bij verder onaangeroerde ondergrond er niks vervelends gebeurt. Bij de nieuwe plannen kiest de minister voor onzekere gevolgen waar de bevolking geen baat bij heeft. Ik ben reëel genoeg en weet dat we nog een flink aantal jaren gas nodig hebben, maar de minister heeft een alternatief: in het Nederlandse continentale vlak van de Noordzee is nog wel voor 20 jaren gas te winnen. Maar nee, de minister kiest er willens en wetens voor om de signalen vanuit Friesland (gemeente, waterschap en provincie) te negeren. Weet, alle raadsleden van Smallingerland stemden tegen nieuwe boringen! Ik heb op een van die raadsleden gestemd.

Ik doe met al deze redenen met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening://

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

18 DEC 2019

Plaats en datum: de Wilgen 16-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy **Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)**

Geachte heer, mevrouw

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid *dorpsbelang schades vergoed.*

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er *42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8*

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- *Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al* 100 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen *(maar zit vast).*

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- *Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.*
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. *(Irritant/omgekeerde wereld?)*

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.

- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de *productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.*

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische *bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger* wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik woon op 3 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

- Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?

In de gemeente Weststellingwerf staat in het Vermilion-winningsplan dat ze een side-track overwegen op een diepte van 200 meter vanuit een oude put. Vitens drinkwaterbronnen reiken soms ook tot 200 meter diepte.

- Ik vind het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen).
- Ik verlang daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.

Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven.

- Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie bevattende – waterstromen. Dit verontrust me.

Ook al zouden er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat.

- Het voelt onveilig aan dat dit onder mijn huis uiteindelijk naar boven kan komen (natuurwet: weg van de minste weerstand).

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- *Tijdens sondering voorafgaand aan het bouwen van mijn huis, bleek mijn perceel op 0 NAP te* liggen. Ik heb er moeite mee dat de kom waar mijn huis zich op bevindt mee naar beneden beweegt a.g.v. extra gaswinning, zodat het tot onder NAP daalt. Dit is een keuze, want Vermilion kan ook gas winnen vanonder de Noordzee.
- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
- Late publicatie
  De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd
- Onvolledige plan
  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.
- Informatieavonden sussende boodschap
  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop.

Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

- Ondoorzichtigheid plannen

  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving.
  Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

- *Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie*

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Handtekening:

Naam:

Stichting "Rond Smalle Eesterzanding"
n

stichting@wilgenweb.nl

19 DEC 2019

aangetekend

aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

uw kenmerk: DGKE-WO / 19125520
ons kenmerk: 191217_zienswijze_opeinde-zuid_stichting.doc
onderwerp: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

De Wilgen, 17 december 2019

Geachte heer of mevrouw,

Als Stichting met belangen die betrekking hebben op het winningsgebied zijn we het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de aardgasproductie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).

Wij verzoeken u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en dus niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

In de Statuten van onze Stichting "Rond Smalle Eesterzanding" is als doel opgenomen: "Het beschermen en handhaven van de natuur, ecologische waarden en rust rond de Smalle Eesterzanding, te De Wilgen, waaronder onder meer begrepen het Gaastereiland, de Smalle Eesterzanding zelf, en haar oevers grenzend aan "De Sanding" en aan het Gaastereiland; ook wel gekend als het overeenkomstige natuurgebied op de Natuurkaart Verordening Romte Fryslân 2014."

Ons verzoek kunnen we onderbouwen met meerdere argumenten, waarvan wij hieronder een drietal vermelden:

(1) Klimaatakkoord
De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van fossiele brandstoffen, zoals aardgas. Het aanboren van nieuwe aardgasvoerende lagen is onlogisch en hiermee strijdig, en werkt remmend op de transitie naar duurzame energie. Deze transitie is in het belang van de natuur die wij beschermen.

(2) Milieuverontreining ten gevolge van aardbevingen
In de gemeente Smallingerland bevindt zich pal naast het gebied dat wij beschermen een in plastic ingepakte grote hoeveelheid vervuilde grond. Aardbevingen, die zelfs volgens Vermillion niet onwaarschijnlijk zijn, kunnen de plastic folie doen scheuren, met als gevolg een verontreiniging van het milieu en oppervlaktewater. Deze verontreiniging heeft betrekking op het gebied waarvan wij de natuur beschermen.

De Stichting Rond Smalle Eesterzanding is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 72362294 - IBAN NL27 SNSB 0772 8181 69

Stichting "Rond Smalle Eesterzanding"

stichting@wilgenweb.nl

(3) Fracking
Het is ons bekend dat de winning van aardgas gepaard gaat met zogeheten "fracking". Volgens een rapport van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)[1] , gedateerd februari 2016, wordt fracking veelvuldig op de in Friesland aanwezige aardgasvelden toegepast. Het gaat hier volgens dit rapport om totaal 53 locaties. "Fracking" ligt voor de hand om de winning van dit gas mogelijk te maken, dan wel te vergemakkelijken.

In het genoemde rapport lezen we dat "*wanneer de integriteit van de put niet wordt gewaarborgd, er lekkage kan optreden vanuit de put naar de aangrenzende ondergrond en kunnen er risico's ontstaan, in de vorm van emissies van formatiewater, koolwaterstoffen en frackvloeistoffen naar de ondiepte waar ze een potentieel risico vormen voor de veiligheid van mens en milieu.*"

De overheid heeft er belang bij zo weinig mogelijk drempels op te doen werpen voor haar beleidsvoornemens. Het rapport is opgesteld door de SodM, een aan de overheid gelieerde organisatie. Als deze de risico's "potentieel" noemt kunnen we ervan uitgaan dat deze weldegelijk aanwezig zijn.

Vele incidenten, in binnen en buitenland (zoals recent bij Blackpool in Engeland) bevestigen dit. Recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten.

Tenslotte:
Belangrijk is dat gaswinning invloed heeft op de waterhuishouding en grondwaterkwaliteit.
Voorts treedt er bodemdaling op.
De schadelijke gevolgen van "fracking" kunnen zich over grotere afstand uitstrekken.

Aangezien wij het tot onze statutaire taak rekenen de natuur op het Gaastereiland, maar ook van de mens die verblijft nabij het gebied waarop onze statuten zien, te beschermen tegen dergelijke risico's vragen wij u met klem niet met onderhavige gaswinning in te stemmen.

Ten overvloede merken wij op dat wij gezien het gestelde in onze statuten belanghebbende zijn in de zin van de Wet (Artikel 1:2 lid 3 Wet Algemeen Bestuursrecht.)

Met vriendelijke groet

Stichting "Rond Smalle Eesterzanding"

Secretaris

Voorzitter
(tel.

correspondentieadres:
e-mail: stichting@wilgenweb.nl

kopie: gemeente Smallingerland

[1] Getiteld: "Resultaten Inventarisatie Fracking, De toepassing van Fracking, de mogelijke consequenties, en de beoordeling daarvan"

De Stichting Rond Smalle Eesterzanding is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 72362294 - IBAN NL27 SNSB 0772 8181 69

19 DEC 2019

aangetekend

aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

uw kenmerk: DGKE-WO / 19125520
ons kenmerk: 191217_zienswijze_opeinde-zuid.doc
onderwerp: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

De Wilgen, 17 december 2019

Geachte heer of mevrouw,

Als eigenaren en bewoners van een woning en garage in het winningsgebied zijn we het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de aardgasproductie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).

Wij verzoeken u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en dus niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

Daarvoor hebben we vele argumenten, waarvan wij hieronder enige vermelden:

(1) Klimaatakkoord

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van fossiele brandstoffen, zoals aardgas. Het aanboren van nieuwe aardgasvoerende lagen is onlogisch en hiermee strijdig, en werkt remmend op de transitie naar duurzame energie.

(2) Milieuverontreining

In de gemeente Smallingerland bevindt zich op korte afstand van onze woning een in plastic ingepakte grote hoeveelheid vervuilde grond. Aardbevingen, die zelfs volgens Vermillion niet onwaarschijnlijk zijn, kunnen de plastic folie doen scheuren, met als gevolg een verontreiniging van ons milieu en oppervlaktewater. Deze verontreiniging bedreigt ons woongenot en onze gezondheid, want wij zwemmen, vanuit onze tuin, 's zomers veelvuldig in dit water.

(3) Aardbevingen

We weten voorts dat in de naaste omgeving bij de gaswinning uit het veld Opeinde minstens één aardbeving (in 1999) is opgetreden, waarvan het epicentrum zelfs naast het wingebied lag. Wij wonen juist boven de gasbel, aan de rand. Het valt te vrezen dat hier de kans op aardbevingen relatief groot is. Deze dreiging van een eventuele beving ten gevolge van gaswinning beïnvloedt in negatieve zin ons welzijn.

Henny Woering en Jan Bovenlander
Broekfinne 8 9213 RK De Wilgen

Dit klemt temeer daar met eigenaren/bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden slechts met heel veel moeite een enigszins logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Mocht u niet bereid zijn op uw voornemen terug te komen dan geldt het volgende:

Het is ons bekend dat inwoners van het Groninger gasveld nu hun schade kunnen verhalen met een "omgekeerde bewijslast", dat wil zeggen dat bij enig vermoeden van mijnbouw gerelateerde schade, deze schade zonder meer vergoed wordt door de overheid. Artikel 1 van de Grondwet (antidiscriminatie artikel) vermeldt dat allen die zich in Nederland bevinden, in gelijke gevallen gelijk worden behandeld. Daarom, om deze onwettige rechtsongelijkheid op te heffen, eisen wij dat dit ook voor ons geldt.

Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet bij elke woning en opstal in (de omgeving van) het wingebied tevens vooraf een "nulmeting" op kosten van de exploitant van het gasveld, of de overheid, plaatsvinden.

Daarnaast is het evident dat de kans op bevingen de waarde van onze woning negatief beïnvloedt. Deze "planschade" willen wij van Vermillion vergoed hebben.

(4) U heeft van "Groningen" niets geleerd.

Het adagium "een ezel stoot zich niet tweemaal aan dezelfde steen" in gedachte vinden wij het schokkend dat u bewust weer dezelfde risico's neemt die hebben geleid tot schade in Groningen, en het afbouwen van de gaswinning aldaar. Met klem vragen wij u (nogmaals) van uw voornemen af te zien.

(5) Fracking

Het is ons bekend dat de winning van aardgas gepaard gaat met zogeheten "fracking". Volgens een rapport van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)[1] , gedateerd februari 2016, wordt fracking veelvuldig op de in Friesland aanwezige aardgasvelden toegepast. Het gaat hier volgens dit rapport om totaal 53 locaties. "Fracking" ligt voor de hand om de winning van dit gas mogelijk te maken, dan wel te vergemakkelijken.

In het genoemde rapport lezen we dat "*wanneer de Integriteit van de put niet wordt gewaarborgd, er lekkage kan optreden vanuit de put naar de aangrenzende ondergrond en kunnen er risico's ontstaan, in de vorm van emissies van formatiewater, koolwaterstoffen en frackvloeistoffen naar de ondiepte waar ze een potentieel risico vormen voor de veiligheid van mens en milieu.*"

De overheid heeft er belang bij zo weinig mogelijk drempels op te doen werpen voor haar beleidsvoornemens. Het rapport is opgesteld door de SodM, een aan de overheid gelieerde organisatie. Als deze de risico's "potentieel" noemt kunnen we ervan uitgaan dat deze weldegelijk aanwezig zijn.

Vele incidenten, in binnen- en buitenland (zoals recent bij Blackpool in Engeland) bevestigen dit. Recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten.

De schadelijke gevolgen van "fracking" kunnen zich over grotere afstand uitstrekken, en invloed hebben op de grondwaterkwaliteit. De gaswinning heeft ook invloed op de waterhuishouding.

[1] Getiteld: "Resultaten Inventarisatie Fracking, De toepassing van Fracking, de mogelijke consequenties, en de beoordeling daarvan"

Henny Woering en Jan Bovenlander
Broekfinne 8 9213 RK De Wilgen

(6) bodemdaling

Bij gaswinning bestaat het risico van bodemdaling, die ook nog eens gecombineerd gaat worden met een zeespiegelstijging, die, ironisch genoeg, mede veroorzaakt wordt door het verbranden van aardgas. Wij hechten eraan het risico op "natte voeten" te minimaliseren.

Tenslotte:

Aangezien wij, zoals in het voorgaande gesteld, hechten aan het beschermen van de natuur, maar ook de mens, tegen dergelijke risico's vragen wij u met klem niet met onderhavige gaswinning in te stemmen. Ons persoonlijk belang is dat wij willen voorkomen dat onze gezondheid en ons welzijn in gevaar komt door enig negatief gevolg van de aardgaswinning.

Ten overvloede merken wij op dat wij gezien ons belang bij het voorkomen van schade aan onze woning, en ons belang bij een gezonde leefomgeving, belanghebbende zijn in de zin van de Wet (Artikel 1:2 lid 1 Wet Algemeen Bestuursrecht.)

Met vriendelijke groet.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

19 DEC 2019

Naam:
Adres:
Plaats, datum: Smalle Ee, 9 december 2019

Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Wij zijn als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Wij verzoeken uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Wij hechten als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk, leef- en woonmilieu in onze gemeente.

Als belanghebbende willen we daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

Wij verzoeken u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, zijn wij van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven: *"Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"*

Wij zijn van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoeken wij de minister met klem niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. De Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Het winningsplan is daarmee onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en wij kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Uit bovenstaande en de kunnen wij opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) wordt een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de

winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:
"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"
Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het ons niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gelet op al het bovenstaande doen wij met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat 1

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid &Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

19 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: 18-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw.

Ik woon in Drachten vrijwel boven veld Opeinde-zuid. Derhalve als belanghebbende inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatiewinningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

BELANG

Smallingerland is met bijna 40 putten de meest aangeboorde gemeente van Nederland. Het voltallige gemeente-bestuur is tegen verdere gaswinning, zeker vanuit het perspectief van gebruik van nieuwe putten en aftakkingen. En: deze gemeente is tegen de win-methode fracking en anderszins gebruik van het inspuiten van zuren.

Ik ben inwoner van de Gemeente Smallingerland en vind, dat 2 gevoel van **veiligheid** in eigen huis één van de voorwaarden is voor

mijn levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd. Het maakt daarbij wezenlijk niet uit of het gaat om een koopwoning of een huurwoning.

Wel is hier de stijfheid van de constructie, de directe ondergrond, de kwaliteit van de onderheiing en bodemtrilling van groot belang. Het Canadese gaswin-bedrijf Vermilion wil nu met een ook 10-voudige opgehoogde prognose tot 2036 extra gas winnen (terwijl tot nu toe elk jaar de rondom Drachten liggende kleine velden een lagere gasdruk en opbrengst laten zien). Bij versnelde en verhoogde productie is er ongeveer 42% kans op bevingen, die - los daarvan - tot ongeveer 2,8 op de schaal van Richter kunnen reiken. Ik kan niet anders concluderen, dat bij nieuwe BORINGEN, AFTAKKINGEN ONDER en nabij DRACHTEN er later bij gaswinning GROTE KANS IS OP SCHADE aan de gebouwde omgeving.

Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden (met name denk ik aan de schades in Groningen) geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Het onderhavige voorgenomen instemmings-besluit betreft **uitbreiding van de productie en verlenging van de productieduur** uit de putten

MBN-01 (1979) Afgesloten
- MBN-02 (2009) In productie
- OPE-03 (1980) In productie
- NGA-01A (1969) In productie
- NGA-06 (1970) Afgesloten
- NGA-08 (1980) In productie

Haaks daarop staat het besluit van Uw ministerie om op korte termijn (in 2022) aardgaswinning uit het "Slochterenveld" te beëindigen en recente oproepen om tenminste 50% van de aardgasreserves in de grond te laten zitten. Het ministerie van EZK wil Vermilion ook toestemming geven om de productie uit de gaswinlocaties Nijega en Earnewâld tot omstreeks 2032 te verhogen met respectievelijk 472 miljoen m3 en 342

miljoen m3. De adviezen van de provincie, Wetterskip Fryslân en de betrokken gemeenten zijn negatief. Ik vind het onbegrijpelijk dat u die adviezen terzijde schuift. 3

Het onderhavige ontwerp instemmings-besluit betreft aardgas-voorkomens in de concessiegebieden ten weerszijden van de bebouwde kom van Smallingerland. Niet vermeldt zijn mogelijke aardgasvoorkomens ONDER Drachten en mogelijke winning daaruit. In de loop der jaren is uit de putten in de concessies winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen STEEDS MINDER gas opgehaald waarbij de velddruk sterk verminderde. En dat is tenslotte reden om de putten te sluiten (economisch onrendabel). Uit relevante cijfers over de laatste vijf jaar valt op te maken dat de gasproductie in de meeste Friese velden afneemt. Bij Vermilion gaat het om een daling van niet minder dan 70 procent.

Maar in deze aanvraag (actualisatie) zie ik een plotseling, sterk verhoogde inschatting van de te verwachten hoeveelheid winbaar aardgas t.o.v inschattingen/productiecijfers en gasdruk van de jaren hiervoor. Zo werd in het bijna uitgeproduceerde veld bij Oudega een eerder geschat gasrestand van 36 miljoen m3 opgewaardeerd naar 350 miljoen m3. Dat kan niet kloppen als het gaat om rechtstandige boring vanuit de BESTAANDE putten. Wat wel mogelijk is om NIEUWE putten te boren, door zijdelingse boringen en door fracking toe te passen. De gemeente Smallingerland is tegen het boren van nieuwe putten en tegen fracking.

In 2014 werd uit de Friese ondergrond ongeveer 3,8 miljard m3 gehaald. In 2018 was dat volume gedaald tot ongeveer 2,1 miljard m3.

De onderhavige concessies van Vermilion liggen aan weerskanten van de bebouwde kom van Drachten (met veel meer stedelijke bebouwing dan in/nabij de aardgasvelden in Groningen). Vermilion heeft geen GARANTIE afgegeven dat niet ook met een bocht of bochten ONDER DE BEBOUWDE kom van Drachten zal worden gezocht naar aardgasvoorkomens en dat de fracking-methode NIET zal worden

toegepast. En tóch zijn het aanboren van nu nog onbekende aardgasvoorkomens en fracking (en inspuiting van zuren) dé mogelijkheden en om MEER en langer aardgas te kunnen winnen. Dus zoiets zou de verklaring kunnen zijn om de nieuwe schattingen in hoeveelheid en tijdsduur zó te verhogen.

Graag breng ik verder nog het volgende onder uw aandacht: Op 02-11-2019 heeft ook de Britse regering besloten om FRACKING niet toe te staan. Het besluit is genomen op grond van een wetenschappelijk onderzoek. Daarvan zijn de conclusies dat onacceptabele gevolgen van fracking voor omwonenden niet voorkomen kunnen worden en dat het onmogelijk is om de kracht van aardbevingen ten gevolge van fracking te voorspellen.
Op ca 2-3 km diepte onder de bebouwde kom van Drachten loopt bovendien van Z-Oostelijke naar N-Westelijke richting een breuklijn, te beginnen bij Oudega en voortlopend naar Ureterp (aan de vaart) in Opsterland.. Het zal u bekend zijn,dat een strook van tenminste 1 km aan weerszijden vrij van moet blijven van gaswinputten ter winning van aardgas. Dat is hier NIET het geval. Ook geldt dat bij gaswinning nabij en op zo'n breuklijn op onvoorspelbare plaatsen aardbevingen met onvoorspelbare kracht kunnen voorkomen met vooraf onbekende schade aan bebouwing.

Wat mij ook opvalt is de zinsnede in de onderhavige aanvraag dat het zal gaan om LAAG-CALORISCH gas uit de genoemde concessies. Terwijl in de voorlichtings-bijeenkomsten door de woordvoerders drie keer naar voren werd gebracht dat het gaat om winning van HOOG-CALORISCH aardgas). Bij de winning van hoog-calorisch gas (om te komen tot Slochteren-kwaliteit) is het noodzakelijk om bij te mengen met STIKSTOF of WATERSTOF. Die toevoeging en de bouw van een fabriek daarvoor wordt in de onderhavige aanvraag niet vermeld.
Daarnaast:...die volume-vermeerdering door bijmenging kan óók de reden zijn van de hogere volume-inschatting: onterecht want leveringsgereed (laagcalorisch) gas wordt dan immers niet gewonnen.
Daarnaast is er de onwenselijkheid van transport, misschien opslag, van stikstof of waterstof.

En het is m.i. een idiote situatie als de Groninger gaskraan wordt gesloten, alle Nederlanders van het gas af moeten, terwijl Russisch hoog-calorisch aardgas wordt aangevoerd, hier in Friesland (in kleinere velden) aardgas aanwezig was/is om de HUISHOUDENS van gas te voorzien om de woning te verwarmen , om te kunnen koken en douchen.

Vermilion is een Canadese onderneming met veelal buitenlandse investeerders. Er is GEEN GARANTIE gegeven, dat het laatste beetje inlands aardgas vooor 100 % gebruikt zal kunnen worden door de Nederlandse huishoudens.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat 5
inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw-gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

In het ontwerp instemmingsbesluit mis ik de vaststelling vooraf van een nulmeting van **elke woning en elk opstal** in en tussen de wingebieden. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied plus onder de bebouwde kom tussen de onderhavige concessiegebieden een nulmeting plaatsvinden.

Alles overziend, doe ik met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen(kenmerk DGKE-WO / 19125520)**, gedateerd 13 november 2019, over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinni ıg ter plaatse zo spoedig mogelijk te laten beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

19 DEC 2019

Naam: raadsfractie GroenLinks Smallingerland

Postadres:

Plaats en datum: Drachten, 10 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion).

Geachte heer, mevrouw,

Wij zijn als inwoners en volksvertegenwoordigers van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in het verzoek tot instemming van Vermilion met betrekking tot de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). Wij verzoeken uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de geactualiseerde, gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

De fractie van GroenLinks hecht veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk, veilig, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven onze gemeente. Als belanghebbenden willen we daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied van de gasvoorkomens Opeinde-Zuid en Middelburen. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op de bodem, het water en de natuur. Wij zijn van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoeken de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar ons idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van de inwoners van Smallingerland zijn onvoldoende uitgesloten. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

"... Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',..."

De raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland is daarom van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag (namelijk de Slochteren formatie) geboord waarbij er teven sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gas in het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoeken we de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is waarschijnlijk strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoekt de raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Wij en andere belanghebbenden kunnen ons daardoor onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn. Daarnaast staat in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 17 het volgende beschreven:

"...De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde..."

Uit bovenstaande en valt op te maken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de omschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet uitsluitend het gevolg zijn van condensaat dat bij de gasproductie vrijkomt. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter ook geen duidelijkheid

t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Geen van de adviserende instanties maakt hier namelijk melding van. Er kan op basis van de beschikbare gegevens niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit zijn dus incompleet en om die reden verzoekt de raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen worden bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in dit onderdeel van het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat deze mijnbouwonderneming voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt slechts eenmalig melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoekt de raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In de Drachtstercourant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

"...Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden..."

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake kan zijn van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het ons niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Een gedegen studie naar de mogelijke stikstofdepositie in de omgeving van de betreffende mijnbouwlocatie als gevolg van de geplande activiteiten van Vermilion ontbreekt. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoekt de raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. De raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland stelt dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren we tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

De raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland is van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van de inwoners in onze gemeente voldoende is beoordeeld.

In de hoofdplaats van de gemeente Smallingerland, Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke dient als buffer voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Door ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, onder extreme spanning komen te staan en eventueel gaan scheuren. Wanneer de folie door de veranderende krachten gaat scheuren, kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. De impact van deze vervuiling op de nabijgelegen woonwijk is niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier dan ook niets over geschreven. Hieruit kan de raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland opmaken dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn ons inziens niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoeken we de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

De raadsfractie van GroenLinks is van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. We zijn dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar ons idee onvoldoende. Om die reden verzoekt de raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen

De raadsfractie van GroenLinks in Smallingerland doet dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In

plaats daarvan roepen we u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op de transitie naar duurzame energie.

Handtekening:

Naam: (raadslid GroenLinks Smallingerland en woordvoerder gasdossier)

Handtekening:

Naam: (fractievoorzitter GroenLinks Smallingerland)

Handtekening:

Naam: (fractievertegenwoordiger GroenLinks Smallingerland)

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:

19 DEC 2019

17 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion). Het winningsplan van Vermilion is gedateerd op 6 augustus 2018.

Geachte dames, heren,.

Door middel van een advertentie van uw ministerie in de Drachtster Courant en door middel van een duiding vanuit onze vereniging van Plaatselijk Belang zijn wij op de hoogte gesteld dat Vermilion bestaande gaswinning in ons gebied (dus vanonder ons huis) wil continueren en zelfs fors uit wil breiden. Voorafgaand daartoe is in september/oktober 2017 seismologisch onderzoek verricht rond ons huis en in een één kilometer dorp verderop, Smalle Ee, Hierbij heeft Vermilion fouten gemaakt met de opgewekte trillingen, want men heeft verkeerde dynamietstaven gebruikt. Hierdoor heeft onder andere ons huis schade opgelopen. Uitvoerende firma Vermilion heeft pas na flink getouwtrek de schade hiertoe vergoed, nadat ik advies had ingewonnen bij Plaatselijk Belang De Wilgen, Smalle Ee en Buitenstverlaat.

Hoewel er samenhang is, weet ik dat seismologisch onderzoek en daadwerkelijke gaswinning andere zaken zijn. Toch is er onrust en onbekendheid met de gevolgen van nieuwe winningsactiviteiten bij mij en dorpsgenoten toegenomen. Uiteindelijk is onze schade bevredigend opgelost, maar de financiële afwikkeling is niet zonder slag of stoot gegaan. Dit heeft mijn vertrouwen niet doen toenemen. Hoe stelt Vermilion zich op bij schade a.g.v. aardbevingen door gaswinning? Het ontbreken van een nulmeting vooraf was er de oorzaak van dat de schade lang ter discussie bleef. De nulmeting is bij rond 100 huizen gedaan, maar niet bij de onze.

Ons huis blijkt kwetsbaar te zijn en dat blijft zo. Zeker nu de winning van fossiele brandstof in de directe omgeving volgens plan wordt geïntensiveerd. Het is mij volstrekt onduidelijk hoe met de winning samenhangende bodemtrillingen zich verhouden ten opzichte van de ondergrond. Bij de

'oude' gaswinning zijn er in onze gemeente bevingen van 1,0- 1,8 op de schaal van Richter gemeten. Ik heb van een deskundige begrepen dat in Groningen schades zijn opgetreden bij een magnitude vanaf 1,8. Onze verontrusting neemt toe dat Vermilion en EZK berekend hebben dat er 42% kans op een aardbeving en dat een kracht van maximaal 2,8 op de schaal van Richter mogelijk is. Ons huis kwam blijkbaar niet in aanmerking voor een 0-meting. Gegeven onze ervaring vind ik dat onacceptabel. Verder, vanonder oude gasputten gas weghalen leidt tot stapeling en het kan niet anders dat dit weer leidt tot extra gevaar.

Alles overziend stel ik dat al deze onrust in de Smallingerlandse dorpen niet nodig is wanneer de minister het besluit neemt om niet in onze omgeving gas te winnen, maar gas uit het Nederlandse deel van de Noordzee te halen. Wij zijn ons ervan bewust, voorlopig gebruiken we zelf ook nog gas. Toch heb ik begrepen dat daar zeker voor nog 20 jaar gas zit. De minister kiest er dus voor om de Smallingerlanders te belasten met zorgen over mogelijke schade uit gecalculeerde aardbevingen. Het winningsplan van Vermilion niet goedkeuren lost dit probleem op. Gas laten aanlanden vanuit de Noordzee zal voor de burgers waarschijnlijk iets duurder zijn, maar er is voor de minister zeker keuze. Met de wetenschap van wat in Groningen is gebeurd en nog gebeurt lijkt me dit een serieuze overweging. Ik doe via de minister van EZK een oproep aan het kabinet eerlijk aan alle Nederlanders te verwoorden dat gas levering vanonder land niet meer kan. We vermoeden dat dit het kabinet alleen maar waardering oplevert!

Onze argumenten zijn niet uitputtend. Onze buren verwoordden weer andere met ons. Op grond van hiervoor genoemde argumenten en over de onzekerheid die nu bestaat over de risico's en de gevolgen protesteer ik tegen elke vorm van nieuwe gaswinning onder onze bodem. Ik doe dan ook een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het organiseren van duurzame vormen van energieopwekking.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

19 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 14 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw, Eala,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt al langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem. In ons geval is dat op veel plaatsen veengrond, daar speelt m.i. vooral die draagkracht nog een grotere rol en is de bodem instabieler dan bij andere grondsoorten.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Thema natuur, leefomgeving en gezondheid

Klimaatakkoord

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

Gezonde en schone leefomgeving (incl. oude vuilstort aan de Tussendiepen)

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Wij zijn beslist slechte rentmeesters om onze kinderen en kleinkinderen voor de gevolgen te laten opdraaien.

- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Veenweidegebieden

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

Voorzorgsbeginsel

- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO_2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO_2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Grond- en drinkwater

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

  De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Wetgeving en procedure

- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Veiligheid

- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

  In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
  "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
  Uit bovenstaande en de kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een

waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

  "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

  Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit

effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

  Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

Productiehoeveelheden

- Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Thema bodemdaling en schade

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem

die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken niet **verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Thema angst en onvrede

- Ervaring seismologisch onderzoek

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)
- Kans op aardbevingen

  Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8
- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".
- Kans op schade aan de woning

  Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.
- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

  Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

  Gemeenteraad is tegen

  31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus allel) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.
- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.
- Schade op de lange termijn

  Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.
- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.
- Betrouwbaarheid van Vermilion

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.
- Breuklijnen

  In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.
- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.(zie bijlagen)
- Grond- en drinkwater

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik woon dichtbij de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

- Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?

In de gemeente Weststellingwerf staat in het Vermilion-winningsplan dat ze een side-track overwegen op een diepte van 200 meter vanuit een oude put. Vitens drinkwaterbronnen reiken soms ook tot 200 meter diepte.

- Ik vind het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen).
- Ik verlang daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.

  Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven.

- Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie bevattende – waterstromen. Dit verontrust me.

  Ook al zouden er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat.

- Het voelt onveilig aan dat dit onder mijn huis uiteindelijk naar boven kan komen (natuurwet: weg van de minste weerstand).

- Lekke putten

  In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

- Bodemdaling

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- Tijdens sondering voorafgaand aan het bouwen van mijn huis, bleek mijn perceel op 0 NAP te liggen. Ik heb er moeite mee dat de kom waar mijn huis zich op bevindt mee naar beneden beweegt a.g.v. extra gaswinning, zodat het tot onder NAP daalt. Dit is een keuze, want Vermilion kan ook gas winnen vanonder de Noordzee.
- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

Thema informatievoorziening

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
- Late publicatie
  De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd
- Onvolledige plan
  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.
- Informatieavonden sussende boodschap
  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.
- Ondoorzichtigheid plannen
  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving.
  Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.
- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie
  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de

winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

Tot slot:

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Bijlagen:

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

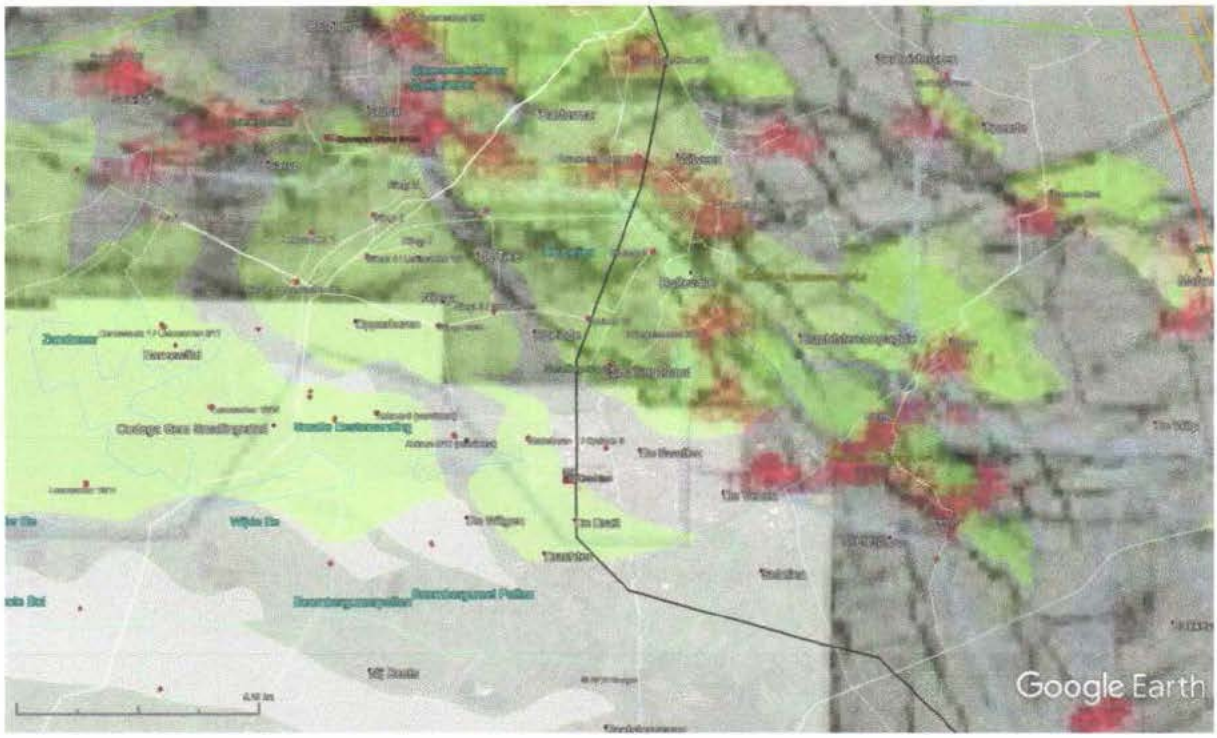

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

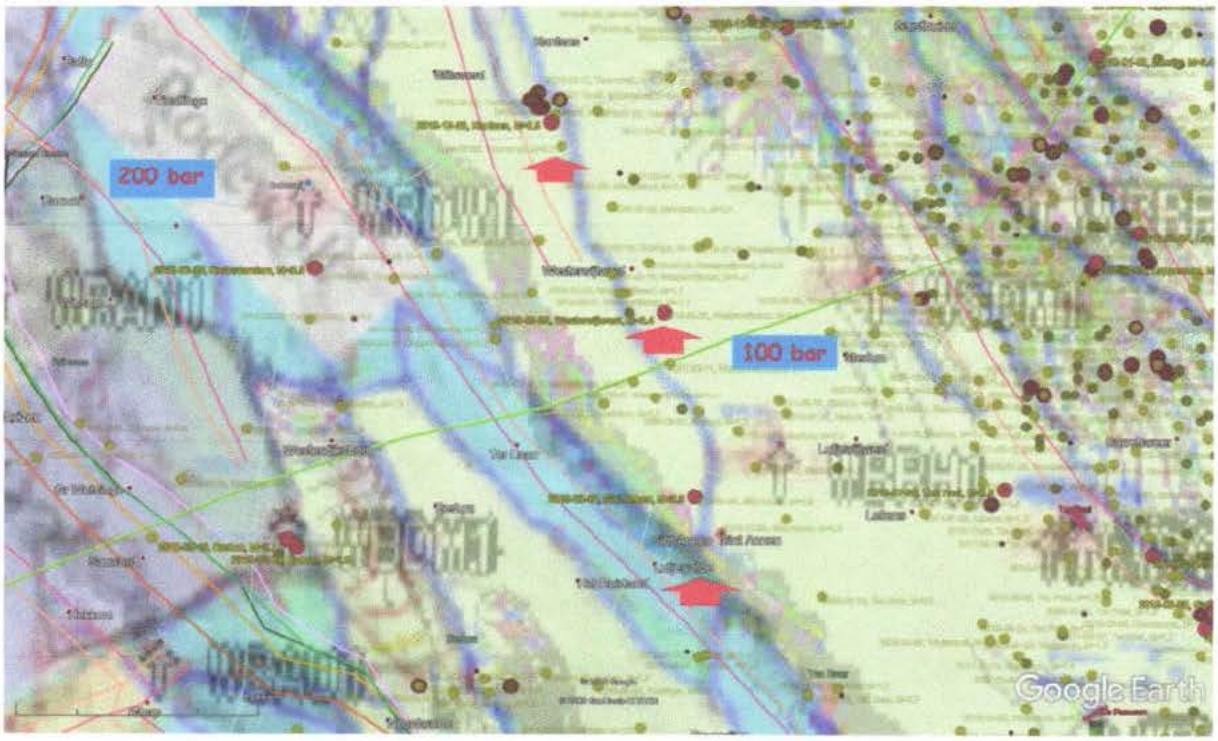

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

Advocatenkantoor
Noord

Jade 2
9207 GL Drachten

T 0512 516905
F 0512 548376

KvK-nummer 59522747
info@advocatenkantoornoord.nl
www.advocatenkantoornoord.nl

19 DEC 2019

AANGETEKEND
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Drachten, 18 december 2019

Inzake: / Gaswinning
Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan
Uw ref: DGKE-WO / 19125520
Advocaat: t
E-mail:

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij geef ik namens cliënte(n),

1. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid ., statutair gevestigd en kantoorhoudende te ;
2. de vennootschap onder firma statutair gevestigd en kantoorhoudende te
3. mevrouw , wonende te aan de ,

de volgende zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen met Uw kenmerk DGKE-WO / 19125520) d.d. 13 november 2019 door Vermillion Energie Netherlands B.V. (hierna te noemen: "Vermillion").

Cliënte is woonachtend in het desbetreffende gebied waar Vermillion voornemens is haar gaswinning te verrichten. Voorts heeft cliënte diverse bedrijfspanden in het desbetreffende gebied waar zij aan ondernemers van Drachten aan verhuurd. Niet alleen het woon- en leefklimaat wordt in deze door de gaswinning aangetast, doch ook het werkklimaat.

Vermillion heeft aangegeven dat er 42% kans is op een beving tot een kracht van 2.8 op de schaal van Richter. Voornoemde geeft echter ook aan dat er derhalve een zeer reële kans is op een beving waarbij schade aan woningen en bedrijfspanden veroorzaakt worden. Bovendien is het zo dat ook gaswinning rond kleine velden ook voor ernstige aardbevingen kunnen zorgen. Ook een kleine kans op schade, is derhalve een kans op schade.

Naast de schade aan de woningen en bedrijfspanden brengt de gaswinning ook met zich mede dat er chemische stoffen, die in het Industrieterrein de Haven te Drachten en ook onder de wijk de Drachtstervaart zijn opgeslagen, kunnen vrijkomen. Hierdoor zal onder andere het oppervlakte water vervuild raken. Daarnaast heeft gaswinning bodemdaling tot gevolg. Op den duur zal ook dit voor schade zorgen aan de woningen en bedrijfspanden.

Voorts blijkt uit het schrijven van Vermillion over de - uitbreiding van de - gaswinning niet dat er met de kans op aardbevingen rekening is gehouden. Nergens staat weergegeven hoe Vermillion dit tracht te voorkomen, noch hoe Vermillion dit wil oplossen zodra schade zich openbaart. Plannen van aanpakken en veiligheidsrapportages missen in deze.

Ook wordt er nergens door Vermillion weergegeven dat er nulmetingen in woningen en bedrijfspanden zullen worden verricht. Dit had op zijn minst in de rapportages dienen te worden gemeld: wat is de beginstand van elke woning en elk bedrijfspand alvorens er gas wordt gewonnen. Terzijde stelt cliënte uitdrukkelijk dat er überhaupt geen (extra) gas dient te worden gewonnen.

Voorts wordt er gesteld dat er sprake zou zijn van een actualisatie van een bestaand winningsplan. Dit is echter niet het geval. Uit het winningsplan blijkt dat het gaat om een nieuw winningsplan. Zo worden er in het winningsgebied nieuwe boorputten gemaakt en worden de bestaande boorputten uitgebreid ('aftakkingen'). Van een uitbreiding bestaand winningsplan is derhalve geen sprake.

De belangen tegen de – uitbreiding van – gaswinning zijn vele malen groter dan de belangen voor de – uitbreiding van – gaswinning door Vermillion. Het heeft schadelijke effecten voor de leefomgeving, voor woningen en bedrijfspanden, gezondheid, veiligheid, milieu et cetera. Bovendien bezorgt het zeer veel maatschappelijke onrust. Deze voornoemde belangen dienen vele malen zwaarder te wegen tegenover het belang van Vermillion met betrekking tot de plannen voor de gaswinning.

Gezien het vorenstaande verzoekt cliënte u uitdrukkelijk om niet in te stemmen met het nieuwe winningsplan en het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Onder voorbehoud van alle rechten en weren namens cliënte.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam :

Adres :

19 DEC 2019

Plaats en datum : De Wilgen 18 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Als inwoner van Smallingerland hecht ik veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven Smallingerland.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.
- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage

van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO_2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO_2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om

de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

  " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

  Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gas-houdende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele

bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:

"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Uit bovenstaande en de kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

  "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

  Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te

nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

- Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat

hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

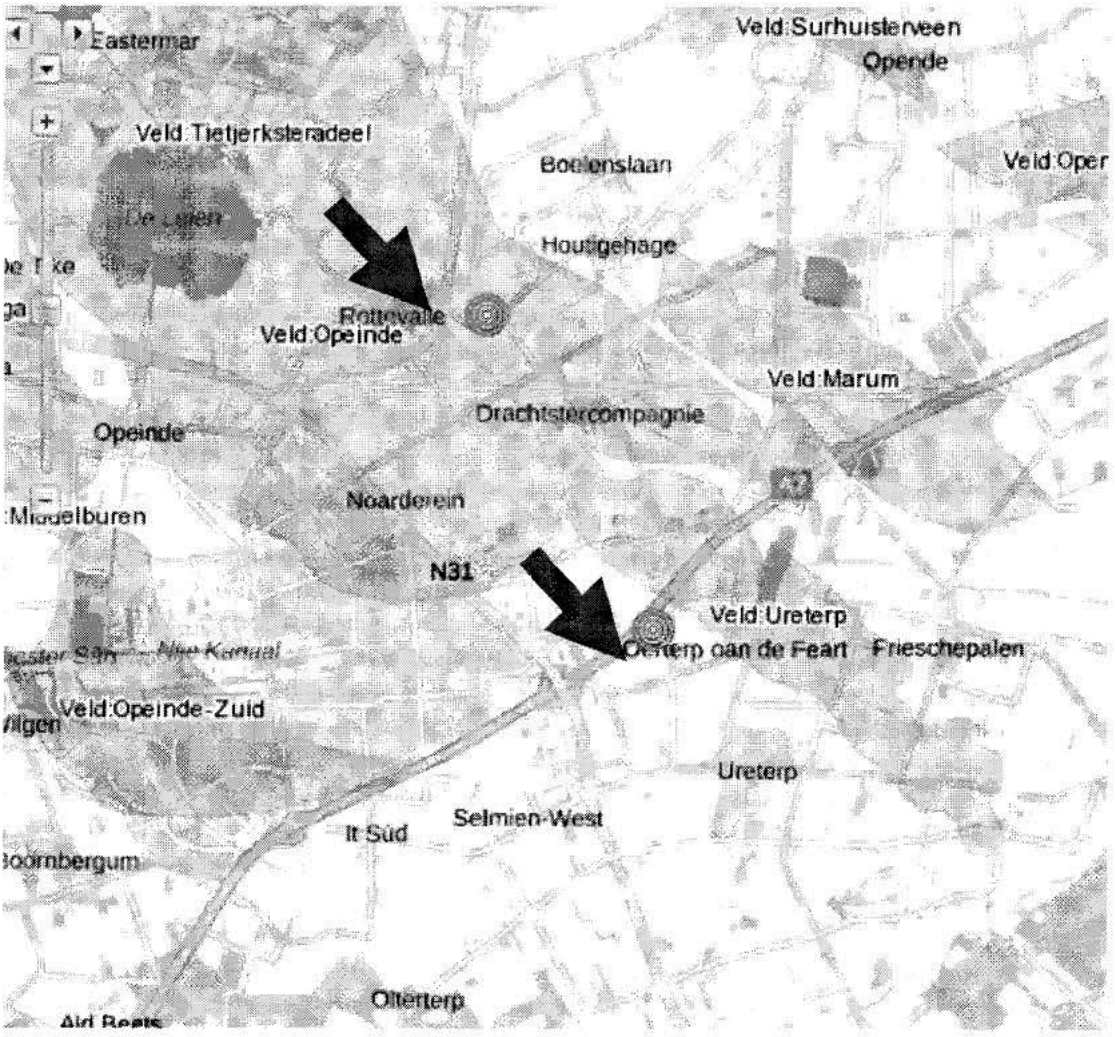

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

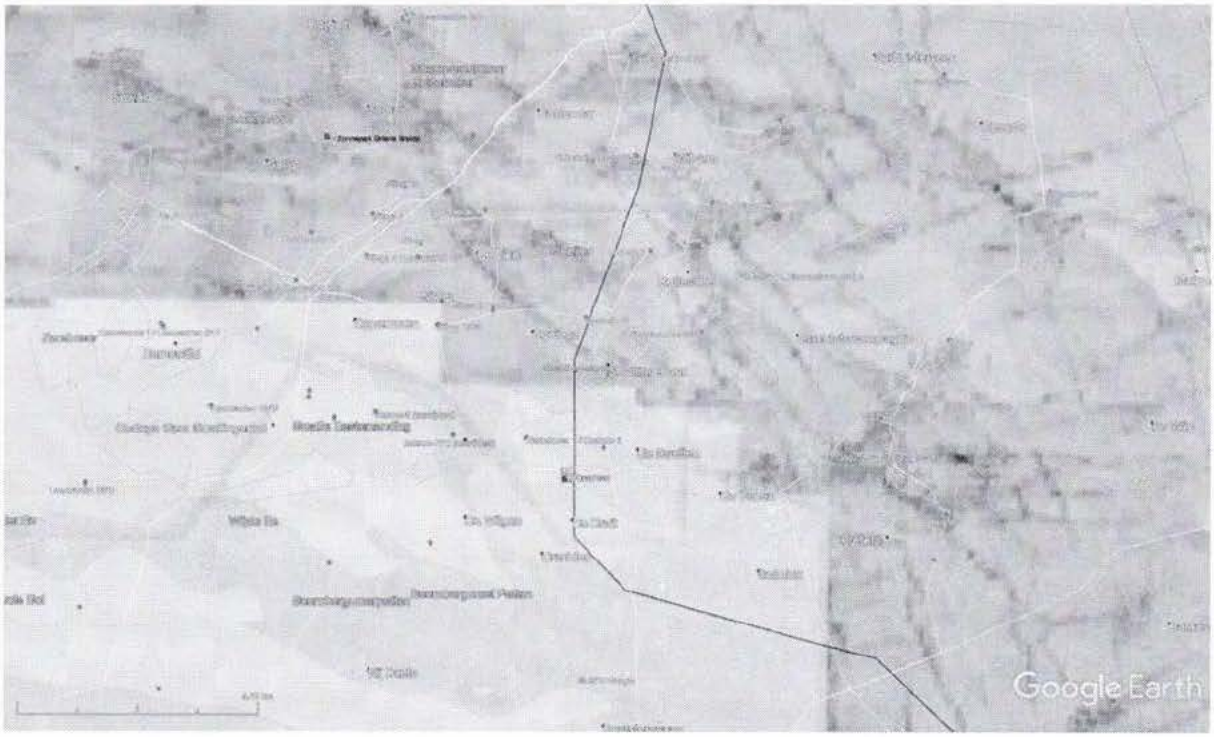

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

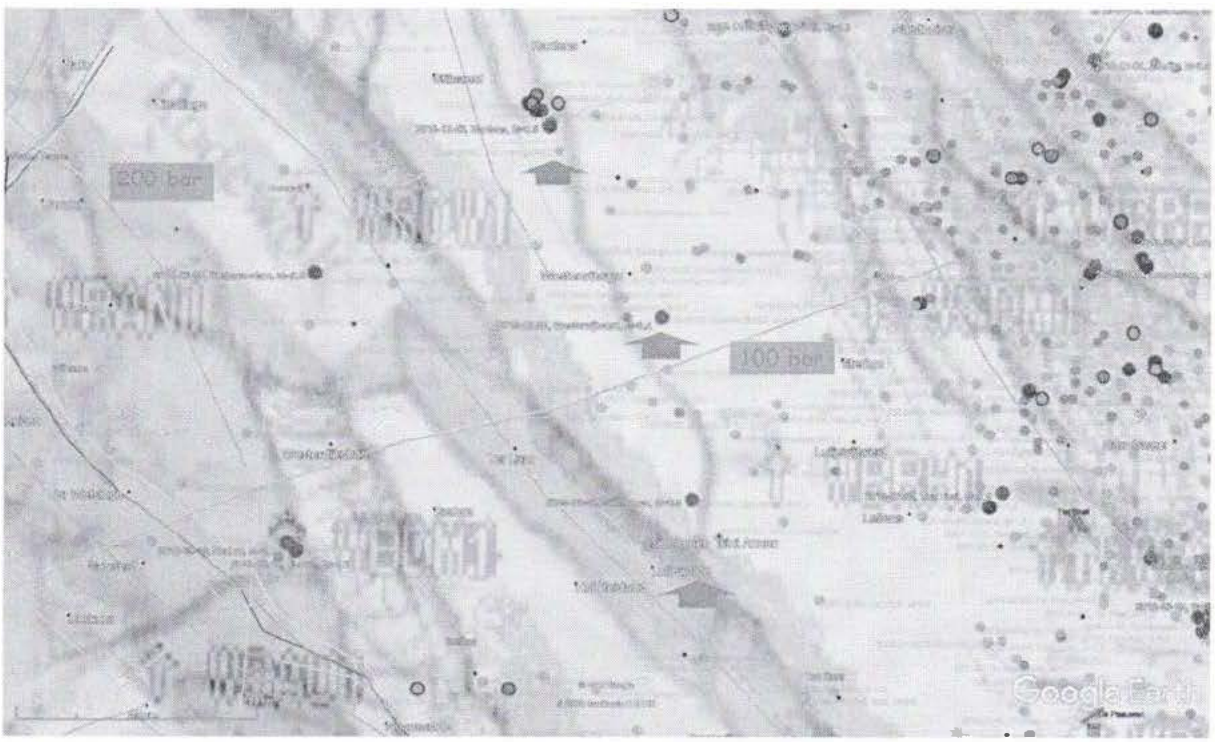

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)
- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Het verontrust mij zeer wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven burgers toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die

gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?

- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zelf zijn opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- Tijdens sondering voorafgaand aan het bouwen van mijn huis, bleek mijn perceel op 0 NAP te liggen. Ik heb er moeite mee dat de kom waar mijn huis zich op bevindt mee naar beneden beweegt als gevolg van extra gaswinning, zodat het tot onder NAP daalt. Er is een andere keuze, want Vermilion kan ook gas winnen vanonder de Noordzee.
- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
- Late publicatie
  De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd
- Onvolledige plan
  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.
- Informatieavonden sussende boodschap
  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.
- Ondoorzichtigheid plannen

Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatieavonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces niet transparant is en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.
Bovendien mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Zijne Excellentie
De heer E. Wiebes

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

19 december 2019, Drachten

Betreft: Zienswijze inzake het ontwerp-instemmingsbesluit op het **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** van 13 november 2019 (kopie)

Hooggeachte heer Wiebes,

Vooropgesteld dat ik niet tegen gaswinning ben wil ik middels deze brief als inwoner van de gemeente Smallingerland, waar het wingebied Opeinde-Zuid & Middelburen gesitueerd is, mijn zorg betreffende uitbreiding en verlenging van gaswinning zoals voorgesteld uitspreken en tevens verzoeken het door u voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet in te stemmen met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie.

Tijdens het seismisch onderzoek zoals dit in november 2017 door het Duitse bedrijf DMT-group in opdracht van het Canadese gaswinningsbedrijf Vermillion Energy in het zoekgebied Zuid-Friesland uitgevoerd werd ontstond grote onrust in Smallingerland. Deze onrust werd versterkt doordat, ondanks dat aangegeven was dat er geen merkbare gevolgen zouden zijn, inwoners van de gemeente in de grond en in huizen behoorlijk ernstige trillingen ervoeren. Zowel de opdrachtgever als het uitvoerende bedrijf zijn wat mij betreft destijds tekort geschoten in de informatievoorziening en het serieus nemen van klachten. Immers achteraf bleek toch dat de samenstelling van de bodem anders (harder) was dan voorzien. Hoe ingewikkeld kan het zijn. Voor mij is dit aanleiding geweest mij nader te verdiepen in de gevolgen van gaswinning en de wijze waarop de sector met andere belangen dan haar eigen omgaat.

Helaas moet ik vaststellen dat in het betreffende winningsplan een aantal mogelijke risico's buiten beschouwing is gelaten. Ik kan me bijna niet voorstellen dat er sprake is van onkunde en kan dan ook alleen maar concluderen dat dit een bewuste keuze is. Ik benoem hier de grootste risico's zoals ik deze zie:

- In de ondergrond van het wingebied Opeinde-Zuid en Middelburen bevindt zich een geologisch breuklijn. Deze breuklijn loopt vanaf de Waddenzee via Opeinde richting het centrum van Drachten en eindigt uiteindelijk ergens aan de Zuid-Oost kant Drachten. Nergens wordt in het winningsplan aandacht besteed aan het bestaan van deze breuklijn en een duiding van mogelijke risico's bij de geplande boring die zeer nabij deze breuklijn plaats zal vinden en mogelijk de breuklijn raakt of kruist.
- Het is bekend dat bestaande putten voor gaswinning lekken. De mate waarin lekkage plaats vindt en daarmee het risico op vervuiling en lokale verzakkingen van de bodem neemt, horende een aantal deskundigen, toe naarmate de putten langer bestaan. In het geval van de betreffende actualisatie van het winningsplan wordt aangegeven dat er gebruik wordt gemaakt van bestaande putten. Er is geen aandacht in het winningsplan voor het risico op lekkage van deze bestaande putten.

- In de actualisatie van het winningsplan wordt aangegeven dat de winning tot uiterlijk 31 december 2036 zal aanhouden. Dit zal dan waarschijnlijk (want hier wordt niets over beschreven) betekenen dat de betreffen putten daarna afgesloten worden. Wereldwijd zijn verschillende gevallen bekend waarbij afgesloten putten ernstig blijken te lekken leidend tot ernstige milieuschade en/of lokaal ernstige verzakking van de verzakking van de bodem. In Nederland is een onderzoek gedaan waarbij van de 29 verlaten olie- en gasputten er één ernstig bleek te lekken. Wat op langere termijn de exacte risico's zijn op ernstige lekkage is niet bekend. Wel is bekend dat de huidige technieken die gebruikt worden voor het afsluiten van putten op de lange termijn niet afdoende zijn. Omdat er sprake is van schuine boringen is het gebied dat geraakt kan worden door dergelijke lekkages groot. Er wordt in het winningsplan niet ingegaan op de situatie zoals die zal ontstaan nadat gestopt is met gaswinning.

Op grond van voorgaande punten is mijn conclusie dat het winningsplan niet volledig ingaat op alle mogelijke risico's. Daarmee is het niet mogelijk een weloverwogen besluit te nemen. Zouden deze risico's wel onderzocht en meegenomen zijn dan zou dit naar alle waarschijnlijkheid leiden tot een ander besluit. Ik wil u dan ook nadrukkelijk verzoeken het instemmingsbesluit in te trekken en een onderzoek in te stellen naar mogelijke misleiding van betrokkenen door de opstellers van het winningsplan door het niet ingaan op alle mogelijke risico's van gaswinning bij Opeinde-Zuid & Middelburen.

Met nadruk doe ik ook een beroep op u om te besluiten niet over te gaan tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid & Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** dd. 13 november 2019. Tevens wil ik u oproepen om in plaats daarvan gaswinning in de regio zo spoedig mogelijk te eindigen.

Hoogachtend,

P.S. Dit is een kopie van de zienswijze die ik aangetekend verstuurd heb

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Adres: De Wilgen

Datum: 18 december 2019

Betreft: mijn zienswijze aangaande het ontwerp-instemmingsbesluit, gedateerd op 13 november 2019, van de minister EZK betreffende de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) van Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion).**

Geachte heer, mevrouw,

Met mijn ouders woon ik in De Wilgen, gelegen in het wingebied. Ik ben het pertinent niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in versie 4 van bovengenoemd plan, gedateerd 6 augustus 2018. Ik verzoek u met klem uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen. Ik vind dat u niet met de langer aanhoudende en snellere vorm van gaswinning met daarbij gepaard gaande verhoging van de productie in te stemmen. Mijn motivering vindt u hieronder.

De beoordelingen van TNO en SodM laten bij mij een gevoel achter dat men zich baseert op kansberekeningen. Dit terwijl het toch logisch is dat burgers waar mogelijk zekerheid willen? Die zekerheid kan worden gegeven wanneer hier niet verder geboord gaat worden. Zekerheid verlenen aan burgers in deze omgeving of die niet willen geven is dus een keuze van de minister. Berekend is namelijk dat er 42% kans is op een aardbeving waarbij een schok van 2,8 op de schaal van Richter mogelijk is. Men analyseert wat voor impact dat heeft op de omgeving en men concludeert vervolgens in feite dat de betrokken burgers dit maar normaal moeten vinden. Ik vind dit niet!

Mijn ouders hebben 6 jaren geleden een huis op bovengenoemd adres gebouwd waarbij de aannemer bouwtechnisch al de mogelijkheid heeft geschapen er lang in te kunnen blijven wonen. Sterker, het huis is zodanig gebouwd dat het als een soort kangoeroe woning kan dienen. Het leven is niet uit te stippelen, maar omdat ik hun enige dochter ben – 20 jaar oud - voel ik me heel tevreden met de mogelijkheid dat ik hier nog wel 60 jaar kan wonen. Gezien mijn leeftijd heb ik toch het recht om even wat verder te kijken dan een paar regeerperiodes? Daarom wil ik geen kansberekeningen lezen, maar wil ik garanties. Nu zijn er in ons huis geen scheuren als gevolg van gaswinning, maar in onze naastliggende provincie Groningen speelt dit in hoge mate. Daar is bekend dat er bij een aardbeving vanaf 1,8 op de schaal van Richter al schade aan huizen ontstaat. Ik vind het onbegrijpelijk dat u met die wetenschap in principe instemt met de plannen van Vermilion. U kunt mijn argument niet eenvoudig terzijde schuiven met de opmerking dat het Groninger gasveld in geen verhouding staat met de nieuwgevonden gasvelden hier in Friesland. De kracht van de grote aardbeving bij Huizinge was ongeveer 3,2, slechts een afwijking van maar 0,4 t.o.v. voornoemde 2,8.

Bij onze buren is in 2017 schade ontstaan als gevolg van een beving die Vermilion door een fout heeft veroorzaakt. Ik heb de schade gezien en Vermilion gedroeg zich hiervoor lange tijd vervelend en onverantwoordelijk. Onze buren hebben hier vele nachten last van gehad. Nu de bewijsvoering van schade in Groningen anders is geregeld dan in Friesland voel ik me in de toekomst overgeleverd aan de gebleken onwil van Vermilion. De huidige regelgeving voorziet erin dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat; Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Dit lijkt me de omgekeerde wereld, want Vermilion heeft mijn vertrouwen nu al geschonden. Als bewindspersoon moet de minister mij als burger hiertegen juist beschermen.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen verder uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren. Gegeven mijn leeftijd en mijn omstandigheden voel ik dat de kans groot is dat ik in de toekomst te maken met mijnbouw bedrijf dat slechts uit is op snel winst maken t.b.v. hun Canadese aandeelhouders. Uit de media haal ik dat Vermilion op 1,5 kilometer van ons huis naar het nieuw gevonden gas wil boren vanuit een put uit 1979. Het is niet bewezen dat deze niet lekt al heeft een expert aangegeven dat hij daar niet gerust op is. Voor je als minister goedkeuring verleent wil je toch hier eerst zekerheid over? Het beangstigt me dat ik (en mijn latere kinderen?) last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. Ik wil daarom dat SodM o.a. namens mij als burger bij Vermilion een onderzoek daartoe eist. Daarbij vind ik dat de procesbewaking bij SodM zelf moet liggen.

Ik doe een beroep op u om het instemmingsbesluit, gedateerd 13 november 2019, te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid** en **Middelburen** (kenmerk **DGKE-WO / 19125520**) over te gaan.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Leeuwarden-101
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:
Adres:
Plaats en datum: De Wilgen, 18 december 2019

Betreft: Mijn zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion).

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van bovenomschreven wingebied maak ik gebruik van de gelegenheid om een zienswijze in te dienen m.b.t. het ter inzage gelegde ontwerp instemmingsbesluit. Ik ben het namelijk pertinent niet eens met de uitbreiding, versnelling en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4. Deze is gedateerd op 6 augustus 2018).** Ik verzoek u het **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen. Onderstaand vindt u mijn motivering.

Noch uit het winningsplan, noch uit het ontwerp instemmingsbesluit blijkt dat lange termijn effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van zogenaamde putstimulatie (eufemisme voor chemicaliën en zuren) in de diepe ondergrond voldoende in kaart zijn gebracht. Ik heb een dochter van 20 jaar en wil haar en jaar generatiegenoten in de toekomst niet met in het verleden veroorzaakte problemen opzadelen. Sluipende effecten op langere termijn op de gezondheid zijn onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren waarschijnlijk haar win-bron in Noordbergum sluiten. Begin 2019 heeft men daartoe een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3,8 kilometer van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Verder, in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Uit bovenstaande maakte een mij bekende expert op dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid

t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Omdat het informatie die het zou moeten aantekenen in het winningsplan niet vermeldt, lijkt Vermilion niet integer te rapporteren. M.b.t. de update van de gaswinning bij Leeuwarden-101 (kenmerk DGKE-WO / 19241256) heb ik ook een zienswijze ingeleverd. Daarin beschreef ik een argument die feitelijk de betrouwbaarheid als partij ook al in twijfel trekt. Ik herhaal ook in deze zienswijze dit argument: In de laatste week van oktober 2017 was er een ontploffing in ons buurt-dorp Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet door Vermilion. Drie schade gevallen (waaronder die bij mijn directe buren) werden pas na tussenkomst van de wethouder en een bestuurslid van dorpsbelang afdoende vergoed. Dit gaf mij een erg vervelend voorgevoel al in het voortraject van winning of mijnbouwschade wel wordt vergoed. Na dit seismologisch onderzoek volgt nu een plan tot winning, verwoord in onderhavig winningsplan. Mijn vervelend voorgevoel wordt door het achterhouden van wezenlijke informatie versterkt. En dan moet er nog gewonnen worden!! De kans dat er schade a.g.v. kleine bevingen ontstaat is becijferd op 42%. De kracht daarvan kan zelfs oplopen tot 2,8 op de schaal van Richter. Ik vind dit een fors risico, want bij een magnitude van 1,8 ontstaat al schade aan gebouwen. Wie garandeert mij dat de Canadese vennootschap Vermilion zijn verantwoordelijkheid zal nemen? Ik kan maar niet geloven dat het in geval van een beving de gevolgschade ruimhartig zal vergoeden. Ik vermoed dat het eerder geneigd is zijn aandeelhouders dividend in een bestendige jaarlijkse lijn uit te keren. In het kader van gelijke behandeling is het sowieso niet correct dat inwoners uit oost-Groningen hun schades altijd krijgen vergoed, tenzij De NAM het tegendeel kan bewijzen. Deze omgekeerde bewijslast geldt nu niet voor de bewoners van gaswingebied Opeinde en Middelburen en met Vermilion als mijnbouw onderneming wil ik zeker dat deze ongelijkheid is opgeheven voor welke goedkeuring dan ook.

Ik herhaal, ik heb 20 jaar in Heemskerk gewoond en ik wil de kans houden om ooit weer te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld daartoe geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Ik doe met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Handtekening:

Naam:

Ministearje fan Ekonomyske Saken en Klima
Kontaktpunt foar it ekstraksjeplan De Pein-Súd en Middelbuorren
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Namme:
Adres:
Wenplak en datum: De Wylgen, 18 desimber 2019

Underwerp: Myn sjochwize oer konsept-tastimmingbeslút oer it bywurkjen fan it ekstraksjeplân fan fjild **De Pein-súd en Middelbuorren (referinsje DGKE-WO / 19125520)** fan 13 novimber 2019 troch Vermilion Energy Nederlân B.V. (hjirnei: Vermilion)

Eala,
As ynwenner fan it ekstraksjegebiet bin ik it net iens mei de útwreiding fan de produksje lykas foarsteld yn de fernijing fan ekstraksjeplan De Pein-súd en Middelbuorren, ferzje fjouwer (datearre seis desimber 2018). Ik freegje om jo beëage tastimmingbeslút te annulearjen. Ik bin it net iens mei de wizige, langer duorjende gâswinning en sels tanimming fan produksje. Jo meie wyte, foar ûntwerp-ynstemmingsbeslút ekstraksjeplân Leeuwarden-101 (karakteristyk DGKE-WO / 19241256) haw ik my ek oppenearre. Arguminten binne grutendiels net oars. Mar goed, oangeande ekstraksjeplan De Peln-súd en Middelbuorren fine jo myn arguminten hjirûnder.

Ik bin in ynwenner fan De Wylgen, gemiente Smellingerlân. Ien fan de omstannichheden fan lok yn myn libben is it gefoel fan feiligens yn myn eigen hûs. De konstruktive feiligens yn myn hûs stiet lykwols op it spul as jo in bidriuw frij litte de ûndergrûn fan myn/ús hûs to rûzjen. Eltsien kriget fia de krânte mei dat bewenners fan hûzen yn Nederlânske wjukgebieten wêr't skea is, feroarsake troch mynbou, gjin logyske en hurde delsetting west hawwe fan dizze skea. No't foar Grinslânners ek noch ris in oarde regeling jildt âs foar ús yn Smellingerlân, moat ik betûft wêze. Yn Nederlân moat eltse boarger lyk behannele wurde. Nettsjinsteande dizze ferklearing kinne ynwenners fan it Grinslânske gasekstraksjegebiet har gas-relatearre skea weromhelje troch it bewiis fan de 'reverse of proof '; de NAM moat bewiis leverje dât de skea oan in gebou NET troch hun wurk komt. Dizze omkearde bewiislêst jildt op dit stuit net foar ynwenners roun De Pein-Súd/Middelbuorren fjilden. Ik jou hjirby oan dat dizze ûngelikens eliminearre wurde moat.

Neffens Vermilion sille boaiem vibraasjes tige lyts wêze. Ik wol der op wize dat de feroarsake ûnrêst yn ús boaiem yn Rottefâlle/Boelensleane op 14 febrewaris 2003, 1,8 joech op de skaal fan Richter en op 22 april 1999 Drachten in grutte fan 1,0. In 42% kâns en dân ek noch mooglik 2,8 op de skaal fan Richter is net sa mar hwat. By 1,8 ontstiet âl skea. Neffens har ekstraksjeplân krijt Vermilion de mooglikhyd to boarjen nei gas út nije – boppe neamde - gasakkumulaasjes fânút de neamde âlde ekstraksjepitten OPE-03, MBN-01 en MBN-02. Dit giet mei syd-tûken. Ik wenje dêr 2,3 kilometer fuort. Fan de oanbelangjende pitten waard op basis fan de beskikbere gegevens fan NLOG bepaald oft se feilich genôch binne om yn to setten yn oerienstimming mei it ekstraksjeplan. In analyze troch in ekspert hat oantoand dat wetterproduksje net betrouber genôch is om de wel to brûken. De wetterproduksje fan de wel is sa dat de kumulative hoemannichte wetter mear is dan oarspronklik

oanwêzich sjoen it saneamde gâs-wetterkontakt fan de produsearende reservoirlaach. Dit liedt ta de konklúzje dat d'r in eksterne wel wêze moat foar de totale wetterfoarsjenning, dy't op syn beurt liedt ta de oanwêzigens fan lekpaden. It is my dúdlik wurden, de minister makket – nei in advysperiode – d'r in gewoante fan syn konsept-tastimmingbeslút dêr hast hieltiid in definityf tastimmingbeslút fan. Skânde, mar ik bin, om de hjirfoar neamde reden werskynlik yn heger berop, ree om dit te ferklearjen mei de help fan in relevante saakkundige. Unrêst yn de boaiem, dêr sit gjin boarger fan Smellingerlân op to wachtsjen. It kin ek fêststeld wurde dat d'r dúdlike kongruinsje is yn it foutlinjepatroan ten westen fan Drachten mei it sintrum fan de provinsje Grinslân. Ik nim wol oan, de magnitude sil leger wêze, mar it moat dúdlik wêze, hwat yn de provinsje Grinslân barde, dât mei nea yn ús gebiet plakfine. It is dêrom nedich om fuort te bliuwen fan ús grûn mei direkt effekt. Los fan âlles, giet de minister dochs troch (mei âlle argewaasje fânút hunderten sjénwizen kin ik my dât net foarstelle) om yn de takomst "evident en oantoanber" gas-ekstraksje relatearre skea oan hûzen fêststelle to kinnen, moat in nulmjitting naem wurde foar elts hûs yn it wjukgebiet.

Ik doch sadwaande in stevich berop op jo om it beslút ta tastimming te annulearjen en de gâswinning by De Pein-súd en Middelbuorren (referinsje DGKE-WO / 19125520) fan 13 novimber 2019 te annulearjen. Ynstee dêrfan rop ik jo op om sa gau mooglik gaswinning en fjirdere fossile brânstoffen yn ús omjouing te beëinigjen.

(Sjoch ek myn foarrige sjénswize fan 19-11-19), it folgjende hat neat te meitsjen mei myn argewaasje, mar wol dit noch mei jo diele: Ik bin my goed bewust fan dat foar Nederlân perfoarst in desennium gas nedich is. Gelokkich skriuwt Vermilion it folgjende dêroer: Alle lytse fjilden tegearre soargje foar in wichtich diel fan ús gas-fraach. Njonken it Grinzer fjild hat Nederlân 240 lytse gasfjilden. Alle lytse fjilden foarmje tegearre sawat 60 prosint fan de Nederlânske gasproduksje. De measte fan dizze gasfjilden lizze yn de Noardsee. Ik soe sizze, ek âl kostet die ekstraksje hwat mear, helje de fjilden yn de Noardsee leech en lit it gâs yn de fjilden ûnder it lân sitte. Sels âs dat in ferskil makket yn de ôfbylding fan de keapkrêft (iens yn de fjouwer jier blykber wichtich), mei in earlike en transparante presentaasje op televyzje, tink ik dat de minister âlle Nederlanners meikryget yn dit beslút. Eins krijt de minister wurdearring, om't in protte boargers kleie oer de ferdiel en oerhearsk oanpak fan de nasjonale polityk.

\Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Contactpunt voor het winningsplan Leeuwarden-101
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:
Plaats en datum: De Wilgen, 16 februari 2020

Onderwerp: Versie in Nederlandse taal met betrekking tot het adviesontwerp van het goedkeuringsbesluit voor het winningsplan Leeuwarden-101 (referentie DGKE-WO / 19241256) van 10 oktober 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion).

Lectori Salutem,
Als bewoner van het winningsgebied ben ik het niet eens met de uitbreiding van de productie zoals voorgesteld in de goedkeuringsovereenkomst Leeuwarden-101 (8 december 2017). Ik vraag om uw voorgenomen toestemmingsbesluit te vernietigen. Ik ben het niet eens met de gewijzigde, langere gaswinning en ook niet met de toename van de productie. Hieronder vindt u mijn rechtvaardiging.

Ik woon in de gemeente Smallingerland en ervaar dat een gevoel van veiligheid in mijn eigen huis een van de voorwaarden is voor geluk in het leven. Ik weet daarnaast dat de constructieve veiligheid in mijn huis op het spel staat wanneer wie dan ook in de bodem van mijn huis "roert". Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse winningsgebieden waar schade wordt veroorzaakt door mijnbouw, het moeilijk is om deze schade financieel gezien eerlijk en logisch af te wikkelen. Het lijkt mij dat voor elke Nederlander geldt dat dit wel eerlijk en logisch gebeurt.

Volgens voornoemd winningsplan wil Vermilion onder andere gas halen uit nieuwe gasvoorkomens vanuit de bovengenoemde oude winput (die voor het laatst in het begin van deze eeuw werd gebruikt). Vermilion vraagt o.a. aan om met zijtakken te mogen boren en de minister sluit dit niet uit. Dit kan gegeven de aanvraag leiden naar gasvoorkomen Middelburen. Ik ben daarom een belanghebbende en wil daarom hieronder mijn mening geven:

In uw gewijzigde instemmingsbesluit voor het winningsplan Leeuwarden-Nijega van 10 oktober 2019, staat in artikel 5.2: >>quote<< dat de toekomstige verwachte bodemdaling als gevolg van gaswinning uit LEW-101 in het diepste punt van de bodemdalingskom nog 70 mm zal bedragen en de toekomstig verwachte gecombineerde bodemdaling tezamen met andere velden in de omgeving 270 mm zal bedragen >>unquote<<. Naar mijn mening betreft dit een grote neergang; meer specifiek: beweging in onze grond, de grond die we stevig willen zien.

Verder zullen bodemtrillingen naar verluidt erg klein zijn. Ik wil erop wijzen dat de veroorzaakte onrust in onze bodem a.g.v. gaswinning in Rottevalle/Boelenslaan op 14 februari 2003 een kracht van 1,8 betekende en op 22 april 1999 een kracht van 1,0 bij Drachten. Op de dorpsvergadering van 19

september 2019 erkende Vermilion dat met de nieuwe winningsplannen rond het veld Opeinde/Middelburen er 42% kans op een aardbeving is. De maximale magnitude is becijferd op 2,8. Aardbevingen als gevolg van gaswinning doen zich voornamelijk voor bij breuklijnen. Ik vind een kans van 42% op een aardbeving onaanvaardbaar hoog. Rusteloosheid in de bodem, daar wacht geen inwoner van Smallingerland op.

Verder kan worden opgemerkt dat er een duidelijke congruentie is in het breuklijnpatroon ten westen van Drachten en het centrum van de provincie Groningen. Ik realiseer me dat de magnitude lager zal zijn, maar het moet duidelijk zijn dat wat er in de provincie Groningen is gebeurd in ons gebied nooit mag gebeuren. Het is daarom noodzakelijk om met onmiddellijke ingang uit onze grond weg te blijven.

In Nederland moet elke burger gelijk worden behandeld. Ondanks deze Grondwetsverklaring kunnen inwoners van het Groninger-gaswinningsgebied hun gaswinnings-gerelateerde schade verhalen krachtens het – vrij vertaalde - middel 'omgekeerde bewijs'. Deze omgekeerde bewijslast geldt momenteel niet voor bewoners rond winlocatie Leeuwarden-101. Ik stel hierbij voor dat deze ongelijkheden worden weggenomen, want de regeling die de minister eind 2019 heeft voorgesteld voorziet hier namelijk niet in. Bovendien mis ik in het ontwerp-instemmingsbesluit dat een nulmeting moet worden uitgevoerd vóór elk huis in het wingebied. Om in de toekomst "duidelijk en aantoonbare" gaswinnings-gerelateerde schade aan woningen te kunnen detecteren, moet voor elk huis in het wingebied een nulmeting worden uitgevoerd. Met respect, mijn huis is qua ontwerp en bouw met geen enkel ander huis in de omgeving te vergelijken.

Ik verzoek u daarom dringend om het instemmingsbesluit te vernietigen en de gaswinning op Leeuwarden-101 (referentie DGKE-WO / 19241256) van 10 oktober 2019 niet te verlengen. In plaats daarvan verzoek ik u om de gaswinning op deze locatie zo snel mogelijk te beëindigen en u krachtig in te zetten de winning van fossiele brandstoffen uit mijn gebied te beëindigen.

Het volgende heeft niets met mijn protest te maken, maar ik wil dit toch met u delen:
Ik ben me er terdege van bewust dat er voor Nederland zeker nog tien jaar gas nodig is. Gelukkig schrijft Vermilion het volgende: Alle kleine velden samen vormen een belangrijk onderdeel van onze gasvraag. Nederland heeft naast het Groningen-veld nog 240 kleine gasvelden. Alle kleine velden samen vormen ongeveer 60 procent van de Nederlandse gasproductie. De meeste van deze gasvelden bevinden zich in de Noordzee. Ik zou zeggen dat, zelfs als die winning iets meer kost, haal zolang het nodig is de velden in de Noordzee leeg.

Handtekening

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Contactpunt voor het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:
Plaats en datum: De Wilgen, 17 februari 2020

Onderwerp: Mijn zienswijze t.a.v. het ontwerp instemmingsbesluit over het aanpassen van het winningsplan van het gasveld Opeinde-Zuid en Middelburen (referentie DGKE-WO / 19125520) van 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Lectori Salutem,
Als bewoner van het winningsgebied ben ik het niet eens met de uitbreiding van de productie zoals voorgesteld in de update van winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, versie vier (gedateerd 6 december 2018). Ik verzoek u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen. Ik ben het niet eens met de veranderde, langer durende gaswinning en zelfs de toename van de productie. U mag van me weten, ik heb tevens bezwaar aangetekend op het ontwerp-instemmingsbesluit Leeuwarden-101 (referentie DGKE-WO/19241256). Op de keper beschouwd zijn mijn argumenten niet veel anders. Met betrekking tot winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, zijn dit mijn argumenten:

Ik ben een inwoner van De Wilgen, gemeente Smallingerland. Een van de voorwaarden voor geluk in mijn leven is het gevoel van veiligheid in mijn eigen huis. De constructieve veiligheid van mijn huis staat echter op het spel als u een bedrijf toestaat de bodem van mijn huis te beroeren. Via de media krijgt ieder mee dat bewoners van huizen in Nederlandse gaswinningsgebieden, waar sprake is van mijnbouwschade, er tot voor kort geen logische en (financieel-) afdwingbare oplossing van deze schade was. Naar verluidt is die er nu wel, maar nu blijkt dat er voor huiseigenaren in Groningen een andere regeling geldt dan o.a. voor ons in Smallingerland. Ik moet op mijn hoede zijn. Ik wijs u erop dat in Nederland elke burger gelijk moet worden behandeld. Desondanks kunnen inwoners van het Oost-Groningse gaswinningsgebied hun gas-gerelateerde schade verhalen volgens het – vrij vertaalde - principe van 'omgekeerde bewijs'; aldaar moet de NAM aantonen dat de schade aan enig gebouw NIET te wijten is aan hun werkzaamheden. Deze omgekeerde bewijslast geldt beslist niet voor o.a. bewoners rond de gasvelden Opeinde-Zuid/Middelburen. Ik wil dat deze ongelijkheden worden weggenomen. Zeker nu zowel Vermilion als het ministerie van EZK letterlijk prediken dat er eigenlijk geen sprake is van gevaren (bodemtrillingen zullen naar verluidt erg klein zijn), zie ik geen probleem in het "Nederland-breed" verbindend verklaren van voornoemde regeling.
Desondanks wil ik u wijzen erop dat de veroorzaakte onrust in onze bodem a.g.v. gaswinning in Rottevalle/Boelenslaan op 14 februari 2003 een magnitude van 1,8 opleverde en op 22 april 1999 een kracht van 1,0 bij Drachten. Ondanks bagatelliserende woorden, een kans van 42% en zelfs een mogelijke magnitude van 2,8 op de schaal van Richter staat beschreven. Dit is geen sinecure. Ik beschik over bewijzen vanuit het 'Oost-Groningse', vanaf magnitude 1.8 treedt gebouw-schade op.

Volgens hun voorlopig goedgekeurde winningsplan krijgt Vermilion de gelegenheid om vanuit de oude winningsputten OPE-03, MBN-01 en MBN-02 (ik woon daar 3,7 km vandaan) gas te halen uit nieuwe - hierboven genoemde - gasvoorkomens. Dit mag dan met behulp van nieuwe zijtakken. Op basis van de beschikbare gegevens op NLOG kan worden bepaald of voornoemde gasputten veilig genoeg zijn om te worden ingezet in overeenstemming met het winningsplan. Ik beschik over een door een expert gemaakte analyse die aantoont dat de waterproductie niet betrouwbaar genoeg is om de putten te gebruiken. De waterproductie van de put is zodanig dat de cumulatieve hoeveelheid water meer is dan oorspronkelijk aangenomen, gezien het zogenaamde gas-watercontact van de producerende reservoir laag. Dit leidt tot de conclusie dat er een externe bron moet zijn voor de totale watervoorziening, wat op zijn beurt leidt tot de aanwezigheid van lekpaden. Voor zover ik heb kunnen achterhalen, maakt de minister er na een adviesperiode de gewoonte van een definitief instemmingsbesluit altijd laat volgen op zijn ontwerp-instemmingsbesluit. Jammer, maar om de hierboven genoemde redenen zal ik met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, met de hulp van een relevante expert, in beroep gaan om dit gevaar te duiden. Onrust in de ondergrond, daar zit geen inwoner van Smallingerland op te wachten.

Verder kan worden opgemerkt dat er een duidelijke congruentie is in het breuklijnpatroon ten westen van Drachten en het centrum van de provincie Groningen. Ik realiseer me dat de magnitude lager zal zijn, maar het moet duidelijk zijn dat wat er in de provincie Groningen is gebeurd in ons gebied nooit mag gebeuren. Het is daarom noodzakelijk om met onmiddellijke ingang uit onze grond weg te blijven. Alle argumenten verwoord in honderden zienswijzen ten spijt, is het onvoorstelbaar dat de minister zijn plan toch doorzet. Om in de toekomst überhaupt te kunnen bepalen of er "aantoonbare" gas-winning-gerelateerde schade aan huizen is ontstaan, moet volgens mij een nulmeting worden uitgevoerd bij ieder huis in het winningsgebied. O.a. mijn huis vindt zijn gelijkenis in onze provincie niet.

Ik verzoek u dringend om de instemmingsbeslissing te vernietigen en de gaswinning in de voorkomens Opeinde-Zuid en Middelburen (referentie DGKE-WO / 19125520) van 13 november 2019 te stoppen. Ik verzoek u sowieso om zo snel mogelijk een einde te maken aan winning van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

(Zie ook mijn eerdere zienswijze in Friese taal van 19-11-19, gisteren vertaald in het Nederlands), het volgende heeft niets met mijn argumentatie te maken, maar wil dit toch met u delen: ik ben me terdege bewust van de noodzaak tot Nederlandse gasvoorziening van nog zeker een decennium. Gelukkig schrijft Vermilion het volgende: Alle kleine velden samen vormen een belangrijk onderdeel van onze gasvraag. Nederland heeft naast het Groningse veld 240 kleine gasvelden. Alle kleine velden samen vormen ongeveer 60 procent van de Nederlandse gasproductie. De meeste hiervan bevinden zich in de Noordzee. Mijn visie is, zelfs als de winning aldaar iets meer kost, haal de velden in de Noordzee nog 10 jaar leeg en laat het gas in velden onder het land zitten. Klopt, dit maakt verschil in koopkracht plaatjes (voor politici eens per vier jaar blijkbaar erg belangrijk), maar met een eerlijke, transparante presentatie op televisie, weet ik zeker dat de minister van EZK van alle Nederlanders steun krijgt om deze maatregel door te voeren. Ik ben ervan overtuigd, de minister krijgt waardering, want te veel burgers klagen m.n. over de 'verdeel en de heers' benadering van de landelijke politiek.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Opeinde, 18 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage.
- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.
- Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan
- Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gas-houdende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

- In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

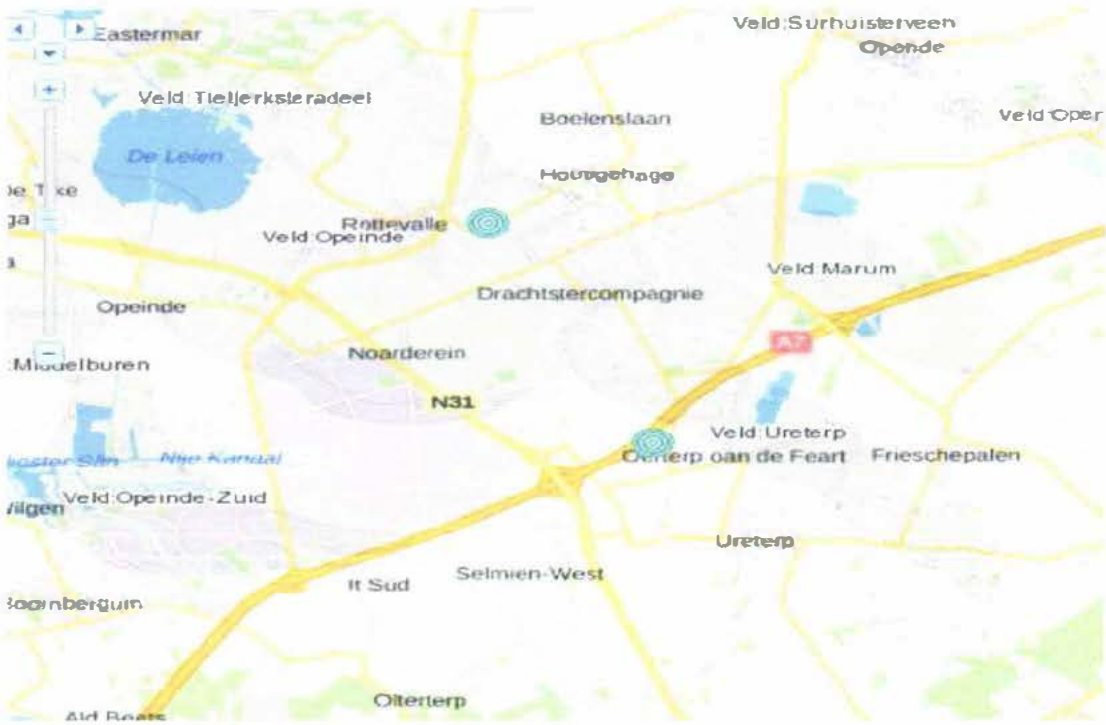
Eastermar
Veld Tielerksteradeel
De Leien
Boelenslaan
Houtgehage
Rottevalle
Veld Opeinde
Veld Surhuisterveen
Opende
Veld Oper
Veld Marum
Drachtstercompagnie
Opeinde
Noarderein
N31
A7
Veld Ureterp
Oenterp oan de Feart
Frieschepalen
Veld Opeinde-Zuid
Ureterp
It Sud
Selmien-West
Oosterbierum
Oosterbierum
Oosterbierum

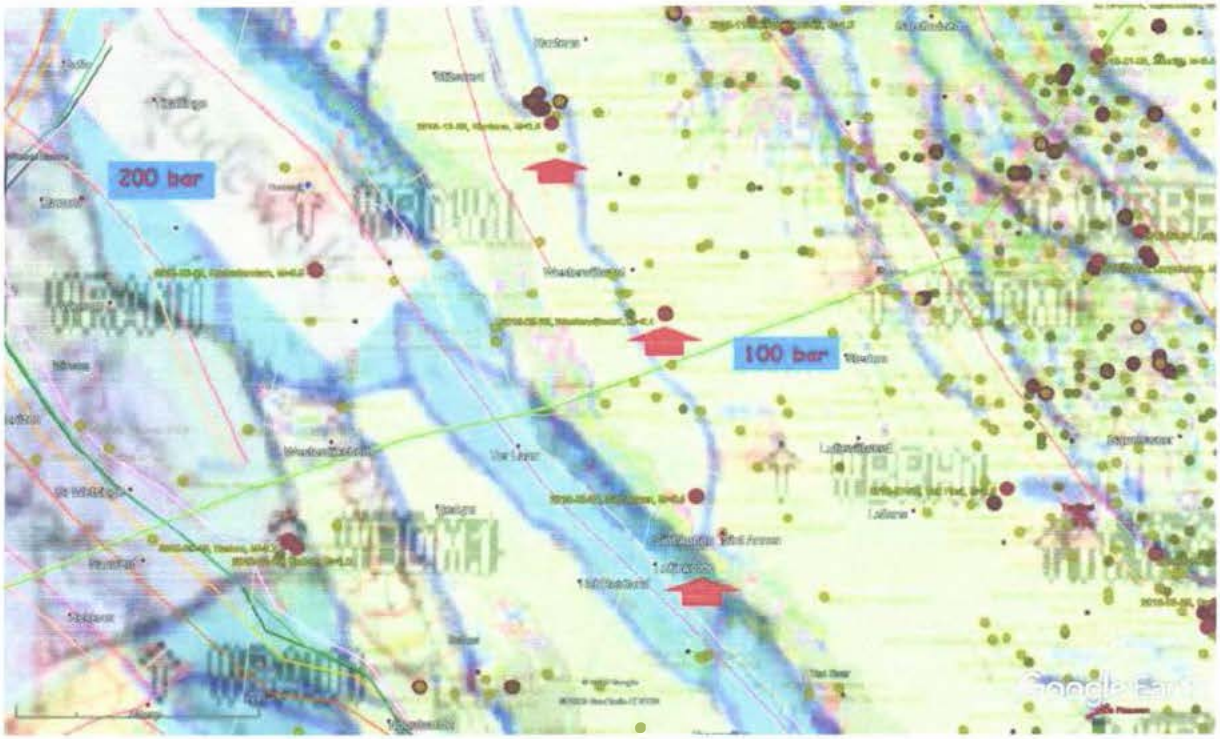

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 45 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.

- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (*dus alle*!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.

- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar tot nog toe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik woon op 10 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan.

- Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?

In de gemeente Weststellingwerf staat in het Vermilion-winningsplan dat ze een side-track overwegen op een diepte van 200 meter vanuit een oude put. Vitens drinkwaterbronnen reiken soms ook tot 200 meter diepte.

- Ik vind het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen).
- Ik verlang daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.

Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven.

- Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie bevattende – waterstromen. Dit verontrust me.

Ook al zouden er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat.

- Het voelt onveilig aan dat dit onder mijn huis uiteindelijk naar boven kan komen (natuurwet: weg van de minste weerstand).

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel -bagatelliserende wijze.

- Tijdens sondering voorafgaand aan het bouwen van mijn huis, bleek mijn perceel op 0 NAP te liggen. Ik heb er moeite mee dat de kom waar mijn huis zich op bevindt mee naar beneden beweegt a. g. v. extra gaswinning, zodat het tot onder NAP daalt. Dit is een keuze, want Vermilion kan ook gas winnen vanonder de Noordzee.
- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
- Late publicatie

De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd

- Onvolledige plan

  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

- Informatieavonden sussende boodschap

  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

- Ondoorzichtigheid plannen

  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving.
  Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatieavonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een

mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen
  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen** (kenmerk **DGKE-WO / 19125520**) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Aan het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:
Adres:

De Wilgen, 19 december 2019,

Betreft: Mijn zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion).

Geachte heer, mevrouw,

Graag wil ik als inwoners van het wingebied graag gebruik maken van de gelegenheid om onze zienswijze kenbaar te maken op het ter inzage gelegde ontwerp instemmingsbesluit. Ik ben het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Wij Ik verzoek u het **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen. Onderstaand vindt u puntsgewijs ons belang en motivering.

Wij hebben onze woonplaats en het huis met zorg uitgekozen en dit huis is voor ons tevens een "oudedagsvoorziening". Het woont hier goed en rustig en we genieten enorm van onze woning en omgeving. Ik ben er erg ongerust op dat dit wreed verstoord zal worden bij uitbreiding, versnelling en verlening van de gaswinning. Bovendien hebben we er ook geen vertrouwen in dat de rapporten de juiste waarden aangeven. U moet weten, in Drachten ligt, langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen, een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen, maar die kunnen wel oplopen tot een kracht van 2,8 op de schaal van Richter. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en voornoemde bevingen kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. Echter, in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht.

De locatie van deze stort ligt op 1 kilometer van de in het winningsplan beschreven boorlocatie OPE-003, De Steven 26 te Drachten. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en dit is naar mijn mening al reden genoeg om te verzoeken het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. Ik ben daarnaast van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar zijn in de documenten en adviezen naar ons idee onvoldoende mee gewogen. Verder verzoek ik u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning. Mogelijke (lange termijn en cummulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar ons idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van ons en andere inwoners van onze gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ook daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan. Gaswinning heeft sowieso effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet. Daarnaast, op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:
" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kon plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'," Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Tevens omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen

wil gaan winnen, verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan. Het ontwerp instemmingsbesluit is ook strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). U ziet, gezien deze risico's geef ik u al weer een reden de minister te verzoeken niet in te stemmen met dit winningsplan.

Een ander belangrijk punt is het verhalen van schade. Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur (is dat een eufemisme voor chemie?) in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Ik en andere belanghebbenden kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.
Verder trof ik nog deze informatie aan. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 staat geschreven:
"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Uit bovenstaande maak ik op dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water

vandaan komen. Deze productie van water kan naar verluidt niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën (of zuren?) zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en ook om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
Tenslotte, in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Dit behelst vaak een opstelling van een boortoren van wel 60 meter hoog. In de gemeente Weststellingwerf ging het boren dag en nacht door onder – tegen alle afspraken in - afgrijselijk lawaai. Op de website van Omrop Fryslan treft u een filmpje aan die dat bewijst. Vermilion heeft daar weliswaar een boete voor gekregen, maar ik ben er niet van overtuigd dat hen dit afschrikt gezien de grote winsten die ze maken uit gaswinning vanonder ONZE bodem. Hoe dan ook, deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Dit heeft de schijn van een incompleet ontwerp-instemmingsbesluit.

Mijn argumenten zijn niet uitputtend; onze buren verwoorden weer andere. Op grond van hiervoor genoemde argumenten en over de onzekerheid die nu bestaat over de risico's en de gevolgen protesteer ik tegen elke vorm van nieuwe gaswinning onder onze bodem. Ik doe dan ook een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. Ik ga ervan uit dat u dit advies honoreert. Ik verneem graag van u!

Hoogachtend,

Piet van der Veen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: OPEINDE 13 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4.** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Woonadres en eigendom : en ook

eigenaar van gelegen in de wijk

Smallingerland 17-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid** en **Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw, ELIA

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Verder vind ik als inwoner van Gemeente Smallingerland dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen.

Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Ook ligt t win gebied precies op de breuklijn die door Opeinde en Drachten loopt richting Ureterp

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken: zie toevoegsel A.

Toegevoegd bij deze brief .

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Mijn woning ligt vlakbij de waar de boortoren staat het gaswinning gebied Opeinde –Zuid .

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

toegevoegd A : 7 blz

TOEVOEGSEL A :

MIJN ARGUMENTEN ZIENSWIJZE ACTUALISATIE WINNINGSPLAN OPEINDE-ZUID EN MIDDELBUREN

IK ZELF MIJN IN DE WIJK DE DRAIT GEWEEST VAN 1987-2015 EN MAAK ME DAAROM EXTRA ZORGEN OM DE GEZONMDHEID EN T WELBEVINDEN VAN DE BEWONERS IN T GEBIED VAN DE GASWINNING EN VAN SMALLINGERLAND

Thema natuur, leefomgeving en gezondheid

Klimaatakkoord

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. **Ik** vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.
-

Gezonde en schone leefomgeving (incl oude vuilstort aan de Tussendiepen)

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Ik ben van mening ook als van Smallingerland dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu;

integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

- Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Grond- en drinkwater

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Veiligheid

- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.
- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

Thema bodemdaling en schade

- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
- U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen,

opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Kans op aardbevingen

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op schade aan de woning

Kans op scheuren in mijn woning op en mijn woning te Drachten bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al xx jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

Gemeenteraad is tegen

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

- Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

Betrouwbaarheid van Vermilion

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!
- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

Breuklijnen

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar totnogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.
- Ik vind het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen).
- Ik verlang daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.

Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven.

Lekke putten

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

Bodemdaling

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

Conclusie

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

AANTEKENEN

20 DEC 2019

AAN: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Drachten, 12 december 2019.

Betreft: zienswijze c.q. bezwaar inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 16 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig, gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu.

Bovendien is het zo dat in verband met de huidige klimaat afspraken en doelen, reeds in 2008 besloten is dat de toenmalige vuilstort verplaatsing, gebalanceerd moest worden tegen de neveneffecten van de CO2 uitstoot die de verplaatsing met zich mee zou brengen. Daarom is deze beschermd verklaard met een MER. Dit houdt in dat de balans weer hersteld moet worden en wij vrezen dat dit door de gaswinning in het geding gaat komen. Vermillion heeft wel gekeken naar huizen, maar niet naar de effecten van verzakking/scheuren van deze voormalige vuilstort en richt de aandacht alleen op de gevolgen van huizen en niet op een milieu ramp, die onvermijdelijk is als de grond met 4 cm tot 9 cm gaat zakken en/of er een aardbeving/trillingen van 2.8 op de schaal van richter zullen zijn. En laat deze vuilstort nu net in het epicentrum liggen van het gaswinningsgebied. 800 meter lang, bedreiging indien hier geen gehoor aan wordt

gegeven. En niet alleen voor ons, maar voor de gehele gemeente en omstreken.

Wij wonen recht tegenover de opslag van deze voormalige vuilstort, waarin het zwaarste verontreinigd materialen in verwerkt is. Het betreft de "geluidswal" , maar is Er is door Vermillion geen 0 meting gedaan voor deze locatie, wat wel in een monumentaal panden straatje is gedaan in Drachten (Torenstraat/papagaaienbuurt in de volksmond.) Dus wederom alleen op gebouwen en niet op de voormalige vuilstort.

Het is bekend dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Niets wijst erop dat dat in de toekomst hier wel het geval zal zijn. Verkondigen dat je het allemaal anders zal gaan doen, want je hebt van je fouten geleerd, is wederom niet geruststellend als er al op een informatie bijeenkomst geen compleet beeld gegeven kan worden en men zelfs niet eens op de hoogte is van de aanwezigheid van de voormalige vuilstort. Het plan is reeds geconcretiseerd zonder alle feiten en onderzoeken, nog de communicatie met de inwoners op te zoeken.

Als belanghebbende weet ik dat er meerdere zienswijzes zijn ingediend en nog meer mensen die het niet indienen, maar wel tegen zijn. Er is onvoldoende onderzocht naar het gevoel van veiligheid van alle inwoners van de gemeente Smallingerland en omstreken en naar mijn inziens ook JUIST niet onderzocht.

U kunt niet instemmen met het besluit zoals dat er nu ligt, omdat er niet voldaan is aan de eisen van artikel 35 sub f van de mijnbouwwet en artikel 24 sub p, q, r en s van het mijnbouwbesluit. Ook kunt u er niet mee instemmen, overeenkomstig artikel 36 van de mijnbouwwet, omdat daardoor niet vaststaat dat het gebied geschikt is voor de winning volgens het winningsplan refererend naar het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan en daarbij mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu en natuur ontstaan c.q. worden veroorzaakt, milieu en natuur die tevens van direct belang zijn voor mij als omwonende.

Ten aanzien van het volgende wordt namelijk niet voldaan aan de betreffende voorschriften en wetten en staat onvoldoende vast dat het gebied geschikt is voor nog meer winning van gas. Nogmaals; de voormalige vuilstort is zo gebouwd met de constructie dat het uithard naar de sterkte van beton en zoals jullie weten kan beton scheuren bij bevingen, dan is er dus sprake van een milieuramp zoals destijd in Lekkerkerk.

In de documentatie van Virmilion, TNO en SodM, en het ontwerp-instemmingsbesluit wordt alleen de evaluatie van risico's voor algemene bouwwerken beschreven. Het risico voor beschadiging van dit speciale bouwwerk en de gevolgen daarvan is niet geëvalueerd. Dat die evaluatie inderdaad niet is gedaan bleek ook tijdens de informatiemarkt bij monde van de heer van Virmilion die inderdaad niet wist dat dit speciale bouwwerk zich in het gebied bevond,

winnen.

• Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA- 01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar.

• Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven: "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde." Uit bovenstaande kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten.

• In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.- aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

ook bij TNO bleek dat niet bekend. Hij schoof daarbij, volledig onterecht en niet overeenkomstig de wet en regelgeving, daarbij de verantwoordelijkheid van die evaluatie af op de gemeente Smallingerland, dat deed hij ook in een email die hij stuurde naar de afdeling Team vergunningen, Toezicht en handhaving. Daarbij ziet hij een kans van 42% op aardbevingen als heel klein. De kans op het winnen van de jackpot in de staatsloterij is heel klein. Menigeen zou willen dat die kans zo groot was als de aangegeven kans op een aardbeving.

Als gevolg van de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter en de mogelijke ongelijkmatige bodemdaling kan de folie, waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren en/of de daaronder liggende dan hard geworden tweede beschermingslaag gaan breken of doorlaatbare scheuren gaan krijgen. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken.

Volgens de milieuvergunning voor deze geluidswal, artikel 11.2.2, moet de onderkant van het afval na zetting, ten minste 0.7 meter boven de te verwachten gemiddelde hoogste waterstand liggen. Bij de zettingsberekeningen is geen rekening gehouden met bodemdaling door gaswinning. De evaluatie of aan deze vergunning voldaan blijft worden in het geval van (extra) gaswinning ontbreekt in de documenten. Om te veel zakking te voorkomen is zelfs een veenlaag ter plaatse verwijderd.

Uit de MER die van toepassing is op de geluidswal, "Tauw" dd. 13 februari 2014 projectnummer 4261143, blijkt dat met de eventuele gevolgen van aardbevingen geen rekening is gehouden, er kan dus vanuit gegaan worden dat de constructie van de geluidswal mogelijk ongeschikt is voor een gebied met aardbevingen.

Gezien het bovenstaande verwacht ik van u dat het instemmingsbesluit vernietigt en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 zal gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit deze omgeving.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: , 18 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Als inwoner van Smallingerland heb ik belang bij een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

De informatie vanuit de overheid betreffende de gasboringen in mijn woongebied probeert aan te tonen dat deze vrijwel risicoloos uitgevoerd kunnen worden. Toch ben ik daar geheel niet gerust op. B.v : een breuklijn in de ondergrond gaat dwars door het hele wingebied, 500 meter ten zuiden van Opeinde, waar ik woon. Combinaties van ondergrondse bewegingen ten gevolge van de gaswinning zijn niet met zekerheid te voorspellen. Wat zullen de gevolgen zijn voor de gebouwen en het milieu? Ik wil mijn ongerustheid hierover, maar bovendien mijn verontwaardiging, dat de minister geenszins gehoor geeft aan het unanieme, afwijzende, oordeel van de 31 raadsleden van de gemeente Smallingerland, nog preciezer uitdrukken:

Schade-experts, werkzaam bij het vaststellen van de schade aan gebouwen in het Groninger gasveld weten dat een beving van 1.8 op de schaal van Richter volstaat om scheuren te doen ontstaan in muren, te beginnen bij de bovenste hoekpunten van de deurkozijnen. Ik ga ervanuit dat u dit bekend is. Uw ministerie weet te melden dat er in het geval van winning in winningsplan Middelburen 42% kans is op een beving van 2.8. Ik leid hier uit af dat met het geven van toestemming aan Vermilion willens en wetens de weg vrijgemaakt wordt voor beschadiging van de gebouwen. (En wat dies meer zij.) Alleen al op deze grond zou verdere exploitatie van de gaswinning moeten stoppen. Ik beleef deze ministeriële instemming dan ook als onwettig: toch doen wat, op grond van het gedane vooronderzoek, niet kan.

Een ander punt is dat ik de druk van de minister om -coûte que coûte- verdere en nieuwe gaswinning door te laten gaan, niet vanuit economisch en derhalve volksbelang, noodzakelijk vindt. Belanghebbende voor de doorgang van de hele onderneming is Vermilion, een Canadese maatschappij waarvan de aandeelhouders Canadezen zijn. Een echte relatie die kan stoelen op begrip voor Nederlanders is hier totaal afwezig.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

20 DEC 2019

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten, 18 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte meneer Wiebes,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben bij de informatie-avond geweest in Opeinde (Friesland) en daar ben ik zeer geschrokken.

Ik ben het helemaal niet mee eens met de extra gasboringen. Ik neem aan dat u, meneer Wiebes, ook niet zo'n gasboringsinstallatie naast uw huis wilt hebben!!!!!!!!!

Ik woon op in de wijk de Swetten in Drachten waar de breuklijn dwars doorheen loopt. Hierdoor loopt mijn woning dus extra risico op beschadiging. Bij aardbevingen vanaf 1.8 op de schaal van Richter ontstaat er schade aan mijn woning. En u heeft niet laten onderzoeken wat er rondom de breuklijn kan gebeuren bij deze extra gasboringen. Dit betekent dat u bewust toelaat dat er schade kan ontstaan aan mijn woning. Dit is hetzelfde dat je bewust tegen iemand zijn auto

aan rijdt of met je ogen dicht over een kruising rijdt. En dan zijn er ook nog feiten, dat er al twee aardbevingen zijn gemeten in gemeente Smallingerland waar menig mens niets van weet. Dus het risico op aardebevingen is reëel. Gaat u maar in uw eigen omgeving boren naar gas met tot 42% kans op aardbevingen. Ik hoop dat u lekker slaapt dan. Dan is het tenminste niet zo dat bij de mensen hier in Friesland hun maag drie keer in de rond draait 's nachts.

Dan is het ook nog zo dat een bedrijf uit het buitenland deze gasboringen uitvoert en daar geld aan verdient. Terwijl u de mensen hier in Nederland meer laat betalen voor hun gas!!!!!! Dit vind ik niet kloppen!

U heeft ook geen omgekeerde bewijslast ingesteld voor de inwoners van Friesland. Dan weet u zeker dat u mensen met schade laat zitten. Dit vind ik ook niet kloppen! Ik hoop dat u elke morgen tevreden in de spiegel kan kijken! Meneer de minister heeft u zelf ook een inkomen van 1200 euro!!!!!!! Ik kan zelf die schade niet betalen! En u geeft geen antwoord als mensen vragen om een nulmeting. Ook dat klopt niet.

Is het dan niet genoeg geweest na alles in Groningen?????

Word eens eerlijk Wiebes!!!!!!!!

Ik BEN HIER FEL OP
TEGEN!!!!!!!!

20 DEC 2019

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.
Postbus 248 2250 AE Voorschoten

naam:
adres: De Wilgen
plaats/datum: 19 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid + Middelburen (kenmerk DGKE-wo/19125520) van 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (Vermilion).

Ik ben inwoner van de gemeente Smallingerland, wil veilig in mijn huis wonen zonder enige schade, verder zou ik graag zien dat er geen aardbewegingen plaatsvinden en verzakkingen, die schade aanrichten. Het instellen van een garantieplan met daarin geld waaruit de schade kan worden betaald mocht die winning heeft plaats gevonden (voorheen in de tijd van veenwinning SLIJKGELDEN genoemd) en de investeerder zijn vermogen verdiend heeft en de overheid en ingezetenen niet met de schade blijven zitten.

Veilig in mijn huis willen wonen:

Daar begon ik mee, als ik geweten had dat ik in een gebied zou gaan wonen waarbij in een brief van 14 nov. 2018 van staats-toezicht(vam) op de Mijnen op het gewijzigde plan Opeinde-Zuid / Middelb, wordt gemeld dat beving van 2? op de schaal van Richter reëel is, had ik mijn huis bewegingsbestendig gebouwd. Voordat er met de winning gaat begonnen, nog beter nog voordat de vergunning wordt afgegeven wil ik dat op grond van artikel 6:177 lid 1 van het Burgelijk Wetboek en art 6:184 van het Burgelijk wetboek, (Niet alleen de gevolgschade maar ook de preventieschade voor kosten van de veroorzaker * in het kort)
Mijn huis deugdelijk beschermd wordt, NPR 9998 geeft hier (~~uitsluitsel~~) antwoord op.

Verzakkingen in mijn aanloop had ik er ook daar over. Ik denk dan de „geluidswal" eigenlijk een ingepakt vuilstort aan de Drachtstervaart, met de aanleg ben ik zeer nauw betrokken geweest als scheiding tussen schoon en verontreiniging een dun laagje folie. Na jaren niet meer zo flexibel, weekmakers verdwijnen; maar erger de lassen tussen de folie kunnen gaan scheuren.
Richtlijn herstel en beheer (water) bodemkwaliteit staat daar onder het kopje Zettingen / zettingsverschillen geschreven: range van toepassingsvoorwaarden ligt tussen de 5 en 25 mm. Dat wisten we toen de geluidswal werd aangelegd, nu is het een gevaarlijk iets geworden, in de adviezen / reactie dat op het plan door de verschillende instanties zijn gegeven is er geen éénduidige daling verzakking genoemd.
De grond van voormalige vuilstortplaats ligt in de buurt van breuklijn in de aardkost, een beweging zal een horst of slenk laten zien; gescheurd folie doek moeilijker te zien.

Ik weet ook niet of het water uit de drains nog wel bemonsterd of gemonitord wordt als zoals het de bedoeling is de wal in eigendom overgaat naar de Provincie Friesland. voordeel voor de inwoners van Smallingerland is dat er dan een krachtiger macht aan de tafel aanschuift.
Dus: Niet doen geen winning, geen gedoe!

Slikgelden, Waterstaatsgeschiedenis ben er lid van, prachtig blad, om in de toekomst te kunnen zien moet je soms even achteruit kijken.
Slikgelden, in het Groningse hebben we de Gasunie eigenlijk dus het Ministerie van Economische Zaken dat geeft een beter en veiliger gevoel dan een buitenlandse investeerder, exploitant de pers heeft daar uitvoerig over geschreven of er kamervragen gesteld zijn weet ik zo één-twee niet. Maar wat nu als de winning teneinde is het geld waar het heeft opgebracht op „veilige" bankrekeningen staat en wij nog niet de schade hebben hersteld? Treedt dan het Ministerie van Economische zaken op als partij waar de gevolgschade op verhaald kan worden? Ik zou zeggen laat die laatste restjes gas er zitten

Met deze verzoek ik om niet verder te gaan met de uitbreiding en het instemmings-besluit Opeinde-Zuid en Middelburen (DGKE-WE/19125520 te vernietigen.

(3)

20 DEC 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:
Plaats en datum: Drachten, 16 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Daarnaast mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

20 DEC 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten, 16 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben het als inwoner van het wingebied niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk-, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Ik ben inwoner van de Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet ook dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen.** Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.
Daarnaast mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Van:

Drachten- 19-12-2019

AANGETEKEND

Betreft: Zienswijze ontwerp instemmingsbesluit actualisatie Opeinde-Zuid & Middelburen (kenmwerk DGKE-WO/19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna Vermilion).

Geachte heer, mevrouw,

Wij zijn het, als inwoner van het wingebied, niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in bovengenoemd winningsplan (versie 4, gedateerd augustus 2018). Wij verzoeken u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Uw treft onze overwegingen en motivering hierbij aan.

Volgens ons is er niet voldaan aan de eisen van artikel 35 sub f van de mijnbouwwet en artikel 24 sub p, q, r en s van het mijnbouwbesluit. Er staat niet vast dat het beoogde gebied geschikt is voor winning volgens het winningsplan refererend naar het belang van de veiligheid van omwonenden en het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan en daarbij mogelijk nadelige gevolgen voor mensen en natuur. Tot dusver hebben we gelezen dat huizen van bewoners in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden een lange weg te gaan hebben waarbij een vlotte afhandeling van schade niet altijd gewaarborgd is. Van het beoogde gebied staat niet vast dat het gebied geschikt is voor nog meer winning van gas.

Uitleg:
In Drachten ligt langs de Drachtstervaart tussen het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen en de wijk Drachtstervaart een geluidswal die als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart waarin wij woonachtig zijn. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond, in de betreffende MER gekwalificeerd als gevaarlijk afval, die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. Onder de geluidswal is een tweede beschermings-laag aangebracht omdat de folie aan de onderkant niet onderhoudbaar is. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

In de documentatie van Virmillion, TNO en SodM, en het ontwerp-instemmingsbesluit wordt alleen de evaluatie van risico's voor algemene bouwwerken beschreven. Het risico voor beschadiging van dit speciale bouwwerk en de gevolgen daarvan is niet geëvalueerd. Dit bleek onlangs tijdens de informatiemarkt bij monde van de heer van Vermillion die inderdaad niet wist dat dit speciale bouwwerk zich in het gebied bevond, ook bij TNO bleek dat niet bekend. Hij schoof daarbij, volledig onterecht en niet overeenkomstig de wet en regelgeving, daarbij de verantwoordelijkheid van die evaluatie af op de gemeente Smallingerland en constateerde dat een kans van 42% gering zou zijn.
Als gevolg van de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter en de mogelijke ongelijkmatige bodemdaling kan de folie, waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren en/of de daaronder liggende dan hard geworden tweede beschermings-laag gaan breken of doorlaatbare scheuren gaan krijgen. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken.
Volgens de milieuvergunning voor deze geluidswal, artikel 11.2.2, moet de onderkant van het afval na zetting, ten minste 0.7 meter boven de te verwachten gemiddelde hoogste waterstand liggen. Bij de zettingsberekeningen is geen rekening gehouden met bodemdaling door gaswinning. De evaluatie of aan deze vergunning voldaan blijft worden in het geval van (extra) gaswinning ontbreekt in de documenten. Om te veel zakking te voorkomen is zelfs een veenlaag ter plaatse verwijderd.
Uit de MER die van toepassing is op de geluidswal, "Tauw" dd. 13 februari 2014 projectnummer 4261143, blijkt dat met de eventuele gevolgen van aardbevingen geen rekening is gehouden, er kan dus vanuit gegaan worden dat de constructie van de geluidswal mogelijk ongeschikt is voor een gebied met aardbevingen.
Wij vinden dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit en te worden meegewogen.
Ons bezwaar/zienswijze omvat tevens:
Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten.
A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden, die allen deel uitmaken van mijn leefomgeving en dus voor mij van belang zijn. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.
De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden

gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Mede hierom verzoeken wij de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

Wij vinden dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gas-houdende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Het is niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Wij kunnen dit niet duiden. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en als onvoldoende te beoordelen.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Wij vinden dat wij als belanghebbenden ons onvoldoende kunnen verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven:
"De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Hieruit blijkt dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het

aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten.
In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe win-put ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", en in verband met de mogelijke gevolgen voor een constructie van de geluidswal/gif-bult waarvoor wel een MER beschikbaar is, een MER die dus geen rekening houdt met de gevolgen van aardbevingen en bodemdalingen, lijkt het ons niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit zijn niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage.

Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Wij vinden dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren we tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's. Of dat het geval is, is niet beschreven.
Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. De risico's zouden in samenhang moeten worden beoordeeld. Dat is nu niet het geval.

Naast deze bezwaren/zienswijzen vinden wij het onverenigbaar dat:
In het kader van gelijke behandeling het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Deze ongelijkheid dient in ieder geval opgeheven te worden.

In het ontwerp instemmingsbesluit mist de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal en bouwwerk, waaronder de Geluidswal/gif-bult aan de Drachtstervaart, in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen, opstallen en overige bouwwerken in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, dient bij elke woning, opstal en bouwwerk in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Wij denken dat gezien het bovenstaande, u het instemmingsbesluit dient te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over zal gaan. In plaats

daarvan verzoeken wij u met klem, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit deze omgeving.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

20 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen, 16 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en **niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.** Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-, landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand **mijn zienswijze** kenbaar maken:

De minister heeft *het klimaatakkoord* van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig.

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat *zwaar vervuilde grond* die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren.

Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse.

Bij de risicobeoordeling worden *lange termijneffecten* naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot *CO2-uitstoot.* Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."

Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het *een geheel nieuw winningsplan* betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput.

Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een *goede borging van de monitoring* en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet.

Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater,

bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt.

De *informatievoorziening* schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht

  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen

- Onvolledige plan

  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.

  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

- Informatieavonden sussende boodschap

  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving.

- Ondoorzichtigheid plannen

  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt mijn woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor mijn huis.

Er is nog *geen wetgeving* die garandeert dat ik *mogelijke schade* vergoed krijg. De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Lijkt mij de omgekeerde wereld.

En verder mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van *een nulmeting* vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Met vriendelijke groet,

Naam:

Handtekening:

20 DEC 2019

Min.v.Economische zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde Zuid
& Middelburen
Postbus248
2250 AE VOORSCHOTEN

Aangetekend verzonden

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Opeinde, 19 december 2019

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.
Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.
Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.
Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het

instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.
31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd. Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.
De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied Opeinde-Zuid en Middelburen. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Met vriendelijke groet,

AANTEKENEN

AAN: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Drachten, 12 december 2019.

Betreft: zienswijze c.q. bezwaar inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 .** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Even samengevat voor de lezer; je gaat niet voor het zingen de kerk uit, neukt niet zonder condoom als de kans bestaat dat je 42% kans hebt om zwanger te raken of HIV te krijgen.

Klinkt gek, natuurlijk in dit officiële document, maar nu ben je wel wakker!!!

Want tja, waarom zou je dan wel akkoord gaan met het risico van 42% op 2.8 op de schaal van richter als je zeker weet dat je daarmee schade aanricht. En dat geeft Vermillion zelf aan voor gebouwen, maar niet voor de voormalige vuilstort van 800 meter lang. Wat op zich net zo giftig is als AIDS maar zolang we het negeren en niet onderzoeken is het er niet?

Om de vuilstort te beschermen, is er een MER ingezet die deze zal beschermen. Dat deze intact blijven zal....vanuit het land met hekken zodat het niet verstoord zal worden door mensen. 2.8 met 42% kans, niet getest of in welke berekening meegenomen van Vermillion. De Gemeente was tegen, dit is weggevaagd, ook zij zagen het gevaar. Hallo Lekkerkerk!! En kastje en muur weet weer van niets, economisch gewin gaat boven de gezondheid en woon veiligheid als jullie

dit toestaan. Dus bla die bla die bla.....hieronder refereer ik naar de wat nettere uitleg, want dit was mijn samenvatting van wat er hieronder staat beschreven op jullie eigen taal.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland c.q. provincie Friesland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente en de provincie Friesland.

Bovendien is het zo dat het gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. De constructieve veiligheid in je huis is in het geding als er in de ondergrond van dat huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Niets wijst erop dat dat in de toekomst hier wel het geval zal zijn.

Als belanghebbende wil ik daarom mijn bezwaar c.q. zienswijze kenbaar maken, dit als inhoudelijke aanvulling op mijn eerdere bezwaar/zienswijze d.d. 16/19 november 2019 door u geregistreerd onder nummer GW79-OIB-0004 en tevens uitbreiding daarvan met de in deze brief toegevoegde andere bezwaren/zienswijzen en verzoeken.

U kunt niet instemmen met het besluit zoals dat er nu ligt, omdat er niet voldaan is aan de eisen van artikel 35 sub f van de mijnbouwwet en artikel 24 sub p, q, r en s van het mijnbouwbesluit. Ook kunt u er niet mee instemmen, overeenkomstig artikel 36 van de mijnbouwwet, omdat daardoor niet vaststaat dat het gebied geschikt is voor de winning volgens het winningsplan refererend naar het belang van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan en daarbij mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu en natuur ontstaan c.q. worden veroorzaakt, milieu en natuur die tevens van direct belang zijn voor mij als omwonende. Ten aanzien van het volgende wordt namelijk niet voldaan aan de betreffende voorschriften en wetten en staat onvoldoende vast dat het gebied geschikt is voor nog meer winning van gas:

In Drachten ligt langs de Drachtstervaart tussen het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen en de wijk Drachtstervaart een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond, in de betreffende MER gekwalificeerd als gevaarlijk afval, die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. Onder de geluidswal is een tweede beschermingslaag aangebracht omdat de folie aan de onderkant niet onderhoudbaar is. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

In de documentatie van Virmilion, TNO en SodM, en het ontwerp-instemmingsbesluit wordt

• Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

• Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden, die allen deel uitmaken van mijn leefomgeving en dus voor mij van belang zijn. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

• De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

• Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

> " Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"
>
> Ook ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Het is niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan

"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", en in verband met de mogelijke gevolgen voor een constructie van de geluidswal/gifbult waarvoor wel een MER beschikbaar is, een MER die dus geen rekening houdt met de gevolgen van aardbevingen en bodemdalingen, lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp- instemmingsbesluit zijn niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage.

• Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's. Of dat het geval is, is niet beschreven.

• Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. De risico's zouden in samenhang moeten worden beoordeeld. Dat is nu niet het geval.

Naast deze bezwaren/zienswijzen merk ik tevens het volgde op:

• In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Deze ongelijkheid dient in ieder geval opgeheven te worden.

• Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal en bouwwerk, waaronder de Geluidswal/gifbult aan de Drachtstervaart, in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen, opstallen en overige bouwwerken in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning, opstal en bouwwerk in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Gezien het bovenstaande verwacht ik van u dat het instemmingsbesluit vernietigt en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 zal gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit deze omgeving.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

20 DEC 2019

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Drachten, 16 december 2019

Betreft: zienswijze/bezwaar inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben het, als inwoner van het wingebied, niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Gaswinning vindt plaats door boren in de grond. Dit leidt altijd tot bodemdaling en kan leiden tot schade aan huizen en de voormalige vuilstort. Door inklinking van de veengrond en door reeds lopende gaswinning, is bodemdaling reeds een probleem in dit wingebied. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat niet wordt voldaan, door zowel de Nederlandse overheid, de gemeente Smallingerland en Vermilion, aan het basis principe van goed huisvaderschap.

In Drachten ligt langs de Drachtstervaart, tussen het industrieterrein en de woonwijk, een geluidswal welke als buffer dient. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond, in de betreffende MER gekwalificeerd als gevaarlijk afval, die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer.

Onder de geluidswal is een tweede beschermlaag aangebracht omdat de folie aan de onderkant niet onderhoudbaar is. Naast een dikke folie van HDPE is er ook een laag Trisoplast toegepast. HDPE folie is hetzelfde materiaal als waar vuilniszakken van gemaakt zijn, maar dan aanzienlijk dikker. Trisoplast is een mengsel van een polymeer en zand. Als Trisoplast nat wordt, wordt het zo hard als beton. Mocht de HDPE folie dus gaan lekken dan fungeert de Trisoplast als achtervang. "Zo hard als beton" betekent dat deze ook kan breken/scheuren.

Dit blijkt uit de in de brief opgenomen mails van zowel de gemeente als Vermilion.

Zowel Vermilion als de gemeente Smallingerland geven in de mails aan geen rekening te hebben gehouden met de geluidswal.

Mail van van Vermilion aan de gemeente Smallingerland

From:
Sent: *dinsdag 3 december 2019 09:07*
To:

Subject: *Vraag over gif opslag*

Beste,

Op de afgelopen informatie avond ben ik een aantal maal aangesproken door een aantal mensen over hetzelfde onderwerp.

Het betreft een opslag voor afval, wat ik begrijp soms giftig afval, maar wat er precies in zit kan ik niet beoordelen*. Het gaat om een opslag van enkele honderden meters lang, waarvan nu een geluidswal is gemaakt.*

Een aantal mensen hadden zorgen om externe effecten op deze opslag. Bijv als er een beving zou voordoen wat de effecten op de opslag zijn.

Nu is de kans op een beving heel klein, maar de mensen zitten toch met vragen.

Daarbij is het een soort bak, afgebakend door folie en zand? Dit zijn zaken die door een lichte beving geen schade krijgen.

Ik kan me ook voorstellen dat mensen met vragen zitten die breder zijn dan alleen de gaswinning, het lijkt me verstandig om contact met hen op te nemen. Ik heb hen in ieder geval beloofd deze mail even naar hen te sturen.

Met groet en dank,

Public and Governmental Relations Manager

Vermilion Energy Netherlands BV

Reactie van gemeente Smallingerland naar aanleiding van mail van

Van:

Verzonden: dinsdag 10 december 2019 09:31

Aan:

Onderwerp: Vragen mbt geluidswal en gaswinning Vermilion

Geachte heer Van der Bie,

*Via Vermilion heb ik vragen van u doorgestuurd gekregen met betrekking tot de geluidswal bij de Drachtstervaart en de risico's van gaswinning. Ten aanzien van de constructie van de geluidswal kan ik u meedelen dat deze conform de geldende milieu-eisen is aangelegd (ingepakt in folie, drainage, visuele en analytische monitoring van de geluidswal). **Echter ten aanzien van de risico's van gaswinning in relatie tot de geluidswal en over in hoeverre deze risico's gedekt worden door de gedane risicobeoordeling, kan ik geen uitspraak doen.** Hier moet ik u doorverwijzen naar Vermilion. Ik heb Vermilion geïnformeerd over de constructie van de geluidswal zodat ze hier in ieder geval kennis van kunnen nemen.*

Ik hoop u hiermee voor nu voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groeten,

Milieutechnisch medewerker/vergunningverlener

Team Vergunningen, Toezicht en Handhaving

Gemeente Smallingerland

De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

Vanuit uw instemmings voorstel komt onderstaande:

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem

die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Gelet op bovenstaande ben ik van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid** en **Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: 19 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte mevrouw, heer,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Het is onbegrijpelijk dat u na het leergeld van gaswinning in Groningen, met het in gevaar brengen van burgers in dat gebied en het vernielen van huizen en andere dierbare bezittingen door trillingen (aardbevingen) en verzakking van de bodem, er nu nog over nadenkt om in te stemmen met dit winningsplan.

Heel Nederland is tegen zo'n besluit, het voltallige college van burgermeester en wethouders in Smallingerland is tegen en het past ook niet in het plaatje om Nederland circulair te maken.

Door in te stemmen met dit winningsplan gaat u bewust een situatie creëren, zoals dat in Groningen is ontstaan.
Gaan de miljoenen euro's die deze gaswinning met zich mee brengen naar Canada? En schiet u er echt zoveel mee op, met dat beetje extra gas wat u hiermee gaat winnen?

Onderstaand vind u meerdere argumenten ter verdediging van mijn verweer. Ik verzoek u dringend en onvoorwaardelijk al deze argumenten per argument te beoordelen, opdat u deze brief niet gaat afwijzen op 1 of enkele van de argumenten.

Argument 1

Als inwoner van Gemeente Smallingerland weet ik dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Het is gek dat dit wordt gedaan, terwijl er in Groningen al zoveel verweer is geweest. Met het dichtdraaien van de kraan in Groningen worden nu andere kranen verder opgedraaid en dat is niet de bedoeling en de insteek geweest. Wanneer dan toch andere bronnen aangeboord moeten worden dan liever in gebieden waar geen mensen wonen. Bijvoorbeeld op de Noordzee.

Argument 2

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal die als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) *gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen.* Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over *geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen* risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse.

Argument 3

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende meegewogen. Te denken valt niet alleen aan risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Argument 4

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8',"

Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Alleen al omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister om déze reden niet in te stemmen met dit winningsplan.

Argument 5

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij trillingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

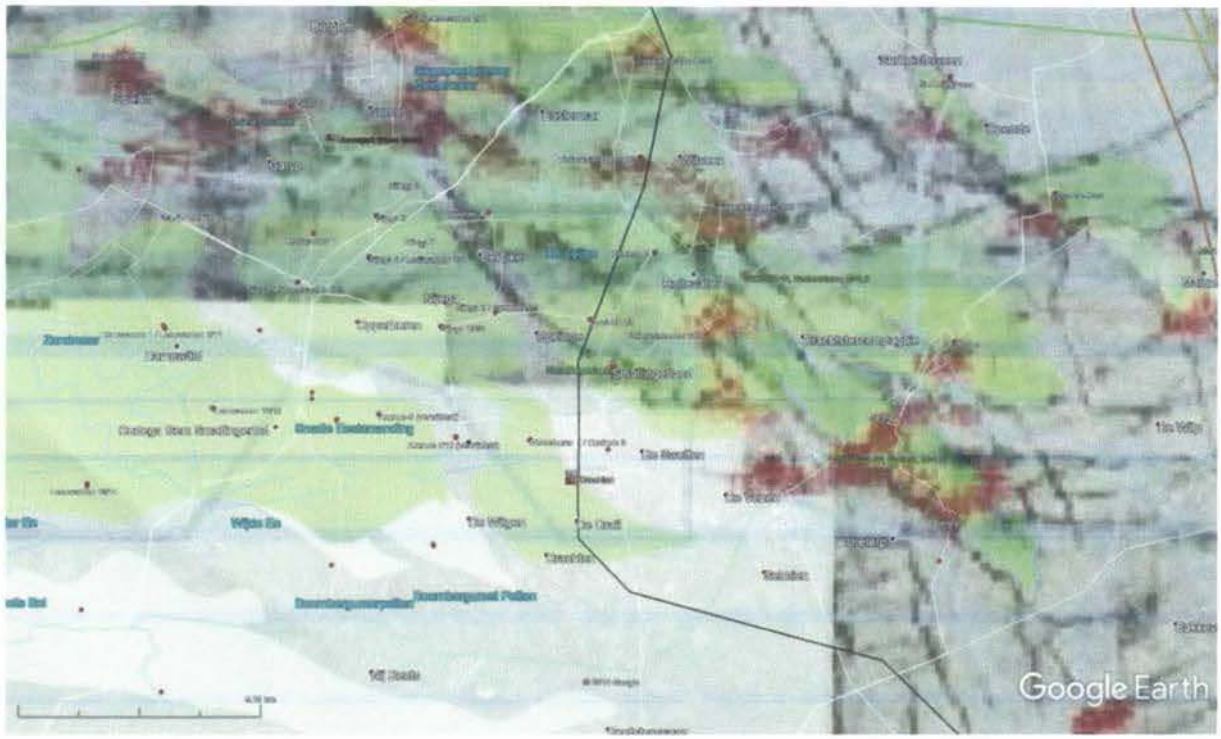

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

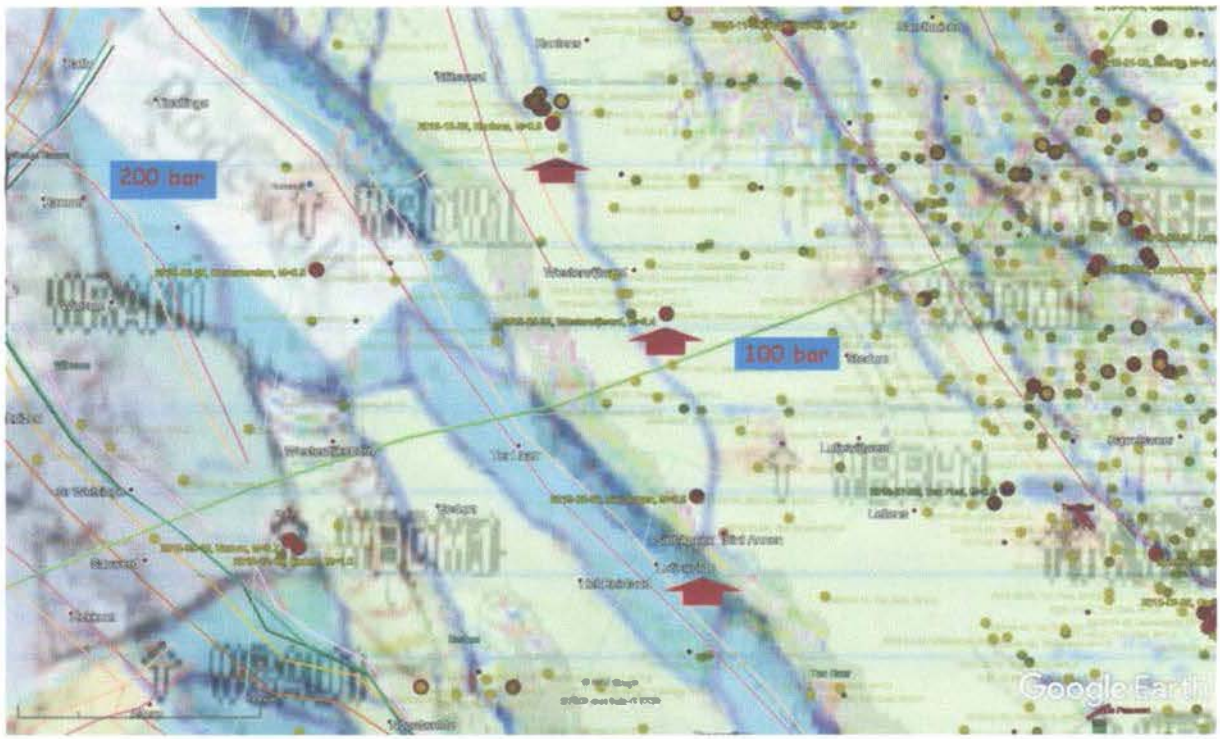

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

Argument 6

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 15 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder schadeloosstelling accepteren? Notabene bij andere (bouw)projecten zoals bijvoorbeeld tunnelbouw of nieuwbouw in een bestaande wijk, wordt bij elke woning een nulmeting gedaan.
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

In het kader van gelijke behandeling van alle Nederlanders stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**.
Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Ook mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.
In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen. Te beginnen in mijn leefomgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten, 7 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte meneer Wiebes,

Wij zijn als inwoners van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). Wij verzoeken uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Wij zijn van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kunnen wij ons niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

Wij zijn van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Wij zijn dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en wij kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concluderen wij dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van ons en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet

drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam:

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 14-12-2019

Handtekening:

drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam:

Naam:

Adres:

Plaats en datum: 17 dec 2019

Handtekening:

drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam:

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Uusbega 5m.

Handtekening:

drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam:

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten, 20 december 2019

Handtekening:

drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboringt.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluitwinningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Wij doen dan ook met nadrukeen beroep op u, om het instemmingsbesluitte vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam:

Naam:

Adres: wijk: centrum

Plaats en datum: Drachten. 9-12-19.

Handtekening:

drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluitwinningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam:

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Drachten 9-12-2019

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:
Adres:
Adres per eind februari 2020

Plaats en datum: Veenendaal, 19 december 2019

Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie **winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen** gedateerd 13 november 2019 met kenmerk DGKE-WO / 19125520

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoners van het wingebied zijn wij het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie genoemd in het ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen** gedateerd 13 november 2019. Wij verzoeken u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en motivering vindt u in onderstaand schrijven.

De constructieve veiligheid in ons huis is in het geding als er in de ondergrond van dit huis gas wordt gewonnen. Wij weten via de media dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Dit heeft tot soms blijvend mentaal leed geleid.

Als belanghebbenden willen wij daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

Gebrekkige participatie Burgers

In de eerste fase worden de winningsplannen door EZK en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EZK gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Ons inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de burger is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil en daarmee staat, door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak, het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

Schade en schade afhandeling

Ook de participatie van burgers uit het winningsgebied bij het vormen van een schade afwikkelingsprotocol vinden wij onvoldoende. Op de website Nlog.nl, waar de winningsplannen zijn in te zien kunnen wij geen schade protocol vinden. Bij de ter inzage legging van winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen wordt hier niet naar verwezen. Wel hebben wij vernomen dat er al een jaar over gesproken wordt, maar nog niet duidelijk is of de bewijslast van schade bij de gedupeerde burger ligt of dat de omgekeerde bewijslast bij Vermilion ligt, zoals nu in Groningen wel is afgesproken! Dit is voor ons onacceptabel, dit hoort vooraf duidelijk te zijn en er dient een gelijke behandeling toegepast te worden. Temeer omdat er aangegeven wordt dat er 42% kans op een

beving is en de beving maximaal 2,8 op de schaal van richter is. Bij 1,8 op de schaal van richter ontstaat de eerste schade aan gebouwen al. Er wordt dus potentieel afgestuurd op een schade zonder dat de afhandeling voor alle partijen duidelijk is. Dit komt op ons over als onverzekerd gaan boren naar gas en dat vind wij onverantwoord.

Kans op schade kan veel groter zijn

De kans op schade kan veel groter zijn dan in het ontwerpwinningsbesluit is aangegeven. Dit komt omdat onze woning in het gebied ten zuiden van Opeinde ligt in natuurgebied de Peinder Mieden. Onder dit gebied overlappen twee gasvelden elkaar, namelijk gasveld Opeinde zuid en gasveld Middelburen. Feitelijk zitten we op de rand van twee gasvelden in plaats van één! Ook is via Qgis breukenkaart te zien dat er op grote diepte een breuk in de bodem loopt binnen een kilometer van de wijk waarin wij wonen. Het is niet duidelijk of dit is meegenomen in het ontwerpwinningsbesluit. De kans van 42% op een beving kan daarom niet goed vast gesteld zijn en is misschien wel 75% of nog hoger. We stevenen dan vrijwel zeker af op een beving. Je kunt dan spreken van moedwillig op schade aansturen door gas te winnen in dit gebied. Dit vinden wij onacceptabel en dit kun je als strafbaar bestempelen. Tevens zal een nulmeting aan elke woning ons inziens dan ook onvermijdbaar zijn.

Het versneld oppompen van gas leidt tot een verhoogd risico op bevingen, dit is de reden om in Groningen het tempo van oppompen/ productie te verlagen. Wij zien dan ook geen gegronde reden in de aanvraag om de productie in het wingebied Opeinde-zuid en Middelburen te verhogen. Het gasveld is kleiner dan in Groningen en de oppompsnelheid moet dan ook veel lager zijn en laag blijven. Wij zijn dan ook sterk tegen het verhogen van de productie snelheid aangezien daartoe geen noodzaak is. Met een lagere snelheid kan er simpelweg langer gebruik van worden gemaakt, haastige spoed is zelden goed. Voor aandeelhouders en de staat is er een voordeel bij versnelde productie en hoge winst, maar wie komt op voor de belangen van de burger?

Bouwbesluit en aardbevingsbestendig bouwen

Wij laten een nieuwe gasloze, energie neutrale woning bouwen in een natuurgebied, de Peinder Mieden, ten zuiden van Opeinde, welke wij in februari 2020 zullen betrekken. De overheid, middels de gemeente heeft een omgevingsvergunning voor de bouw van deze woning verleend. De woning moet daarbij voldoen aan het bouwbesluit. We hebben flink moeten investeren om de woning energie neutraal en gasloos te maken. Tegelijkertijd lijkt het erop dat de overheid gaswinning hier gaat toestaan met voor de komende jaren een sterk verhoogde productie en derhalve een verhoogde kans op aardbevingen. Toch heeft de overheid ons niet gewezen op de mogelijkheid van aardbevingsbestendig bouwen en ons ook geen compensatie aangeboden om hier extra in te kunnen investeren om schade aan de woning en aan de bewoners te voorkomen. Het lijkt ons dan ook een onverantwoorde keuze om nu over te gaan tot een verhoogde productie in de betreffende gasvelden met een verhoogde kans op materiele schade, fysieke letsel en mentaal letsel aan ons en onze buren en bewoners van het wingebied.

Sink-hole

In de gemeente Smallingerland zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet. Wij voelen ons onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond ons huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

Tot slot

-In het kader van gelijke behandeling stellen wij dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast" en dat deze omgekeerde bewijslast op dit moment niet geldt voor de bewoners van gaswingebied Opeinde-Zuid en Middelburen. Wij stellen dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

-De kans op aardbevingen is zeer waarschijnlijk groter en vinden wij te groot.

-Het verhogen van de productie is goed voor de aandeelhouders en de staat, maar wie komt op voor de belangen van de burger?

-Er wordt nog steeds niet aangestuurd op aardbevingsbestendig bouwen met financiële compensatie.

-De vele putten in de omgeving zijn oud en leiden mogelijk tot lekkage en sink-holes.

-Wij missen in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat ons betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden, met name doordat de kans op een beving wel hoger uit kan vallen zoals hierboven omschreven.

-Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en zeker niet tot uitbreiding dan wel verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit de bewoonde omgeving.

Handtekening: Handtekening:

vereniging van
DORPSBELANGEN
BOORNBERGUM KORTEHEMMEN

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

23 DEC 2019

Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum-Kortehemmen

Boornbergum, 18 december 2019

Onderwerp: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V.

Geachte heer, mevrouw,

De vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum - Kortehemmen stelt zich ten doel de belangen van de dorpen Boornbergum en Kortehemmen en die van haar inwoners te behartigen in de meest brede zin des woords, aldus het verenigingsstatuut van Dorpsbelang. Dit doet de vereniging overigens al vanaf 17 januari 1906.

Wij zijn vanuit de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum – Kortehemmen het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie, zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (d.d. 6 augustus 2018). Wij verzoeken u om het voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Wij zullen in de onderstaande alinea's ons verzoek nader onderbouwen.

Effecten stikstof
Wij vinden dat in het winningsplan onvoldoende rekening is gehouden met de stikstofuitstoot van de voorgenomen activiteiten op de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Noord-Nederland. Wij verzoeken u om deze effecten in beeld te brengen en mee te nemen bij het definitieve instemmingsbesluit.

Lange termijneffecten
Ook vinden wij dat de lange termijneffecten onvoldoende zijn meegewogen in de besluitvorming. Te denken valt niet alleen aan risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen bij de gaswinning zoals chemicaliën en delfstoffen. Gaswinning veroorzaakt bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan oudere huizen. Bodem- en maaiveldddaling is al een probleem in het wingebied door respectievelijk gaswinning en veenoxidatie. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur.

Wij zijn van mening dat naar deze lange termijn effecten onvoldoende onderzoek is gedaan in het kader van dit winningsplan.

Wel of geen nieuwe put
Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende: Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'.

Wij zijn van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord, waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gas in Middelburen wil gaan winnen, verzoeken wij om niet in te stemmen met dit winningsplan.

Monitoren hoeveelheden
In het winningsplan is onvoldoende aangegeven op welke wijze de gaswinning (hoeveelheden) door een "onafhankelijke instantie" wordt gemonitord. Wij vinden dit een tekortkoming in het winningsplan.

Schade en schade-afhandeling
Vermilion heeft berekend dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Dit is een aanzienlijke kans op beving en dit geeft angst bij de inwoners van onze dorpen. Dit komt de leefbaarheid in onze dorpen Boornbergum en Kortehemmen niet ten goeden. Kans op scheuren in woningen bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. De onderbouwing van de keuze van deze 100 woningen is niet inzichtelijk en transparant. Wij verzoeken u om dit nader te onderbouwen en om bij meer woningen een 0-meting te verrichten. Daarnaast is er nog geen wetgeving die garandeert dat inwoners van Boornbergum en Kortehemmen mogelijke schade vergoed krijgen. De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is.

Het voelt voor onze inwoners onveilig dat hun huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er scheurvorming aan huizen ontstaan. Wij voorzien dat het voor onze inwoners onvoldoende helder is om aan te tonen dat eventuele scheurvorming in de woning komt door bodemdaling (gaswinning) of maaivelddaling (veenoxidatie). Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak. Daarnaast is er variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen, waardoor het schadeproces in transparant en onverantwoord lang duurt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is. In het kader van gelijke behandeling stellen wij dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied Opeinde-Zuid en Middelburen. Wij vinden dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

Hoogachtend,

Namens de Vereniging van Dorpsbelangen Boornbergum/ Kortehemmen,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:
Plaats en datum: Opeinde, 18 december 2019

23 DEC 2019

Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie **winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen** gedateerd 13 november 2019 met kenmerk DGKE-WO / 19125520

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie genoemd in het ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen** gedateerd 13 november 2019. Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

De constructieve veiligheid in ons huis is in het geding is als er in de ondergrond van dit huis gas wordt gewonnen. Ik weet via de media dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Dit heeft tot soms blijvend mentaal leed geleid.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Gebrekkige participatie Burgers

In de eerste fase worden de winningsplannen door EZK en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EZK gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de burger is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil en daarmee staat, door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak, het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

Schade en schade afhandeling

Ook de participatie van burgers uit het winningsgebied bij het vormen van een schade afwikkelingsprotocol vind ik onvoldoende. Op de website Nlog.nl, waar de winningsplannen zijn in te zien kan ik geen schade protocol vinden. Bij de ter inzage legging van winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen wordt hier niet naar verwezen. Wel heb ik vernomen dat er al een jaar over gesproken wordt, maar nog niet duidelijk is of de bewijslast van schade bij de gedupeerde burger ligt of dat de omgekeerde bewijslast bij vermilion ligt, zoals nu in Groningen wel is afgesproken! Dit is voor mij onacceptabel, dit hoort vooraf duidelijk te zijn en er dient een gelijke behandeling toegepast te worden. Temeer omdat er aangegeven wordt dat er 42% kans op een beving is en de beving maximaal 2,8 op de schaal van richter is. Bij 1,8 op de schaal van richter ontstaat de eerste schade

aan gebouwen al. Er wordt dus potentieel afgestuurd op een schade zonder dat de afhandeling voor alle partijen duidelijk is. Dit komt op mij over als onverzekerd gaan boren naar gas en dat vind ik onverantwoord.

Kans op schade kan veel groter zijn

De kans op schade kan veel groter zijn dan in het ontwerpwinningsbesluit is aangegeven. Dit komt omdat onze woning in het gebied ten zuiden van Opeinde ligt in natuurgebied de Peinder Mieden. Onder dit gebied overlappen twee gasvelden elkaar, namelijk gasveld Opeinde zuid en gasveld middelburen. Feitelijk zitten we op de rand van twee gasvelden in plaats van één! Ook is via Qgis breukenkaart te zien dat er op grote diepte een breuk in de bodem loopt binnen een kilometer van de wijk waarin wij wonen. Het is niet duidelijk of dit is meegenomen in het ontwerpwinningsbesluit. De kans van 42% op een beving kan daarom niet goed vast gesteld zijn en is misschien wel 75% of nog hoger. We stevenen dan vrij zeker af op een beving. Je kunt dan spreken van moedwillig op schade aansturen door gas te winnen in dit gebied. Dit vind ik onacceptabel en kun je als strafbaar bestempelen. Tevens zal een nulmeting aan elke woning mijns inziens dan ook onvermijdbaar zijn.

Het versneld oppompen van gas leidt tot een verhoogd risico op bevingen, dit is de reden om in Groningen het tempo van oppompen/ productie te verlagen. Ik zie dan ook geen gegronde reden in de aanvraag om de productie in het wingebied Opeinde-zuid en middelburen te verhogen. Het gasveld is kleiner dan in Groningen en de oppompsnelheid moet dan ook veel lager zijn en laag blijven. Ik ben dan ook sterk tegen het verhogen van de productie snelheid gezien daartoe geen noodzaak is. Met een lagere snelheid kan er simpelweg langer gebruik van worden gemaakt, haastige spoed is zelden goed. Voor aandeelhouders en de staat is er een voordeel bij versnelde productie en hoge winst, maar wie komt op voor de belangen van de burger?

Bouwbesluit en aardbevingsbestendig bouwen

Wij, mijn vrouw en ik, hebben net een nieuwe gasloze, energie neutrale woning betrokken in een natuurgebied, de Peinder Mieden, ten zuiden van Opeinde. De overheid, middels de gemeente heeft een omgevingsvergunning voor de bouw van deze woning verleend. De woning moet daarbij voldoen aan het bouwbesluit. We hebben flink moeten investeren om de woning energie neutraal en gasloos te maken. Tegelijkertijd lijkt het erop dat de overheid gaswinning hier gaat toestaan met voor de komende jaren een sterk verhoogde productie en derhalve een verhoogde kans op aardbevingen. Toch heeft de overheid mij niet gewezen op de mogelijkheid van aardbevingsbestendig bouwen en mij ook geen compensatie aangeboden om hier extra in te kunnen investeren om schade aan de woning en aan de bewoners te voorkomen. Het lijkt mij dan ook een onverantwoorde keuze om nu over te gaan tot een verhoogde productie in de betreffende gasvelden met een verhoogde kans op materiele schade, fysieke letsel en mentaal letsel aan ons en onze buren en bewoners van het wingebied.

Sink-hole

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet. Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

Tot slot

-In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied Opeinde-Zuid en Middelburen. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

-De kans op aardbevingen is zeer waarschijnlijk groter en vindt ik te groot.

-Het verhogen van de productie is goed voor de aandeelhouders en de staat, maar wie komt op voor de belangen van de burger?

-Er wordt nog steeds niet aangestuurd op aardbevingsbestendig bouwen met financiële compensatie.

-De vele putten in de omgeving zijn oud en leiden mogelijk tot lekkage en sink-holes.

-Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden, met name doordat de kans op een beving wel hoger uit kan vallen zoals hierboven omschreven.

-Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en zeker niet tot uitbreiding dan wel verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit de bewoonde omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Rottevalle. 19-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Mijn zienswijze:

Navolgende betreft persoonlijke ervaringen, die in directe zin te relateren zijn aan werkzaamheden rond gaswinning. Heel veel jaren geleden (exacte datum bij ons niet meer bekend) is er een seismologisch onderzoek geweest, waarvan we vooraf op de hoogte zijn gebracht. Op ong. 250 meter vanaf onze woning werd er "geschoten". Tijdens de eerste ontploffing stond ons huis dusdanig te trillen, dat de hangende bloempotten tegen de ruiten sloegen. Ik ben toen meteen naar de personen gerend die met dit onderzoek bezig waren.

De woordvoerder van de groep zei toen dat er op veilige afstand van gebouwen werd geschoten en dat onze ervaringen bijna onmogelijk waar konden zijn en dan ook sterk overdreven waren.

Ik heb toen ter plaatste geëist dat het onderzoek zou worden stopgezet. Dit laatste kon volgens de woordvoerder niet worden gehonoreerd. Omdat er nog meerdere ontploffingen zouden volgen, heb ik de woordvoerder, na sterk aandringen, zo ver gekregen om met mij naar onze woning te gaan. Bij de eerstvolgende ontploffing stond alles weer hevig te schudden. De woordvoerder zei toen dat onze woning kennelijk op zeer gevoelige aardlagen stond en heeft toen meteen maatregelen genomen om het onderzoek te laten stoppen. Voordat hij onze woning verliet constateerden we dat er cementdeeltjes op de stenen vloer in de gang lagen. Al snel zagen we een scheur in de muur en toen we verder keken waren er meer scheuren o.a. in onze slaapkamer. Daar zaten minimaal 3 scheuren, waarvan één van onder naar boven doorliep. Boven had die een breedte van zeker een paar millimeter en er lagen verse cementdelen op de vloer.

De woordvoerder heeft toen gezegd z.s.m. een schade expert te zullen sturen. Om een lang verhaal kort te maken: De schade expert is geweest en heeft o.a. met een loep de schade bekeken. Wij hebben toen een bedrag gekregen, waarvan de schade betaald kon worden. Deze afwikkeling was op zich positief . Echter, al gauw na het herstel werden de scheuren weer zichtbaar. Dit gemeld bij de bevoegde instantie en kreeg toen als antwoord: "Schade wordt niet een 2de keer vergoed.".

Wij zitten nu – na vele jaren – met de ellende, de scheuren worden almaar groter (breder), er is er 1 die al meer dan 1 cm. breed is. Volgens een deskundige (bouwkundige) moeten bepaalde muren (of delen ervan) gesloopt worden en opnieuw opgemetseld en gestucadoord. Wij zijn met het schadeherstel met een kluitje in het riet gestuurd en zitten zelf met de (financiële) gevolgen. Met angst en beven zien we nieuwe aardwinningsplannen tegemoet, te meer omdat we al een paar aardtrillingen hebben meegemaakt en de bodem hier al ong. 8 cm. is gezakt.

Zolang de gedupeerde burger niet daadwerkelijk wordt schadeloosgesteld, blijf ik tegen nieuwe en bestaande winningsplannen.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.
Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening

Naam

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Tike, 19-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk-, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:

" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren via het boren van een nieuwe put of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."

Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-

instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:

"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"

Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

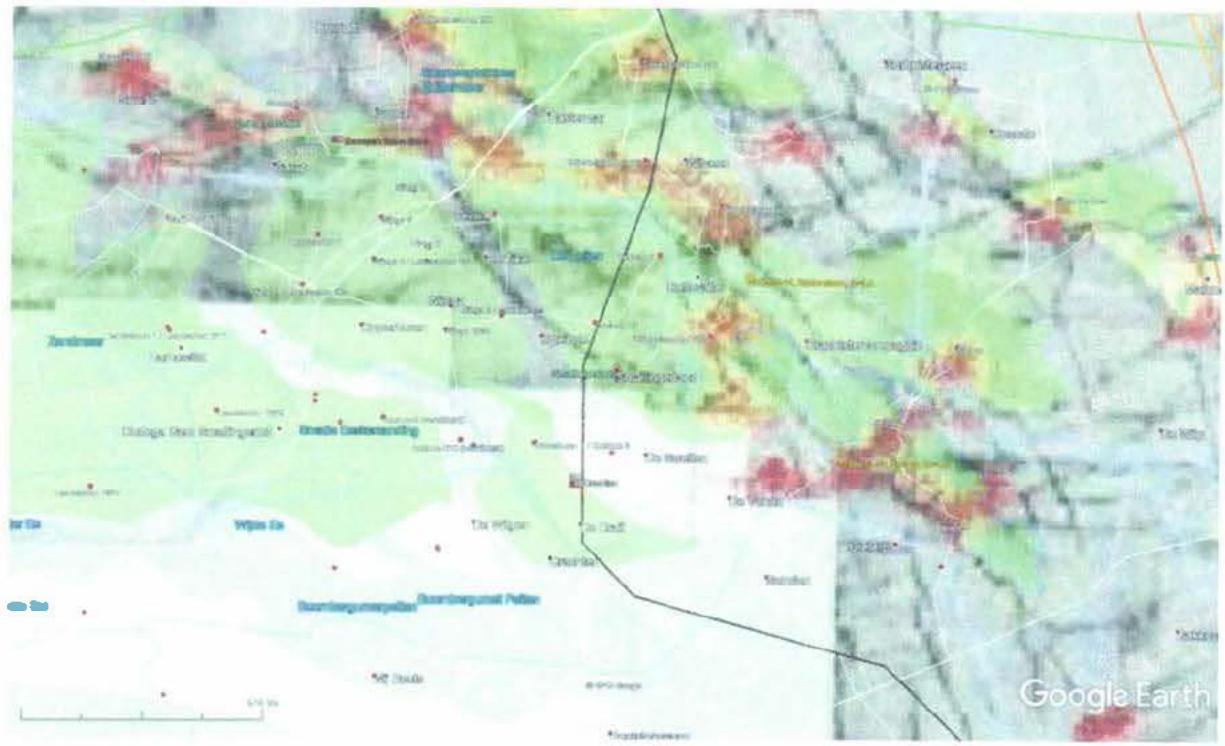

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 32 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat accepteren?
- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. Dat irriteert mij en komt op mij over als de "omgekeerde wereld".

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekenin

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:
Adres:

De Wilgen 18 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion). Dit winningsplan heeft 6 augustus 2018 als datum meegekregen.

Geachte dames, heren,
Ik woon met mijn man in De Wilgen. Ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de gas productie zoals Vermilion voorstelt in bovengenoemd ge**actualiseerd winningsplan (versie 4, gedateerd 6 augustus 2018)**. Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen. Ik ben belanghebbende en verwoord hieronder mijn zienswijze.

In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R. aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd:
"Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden"
Met het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het ons niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. Veiligheid is volgens mij nu te veel gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik vind het sowieso stuitend dat u een meetlat hanteert die een dergelijke definitie als maatstaf heeft. Wij zijn van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar ons idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de

stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen. Op geringe afstand en deels overlappend liggen op nog geen kilometer van ons huis meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. het iets verderop liggend Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Er is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens aan onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's. Eveneens is niet meegenomen dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik ben van mening dat er nog veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van ons en andere inwoners van onze gemeente voldoende is beoordeeld.
Ik kijk ook even over onze gemeentegrenzen heen. Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet. Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. In de gemeente Weststellingwerf ging bijvoorbeeld het boren dag en nacht door onder – tegen alle afspraken in - afgrijselijk lawaai. Slechts na duiding door de buurman van die boorlocatie, de heer , greep SodM in, maar er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hierte monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet. U schrijft verder in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: *"dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied"*. Dit vind ik een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Gelet op de ervaring in o.a. Groningen ben ik van mening dat de overheid moet stoppen met het winnen van gas uit "landputten" en om moet schakelen naar winning van gas uit het NL continentale plat. Het is toch stuitend dat Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op bevingen en dat die kunnen oplopen tot een kracht van 2,8 op de schaal van Richter. Statistisch is dit een flinke kans op beving. Dit boezemt mij persoonlijk angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet dag en nacht telkens de angst voor een beving in gedachten hebben.

U schrijft verder in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** in artikel 5.3 *"Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter)"*. Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999

Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.
Ik heb persoonlijk een zeer vervelende ervaring gehad bij het laatste seismologische onderzoek wat in oktober 2017 in opdracht van Vermilion is uitgevoerd. Er werd een verkeerde springstof gebruikt en we zaten te schudden aan de keukentafel. Uitleg was dat men zich vergist had in de gegevens van de ondergrond. Wat zegt dit over de toekomst? Het vertrouwen staat bij ons op nul.

Wat mij ook zorgen baart, in Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen. Ik weet dat we vlak bij een breuklijn wonen, maar gedetailleerde gegevens zijn hiervan niet overlegd terwijl die wel bekend moeten zijn. In Groningen heeft men die kaarten uiteindelijk wel gekregen. Dit idee geeft ons slapeloze nachten. Graag willen wij inzage krijgen in de onderzoeksresultaten van voornoemd seismologisch onderzoek, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar). Ik haalde het al aan, een kans op scheuren in onze woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Ons huis betreft een woonboerderij. Ik wil weten bij welke woningen een 0-meting zal worden uitgevoerd en daarmee wil ik weten aan welke woning onze woning in die 0-meting is gerelateerd. Omdat wij een uniek, niet meer voorkomend/gedupliceerd huis hebben willen wij een)-meting, betaald door Vermilion. Ons huis staat hier al jaren probleemloos, maar statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren? Wij willen de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de negatieve waardeontwikkeling van onze woning als gevolg van de gaswinning geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden, want blijkens ervaringen in Weststellingwerf werd duidelijk dat Vermilion het juiste aantal kuub's onjuist rapporteert. In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen. Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een aftakking zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en mocht de minister onverhoopt toch het plan goedkeuren, dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt). Verder, goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijg ik een onprettig gevoel over de kwaliteit van ons toekomstig drinkwater. Het lijkt me dat drinkwater vóór gaswinning gaat? In de eerder beschreven gemeente Weststellingwerf staat in het Vermilion-winningsplan dat ze een aftakking overwegen op een diepte van 200 meter vanuit een oude put. De heer van Vitens vertelde mijn buurman dat hun drinkwaterbronnen soms ook tot 200 meter diepte reiken.

Ik vind het onacceptabel dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen. Daarom verlang ik van TNO of SodM dat zij garandeert dat zijn ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie zuur bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron. Ik heb begrepen van een oud mijnbouw ingenieur dat er drukverschil in aardlagen voorkomen bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na

winning ineens maar 100 bar druk geven. Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie/zuur bevattende – waterstromen. Dit verontrust me. Ook al zouden er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat. In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet. Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond ons huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat. We wonen maar ruim een kilometer van de te hergebruiken boorput af.
U moet weten, de ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden bij mij tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd of worden uitbetaald aan de aandeelhouders van deze Canadese mijnbouw onderneming.

Gegeven mijn bovenomschreven bezwaren doe ik dan ook een ernstig beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Hoogachtend,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

Naam:
Adres:
Plaats en datum: Amstelveen, 20 december 2019

23 DEC 2019

Betreft: Zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie **winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen** gedateerd 13 november 2019 met kenmerk DGKE-WO / 19125520

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie genoemd in het ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen** gedateerd 13 november 2019. Bovendien heeft de minister het klimaatakkoord van Parijs ondertekend en maakt de regering plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig met dit besluit.

Ik verzoek u uw voorgenomen instemmingbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Gaswinning en aardbevingsbestendig bouwen

Mijn vrouw en ik zijn net een nieuwe gasloze, energie neutrale woning aan het bouwen in een natuurgebied, de Peinder Mieden, ten zuiden van Opeinde. De overheid, middels de Gemeente Smallingerland heeft een omgevingsvergunning voor de bouw van deze woning verleend. De woning moet daarbij voldoen aan het bouwbesluit. We hebben flink moeten investeren om de woning energie neutraal en gasloos te maken. Tegelijkertijd lijkt het erop dat de nationale overheid gaswinning hier gaat toestaan met voor de komende jaren een sterk verhoogde productie en derhalve een verhoogde kans op aardbevingen. De constructieve veiligheid van ons huis is in het geding als er in de ondergrond van dit huis gas wordt gewonnen. Toch heeft de overheid mij niet gewezen op de mogelijkheid van aardbevingsbestendig bouwen en mij ook geen compensatie aangeboden om hier extra in te kunnen investeren om schade aan de woning en haar bewoners te voorkomen. Het lijkt mij dan ook een onverantwoorde keuze om nu over te gaan tot extra en verhoogde productie in de betreffende gasvelden met een toenemende kans op materiële schade, fysiek en mentaal letsel aan ons, onze buren en andere bewoners van het wingebied.

Schade afhandeling

Ik weet via de media dat er voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden, geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. De participatie van burgers uit het winningsgebied bij het vormen van een schade afwikkelingsprotocol is onvoldoende geregeld. Op de website Nlog.nl, waar de winningsplannen zijn in te zien kan ik geen schadeprotocol vinden. Bij de ter inzage legging van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen wordt hier ook niet naar verwezen. Wel heb ik vernomen dat er al een jaar over gesproken wordt, maar dat nog niet duidelijk is of de bewijslast van schade bij de gedupeerde burger ligt of dat de omgekeerde bewijslast bij Vermilion ligt, zoals nu in Groningen wel is afgesproken! Dit is

voor mij onacceptabel, dit hoort vooraf duidelijk te zijn en er dient een gelijke behandeling toegepast te worden. Temeer omdat er aangegeven wordt dat er 42% kans op een beving is en de beving maximaal 2,8 op de schaal van Richter is. Bij 1,8 op de schaal van Richter ontstaat de eerste schade aan gebouwen al. Er wordt dus potentieel aangestuurd op schade zonder dat de afhandeling voor alle partijen duidelijk is. Dit komt op mij over als onverzekerd gaan boren naar gas en dat vind ik onverantwoord.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elke opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Inspraak burgers

Nadat de winningplannen door EZK en het mijnbouwbedrijf zijn afgestemd, volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Hoewel alle 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland in 2018 tegen nieuwe gaswinning hebben gestemd, is er toch een (voorlopige) goedkeuring door EZK afgegeven. Hiermee wordt de mening van de burger volledig genegeerd. Het gaat immers voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar leefomgeving. Na de Groningers zijn nu de Friezen aan de beurt?

De betrokkenheid van de burger wordt gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de nationale overheid betreffende zorgvuldig bestuur is duidelijk geschonden. Door het ontbreken van serieuze inspraak, is het vertrouwen in de politiek tot het nulpunt gedaald.

Tot slot

-Er wordt nog steeds niet aangestuurd op aardbevingsbestendig bouwen met financiële compensatie.

-In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied Opeinde-Zuid en Middelburen. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden.

-Het verhogen van de productie is goed voor de aandeelhouders en de Staat, maar wie komt op voor de belangen van de burger?

-Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en zeker niet tot uitbreiding dan wel verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit de bewoonde omgeving in lijn met het akkoord van Parijs.

Naam:

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

adres:

Plaats en datum: Drachten 20-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Er is ons gebleken dat gas boren heftige reacties te weeg brengt zoals bevingen en grond daling. Wij hebben genoeg gezien aan ellende in Groningen, wij willen dit pertinent hier niet. De risico's zijn groot aldus deskundigen vooral ook omdat wij op een breuklijn liggen en een gifbelt in de buurt hebben.

De risico's zijn voor ons onaanvaardbaar, Wij willen geen gevangenen worden in onze eigen woning als gevolg van genoemde boringen, ook bedanken wij voor psychische problematiek.

Niemand kan garanderen dat de aangeboorde gasvelden niet gaan lekken, ook hier is er sprake van onaanvaardbare risico's in geval van gas boren.

Het is ons bekend dat drachten op een breuklijn ligt, ook hier geldt weer dat gas boren in deze locatie de kans op aardbeving aanzienlijk verhoogt. Ook hier is onze zienswijze dat het volstrekt onverantwoord is dergelijke risico's te nemen.

Wij vinden het verder bizar dat hier gas tegen onze wensen in wordt gewonnen en vervolgens laat de minister ons voor dit gas steeds meer betalen om ons te motiveren van het gas af te gaan.

Kortom: stop met dit krankzinnige gedoe.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

23 DEC 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Drachten, 18 december 2019

PER AANGETEKENDE POST

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw, *Eala*,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en gehecht aan dat gevoel van veiligheid in de woning waarin ik leef en in mijn directe leefomgeving. Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig, veilig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Eala is Fries voor Lectori Salutem, heil de lezer. Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Ik ben als inwoner van Gemeente Smallingerland van mening dat ons heil en welzijn in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

1. De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uit faseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen te vernietigen.

2. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8
3. 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; onze en dus ook mijn mening wordt door EZK genegeerd.

4. Ik heb veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Ik voel me de volgende burger die niet gehoord wordt.

5. Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren. Het beangstigt me dat onze (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

6. In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

7. Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen.

8. Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?

   Daarom heb Ik er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

9. In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

10. Ik ben van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Ik ben dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.

11. Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

12. Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.

13. Ik verzoek u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

14. Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

15. Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is van noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

16. Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente onvoldoende uitgesloten. A.g.v. verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815

meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik ben van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft. Daarom verzoek ik de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

17. Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

18. De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

19. Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening: _

Handtekening:

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde - Zuid en Middelburen
Postbus 248
2250AE Voorschoten

23 DEC 2019

Afz: naam:
Adres:
Plaats:
Datum: 18-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde – Zuid en Middelburen. (kenmerk DGKE-WO/ 19125520) dd: 13 november 2019 door Vermiljoen Energy Netherlands bv (hierna: Vermiljoen)

Geachte heer, mevrouw,
Ik ben als inwoner van de gemeente Smallingerland, waarin het wingebied ligt, niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals wordt voorgesteld in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 dd: 6 augustus 2018.
Ik verzoek u uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

Mijn belang en motivering van de zienswijze vindt u in onder staand schrijven.

Veiligheid woonomgeving:
De risico's van gaswinning komen terecht bij een kleine groep inwoners, zonder hier zelf invloed op te hebben. Het nationaal belang is vooral financieel. Voor de inwoners is er op voorhand geen vergoeding geregeld voor eventuele schade en economisch nadeel als gevolg van de gaswinning.
Ik hecht zeer grote waarde aan het gevoel van veiligheid in je eigen huis.
Parallel hieraan: de waarde vermindering na bevingen.

Vermiljoen heeft aangegeven dat door de winning, bevingen in ons woongebied kunnen ontstaan met een kracht van 2,8 op de Schaal van Richter.
De risico's worden ingeschat aan de hand van techn. modelmatige berekeningen.
Met deze wetenschap ontstaat bij mij het gevoel dat we maar moeten wachten op deze bevingen en dan met de problemen zitten.
IK ervaar het dan ook als moedwillig schade aan je woning aanbrengen.

Dagelijks lees ik in het Nieuwblad van het Noorden dat gedupeerden wachten en wachten op een vlotte afwikkeling. Ik wens zeker niet verzeilt te raken in die stressvolle processen.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO/ 19125520) dd 13 november 2019 over te gaan.
Derhalve roep ik u met klem op , de gaswinning zo spoedig mogelijk te stoppen en met kracht in te zetten op het stoppen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn woon omgeving.

Handtekening:

Naam:

Datum: 19-12-2019

-AANTEKENEN-
AAN het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

Uw kenmerk : **(kenmerk DGKE-WO / 19125520)**
Ons kenmerk : brief 2019-12-20
Onderwerp : zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Drachten, 20 december 2019.

Geachte heer/mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Belang
Ik ben niet deskundig op het terrein van gasboringen en –winning e.d. Dat maakt het ook lastig de door u gepubliceerde documenten te lezen, te begrijpen en goed te kunnen wegen. Wel weet ik dat elders in Nederland en met name in Groningen veel schade ontstaat aan bodem en gebouwen juist vanwege gasboringen en het onttrekken van gas aan de bodem. Ik ben eigenaar van een perceel met opstallen aan De Friso 8-c te Drachten (bijna gesitueerd op de gaswinning Middelburen en Opeinde-Zuid) waarvoor ten behoeve voor mij zorg wordt gedragen. Deze zorg maakt het vervolgens noodzakelijk te voorkomen dat schade aan terrein en opstallen plaatsvindt dan wel schade zoveel mogelijk te voorkomen. Een zienswijze gericht tegen een mogelijk schadeveroorzakende activiteit is vanuit dat oogpunt dan ook onvermijdelijk. Gelet daarop worden hierbij dan de bezwaren kenbaar gemaakt tegen het onderhavige ontwerp instemmingsbesluit.

Zienswijzen gemeente Smallingerland, provinsje Fryslan
In de eerste plaats sluit ik mij aan bij de adviezen die de gemeente Smallingerland en de provinsje Fryslan respectievelijk bij brieven d.d. 15 januari en 29 januari 2019 hebben gegeven. Kortheidshalve verwijs ik u in dat kader naar beide bijgevoegde brieven waarvan de inhoud hier als ingelast wordt beschouwd.

Waarom maximale uitnutting Opeinde-Zuid en Middelburen?
Overal en op elk moment worden we thans geconfronteerd met maatregelen en voorzieningen ten behoeve van het klimaat en het milieu in het algemeen. In dat kader zijn reeds besluiten genomen

om het gebruik van fossiele brandstoffen af te bouwen. Ook dat zien we om ons heen gebeuren. Het komt dan tegenstrijdig over om de gasproductie vanuit genoemde voorkomens thans juist op te gaan voeren met de motivatie dat we de voorgestane afbouw nu eenmaal niet direct en al la minute kunnen bereiken. Ik ben de mening toegedaan dat de energie die thans wordt gestoken in het operationeel maken of het optimalieren van de kleinere gasvelden beter ingezet kan worden ten behoeve van een versnelde transitie naar meer duurzamere vormen van energie. De uitbreiding van mogelijke schadeveroorzakende activiteiten (ook voor het milieu) kunnen daarmee worden voorkomen.

Bodemdaling/-trilling
In de onderzoeksrapporten wordt gesproken over een mogelijke bodemdaling van 12 cm. waarvan 8 cm. bodemdaling reeds op 1 januari 2018 is bereikt. De resterende 4 cm. zou kunnen plaatsvinden tot 2028 respectievelijk 2036. Gelet op de reeds bereikte daling van 8 cm. lijkt een inschattingsdaling van 4 cm over een periode tot 2036 aan de magere kant. Bovendien wordt steeds gesproken over een "prognose" c.q. "verwachting" waaruit blijkt dat ook de deskundigen niet met zekerheid kunnen zeggen wat nu exact de gevolgen van de voorgenomen gaswinning kunnen zijn; het kan meevallen maar ook tegenvallen ofwel het kan vriezen of dooien. Daarmee worden thans grote risico's genomen indien u besluit de gevraagde vergunning te verlenen. Ik wens deze risico's niet voor mijn rekening te nemen en accepteer ook niet dat eventuele schade voor mijn rekening blijft. Zoals bekend heeft in 2003 reeds (tgv Opeinde-Zuid) een beving plaatsgevonden met een magnitude van 1,8. De Technische Commissie Bodem Beweging acht daarbij thans de kans reeel dat dit ook kan plaatsvinden ten gevolge van de gaswinning Middelburen. Mijn terrein met opstallen ligt nagenoeg op de gaswinning Middelburen en Opeinde-Zuid.

Afhandeling schade
In Groningen geldt de omgekeerde bewijslast: schade is het gevolg van gaswinning tenzij aangetoond wordt dat dit niet het geval is. In gebieden buiten Groningen is het nog steeds: wie stelt bewijst. Gelet hierop dien ik mijn terrein en gebouwen thans reeds te inspecteren om straks –bij eventuele schade- te kunnen aantonen wanneer die schade is ontstaan. Vervolgens moet ik bewijzen dat tussen die schade en de gaswinning een causaal verband bestaat. Dit betekent dat ik nu reeds (forse) kosten moet maken om de niet zekere maar ook niet uit te sluiten schade met succes te kunnen claimen. Indien u onverhoopt besluit de gevraagde vergunning te verlenen verzoek ik u in elk geval mij de kosten van de uit te voeren nulmetingen van terrein en gebouwen te vergoeden of eventueel zelf ter hand te nemen. Vervolgens verzoek ik u de kosten van monitoring tijdens de gaswinning voor uw rekening te nemen ofwel dit zelf ter hand te nemen en ons daarbij frequent in kennis te stellen van de uitslagen van de metingen. Uiteraard moet vervolgens de ontstane schade worden vergoed. Ook dat lijkt soms een "schimmig" proces te zijn. Een duidelijke vooraf vastgestelde en objectief schadevergoedingsprotocol lijkt dan ook op z'n plaats te zijn. Een dergelijk protocol lijkt er echter niet te zijn. Het Landelijk Loket Mijnbouwschade lijkt uitsluitend een bemiddelend orgaan/ doorverwijzer te zijn.

Hoe dan ook: vergoeding van de kosten van nulmetingen en monitoring in het voorstadium is belangrijk (ten aanzien van zowel de bodem als gebouwen) als ook een duidelijk en objectief schade-afhandelingsprotocol mag niet ontbreken. Beter zou nog invoering van de omgekeerde bewijslast juist voor omwonenden van kleine gasvelden zijn waarmee de verschillende verantwoordelijkheden en kosten bij de veroorzaker van de schade worden gelegd. Het allerbeste zou uiteraard het achterwege laten van gasboringen en –winning zijn!

Resumé
Ik verzoek u dan ook niet in te stemmen met de voorgenomen gasboringen en winning overeenkomstig het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen nabij Drachten. Indien u hiertoe

onverhoopt toch besluit verzoek ik u ons vooraf volkomen schadeloos te stellen (inclusief de thans te nemen voorbereidingskosten) voor eventuele schade en deze te laten bij de veroorzaker.

Uw reactie zie ik met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Bijlagen: -Advies gemeente Smallingerland 15 januari 2019
-Advies provinsje Fryslan 29 januari 2019

Drachten | Smallingerland

AANTEKENEN
Aan Ministerie van Economische Zaken,
Directie Energie en Omgeving
[redacted]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Drachten,	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Behandeld door
15 januari 2019	29089	DGETM/18271474	[redacted]

VERZONDEN 16 JAN. 2019

Onderwerp
Advies actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen

Geachte [redacted],

Wij hebben van uw ministerie een adviesverzoek ontvangen voor de actualisatie van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.

Wij maken gebruik van de mogelijkheid om advies te geven.

Algemeen:
Het is bij u bekend dat onze gemeente kritisch is over de winning van aardgas. In eerdere zienswijzen hebben wij al aangegeven dat wij van mening zijn dat moet worden ingezet op een versnelde transitie naar duurzame vormen van energie. Wij willen benadrukken dat wij niet mee willen werken aan onderzoek naar en de exploitatie van (nieuwe) kleine aardgasvelden. Wij zien onder andere met de huidige actualisatie van het winningsplan voor het veld Opeinde-Zuid en Middelburen dat Vermilion de activiteiten met betrekking tot de opsporing en winning van gas in onze provincie/gemeente opvoert. Dit veroorzaakt onrust bij onze inwoners en past niet bij de landelijke- en onze inspanningen ten aanzien van de energietransitie.

Door onze inwoners wordt de huidige situatie 'gedoogd'. De forse uitbreiding van de winning in het veld Middelburen, die nu wordt aangevraagd, schaadt het draagvlak en vertrouwen. De actiegroep 'Laat het gas maar zitten' heeft zich onlangs opgeheven met de gedachte dat in de gemeente Smallingerland geen uitbreiding van de gaswinning zou plaatsvinden. Dit nieuwe winningsplan kan reden zijn de actiegroep weer op te richten.

De actualisatie van het winningsplan is ingediend om reden dat er nieuwe inzichten zijn voor de productie uit het veld Middelburen. Het veld Middelburen is fors groter, dan eerder is inschat. In het huidige winningsplan is aangegeven dat uit het veld Middelburen in een maximale situatie nog 35 mln nm3 gas kan worden geproduceerd. Einde van de productie is voorzien in 2020. Uit de huidige actualisatie blijkt dat de verwachting nu is dat nog bijna 350 mln nm3 gas uit dit veld kan worden geproduceerd. De geschatte einddatum is 2028. In het veld wordt aardgas gewonnen uit de formaties Ten Boer en Slochteren. Winning uit de

Correspondentie-adres
Postbus 10 000
9200 HA Drachten

Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
Telefoon (0512) 58 12 34

E-mail gemeente@smallingerland.nl
Internet www.smallingerland.nl

formatie van Slochteren geeft een (groter) risico op beving. Ook is het de verwachting dat in een korte periode bodemdaling van 4 cm op gaat treden.

De gewenste productie uitbreiding van Vermilion past niet bij de landelijke- en onze inspanningen ten aanzien van de energietransitie. Daarnaast gaat deze uitbreiding onrust veroorzaken onder onze inwoners.

- *Wij adviseren u daarom om niet met deze uitbreiding in te stemmen.*

Winningsplan

Het winningsplan is technisch opgesteld. Gaat direct de "diepte" in. Het is niet concreet. Het is voor derden moeilijk toegankelijk. Vermilion kan dat oplossen door een goed leesbare samenvatting toe te voegen. Daarin opnemen:

- Wat is de vergunde situatie
- Wat zijn de concrete plannen, ook met betrekking tot het uitvoeren van nieuwe boringen
- Welke vergunningen/toestemmingen zijn daarvoor nodig
- Wat wordt met die vergunningen/toestemmingen geregeld
- Hoe ziet het tijdpad eruit
- Wat zijn communicatie- en inspraakmomenten met de omgeving

- *Wij adviseren u om aan Vermilion te vragen een nieuw/aangepast winningsplan op te stellen. Het is belangrijk dat plannen zo concreet mogelijk worden benoemd. Ook de grote spreiding in bodemdaling en het te verachten productievolume moet worden onderbouwd. De huidige spreiding maakt het plan te vrijblijvend. Deze gegevens zijn ook van invloed op de te vergunnen periode.*
  Verwacht mag worden dat ook het advies van de TCBB zal ingaan op het effect van verschil in te winnen gasvolume en omvang van de bodemdaling. Mocht dit niet zo zijn dan adviseren wij u de TCBB hierop te bevragen.
  Naar onze mening kan de beoordeling van het winningsplan pas vervolgd worden nadat het TCBB-advies en aangepaste winningsplan bekend zijn.

Het plan gaat in de hoofdstukken 6 (Bodemdaling) en 7 (Bodemtrilling) niet in op de afhandeling van schade ontstaan door bodemdaling – en trilling. In hoofdstuk 8 paragraaf 8 (Overige omgevingsaspecten) wordt slechts kort en in algemene bewoordingen ingegaan op de mogelijkheden voor schade-afhandeling.

- *Wij adviseren u Vermilion er op te wijzen dat bodemdaling en -trillingen in een nieuw winningsplan een juiste plaats dienen te krijgen.*
  In geval van instemming op het winningsplan adviseren wij u Vermilions verantwoordelijkheid aangaande bodemdaling en -trillingen vast te leggen en rekening te houden met de door ons boven genoemde punten.

Vermilion geeft in het winningsplan aan volgens de "Gedragscode gaswinning kleine velden" (NOGEPA 2016) te handelen. Deze manier van handelen is daarmee onderdeel van het winningsplan.

- *Wij verwachten hierbij dat de werkwijze uit de gedragscode onderdeel is van uw instemming en vragen u in geval van instemming deze werkwijze expliciet te noemen in uw besluit.*

Advies van SodM

Het advies van van de Technisiche commissie voor bodembeweging (Tcbb) is nog niet beschikbaar. Wel is het advies van Sodm/TNO door u aan het verzoek toegevoegd.

In het advies van SodM wordt onder punt 4 'Nadelige gevolgen voor het milieu' aangegeven dat op verzoek van het ministerie in het advies specifiek aandacht besteed diende te worden aan de integriteit van de putten en de afdekkende laag boven het reservoir. SodM geeft aan dat zij door ontbreken van informatie over deze onderwerpen in het winningsplan hier slechts in algemene zin op in kunnen gaan. Wij zijn van mening dat wanneer het ministerie specifiek vraagt naar inhoudelijk advies over een aspect bij de gaswinning en SodM op basis van de informatie in het winningsplan niet in staat is dit advies te geven dat dan het winningsplan te kortschiet en op dit punt aangepast dient te worden.

- *Wij adviseren het winningsplan te laten aanvullen zodat SodM een specifiek op deze winning gericht advies kan geven.*

In het advies van Sodm/TNO wordt geconcludeerd dat de winning efficiënt is. De onderbouwing voor deze conclusie ontbreekt. In het winningsplan stelt Vermilion dat de productie wordt gestopt zodra de productiekosten de productieopbrengsten overschrijden is een bedrijfseconomische constatering. Dit is naar onze mening eveneens geen maatgevend criterium voor het beoordeling van de efficientie van de winning.

Wij zijn van mening dat de beoordeling van de efficientie van de winning niet buiten de context van de energie-transitieopgave uitgevoerd kan worden. In uw beoordeling van efficiëntie verwachten wij dan ook een beschrijving van de noodzaak van deze gaswinning met het oog op de totale energietransitie en een inhoudelijk antwoord op in elk geval de onderstaande vragen.

- Hoeveel gas is er tijdens de energietransitie nog nodig. en wat is hierbij de inschatting van de hoeveelheid benodigd gas per jaar en einddatum van gaswinning?
- Hoe draagt het winnen van gas uit het gasvoorkomen Leeuwarden-Nijega daar op een goede manier aan bij?
- Hoe kan de gaswinning uit dit gasvoorkomen zo snel mogelijk worden afgebouwd zowel in volume als in de tijd?

- *Wij adviseren u invulling te geven aan uw rol als minister van klimaat. Op basis van de noodzaak tot energietransitie vragen wij u een inhoudelijke onderbouwing op te stellen van het efficiënt zijn van deze gaswinning in relatie tot energietransitie en te behalen klimaatdoelstellingen. Deze onderbouwing dient vervolgens als toets bij uw beoordeling van dit winningsplan.*
  Als onderdeel van deze onderbouwing van efficiëntie verwachten wij dat u inzet op een snelle afbouw van de gaswinning. Mocht u instemmen met het plan dan adviseren wij u een maximale hoeveelheid te winnen gas voor te schrijven lager dan het maximum uit dit plan en een realistische einddatum op te nemen.
  Zonder bijkomende onderbouwing beoordelen wij deze gaswinning als niet–efficiënt en zien wij voor u geen grondslag in te stemmen met dit winningsplan.

Maatschappelijke context.

Dit winningsplan heeft overlap met winningsactiviteiten uit andere gasvoorkomens. Bij de beoordeling van de gaswinning en de effecten op de omgeving moeten deze zaken voor de verschillende gasvoorkomens gecombineerd worden. Dit zowel vanuit een technisch perspectief als ook vanuit communicatie.

- *Wij adviseren u aandacht te hebben voor een goede afstemming tussen de verschillende gaswinningen en hun effecten. Wij verwachten deze samenloop tussen de winningen in uw beoordeling van de winningsplannen terug te vinden.*

Wij benadrukken dat alle betrokken partijen (waaronder: gemeente, provincie, omliggende bedrijven, natuurbeheerorganisaties, burgers) zowel vooraf als tijdens de gaswinning adequaat geïnformeerd dienen te worden over de voorgenomen activiteiten. Dit is nadrukkelijk een verantwoordelijkheid voor de initiatiefnemer(s), uw ministerie als vergunningverlener en beoordelaar van dit plan en tevens SodM als nationale toezichthouder.
Vermilion geeft in het winningsplan aan volgens de "Gedragscode gaswinning kleine velden" (NOGEPA 2016) te handelen. In deze code is een project-afstemmingsprogramma opgenomen. In dit programma worden belanghebbende vroegtijdig betrokken en worden maatregelen tot in detail uitgewerkt om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen van de omgeving.

- *Wij adviseren u om voorafgaand aan instemming dit communicatietraject aan alle belanghebbenden duidelijk aan te geven:*
  - *dat Vermilion de gedragscode moet volgen;*
  - *hoe u verplichtingen over informeren van belanghebbende vastlegt, en;*
  - *hoe u toeziet op het nakomen van deze verplichtingen.*

Wij verwachten dat communicatieverplichtingen tijdens de gaswinning ook een onderdeel worden van de instemming met dit winningsplan, desnoods als bijkomende voorwaarde(n). Iedereen in Nederland kent de maatschappelijke context waarin gaswinning plaatsheeft; wij wijzen u op de speciale rol die u hierin speelt. Wij adviseren u om hier niet alleen invulling aan te geven vanuit het wettelijke minimum, maar werkelijk aandacht te hebben voor maatschappelijke zaken en hier in uw instemming en voorwaarden recht aan te doen.

GEMEENTE SMALLINGERLAND

Ons kenmerk 29089 Datum 15 januari 2019 Bladnr. 5

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders,

secretaris

wnd. burgemeester

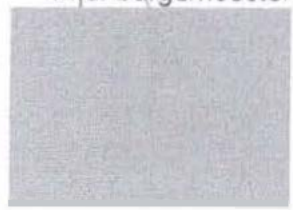

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon (058) 292 59 25
telefax (058) 292 51 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal Energie, Telecom en Mededinging
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Leeuwarden, 29 januari 2019
Verzonden, 30 JAN. 2019

Ons kenmerk : 01630347
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : [redacted]
Uw kenmerk : DGETM / 18271474
Bijlage(n) :

Onderwerp : Adviesverzoek gewijzigde winningsplannen Opeinde-Zuid & Middelburen, Oostrum en Leeuwarden-Nijega.

Excellentie,

In oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over de door Vermilion Energy Netherlands B.V. ingediende gewijzigde winningsplannen Opeinde-Zuid en Middelburen, Leeuwarden-Nijega en het door de NAM ingediende actualisatie van het winningsplan Oostrum. Met deze brief brengen wij ons advies uit.

Ter ondersteuning van de decentrale overheden in hun rol als adviseur heeft u voor de betreffende winningsplannen specifieke informatiesessies gehouden. Daar konden vragen over de winningsplannen aan het ministerie van Economische Zaken en respectievelijk aan Vermilion Energy Netherlands B.V. en NAM worden gesteld.

Wij hebben de adviezen van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) ten aanzien van de winningsplannen ontvangen per e-mail in januari 2019.

Allereerst maken wij graag gebruik van de gelegenheid om ons standpunt over gaswinning nogmaals bij u onder de aandacht te brengen. Zoals u bekend zijn wij tegen nieuwe gaswinning in Fryslân, maar wij volgen de ontwikkelingen bij bestaande gaswinningen ook kritisch. Wij blijven daarbij opkomen en aandacht vragen voor de zorgen over de effecten van gaswinning op onze inwoners. Ons standpunt hierover hebben wij verwoord in het Coalitieakkoord en het Manifest Friese overheden over Gas- en Zoutwinning.

provinsje fryslân
provincie fryslân

provinsje fryslân

Opeinde-Zuid en Middelburen
Op 29 oktober 2018 stelt u ons in de gelegenheid tot het uitbrengen van advies over het gewijzigde winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen van Vermilion Energy Netherlands B.V.

Het winningsplan is een actualisatie van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen d.d. 23 augustus 2016. De actualisatie is volgens Vermilion Energy van belang omdat de productie van de bestaande putten anders is dan verwacht. Het bedrijf ziet mogelijkheden om de productie uit het gasvoorkomen Middelburen te optimaliseren door middel van wijzigingen in de bestaande putten en / of door het boren van een side-track in het Middelburen-voorkomen. Deze nieuwe inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en de bodemdalingsvoorspellingen en daarmee een nieuw winningsplan tot 2036 voor Opeinde-Zuid en tot 2028 voor Middelburen.

De maximale voorspelde bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingskom boven de voorkomens Opeinde-Zuid en Middelburen is volgens het winningsplan 12 cm, waarvan 8 cm op 1 januari 2018 al gerealiseerd is. De overige 4 centimeter is de speelruimte in de prognose voor bodemdaling tot resp. 2028 en 2036. Wij achten die prognose zeer beperkt over zo'n lange periode.

Het verzoek tot wijziging van het winningsplan is ter advisering voorgelegd aan het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). SodM categoriseert beide gasvelden nu tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat. 1). In het TCBB rapport is vermeld dat bij het Opeinde-veld in 2003 een beving met een magnitude van 1,8 is gerapporteerd. De kans dat het Middelburen veld een soortgelijke beving veroorzaakt acht de TCBB reëel.

Wij verzoeken u er op toe te zien dat beide velden geen extra risico op bodemdaling of bodemtrilling geven, gezien de beving die reeds heeft plaats gevonden en de reële kans op een soortgelijke. Die reële kans baart ons zorgen en zou een goede reden zijn om niet in te stemmen met het winningsplan.

Door stapeling van meerdere velden in de omgeving en na-ijleffecten van de velden bij elkaar willen wij graag van de minister weten of de bodemdaling niet groter is dan de verwachtingen zoals opgenomen in de prognoses?! In het licht van de verwachtte totale daling van de gestapelde mijnbouw in het gebied en de effecten daarvan op vernatting van het watersysteem kan mogelijk verdere invloed hebben op verandering van vegetatie en het uitzetten en krimpen van klei en oxidatie van veen en daarmee een verhoogde kans op schade aan bebouwing door extreme verschillen tussen zeer natte en zeer droge periodes, zeker als een kans op een beving 'reëel' is. Wij verzoeken u dan ook om niet in te stemmen met het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.

Oostrum
Op 29 oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over de actualisatie van het winningsplan voor het Oostrum gasveld. De reden voor de actualisatie van het winningsplan voor Oostrum is dat de uiteindelijke productievolumes hoger zullen zijn dan in het huidige winningsplan Kollum is aangegeven voor dit voorkomen. De productie wordt verlengd tot 2034.

De verwachte bodemdaling door toekomstige gaswinning uit Oostrum is volgens de NAM verwaarloosbaar en minder dan 2 cm. De NAM geeft aan dat dit een zeer geringe bodemdaling is die binnen de onzekerheidsmarge valt van de metingen naar bodemdaling. De totale bodemdaling (vanaf 2002) boven het veld, inclusief de daling veroorzaakt door de omliggende velden, blijft volgens de prognoses onder de 6 cm.

Het verzoek tot wijziging van het winningsplan is ter advisering aangeboden aan Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). SodM categoriseert het gasveld tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1).

Alles overwegende zou de NAM in het kader van energietransitie het huidige winningsplan af kunnen bouwen en niet tot een actualisatie over hoeven gaan. Wij verzoeken u om de gaswinning af te bouwen en niet in te stemmen met het actualiseren van dit winningsplan.

Leeuwarden-Nijega
Op 29 oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over het winningsplan 'Leeuwarden-Nijega'. Sinds 1971 wordt gas gewonnen uit het voorkomen Leeuwarden-Nijega dat bestaat uit 23 putten. Het winningsplan is ingediend om de productieduur te verlengen tot 2040 en het productievolume te vergroten.

Uit de voorliggende winning wordt een toekomstige bodemdaling van minder dan 3 cm verwacht op het diepste punt van de bodemdalingskom. De reeds benutte winning heeft naar schatting van Vermilion minder dan 6 cm daling opgeleverd. De daling uit deze en de andere voorkomens wordt in dit gebied op 13.9 cm geschat. De totale winning wordt door Vermilion geschat op uiteindelijk 17,5 cm (volgens de tabel in de samenvatting) als gevolg van gecombineerde bodemdaling uit het Tietjerkveld. SodM categoriseert het gasveld nu, op basis van onderzoek door TNO-AGE, tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1). Wij vinden de prognose voor de bodemdaling en met name de totale bodemdaling een forse daling in een waterrijk Natura-2000 gebied als de Alde Feanen bij Earnewâld.

Het voorkomen Leeuwarden-Nijega ligt onder een Natura-2000 gebied. De omvang van de effecten voor grondwater, oppervlaktewater en waterkwaliteit zijn volgens het mijnbouwbedrijf voor het voorliggende winningsplan verwaarloosbaar waardoor geen problemen ontstaan voor landbouw of in bebouwd gebied. Negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn op voorhand uit te sluiten. Er is geen nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk, aldus het winningsplan. Wij zijn het niet eens met de redenering in bijlage 17 dat negatieve effecten op voorhand uit te sluiten zijn en vragen u om nader onderzoek te doen naar de effecten van de totale gestapelde mijnbouw in het gebied op de landbouwstructuur en op natuurwaarden als gevolg van vegetatieverandering en populatieverandering door veranderingen in het watersysteem. Daarnaast geeft extra vernatting een groter verschil tussen droge en natte periodes en daarmee een groter verschil tussen klei zwelling en -rijping en oxidatie van de bodem. Een zorg voor de bebouwing en kwaliteit van de landbouw in het gebied.

Wij verzoeken u om niet in te stemmen met het winningsplan en de mogelijke effecten op het Natura-2000 gebied nader te onderzoeken en te onderbouwen.

provinsje fryslân
provincie fryslân

provinsje fryslân

Tot slot

Belangrijke thema's die spelen bij omwonenden van gaswinningsgebieden zijn zorgen over bodembeweging en de mogelijke gevolgen daarvan voor eigen woningen. Ook leven er zorgen over veiligheid en er heerst wantrouwen. Het op een zorgvuldige wijze betrekken van de omgeving, informatie delen en daarover in gesprek gaan dragen bij aan het herstel van vertrouwen en het vergroten van het veiligheidsgevoel. Het monitoren van bodembeweging, nulmetingen en het betrekken en informeren van inwoners daarover spelen daarbij een belangrijke rol. Dit geldt voor alle fasen van de gaswinning; van opsporen en winning tot beëindiging van de gaswinning.

Ons advies is dat de gewijzigde winningsplannen niet mogen leiden tot extra bodemdaling, bodemtrilling en het winnen van extra gas dan is vastgesteld in de huidige winningsplannen is opgenomen. Ons standpunt is dat wij tegen nieuwe gaswinning zijn en dat ook bestaande gaswinning kunnen worden afgebouwd om energietransitie te stimuleren.

Omwonenden staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gaswinningen. Zij vinden dat lokaal de lasten worden gedragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak en zorgen, waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Wij adviseren u zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, het uitvoeren van 0-metingen, waarbij er ook baten en investeringen terugvloeien naar het gaswinningsgebied. Verder verwachten wij dat uw ministerie snel invulling geeft aan de inhoud van de brieven over het kleine veldenbeleid en schadeafhandeling, beide van 30 mei 2018. De vooruitzichten daaromtrent lijken goed.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

[redacted]

voorzitter

[redacted]

secretaris

Ons kenmerk: 01630347

FERIENING FOAR DOARPSBELANG

ALDEGEA

dorpsbelang-aldegea.sm@hotmail.com
www.oudega.info
Doarpsbelang Aldegea Sm.
AldegeaSm
4000 4549 | RSIN: 8029.41.953
NL 95 RABO 0362 7232 49

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Feriening foar Doarpsbelang Aldegea Sm.

Oudega Sm., vrijdag 20 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als Dorpsbelang Oudega en betrokken bij de belangen van de inwoners van het wingebied zijn wij het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).**

Wij verzoeken uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons belang en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Als Dorpsbelang Oudega hechten wij veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven onze gemeente.

Als Dorpsbelang Oudega weten wij dat het gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Wij weten dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.
Wij weten ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Heil is wezenlijk voor menselijk welzijn. Als Dorpsbelang Oudega zijn wij van mening dat het heil en welzijn van de inwoners in het wingebied in het geding is. Het roeren in onze ondergrond wordt langer uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem.

Als Dorpsbelang Oudega willen wij daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:
De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Wij vragen u derhalve nogmaals dit **ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** te vernietigen.

Wij zijn van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk-landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kunnen wij ons niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

Wij zijn van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt.
Wij zijn dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast.
De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar ons idee onvoldoende meegewogen. Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar ons idee onvoldoende meegewogen.
Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen.
Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen. En wat te denken van het risico op vervuiling van ons drinkwater.

Wij verzoeken u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, zijn wij van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning. Wij verzoeken u de geschiktheid van de omgeving, waaronder een kwetsbaar veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning.

Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur.
Wij zijn van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoeken de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. Gaswinning leidt tot gasgebruik en gasgebruik leidt weer tot CO^2-uitstoot. Opwarming van de aarde als gevolg van CO^2-uitstoot door verbranding van fossiele brandstoffen is bedreigend voor het leven op aarde. De overheid heeft als plicht om haar inwoners te beschermen. De transitie van fossiele energie naar duurzame energie is noodzakelijk om de opwarming van de aarde te stoppen. Nieuwe, meer of langere gaswinning is strijdig hiermee, daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar ons idee onvoldoende in kaart gebracht, en (sluipende) effecten op langere termijn op de gezondheid van inwoners van onze gemeente onvoldoende uitgesloten. Als gevolg van verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Wij zijn van mening dat drink- en grondwaterveiligheid een veel prominentere rol bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit verdient dan het nu gekregen heeft.
Daarom verzoeken wij de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet. De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen.
Wij verzoeken de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven:
" Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'."
Wij zijn van mening dat het hier **niet** om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk.
Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen.
De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct $C0^2$. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoeken wij de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn kunnen optreden. Andere belanghebbenden en wij kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn.
In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven: "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde."
Uit bovenstaande is op te maken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten.
Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) wordt een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen.

In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit.
Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd: "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden". Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het ons niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Åide Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Veiligheid is naar onze indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn.
Wij zijn van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven.
Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar ons idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen. Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Wij stellen dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren wij tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.
Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt.
Wij verzoeken de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan. Wij zijn van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van de inwoners van onze gemeente voldoende is beoordeeld.

Staatstoezicht op de Mijnen heeft Vermilion in zowel de velden Wapse in de gemeente Westerveld als Langezwaag in de gemeente Heerenveen sancties opgelegd vanwege het overschrijden van de vergunde hoeveelheid aardgas. Het lijkt sowieso onwenselijk dat een onafhankelijke overheidsinstantie de werkelijke gasproductie niet met eigen meetapparatuur registreert. Er mist in de voorgestelde actualisatie van het winningsplan dan ook een goede borging van de monitoring en een plan van aanpak van Vermilion en SodM om eventuele overschrijdingen van de vergunde hoeveelheid aardgasproductie te voorkomen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm. in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien.

Wij verzoeken de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen. U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter).
Wij wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen. Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem. Hoe gaat u om met risicogebieden in de nabijheid van breuklijnen waar tevens gewonnen gaat worden? Deze kennen immers een verhoogd risico wat betreft schade aan gebouwen door aardbevingen..

26-10-2017: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet.
In ieder geval bij 3 schadegevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed. Dit levert bij ons een vervelend voorgevoel op in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed). Krijgt de boven een gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op de verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Dit is statistisch een flinke kans op een beving hetgeen angst inboezemt, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Dat na een eerste beving de inwoners met een gevoel van angst voor een volgende beving wordt opgezadeld vinden wij ongewenst en onacceptabel. Kans op scheuren in de woning bij 2,8 is mogelijk, maar met het ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.
Wij willen weten aan welke woning een 0-meting is gerelateerd. Feitelijk wordt er een schijn van zorgvuldigheid gegeven. Hoe representatief is zo'n steekproef en hoe verhoudt deze zich met de verhoogde risico gebieden in de nabijheid van breukzones?
U vindt dat meer 0-metingen voor meer onrustgevoelens zorgen. Wij zijn van mening dat de inwoners rustiger worden indien zij weten dat hun woning een 0-meting heeft gehad, dat deze periodiek wordt herhaalt en dat dit perspectief biedt voor een adequate schadevaststelling.
Wij verzoeken u in het belang van de inwoners een 100 procent meting in te voeren, zodat we later niet hoeven te bevechten dat schades wel of niet aan de bevingen zijn te relateren. Er is nog geen wetgeving die garandeert dat mogelijke schades worden vergoed. Wat gaat u hierin betekenen naar de inwoners van de gemeente? Evenals in Groningen zijn wij van mening dat de omgekeerde bewijslast (Vermilion moet aantonen dat zij niet schuldig is) voor ons gebied van toepassing is. Dit is o.i. een zorgvuldigheidsbeginsel.
Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren. Het beangstigt ons dat onze (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put.
De SodM moet namens de burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf. In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt dat Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht. Het is een verontrustende gedachte dat wanneer Vermilion meer gas sneller wint dan gepland, dat daardoor de kans op bevingen toenemen.
Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op of maakt het niet zelf actief kenbaar! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn? Wij hebben er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden en vragen u te organiseren dat een onafhankelijke partij hier een verantwoordelijkheid in moet hebben en afwijkingen **actief** communiceert met het lokale gezag.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen. Wij willen als belangenbehartiger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht hebben omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar tot nog toe hebben wij dat niet. Het is beter en wenselijk wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen. Dit levert een zeer onprettig gevoel op dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt.
Wij willen dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord, eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

Wij vinden het heel vervelend dat als gevolg van veranderde drukverschillen in gasputten die worden leeggehaald, ondergrondse waterlopen kunnen veranderen (en dus naar drinkwaterbronnen kunnen lopen). Wij verwachten daarom van TNO of SodM dat zij garandeert dat zij ondergrondse waterlopen ter plaatse controleert zodat wordt uitgesloten dat chemie bevattend boorwater zich vermengt met het water van de Vitens bron.

Drukverschil in aardlagen komen voor bij winning. Zo kan een put waar eerst een druk van 220 bar op stond, na winning ineens maar 100 bar druk geven. Zeker bij snel winnen, wat Vermilion wil, is er behoudens meer kans op bevingen, tevens kans op onnavolgbare ondergrondse – inmiddels chemie bevattende – waterstromen.
Dit verontrust ons. Ook al zou er geen ondergrondse waterstroming komen, chemie blijft eeuwenlang in de grond zitten op een plek waar dit vroeger niet zat. Het voelt onveilig aan dat dit onder onze huizen uiteindelijk naar boven kan komen.

In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet. Dit levert onzekerheid op, want er is geen zekerheid dat er rond onze woningen geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

De informatievoorziening schiet op een aantal punten te kort:
Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen.
De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd.
Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt. Kortom, de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt.
Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.
De informatieavonden zijn niet verkeerd, maar hebben een wat eenzijdige en sussende boodschap. Gelukkig was er eind november ruimte om ook een stand van de werkgroep Tsjin Gas te positioneren op de informatiemarkt in Opeinde. Dit waarderen wij. De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Het gaat niet alleen om de objectieve veiligheid, maar met name ook om de subjectieve onveiligheidsgevoelens. Eenmaal enkele bevingen verder en de eerste schadegevallen rijker, wordt de realiteit pas echt duidelijk voor onze inwoners. Pas dan wordt de actiebereidheid sterk aangespoord en is men zich meer bewust van wat in onze gemeente plaatsvindt.
Een gedegen en realistische informatieverstrekking doet o.i. meer recht aan de inwoners, waardoor het minder verrassend is dat er toch zaken in de eigen leefwereld (gaan) plaatsvinden. De sluimerende angst voor bevingen en schades is van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ. Zo zijn er velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats. Ook deze hebben effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor onze bewoners.
Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan ons voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op de woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten. Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijke plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving.
Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving? Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd. Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving versus bodemdaling).
En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces niet transparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.
In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen.
Onzes inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.
De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. Het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin die leven bij de bevolking, ondermijnen de rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak.
De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stellen wij vast dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen.**
Wij stellen dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden. Wij missen in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied.
Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat ons betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Feriening foar Doarpsbelang Aldegea Sm., namens deze , voorzitter

JEZUS
vinden
volgen
verkondigen

Bethel
vrije baptistengemeente

-AANTEKENEN-
AAN het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE VOORSCHOTEN

23 DEC 2019

Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : brief 2019-12-20
Onderwerp : Zienswijze ontwerp instemmingsbesluit Opeinde-Zuid & Middelburen nabij Drachten.

Geachte heer/mevrouw,
Namens de Vrije Baptisten Gemeente Bethel (VBG Bethel), De Bolder 75, 9206 AP Drachten maakt de Raad van oudsten u hierbij de zienswijze bekend op het in de aanhef genoemde ontwerp-besluit.

Belang
Als Vrije Baptisten Gemeente zijn wij niet deskundig op het terrein van gasboringen en -winning e.d. Dat maakt het ook lastig de door u gepubliceerde documenten te lezen, te begrijpen en goed te kunnen wegen. Wel weten wij dat elders in Nederland en met name in Groningen veel schade ontstaat aan bodem en gebouwen juist vanwege gasboringen en het onttrekken van gas aan de bodem. De Vrije Baptisten Gemeente is eigenaar van een perceel met opstallen aan De Bolder 75 te Drachten (bijna gesitueerd op de gaswinning Middelburen) waarvoor ten behoeve van de gemeente zorg wordt gedragen. Deze zorg maakt het vervolgens noodzakelijk te voorkomen dat schade aan terrein en gebouwen plaatsvindt danwel schade zoveel mogelijk te voorkomen. Een zienswijze gericht tegen een mogelijk schadeveroorzakende activiteit is vanuit dat oogpunt dan ook onvermijdelijk. Gelet daarop worden hierbij dan de bezwaren kenbaar gemaakt tegen het onderhavige ontwerp instemmingsbesluit.

Zienswijzen gemeente Smallingerland, provinsje Fryslan
In de eerste plaats sluiten wij ons aan bij de adviezen die de gemeente Smallingerland en de provinsje Fryslan respectievelijk bij brieven d.d. 15 januari en 29 januari 2019 hebben gegeven. Kortheidshalve verwijzen wij u in dat kader naar beide bijgevoegde brieven waarvan de inhoud hier als ingelast wordt beschouwd.

Waarom maximale uitnutting Opeinde-Zuid en Middelburen?
Overal en op elk moment worden we thans geconfronteerd met maatregelen en voorzieningen ten behoeve van het klimaat en het milieu in het algemeen. In dat kader zijn reeds besluiten genomen om het gebruik van fossiele brandstoffen af te bouwen. Ook dat zien we om ons heen gebeuren. Het komt dan tegenstrijdig over om de gasproductie vanuit genoemde voorkomens thans juist op te gaan voeren met de motivatie dat we de

Bezoekadres De Bolder 75 9206 AP Drachten
Postadres Postbus 554 9200 AN Drachten
Contact T (0512) 335 400 E bethel@bethel.nl
Bank NL13RABO030.90.27.853 NL86INGB000.31.46.025
Volg Bethel www.bethel.nl

JEZUS
vinden
volgen
verkondigen

Bethel
vrije baptistengemeente

voorgestane afbouw nu eenmaal niet direct en al la minute kunnen bereiken. Wij zijn de mening toegedaan dat de energie die thans wordt gestoken in het operationeel maken of het optimalieren van de kleinere gasvelden beter ingezet kunnen worden ten behoeve van een versnelde transitie naar meer duurzamere vormen van energie. De uitbreiding van mogelijke schadeveroorzakende activiteiten (ook voor het milieu) kunnen daarmee worden voorkomen.

Bodemdaling/-trilling

In de onderzoeksrapporten wordt gesproken over een mogelijke bodemdaling van 12 cm. waarvan 8 cm. bodemdaling reeds op 1 januari 2018 is bereikt. De resterende 4 cm. zou kunnen plaatsvinden tot 2028 respectievelijk 2036. Gelet op de reeds bereikte daling van 8 cm. lijkt een inschattingsdaling van 4 cm over een periode tot 2036 aan de magere kant. Bovendien wordt steeds gesproken over een "prognose" c.q. "verwachting" waaruit blijkt dat ook de deskundigen niet met zekerheid kunnen zeggen wat nu exact de gevolgen van de voorgenomen gaswinning kunnen zijn; het kan meevallen maar ook tegenvallen ofwel het kan vriezen of dooien. Daarmee worden thans grote risico's genomen indien u besluit de gevraagde vergunning te verlenen. VBG Bethel wenst deze risico's niet voor haar rekening te nemen en accepteert ook niet dat eventuele schade voor haar rekening blijft. Zoals bekend heeft in 2003 reeds (tgv Opeinde-Zuid) een beving plaatsgevonden met een magnitude van 1,8. De Technische Commissie Bodem Beweging acht daarbij thans de kans reeel dat dit ook kan plaatsvinden ten gevolge van de gaswinning Middelburen. Ons terrein met opstallen ligt nagenoeg op de gaswinning Middelburen.....

Afhandeling schade

In Groningen geldt de omgekeerde bewijslast: schade is het gevolg van gaswinning tenzij aangetoond wordt dat dit niet het geval is. In gebieden buiten Groningen is het nog steeds: wie stelt bewijst. Gelet hierop dienen wij ons terrein en gebouwen thans reeds te inspecteren om straks –bij eventuele schade- te kunnen aantonen wanneer die schade is ontstaan. Vervolgens moeten wij bewijzen dat tussen die schade en de gaswinning een causaal verband bestaat. Dit betekent dat wij nu reeds (forse) kosten moeten maken om de niet zekere maar ook niet uit te sluiten schade met succes te kunnen claimen. Indien u onverhoopt besluit de gevraagde vergunning te verlenen verzoeken wij u in elk geval ons de kosten van de uit te voeren nulmetingen van terrein en gebouwen te vergoeden of eventueel zelf ter hand te nemen. Vervolgens verzoeken wij de kosten van monitoring tijdens de gaswinning voor uw rekening te nemen ofwel dit zelf ter hand te nemen en ons daarbij frequent in kennis te stellen van de uitslagen van de metingen. Uiteraard moet vervolgens de ontstane schade worden vergoed. Ook dat lijkt soms een "schimmig" proces te zijn. Een duidelijke vooraf vastgestelde en objectief schadevergoedingsprotocol lijkt dan ook op z'n plaats te zijn. Een dergelijk protocol lijkt er echter niet te zijn. Het Landelijk Loket Mijnbouwschade lijkt uitsluitend een bemiddelend orgaan/ doorverwijzer te zijn.

Hoe dan ook: vergoeding van de kosten van nulmetingen en monitoring in het voorstadium is belangrijk (ten aanzien van zowel de bodem als gebouwen) als ook een duidelijk en objectief schade-afhandelings protocol mag niet ontbreken. Beter zou nog invoering van de omgekeerde bewijslast juiste voor omwonenden van

JEZUS
vinden
volgen
verkondigen

Bethel
vrije baptistengemeente

kleine gasvelden zijn waarmee de verschillende verantwoordelijkheden en kosten bij de veroorzaker van de schade worden gelegd. Het allerbeste zou uiteraard het achterwege laten van gasboringen en -winning zijn!

Resumé
Wij verzoeken u dan ook niet in te stemmen met de voorgenomen gasboringen en winning overeenkomstig het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen nabij Drachten. Indien u hiertoe onverhoopt toch besluit verzoeken wij u ons vooraf volkomen schadeloos te stellen (inclusief de thans te nemen voorbereidingskosten) voor eventuele schade en deze te laten bij de veroorzaker.

Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Vrije Baptistengemeente Bethel

Vrije Baptistengemeente Bethel

Namens hen:

(Voorzitter

Plaats: Drachten Datum: 20-12-2019

(Penningmeester)

Plaats: Drachten Datum: 20-12-2019

(Secretaris

Plaats: Leeuwarden Datum: 20-12-2019

Bijlagen: -Advies gemeente Smallingerland 15 januari 2019
-Advies provinsje Fryslan 29 januari 2019

Drachten | Smallingerland

AANTEKENEN
Aan Ministerie van Economische Zaken,
Directie Energie en Omgeving
[redacted]
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Drachten,	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Behandeld door
15 januari 2019	29089	DGETM/18271474	[redacted]

VERZONDEN 16 JAN. 2019

Onderwerp
Advies actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen

Geachte [redacted],

Wij hebben van uw ministerie een adviesverzoek ontvangen voor de actualisatie van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.

Wij maken gebruik van de mogelijkheid om advies te geven.

Algemeen:
Het is bij u bekend dat onze gemeente kritisch is over de winning van aardgas. In eerdere zienswijzen hebben wij al aangegeven dat wij van mening zijn dat moet worden ingezet op een versnelde transitie naar duurzame vormen van energie. Wij willen benadrukken dat wij niet mee willen werken aan onderzoek naar en de exploitatie van (nieuwe) kleine aardgasvelden. Wij zien onder andere met de huidige actualisatie van het winningsplan voor het veld Opeinde-Zuid en Middelburen dat Vermilion de activiteiten met betrekking tot de opsporing en winning van gas in onze provincie/gemeente opvoert. Dit veroorzaakt onrust bij onze inwoners en past niet bij de landelijke- en onze inspanningen ten aanzien van de energietransitie.

Door onze inwoners wordt de huidige situatie 'gedoogd'. De forse uitbreiding van de winning in het veld Middelburen, die nu wordt aangevraagd, schaadt het draagvlak en vertrouwen. De actiegroep 'Laat het gas maar zitten' heeft zich onlangs opgeheven met de gedachte dat in de gemeente Smallingerland geen uitbreiding van de gaswinning zou plaatsvinden. Dit nieuwe winningsplan kan reden zijn de actiegroep weer op te richten.

De actualisatie van het winningsplan is ingediend om reden dat er nieuwe inzichten zijn voor de productie uit het veld Middelburen. Het veld Middelburen is fors groter, dan eerder is inschat. In het huidige winningsplan is aangegeven dat uit het veld Middelburen in een maximale situatie nog 35 mln nm3 gas kan worden geproduceerd. Einde van de productie is voorzien in 2020. Uit de huidige actualisatie blijkt dat de verwachting nu is dat nog bijna 350 mln nm3 gas uit dit veld kan worden geproduceerd. De geschatte einddatum is 2028. In het veld wordt aardgas gewonnen uit de formaties Ten Boer en Slochteren. Winning uit de

Correspondentie-adres
Postbus 10 000
9200 HA Drachten

Gauke Boelensstraat 2
9203 RM Drachten
Telefoon (0512) 58 12 34

E-mail gemeente@smallingerland.nl
Internet www.smallingerland.nl

formatie van Slochteren geeft een (groter) risico op beving. Ook is het de verwachting dat in een korte periode bodemdaling van 4 cm op gaat treden.

De gewenste productie uitbreiding van Vermilion past niet bij de landelijke- en onze inspanningen ten aanzien van de energietransitie. Daarnaast gaat deze uitbreiding onrust veroorzaken onder onze inwoners.

- *Wij adviseren u daarom om niet met deze uitbreiding in te stemmen.*

Winningsplan

Het winningsplan is technisch opgesteld. Gaat direct de "diepte" in. Het is niet concreet. Het is voor derden moeilijk toegankelijk. Vermilion kan dat oplossen door een goed leesbare samenvatting toe te voegen. Daarin opnemen:

- Wat is de vergunde situatie
- Wat zijn de concrete plannen, ook met betrekking tot het uitvoeren van nieuwe boringen
- Welke vergunningen/toestemmingen zijn daarvoor nodig
- Wat wordt met die vergunningen/toestemmingen geregeld
- Hoe ziet het tijdpad eruit
- Wat zijn communicatie- en inspraakmomenten met de omgeving

- *Wij adviseren u om aan Vermilion te vragen een nieuw/aangepast winningsplan op te stellen. Het is belangrijk dat plannen zo concreet mogelijk worden benoemd. Ook de grote spreiding in bodemdaling en het te verachten productievolume moet worden onderbouwd. De huidige spreiding maakt het plan te vrijblijvend. Deze gegevens zijn ook van invloed op de te vergunnen periode.*
  Verwacht mag worden dat ook het advies van de TCBB zal ingaan op het effect van verschil in te winnen gasvolume en omvang van de bodemdaling. Mocht dit niet zo zijn dan adviseren wij u de TCBB hierop te bevragen.
  Naar onze mening kan de beoordeling van het winningsplan pas vervolgd worden nadat het TCBB-advies en aangepaste winningsplan bekend zijn.

Het plan gaat in de hoofdstukken 6 (Bodemdaling) en 7 (Bodemtrilling) niet in op de afhandeling van schade ontstaan door bodemdaling – en trilling. In hoofdstuk 8 paragraaf 8 (Overige omgevingsaspecten) wordt slechts kort en in algemene bewoordingen ingegaan op de mogelijkheden voor schade-afhandeling.

- *Wij adviseren u Vermilion er op te wijzen dat bodemdaling en -trillingen in een nieuw winningsplan een juiste plaats dienen te krijgen.*
  In geval van instemming op het winningsplan adviseren wij u Vermilions verantwoordelijkheid aangaande bodemdaling en -trillingen vast te leggen en rekening te houden met de door ons boven genoemde punten.

Vermilion geeft in het winningsplan aan volgens de "Gedragscode gaswinning kleine velden" (NOGEPA 2016) te handelen. Deze manier van handelen is daarmee onderdeel van het winningsplan.

- *Wij verwachten hierbij dat de werkwijze uit de gedragscode onderdeel is van uw instemming en vragen u in geval van instemming deze werkwijze expliciet te noemen in uw besluit.*

Advies van SodM

Het advies van van de Technische commissie voor bodembeweging (Tcbb) is nog niet beschikbaar. Wel is het advies van Sodm/TNO door u aan het verzoek toegevoegd.

In het advies van SodM wordt onder punt 4 'Nadelige gevolgen voor het milieu' aangegeven dat op verzoek van het ministerie in het advies specifiek aandacht besteed diende te worden aan de integriteit van de putten en de afdekkende laag boven het reservoir. SodM geeft aan dat zij door ontbreken van informatie over deze onderwerpen in het winningsplan hier slechts in algemene zin op in kunnen gaan. Wij zijn van mening dat wanneer het ministerie specifiek vraagt naar inhoudelijk advies over een aspect bij de gaswinning en SodM op basis van de informatie in het winningsplan niet in staat is dit advies te geven dat dan het winningsplan te kortschiet en op dit punt aangepast dient te worden.

- *Wij adviseren het winningsplan te laten aanvullen zodat SodM een specifiek op deze winning gericht advies kan geven.*

In het advies van Sodm/TNO wordt geconcludeerd dat de winning efficiënt is. De onderbouwing voor deze conclusie ontbreekt. In het winningsplan stelt Vermilion dat de productie wordt gestopt zodra de productiekosten de productieopbrengsten overschrijden is een bedrijfseconomische constatering. Dit is naar onze mening eveneens geen maatgevend criterium voor het beoordeling van de efficientie van de winning.

Wij zijn van mening dat de beoordeling van de efficientie van de winning niet buiten de context van de energie-transitieopgave uitgevoerd kan worden. In uw beoordeling van efficiëntie verwachten wij dan ook een beschrijving van de noodzaak van deze gaswinning met het oog op de totale energietransitie en een inhoudelijk antwoord op in elk geval de onderstaande vragen.

- Hoeveel gas is er tijdens de energietransitie nog nodig, en wat is hierbij de inschatting van de hoeveelheid benodigd gas per jaar en einddatum van gaswinning?
- Hoe draagt het winnen van gas uit het gasvoorkomen Leeuwarden-Nijega daar op een goede manier aan bij?
- Hoe kan de gaswinning uit dit gasvoorkomen zo snel mogelijk worden afgebouwd zowel in volume als in de tijd?

- *Wij adviseren u invulling te geven aan uw rol als minister van klimaat. Op basis van de noodzaak tot energietransitie vragen wij u een inhoudelijke onderbouwing op te stellen van het efficiënt zijn van deze gaswinning in relatie tot energietransitie en te behalen klimaatdoelstellingen. Deze onderbouwing dient vervolgens als toets bij uw beoordeling van dit winningsplan.*
  Als onderdeel van deze onderbouwing van efficiëntie verwachten wij dat u inzet op een snelle afbouw van de gaswinning. Mocht u instemmen met het plan dan adviseren wij u een maximale hoeveelheid te winnen gas voor te schrijven lager dan het maximum uit dit plan en een realistische einddatum op te nemen.
  Zonder bijkomende onderbouwing beoordelen wij deze gaswinning als niet-efficiënt en zien wij voor u geen grondslag in te stemmen met dit winningsplan.

Maatschappelijke context.

Dit winningsplan heeft overlap met winningsactiviteiten uit andere gasvoorkomens. Bij de beoordeling van de gaswinning en de effecten op de omgeving moeten deze zaken voor de verschillende gasvoorkomens gecombineerd worden. Dit zowel vanuit een technisch perspectief als ook vanuit communicatie.

- *Wij adviseren u aandacht te hebben voor een goede afstemming tussen de verschillende gaswinningen en hun effecten. Wij verwachten deze samenloop tussen de winningen in uw beoordeling van de winningsplannen terug te vinden.*

Wij benadrukken dat alle betrokken partijen (waaronder: gemeente, provincie, omliggende bedrijven, natuurbeheerorganisaties, burgers) zowel vooraf als tijdens de gaswinning adequaat geïnformeerd dienen te worden over de voorgenomen activiteiten. Dit is nadrukkelijk een verantwoordelijkheid voor de initiatiefnemer(s), uw ministerie als vergunningverlener en beoordelaar van dit plan en tevens SodM als nationale toezichthouder.
Vermilion geeft in het winningsplan aan volgens de "Gedragscode gaswinning kleine velden" (NOGEPA 2016) te handelen. In deze code is een project-afstemmingsprogramma opgenomen. In dit programma worden belanghebbende vroegtijdig betrokken en worden maatregelen tot in detail uitgewerkt om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de wensen van de omgeving.

- *Wij adviseren u om voorafgaand aan instemming dit communicatietraject aan alle belanghebbenden duidelijk aan te geven:*
  - *dat Vermilion de gedragscode moet volgen;*
  - *hoe u verplichtingen over informeren van belanghebbende vastlegt, en;*
  - *hoe u toeziet op het nakomen van deze verplichtingen.*

Wij verwachten dat communicatieverplichtingen tijdens de gaswinning ook een onderdeel worden van de instemming met dit winningsplan, desnoods als bijkomende voorwaarde(n). Iedereen in Nederland kent de maatschappelijke context waarin gaswinning plaatsheeft; wij wijzen u op de speciale rol die u hierin speelt. Wij adviseren u om hier niet alleen invulling aan te geven vanuit het wettelijke minimum, maar werkelijk aandacht te hebben voor maatschappelijke zaken en hier in uw instemming en voorwaarden recht aan te doen.

GEMEENTE SMALLINGERLAND

Ons kenmerk 29089 Datum 15 januari 2019 Bladnr. 5

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders,

secretaris wnd. burgemeester

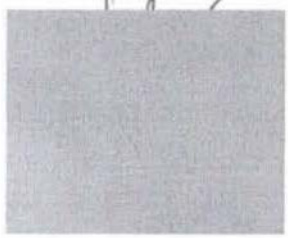

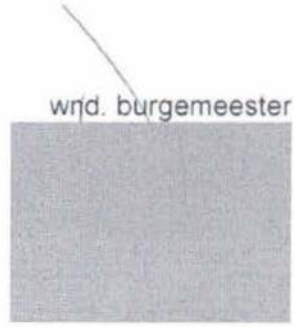

provinsje fryslân
provincie fryslân

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

www.fryslan.frl
provincie@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

Ministerie van Economische Zaken
Directoraat-generaal Energie, Telecom en Mededinging
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Leeuwarden, 29 januari 2019
Verzonden, 30 JAN. 2019

Ons kenmerk : 01630347
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : [redacted]
Uw kenmerk : DGETM / 18271474
Bijlage(n) :

Onderwerp : Adviesverzoek gewijzigde winningsplannen Opeinde-Zuid & Middelburen, Oostrum en Leeuwarden-Nijega.

Excellentie,

In oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over de door Vermilion Energy Netherlands B.V. ingediende gewijzigde winningsplannen Opeinde-Zuid en Middelburen, Leeuwarden-Nijega en het door de NAM ingediende actualisatie van het winningsplan Oostrum. Met deze brief brengen wij ons advies uit.

Ter ondersteuning van de decentrale overheden in hun rol als adviseur heeft u voor de betreffende winningsplannen specifieke informatiesessies gehouden. Daar konden vragen over de winningsplannen aan het ministerie van Economische Zaken en respectievelijk aan Vermilion Energy Netherlands B.V. en NAM worden gesteld.

Wij hebben de adviezen van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) ten aanzien van de winningsplannen ontvangen per e-mail in januari 2019.

Allereerst maken wij graag gebruik van de gelegenheid om ons standpunt over gaswinning nogmaals bij u onder de aandacht te brengen. Zoals u bekend zijn wij tegen nieuwe gaswinning in Fryslân, maar wij volgen de ontwikkelingen bij bestaande gaswinningen ook kritisch. Wij blijven daarbij opkomen en aandacht vragen voor de zorgen over de effecten van gaswinning op onze inwoners. Ons standpunt hierover hebben wij verwoord in het Coalitieakkoord en het Manifest Friese overheden over Gas- en Zoutwinning.

provinsje fryslân
provincie fryslân

provinsje fryslân

Opeinde-Zuid en Middelburen
Op 29 oktober 2018 stelt u ons in de gelegenheid tot het uitbrengen van advies over het gewijzigde winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen van Vermilion Energy Netherlands B.V.

Het winningsplan is een actualisatie van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen d.d. 23 augustus 2016. De actualisatie is volgens Vermilion Energy van belang omdat de productie van de bestaande putten anders is dan verwacht. Het bedrijf ziet mogelijkheden om de productie uit het gasvoorkomen Middelburen te optimaliseren door middel van wijzigingen in de bestaande putten en / of door het boren van een side-track in het Middelburen-voorkomen. Deze nieuwe inzichten vereisen een actualisatie van de productie- en de bodemdalingsvoorspellingen en daarmee een nieuw winningsplan tot 2036 voor Opeinde-Zuid en tot 2028 voor Middelburen.

De maximale voorspelde bodemdaling in het diepste punt van de bodemdalingskom boven de voorkomens Opeinde-Zuid en Middelburen is volgens het winningsplan 12 cm, waarvan 8 cm op 1 januari 2018 al gerealiseerd is. De overige 4 centimeter is de speelruimte in de prognose voor bodemdaling tot resp. 2028 en 2036. Wij achten die prognose zeer beperkt over zo'n lange periode.

Het verzoek tot wijziging van het winningsplan is ter advisering voorgelegd aan het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). SodM categoriseert beide gasvelden nu tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1). In het TCBB rapport is vermeld dat bij het Opeinde-veld in 2003 een beving met een magnitude van 1,8 is gerapporteerd. De kans dat het Middelburen veld een soortgelijke beving veroorzaakt acht de TCBB reëel.

Wij verzoeken u er op toe te zien dat beide velden geen extra risico op bodemdaling of bodemtrilling geven, gezien de beving die reeds heeft plaats gevonden en de reële kans op een soortgelijke. Die reële kans baart ons zorgen en zou een goede reden zijn om niet in te stemmen met het winningsplan.

Door stapeling van meerdere velden in de omgeving en na-ijleffecten van de velden bij elkaar willen wij graag van de minister weten of de bodemdaling niet groter is dan de verwachtingen zoals opgenomen in de prognoses?! In het licht van de verwachtte totale daling van de gestapelde mijnbouw in het gebied en de effecten daarvan op vernatting van het watersysteem kan mogelijk verdere invloed hebben op verandering van vegetatie en het uitzetten en krimpen van klei en oxidatie van veen en daarmee een verhoogde kans op schade aan bebouwing door extreme verschillen tussen zeer natte en zeer droge periodes, zeker als een kans op een beving 'reëel' is. Wij verzoeken u dan ook om niet in te stemmen met het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.

Oostrum
Op 29 oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over de actualisatie van het winningsplan voor het Oostrum gasveld. De reden voor de actualisatie van het winningsplan voor Oostrum is dat de uiteindelijke productievolumes hoger zullen zijn dan in het huidige winningsplan Kollum is aangegeven voor dit voorkomen. De productie wordt verlengd tot 2034.

Ons kenmerk: 01630347

De verwachte bodemdaling door toekomstige gaswinning uit Oostrum is volgens de NAM verwaarloosbaar en minder dan 2 cm. De NAM geeft aan dat dit een zeer geringe bodemdaling is die binnen de onzekerheidsmarge valt van de metingen naar bodemdaling. De totale bodemdaling (vanaf 2002) boven het veld, inclusief de daling veroorzaakt door de omliggende velden, blijft volgens de prognoses onder de 6 cm.

Het verzoek tot wijziging van het winningsplan is ter advisering aangeboden aan Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Technische commissie bodembeweging (Tcbb). SodM categoriseert het gasveld tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1).

Alles overwegende zou de NAM in het kader van energietransitie het huidige winningsplan af kunnen bouwen en niet tot een actualisatie over hoeven gaan. Wij verzoeken u om de gaswinning af te bouwen en niet in te stemmen met het actualiseren van dit winningsplan.

Leeuwarden-Nijega
Op 29 oktober 2018 heeft u ons gevraagd advies uit te brengen over het winningsplan 'Leeuwarden-Nijega'. Sinds 1971 wordt gas gewonnen uit het voorkomen Leeuwarden-Nijega dat bestaat uit 23 putten. Het winningsplan is ingediend om de productieduurte verlengen tot 2040 en het productievolume te vergroten.

Uit de voorliggende winning wordt een toekomstige bodemdaling van minder dan 3 cm verwacht op het diepste punt van de bodemdalingskom. De reeds benutte winning heeft naar schatting van Vermilion minder dan 6 cm daling opgeleverd. De daling uit deze en de andere voorkomens wordt in dit gebied op 13.9 cm geschat. De totale winning wordt door Vermilion geschat op uiteindelijk 17,5 cm (volgens de tabel in de samenvatting) als gevolg van gecombineerde bodemdaling uit het Tietjerkveld. SodM categoriseert het gasveld nu, op basis van onderzoek door TNO-AGE, tot de laagste risicocategorie van de Seismische Risico Analyse' (SRA Cat.1). Wij vinden de prognose voor de bodemdaling en met name de totale bodemdaling een forse daling in een waterrijk Natura-2000 gebied als de Alde Feanen bij Earnewâld.

Het voorkomen Leeuwarden-Nijega ligt onder een Natura-2000 gebied. De omvang van de effecten voor grondwater, oppervlaktewater en waterkwaliteit zijn volgens het mijnbouwbedrijf voor het voorliggende winningsplan verwaarloosbaar waardoor geen problemen ontstaan voor landbouw of in bebouwd gebied. Negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn op voorhand uit te sluiten. Er is geen nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk, aldus het winningsplan. Wij zijn het niet eens met de redenering in bijlage 17 dat negatieve effecten op voorhand uit te sluiten zijn en vragen u om nader onderzoek te doen naar de effecten van de totale gestapelde mijnbouw in het gebied op de landbouwstructuur en op natuurwaarden als gevolg van vegetatieverandering en populatieverandering door veranderingen in het watersysteem. Daarnaast geeft extra vernatting een groter verschil tussen droge en natte periodes en daarmee een groter verschil tussen klei zwelling en -rijping en oxidatie van de bodem. Een zorg voor de bebouwing en kwaliteit van de landbouw in het gebied.

Wij verzoeken u om niet in te stemmen met het winningsplan en de mogelijke effecten op het Natura-2000 gebied nader te onderzoeken en te onderbouwen.

provinsje fryslân
provincie fryslân

Tot slot

Belangrijke thema's die spelen bij omwonenden van gaswinningsgebieden zijn zorgen over bodembeweging en de mogelijke gevolgen daarvan voor eigen woningen. Ook leven er zorgen over veiligheid en er heerst wantrouwen. Het op een zorgvuldige wijze betrekken van de omgeving, informatie delen en daarover in gesprek gaan dragen bij aan het herstel van vertrouwen en het vergroten van het veiligheidsgevoel. Het monitoren van bodembeweging, nulmetingen en het betrekken en informeren van inwoners daarover spelen daarbij een belangrijke rol. Dit geldt voor alle fasen van de gaswinning; van opsporen en winning tot beëindiging van de gaswinning.

Ons advies is dat de gewijzigde winningsplannen niet mogen leiden tot extra bodemdaling, bodemtrilling en het winnen van extra gas dan is vastgesteld in de huidige winningsplannen is opgenomen. Ons standpunt is dat wij tegen nieuwe gaswinning zijn en dat ook bestaande gaswinning kunnen worden afgebouwd om energietransitie te stimuleren.

Omwonenden staan veelal afwijzend en wantrouwend tegenover plannen voor gaswinningen. Zij vinden dat lokaal de lasten worden gedragen voor het belang van Nederland als geheel. Mijnbouwactiviteiten brengen met zich mee dat er in zekere mate regionale of lokale belasting is. Schade wordt vergoed, maar inwoners ervaren extra ongemak en zorgen, waar ze niet om hebben gevraagd en waar niets tegenover staat. Het belang van mijnbouwactiviteiten voor de Nederlandse samenleving is evident. Wij adviseren u zorg te dragen voor een goede verdeling van lusten en lasten bij mijnbouwactiviteiten, het uitvoeren van 0-metingen, waarbij er ook baten en investeringen terugvloeien naar het gaswinningsgebied. Verder verwachten wij dat uw ministerie snel invulling geeft aan de inhoud van de brieven over het kleine veldenbeleid en schadeafhandeling, beide van 30 mei 2018. De vooruitzichten daaromtrent lijken goed.

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

[redacted]

voorzitter

[redacted]

secretaris

Ons kenmerk: 01630347

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Boarnbergum 17 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018). Ik verzoek u dan ook uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat voor bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Ook hecht ik als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Thema natuur, leefomgeving en gezondheid

Klimaatakkoord

- De minister heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend, en maakt plannen voor het uitfaseren van aardgas. De intensivering en het aanboren van nieuwe gas voerende lagen is in dit opzicht strijdig. Ik vraag u derhalve nogmaals dit ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen te vernietigen.

Gezonde en schone leefomgeving

- Ik ben van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kan ik mij niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit.
- Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen aan risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.
  De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit. In de documenten en adviezen komt dit onvoldoende aan de orde.

Veenweidegebieden

- Ik verzoek u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling , te heroverwegen en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning. De zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland is reeds zorgelijk aan het dalen. De cumulatieve effecten en risico's van waterwinning, gaswinning en diepte-ontwatering worden onvoldoende inzichtelijk gemaakt in de besluitvorming. Ik ben van mening dat dit winningsgebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen.

Voorzorgbeginsel

- Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling en bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast.

Grond- en drinkwater

- Mogelijke (lange termijn en cumulatieve) effecten op grond- en drinkwater door bodemdaling of uitstoot dan wel door het inbrengen van hulpstoffen (chemicaliën) in de diepe ondergrond zijn naar mijn idee onvoldoende in kaart gebracht. De effecten op langere termijn op de gezondheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente blijven onduidelijk.
- Als gevolg van verzilting moet drinkwaterleverancier Vitens binnen enkele jaren haar win-bron in Noordbergum waarschijnlijk sluiten. Men heeft daartoe in 2019 een proefboring t.b.v. een nieuwe win locatie verricht in Boornbergum, hemelsbreed 3.815 meter van put OPE-03, de oude gas bron die in het winningsplan een prominente rol krijgt. Ik woon op 1 kilometer van de plaats waar mijn drinkwaterleverancier, Vitens, een nieuwe bron – iets zuidelijk van Boornbergum - wil aanslaan. Ik heb er dus alle belang bij precies te weten wat het effect is van gaswinning en waterwinning in mijn directe omgeving.
  Goed water is van levensbelang. In het instemmingsbesluit moet de garantie komen dat chemie bevattend boorwater zich niet kan vermengen met het water van de Vitens bron. De drink- en grondwaterveiligheid moet een veel prominentere rol krijgen bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit.

Veiligheid

- Veiligheid is naar mijn indruk nu te veel gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. Ik ben van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven, dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar mijn idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.
- Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen.
- Al met al ben ik van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

Thema angst en onvrede

Ervaring seismologisch onderzoek

- 26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed. Al een teken aan de wand (zie ook de afhandeling in gaswingebieden Groningen) hoe met mijnbouwschade zal worden omgegaan.

Kans op schade aan de woning

- Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8
  Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is. Ik wil weten aan welke woning met een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 61 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft vooralsnog niet aan te tonen dat zij niet schuldig is.
- Ik heb er moeite mee dat de winsten worden afgeroomd richting Canadese aandeelhouders.

Schade op de lange termijn

- Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.
- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

Betrouwbaarheid van Vermilion

- In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten,via output van Vermilion, zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.
  Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit

moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?

- **Thema informatievoorziening**

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
- Late publicatie
  De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd
- Onvolledige plan
  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
- Informatieavonden sussende boodschap
  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.
- Ondoorzichtigheid plannen
  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.
- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie
  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

Conclusie

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. Het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit. Blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten. Met andere woorden; zodra de winsten zijn opgestreken door de groorverdieners wordt van de bewoner verwacht met de achtergelaten rommel te leren leven.
Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Postcode, plaats en datum: Drachten 16 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied ben ik het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Natuurlijk heeft Minister Wiebes geen gemakkelijke klus. Als ondeskundige in de materie moet hij er voor zorgen dat burgers en ondernemers warm kunnen wonen en werken en ook nog eens ondernemen.
Daarnaast moeten de Groningers van hun aardbevingen worden verlost en moeten de schadeafwikkelingen netjes worden geregelt. Ook moet hij er voor zorgen dat er geen nieuwe gebieden ontstaan waar het zelfde probleem plaatsvindt waardoor zijn eventuele opvolger opnieuw moet komen opdraven om e.e.a. op te lossen. Dat laatste zie ik nl gebeuren wanneer je de gaswinning opstart uit al gebruikte oude putten.

-Wanneer er dan geen duidelijk en coulant schadeprotocol van toepassing is, moeten we met zijn allen toch ook wel een beetje onnozel zijn om de gaswinning "maar" goed te vinden.

Tot nu toe zijn er in de afgelopen jaren 2 bevingen in de omgeving geweest. 1 in Rottevalle en 1 in Boelenslaan. Beide in de gemeente Smallingerland. In een gebied waarbij de verzakking van de grond volgens een overzicht van TNO (Totale gemodelleerde bodemdaling van alle geldende winningsplannen plus aangevraagde winningsplannen Leeuwarden 101, Eernewoude, Leeuwarden-Nijega, Opeinde Zuid en Middelburen.) 8 centimeter bedraagt. Acht centimeter. Dit overzicht is toegevoegd aan de stukken die ter inzage liggen. *De verwachting van Vermillion is dat de grond aanmerkelijk verder gaat dalen.*
Uit het Ontwerp – Instemmingsbesluit blijkt dat er een kans is van 42 % op een aardbeving. Eenvoudig rekensommetje leert dat bij 1 beving , waardoor ongeveer 1000 woningen schade hebben (stel per woning 10.000 euro) dan hebben we het over een bedrag van 10.000.000 euro. Nog een aantal van 500 schades aan bedrijfsgebouwen erbij met een schade van 50.000 euro (gebouwen;

incl. Winstderving; immateriële schade, schade aan Ziekenhuis, Verzorgingshuizen, grafmonumenten, etc.) is 25.000.000 Euro en we zitten al op 35.000.000 Euro totaal. Deze schatting is uiteraard natte vinger werk maar een deskundige van uw ministerie kan hier wel een reëel cijfer van maken. Van de schades tot nu toe in Groningen geen cijfers over vergaard ben ik bang.

Ti's wel een teken aan de wand dat er geen verzekeringsmaatschappij is te vinden die dit soort schades wil verzekeren.

-De opbrengsten van de gaswinning vloeien in de staatskas. De staat is ook de opdrachtgever van Vermilion. Het gevolg hiervan is volgens mij dat een aardbevingsschade ook verhaald moet worden op de staat. Volgens punt 5.4 van voorgenoemd winningsplan moet in 1e instantie een schadeclaim worden neergelegd bij Vermilion; Vermilion moet vervolgens vaststellen of de schade *het gevolg* is van de winningsactiviteiten. De slager keurt zijn eigen vlees. Er volgt een hele opsomming van activiteiten die daarna eventueel moeten plaatsvinden. Een erg warrige gang van zaken die door mij als onbekende op dit terrein niet eenvoudig te ontwarren is. Eenvoudiger regelen lijkt mij wenselijk. Mijn inziens is de staat verantwoordelijk voor de schade en moet daarom ook als eerste en enige worden aangesproken. *Een eenduidig protocol* en voor ieder winningsplan gelijk, moet volgens mij in dit plan vermeld staan. Vermijd een hoop onrust en geeft vertrouwen. Niet onbelangrijk.

Omtrent deze materie was afgelopen week in het nieuws dat er voor bewoners van huizen/ondernemingen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden tot nu toe geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. Een zorglijke situatie.

"In het aardbevingsgebied in Groningen wonen zo'n 400.000 mensen. Volgens de onderzoekers heeft de helft van hen schade aan de woning. Bij zo'n 100.000 mensen gaat het om veel schade. Slechts 5 procent van de mensen met weinig schade en 14 procent van de mensen met veel schade verwachten dat versterking aan hun huizen op enig moment wordt uitgevoerd. 61 procent van de huiseigenaren met weinig schade verwacht geen versterking, bij huizen met veel schade verwacht 50 procent van de mensen dat. In beide gevallen zegt een derde van de respondenten niet te weten of versterking er ooit van komt."

Voor wat betreft de adviezen het volgende.
-Waarom wordt er aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat geen advies gevraagd met betrekking tot de plannen voor de winning van gas. In de **Verkenning Bodemdaling van 1 oktober 2017 (opgesteld door de Nam en het MvIeW)** staan eveneens zorgelijke zaken. Voor een goede afweging of het belang van aardgaswinning boven een bodemdaling moet gelden is het van belang om alle inzichten te gebruiken. Ik mis deze inzichten van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat die volgens mij van belang voor de prognose voor de kansberekening van een aardbeving. Zie internet: https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/bodem-ondergrond/bodemdaling/

-In hoeverre zijn de werkwijzen en uitgangspunten voor wat betreft een kritisch advies van de Mijnraad, SodM, en Tcbb nog in balans met de hedendaagse inzichten? Wanneer ik de inzichten in bovenvermelde verkenning lees heb ik ernstige twijfels.

-Een goede zaak is de jaarlijkse monitoring van de bodemdaling met behulp van de KNMI en voldoende en op tijd geplaatste Versnellingsmeters. Er zit niemand op te wachten dat er ook in Smallingerland rondom de plaats Bergum (Bodemdaling vanwege gas is daar inmiddels 24 cm) een situatie ontstaat zoals in Groningen rondom de plaatsen Loppersum/ Ten Boer. Derhalve lijkt het mij dan ook wenselijk dat de vergunning jaarlijks wordt verlengd of niet. Er kan dan eventueel ook een

controle plaatsvinden of Vermilion het werk juist uitvoert; de uitgangspunten nog juist zijn van de adviserende instanties. (Waterschap, TNO, Mijnraad, Provincie, Gemeente, Tcbb, SodM); aardgas vanaf het Nederlandse vaste land nog nodig is; etc. Een vergunningsperiode van 17 jaar is toch niet meer eigentijds, ook al is het soms wenselijk, om de winning uit te smeren over meerdere jaren.

-De pensioenfondsen moeten kapitalen in reserve houden. Per Winningsproject moet er volgens mij dan ook een soort van **Schadebelasting** van plm. 40 % ongeveer evenveel als de laagste inkomstenbelastingschijf voor iedere werkende Nederlandse belastingbetaler) door de overheid worden achter gehouden van de opbrengst (rekenaars op het ministerie kunnen wel een percentage becijferen) en door de overheid, of een onafhankelijke derde, worden achtergehouden voor eventuele schadeafwikkelingen.

-Vermillion kan de aansprakelijkheid m.i. gemakkelijk ontlopen. (failliet, verjaring, bewijslast- hoe kan ik trouwens bewijzen dat verzakkingen onder in de grond van mijn huis of onderneming het gevolg is van delving van aardgas?) Deze partij dus geen schades laten afhandelen.

Minister Wiebes doet er goed aan ervoor te zorgen dat er genoeg (reeds geschikt gas om hier te gebruiken) wordt ingevoerd vanuit gebieden die minder dicht bevolkt zijn b.v. Rusland. In de brief van de minister aan de Tweede Kamer van 30 mei 2018 (Kamerstukken II 2017-18, 33529, nr. 469) wordt door de minister gesteld dat de invoering van Gas uit Rusland minder gewenst is. We zijn inmiddels weer anderhalf jaar verder in de tijd. Ik verzoek dan ook beleefd maar dringend om die conclusie nogmaals te wegen. Wijsheid komt met de jaren. Gas iets duurder wellicht maar met minder risico voor bodemverzakkingen en minder vervuiling in Nederland en met veel minder kosten voor de samenleving.

- Even terzijde: De 11 miljard subsidies op houtige biomassa (uiteraard inclusief de onderzoekskosten hieromtrent ?) maakt het CO 2 probleem alleen maar groter maar dat is een andere discussie. (zie het epistel van voormalig beleidsmedewerker bosbouw, de heer in de Leeuwarder Courant van 12 december jl. Een man met kennis van zaken.

-Tot slot wil ik nog vermelden dat er ook van de duizenden bewoners uit de wijk waarin ik woon een bijdrage wordt gevraagd i.v.m. de energietransitie. Dat wordt nog een enorme klus en investering. U kunt zich voorstellen dat wanneer je de kans loopt dat je net geplaatste triple-glas (kosten plm 4000 Euro) uit de kozijnen rammelt, en dit niet vergoed wordt door de verzekering, dit niet uitnodigt, om deze glazen aan te schaffen.

Ik doe dan ook een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk OGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: De Wilgen - 18/12/2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Ons welzijn komt in het geding nu het roeren in onze ondergrond langer en intensiever wordt uitgevoerd. Onze bodem kan dus nog niet tot rust komen. Deze rust van de ondergrond is een absolute voorwaarde voor een vaste en stabiele grondslag. Deze grondslag is de basis van de draagkracht van onze bodem. Tevens verwijs ik u naar de periode dat reeds in het verleden aardolie is onttrokken uit de bodem in ons leefgebied. Daarnaast wordt op geen enkele wijze , in uw planopzet, rekening gehouden met ondergrondse verbindingen tussen verschillende winningsgebieden in Friesland.
Ik acht het derhalve misleidend dat u deze gebieden niet als een geheel in uw vergunnings-verlening alsmede het tijdstip van het indienen van bezwaar heeft gepresenteerd.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Ik verwijs u hierbij naar de recent gemaakte afspraken in het Groninger gaswingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.
Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning

ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

23 DEC 2019

Drachten, 18-12 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte Lezer ,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Als inwoner van Gemeente Smallingerland weet ik dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd. Als eigenaar van diverse historische panden aan het buitensvallaat maak ik me grote zorgen over de constructieve veiligheid maar ook de financiele schade risico's die burgers lopen.

De ervaring is dat er voor eigenaren/ bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand komt.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

De monumentale en de historische gebouwen en de, onlangs met europees geld gerestaureerde, sluis aan het buitenstvallaat in Drachten zullen bij boven vermelde bevingen grote schade oplopen. Dit heeft niks met de staat van de gebouwen te maken maar wel alles met de historische bouwwijze.

Met de kennis en ervaring op gedaan in Groningen is het doorzetten van deze gasplannen niets anders dan het negeren van veiligheid voor ingezetenen en onvermijdelijke schade aan gebouwen en erfgoed.

Gezien de risico's mis ik in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning/gebouw in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

DRACHTEN, 20-12 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

24 DEC 2019

Naam:

Adres:

Plaats en datum: Opeinde 17 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik ben inwoner van Gemeente Smallingerland en weet dat gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Ik weet dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:

Ik ben van mening dat er nog te veel onduidelijkheden zijn om nu reeds een zorgvuldig voorbereid en weloverwogen besluit te kunnen nemen, of te kunnen stellen dat de voordelen van de gaswinning opwegen tegen het totaal van de nadelen, of dat het belang van veiligheid van mij en andere inwoners van mijn gemeente voldoende is beoordeeld.

In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van

2,8. Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concludeer ik dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Gaswinning heeft o.a. effect op de waterhuishouding. Dit geldt zowel voor de nabijgelegen Natura 2000 gebieden zoals de Âlde Feanen en Van Oordt's Merksen als de aanwezige veenweidegebieden. De beoordeling van risico's (o.a. gevolgen bodemdaling) in dit ontwerp instemmingsbesluit zijn te beperkt genomen en de inzichten zijn inmiddels toegenomen. De kansberekening op schade is derhalve onvoldoende door het huidige gehanteerde model berekend en dient herzien te worden in het licht van art. 36 lid 1. Mijnbouwwet.

De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Ik verzoek de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Op pagina 12 van het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat het volgende beschreven: "Vermilion ziet mogelijkheden om de productie uit het Middelburen voorkomen te optimaliseren **via het boren van een nieuwe put** of het boren van een aftakking uit een bestaande put. Dit kan plaatsvinden vanaf 2 bestaande mijnbouwlocaties: de mijnbouwlocatie 'Middelburen 1' of de mijnbouwlocatie 'Nijega 1/6/8'," Ik ben van mening dat het hier niet om een actualisatie van een bestaand winningsplan gaat, maar dat het een geheel nieuw winningsplan betreft en in dat geval is er sprake van een procedurefout. Er wordt namelijk vanuit een bestaande mijnbouwlocatie naar een dieper gelegen gashoudende aardlaag geboord waarbij er tevens sprake kan zijn van een geheel nieuwe boorput. Omdat het niet duidelijk is hoe Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen, verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties "Middelburen 1" (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en "Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)" of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische

weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoek ik de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.

Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de-boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoek ik de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Volgens de artikelen 173-175 BW6 kan schade door verontreiniging van water of bodem worden verhaald. Vermilion is voornemens voor de zogenaamde putbehandelingen zuur in de diepe ondergrond aan te brengen (zie punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018). Onvoldoende is bekend, welke zuren dat zijn en welke effecten er op langere termijn zullen dan wel kunnen optreden. Andere belanghebbenden en ik kunnen ons onvoldoende verweren tegen een eventueel optreden van schade aan de gezondheid op de langere termijn. Bovendien zijn in onze gemeente in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.

- Ik voel me onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond mijn huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) staat op pagina 17 het volgende beschreven: "De put MBN-01 heeft in 1980 en vanaf 2006 tot in 2010 geproduceerd uit de Slochteren formatie van het Middelburen aardgasvoorkomen waarna de put uitwaterde. De put MBN-02, geboord in 2009, heeft van 2010 tot in 2012 ook uit dit aardgasvoorkomen geproduceerd tot dat de put uitwaterde. Uit bovenstaande en de kan ik opmaken dat de putten slechts een korte periode gas hebben geproduceerd. Uit de beschikbare documentatie wordt echter niet duidelijk waar de beschreven hoeveelheden water vandaan komen. Deze productie van water kan namelijk niet het gevolg zijn van condensaat bij de gasproductie. Het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) geeft echter geen duidelijkheid t.a.v. de oorsprong van het aangetroffen water. Er kan dus niet worden uitgesloten dat de aardlaag waar men gas wil gaan winnen een verbinding heeft met een

waterreservoir die gebruikt wordt voor drinkwater of als kwelwater uiteindelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Verontreiniging door gebruik van chemicaliën zoals beschreven staat bij punt 3.5 op pagina 19 van het verzoek tot instemming, is dan ook niet uitgesloten. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In de Drachtster Courant van 4 september 2019 werd middels een kennisgeving M.E.R.-aanbiedingsnotitie inrichting Nijega 1/6/8 door het ministerie het volgende aangekondigd: "Op grond van de verstrekte gegevens is het bevoegde gezag van oordeel dat voor de voorgenomen activiteiten geen milieueffectrapportage (MER) opgesteld behoeft te worden" Met al het voorgaande, waarbij er zelfs sprake is van de aanleg van een geheel nieuwe winput ter plaatse van de mijnbouwlocatie "Nijega 1/6/8", lijkt het me niet meer dan wenselijk om ook de effecten op de omgeving middels een milieueffectrapportage op te nemen in het winningsplan. Daarnaast zijn de huidige richtlijnen omtrent de stikstof-uitstoot niet meegenomen in het verzoek tot instemming van Vermilion en de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het is dus ook niet duidelijk op welke wijze de uitstoot van stikstof voor het nabijgelegen Natura 2000 gebied de Âlde Feanen wordt gecompenseerd. Omdat zowel het verzoek tot instemming als het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet zijn zonder een milieueffectrapportage, verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Ik stel dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereer ik tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende

bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

Niet meegenomen is dat op een afstand van 5.300 meter zandwinningsgebied (Nij Beets) ligt. Het is onduidelijk hoe dit elkaar beïnvloedt. Ik verzoek de minister om de risico's in samenhang te beoordelen en daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

Het is bekend dat de installaties en machines van Vermilion geluid produceren in de lagere frequenties. Er mist in het winningsplan een plan van aanpak van Vermilion en SodM om dat hier te monitoren en wanneer nodig maatregelen te treffen. Het winningsplan is dus incompleet en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Bij de risicobeoordeling worden lange termijneffecten naar mijn idee onvoldoende meegewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

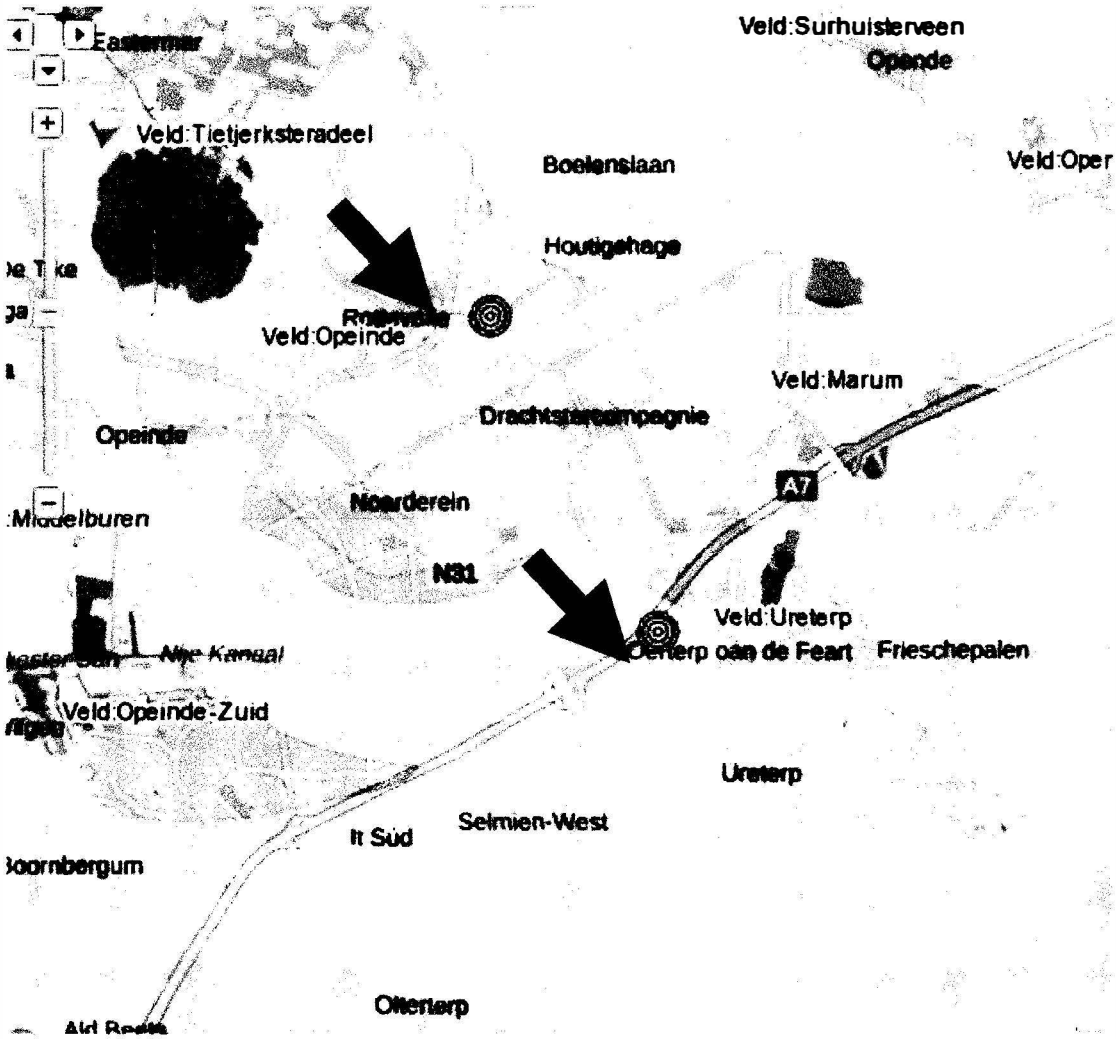

afbeelding 1 Onrust in de bodem. (geïnduceerde seismiciteit 20 jaar geleden)

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen (zie afbeelding 2 en afbeelding 3). Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

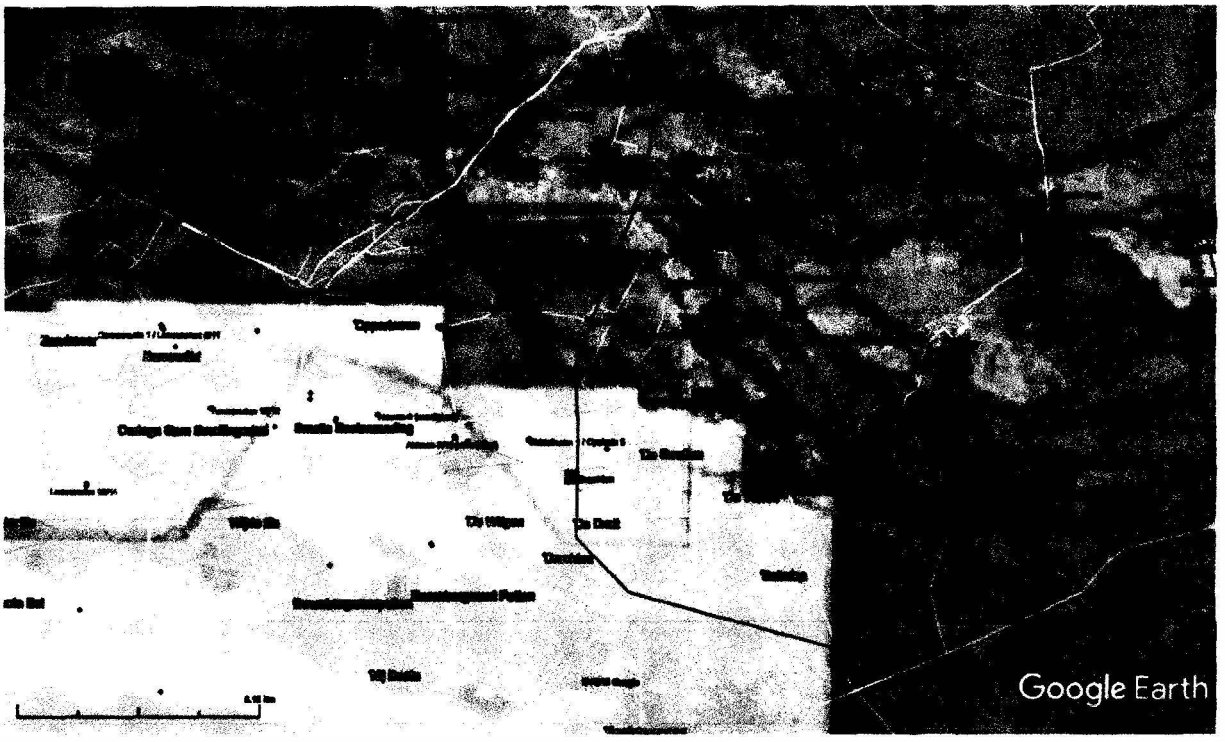

afbeelding 2 ondergrond westelijk van Drachten met breuklijnen

afbeelding 3 ondergrond midden provincie Groningen met breuklijnen

26-10-17: seismologisch onderzoek. Ontploffing Smalle Ee als gevolg van verkeerd gebruik van dynamiet. In ieder geval bij 3 schade gevallen werden pas na tussenkomst wethouder/bestuurslid dorpsbelang schades vergoed.

- Vervelend voorgevoel al in het voortraject (of mijnbouwschade wel wordt vergoed)

- Krijgt boven gasbel wonende burger inzicht over onderzoeksresultaten, of wacht Vermilion op verplichte wettelijke termijn? (5 jaar)

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Ik wil niet telkens de angst voor een beving "in mijn achterhoofd hebben".

Kans op scheuren in mijn woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Ik wil weten aan welke woning een 0-meting voor mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want mijn woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Ik spreek voor mezelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Mijn huis staat hier al 25 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook mijn huis schade oploopt. Waarom moet ik dat zonder voordeel voor mij accepteren?
- Ik wil de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van mijn woning buiten mijn schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

- Er is nog geen wetgeving die garandeert dat ik mogelijke schade vergoed krijg.
- De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Ik heb op een van hen gestemd; mijn mening wordt door EZK genegeerd.

Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.

- Het beangstigt me dat mijn (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens mij als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.

In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.

- Ik word er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Ik verlies mijn vertrouwen in SodM. Die moet er voor mij zijn!

- Als gevolg van deze constatering blijkt dat Vermilion zich niet aan de wet houdt. Dit hoeven amateurs toch niet te bewaken? SodM merkt het niet eens op! De hoeveelheid gas die gewonnen wordt, wordt door instanties niet gecontroleerd. Het wordt alleen gerapporteerd door Vermilion zelf. Dit moet procedureel toch boven elke twijfel verheven zijn?
- Ik heb er moeite mee dat Vermilion zijn zelf opgepompte gasproductie moet bijhouden. Ik heb er geen vertrouwen in dat zij immer het juiste aantal kuub's rapporteert.

In Groningen blijken de meeste aardbevingen zich voor te doen op breuklijnen en het is in die provincie bekend waar die breuklijnen liggen.

- Ik wil als burger, levend rond de 38 Smallingerlandse putten, inzicht omtrent de geologische bodemgesteldheid, maar tot nogtoe krijg ik dat niet. Ik voel me onveilig. Ik voel me veiliger wanneer EZK deze gegevens publiceert, zoals toenmalig minister Kamp dat voor de Groningers heeft geregeld.

In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.

- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

- Het voelt voor mij onveilig dat mijn huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in mijn huis.

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

- Vindbaarheid documenten is slecht
  Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen
- Late publicatie
  De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd
- Onvolledige plan
  Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.
  Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.
- Informatieavonden sussende boodschap
  De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en

wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weggebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de mijnbouwbedrijven en het ministerie van EKZ.

- Ondoorzichtigheid plannen

  Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie

  Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

- Schademeldingsprocedure onduidelijk

  Er zijn meerdere loketten naar gelang de oorzaak (aardbeving vs bodemdaling). En daarnaast is er bovendien variatie in het leveren van bewijslast naar gelang de schade-oorzaak en ook de regio waar men woont. Bovendien kunnen betrokken instanties qua schade-oorzaak naar elkaar doorverwijzen waardoor het schadeproces intransparant en onverantwoord langdurig wordt. Of er wordt in het geheel geen schade uitgekeerd indien niet vastgesteld wordt wie de schadeveroorzaker is.

- Gebrekkige participatie Burgers

  In de eerste fase worden de winningsplannen door EKZ en het mijnbouwbedrijf afgestemd. Daarna volgt er een adviesronde van lagere overheden en belanghebbende organisaties zoals het Waterschap. Vervolgens wordt er een (voorlopige) goedkeuring door EKZ gegeven. Hierna pas krijgt de burger nog een mogelijkheid tot inspraak. Zoals in de praktijk is gebleken levert dit een zeer kleine kans op aanpassing van de plannen. Mijns inziens dient er overleg vooraf plaats te vinden. Het gaat immers om voor de burger om één van de belangrijkste zaken; zijn/haar Leefomgeving. De betrokkenheid van de bewoners is hierdoor gemarginaliseerd. Het vertrouwen in de winningsplannen en de gevolgde procedure is daardoor nihil. En daarmee staat door het ontbreken van een gevoel van serieuze inspraak het vertrouwen in de politiek steeds meer onder druk.

- Ingewikkelde vergunningsprocedure / Technische aard winningsplannen

  De winningsplannen (ondergronds) zijn van een dermate technisch niveau dat ze voor de gemiddeld ontwikkelde burger nauwelijks zijn te begrijpen. Daarnaast dienen ook de omgevingsvergunningen (bovengronds) mee in beschouwing te worden genomen. Een goed gefundeerde mening wordt daardoor lastig laat staan een adequaat onderbouwde zienswijze.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stel ik dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Ik stel dan ook dat deze ongelijkheid opgeheven dientte worden.

Ik mis in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vastte kunnen stellen, moet wat mij betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Ik doe dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluitte vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

24 DEC 2019

Drachten, 20 december 2019

Betreft: Zienswijze/bezwaar inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben het, als inwoner van het wingebied, niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen.

Als belanghebbende wil ik daarom onderstaand mijn zienswijze kenbaar maken:
Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn woning en woonplaats. Het gevoel van veiligheid in je eigen huis is één van de basisvoorwaarden van levensgeluk. Als er in de ondergrond van dat huis wordt geroerd is dit gevoel van veiligheid in het geding. De vergunning geeft onvoldoende duidelijkheid en zekerheid om het gevoel van veiligheid te borgen.

Gaswinning vindt plaats door boren in de grond. Dit leidt altijd tot bodemdaling en kan leiden tot schade aan onze huizen en de voormalige vuilstort achter onze woning. Door inklinking van de veengrond en door reeds lopende gaswinning, is bodemdaling al een probleem in dit wingebied. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. Ik ben van mening dat niet wordt voldaan, door zowel de Nederlandse overheid, de gemeente Smallingerland en Vermilion, aan het basisprincipe van goed huisvaderschap.

In Drachten ligt langs de Drachtstervaart, tussen het industrieterrein en de woonwijk, een geluidswal welke als buffer dient. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond, in de betreffende MER gekwalificeerd als gevaarlijk afval, die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer.

Onder de geluidswal is een tweede beschermlaag aangebracht omdat de folie aan de onderkant niet onderhoudbaar is. Naast een dikke folie van HDPE is er ook een laag Trisoplast toegepast. HDPE folie is hetzelfde materiaal als waar vuilniszakken van gemaakt zijn, maar dan aanzienlijk dikker. Trisoplast is een mengsel van een polymeer en zand. Als Trisoplast nat wordt, wordt het zo hard als beton. Mocht de HDPE folie dus gaan lekken dan fungeert de Trisoplast als achtervang. "Zo hard als beton" betekent dat deze ook kan breken/scheuren. Zowel Vermilion als de gemeente Smallingerland hebben aangeven in mails dat zij geen rekening hebben gehouden met de geluidswal.

De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerstgenoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

Vanuit uw instemmingsvoorstel komt onderstaande:

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. Ik verzoek de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit **winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen** gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld **Middelburen (Slochteren formatie)** om bodemtrillingen te veroorzaken **niet verwaarloosbaar** is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). Ik wijs u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Gelet op bovenstaande ben ik van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

24 DEC 2019

Plaats en datum: Oudega (Smallingerland) 19 december 2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer/mevrouw,

Wij zijn als inwoners van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** Wij verzoeken uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Onze belangen en onze motiveringn vindt u in onderstaand schrijven.

Wij hechten als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente.

Tevens is een gevoel van veiligheid in je eigen huis één van de voorwaarden is van levensgeluk. Wij weten dat de constructieve veiligheid in je huis in het geding is als er in de ondergrond van dit huis wordt geroerd.

Wij weten ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende willen we daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

- In Drachten ligt langs de rand van het industrieterrein De Haven aan de Tussendiepen een geluidswal welke als buffer dient voor de naastgelegen woonwijk de Drachtstervaart. Deze geluidswal bevat zwaar vervuilde grond die afkomstig is van de voormalige vuilstort gelegen aan de Drachtstervaart. Het afval van de vuilstort is jaren geleden ingepakt in een laag folie en verwerkt tot geluidswal met een lengte van ongeveer één kilometer tussen de woonwijk en industrieterrein De Haven. De betreffende geluidswal bevindt zich volledig boven het door Vermilion voor het eerst genoemde (dus nieuwe) gasvoorkomen van Opeinde-Zuid en zeer dicht bij het gebied van het gasvoorkomen Middelburen. Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8.

Als gevolg van mogelijke ongelijkmatige bodemdaling en de mogelijke bevingen van maximaal 2.8 op de schaal van Richter kan de folie waar de zwaar vervuilde grond in verpakt zit, gaan scheuren. Door infiltratie kunnen de in de vervuilde grond aanwezige chemische stoffen vrijkomen waardoor zowel de omgeving als het oppervlaktewater ernstig vervuild kan raken. In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018), maar ook in de adviezen in het ontwerp-instemmingsbesluit van 13 november 2019 wordt hier niets over geschreven. Hieruit concluderen wij dat er aangaande de voormalige vuilstort van Drachten geen risicoanalyse is verricht. Zowel het verzoek tot instemming winningsplan van Vermilion als het ontwerp-instemmingsbelsuit van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn niet compleet zonder een dergelijke risicoanalyse en om die reden verzoek ik de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

- Wij zijn van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. Wij zijn dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar mijn idee daarom zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar mijn idee onvoldoende mee gewogen.
- Wij verzoeken u de geschiktheid van het gebied, een veenweidegebied met diepte-ontwatering en daarmee gepaard gaande bodemdaling gebied, te heroverwegen, en te concluderen dat het gebied niet geschikt is voor een activiteit als gaswinning, nu de zeespiegel stijgt door klimaatverandering en de bodem in Friesland reeds zorgelijk aan het dalen is door andere ontwikkelingen, zonder dat de cumulatieve effecten hiervan voldoende inzichtelijk zijn gemaakt en de risico's van die cumulatieve effecten voldoende kunnen worden ingeschat en overwogen bij de besluitvorming. Omdat het veenweidegebied betreft, dat door diepte-ontwatering te maken heeft met bodemdaling, ben ik van mening dat het gebied niet geschikt is voor activiteiten die de bodem nog verder doen dalen, waaronder gaswinning.
- De gevolgen voor het waterwingebieden in Smallingerland zijn onvoldoende in beeld gebracht. Kans op vervuiling drinkwater en gevolgen voor voorraden grondwater is onvoldoende aangetoond omdat geen rekening is gehouden met onderling verbonden gebieden en breuk risico's van het aardoppervlak bij seismologische activiteit. Het opnieuw boren naar diepere gaslagen brengt onnodig seismisch risico met zich mee wat in potentie de veiligheid van de drinkwatervoorziening in gevaar kan brengen. Wij verzoeken de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.

- Het ontwerp instemmingsbesluit is strijdig met de mijnbouwwet. De actualisatie van het winningsplan heeft betrekking op het produceren van meer gas via het boren van een aftakking in een diepere gesteentelaag (te weten de Slochteren formatie) via enkele bestaande winputten van mijnbouwlocaties “Middelburen 1” (putten MBN-01, MBN-02 of OPE-03) en “Nijega 1/6/8 (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08)” of een geheel nieuwe boorput op één van de twee eerder beschreven mijnbouwlocaties van het Middelburen voorkomen. Dit is ongebruikelijk. Ook de Mijnraad, TNO en SodM zijn terughoudend in hun adviezen omdat er niet kan worden ingeschat of er sprake is van economisch winbare hoeveelheden waarbij tevens belangrijke gegevens over: diepte, dikte en kwaliteit van het reservoir (porositeit, permeabiliteit), saturatie, seismische snelheden, elektrische weerstand en dichtheid van het gesteente, de productiecapaciteit, ontbreken. Dit is aan te merken als niet planmatig en onvoldoende beoordeelbaar. Daarom verzoeken wij de minister niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Conform de Mijnbouwwet artikel 34 en 36 wordt een ontwerp instemmingsbesluit begeleid door een paragraaf ter voorkoming van risico's voor veiligheid en milieu. Gezien de vele incidenten, die in de mijnbouwindustrie de laatste jaren bekend zijn geworden, is het noodzakelijk dat de afwerking en de afdichting van het reservoir wordt verbeterd, waardoor de risico's worden geëlimineerd. De effecten van deze risico's laten zich samenvatten in de vorm van zinkgaten (ernstige lokale bodemdaling), explosies, brand en milieuverontreinigingen. De milieuverontreinigingen laten zich samenvatten in verontreinigingen van de bodem, drinkwater, grondwater en de atmosfeer. Methaanemissies in de atmosfeer hebben een 26 keer groter broeikaseffect dan eenzelfde emissie van het verbrandingsproduct C02. De verontreinigingen hebben hun oorsprong tijdens het boorproces van de put. Grote spoelingverliezen tijdens de boring zijn een indicatie van lekkagepaden langs de buitenkant van de put, die niet direct zichtbaar worden. De boring van Sleen-1 (1950) is een voorbeeld van de lekkage van delfstoffen vanuit het reservoir, die geresulteerd hebben in de blow-out tijdens de boring van Sleen-2 (1965). Deze blow-out staat bekend als de blow-out bij 't Haantje, waarbij een volledige boorinstallatie in de bodem is verdwenen. Meest recente verontreinigingen rond de putten nabij Monster, Annerveen-Schuilingsoord en de Wijk zijn nog meer voorbeelden van lekkage van delfstoffen langs de buitenkant van de putten. Soortgelijke incidenten hebben plaatsgevonden bij andere winningsvormen, zoals bij zoutwinning (Nedmag Kielwindeweer, Akzo Nobel Zuidwending, Hengelo en Winschoten) en Geothermie (Grubbenvorst). Gezien deze risico's verzoeken wij de minister daarom niet in te stemmen met dit winningsplan.
- Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. Wij stellen dat het inschatten van risico’s in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren wij tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico’s.

Vermilion heeft toegegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8

- Statistisch flinke kans op beving boezemt angst in, terwijl gaswinnen uit NL continentale plat geen beving op land veroorzaakt. Wij willen niet telkens de angst voor een beving "in onze achterhoofden hebben".

Kans op scheuren in onze woning bij 2,8 is mogelijk, maar met het ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

- Wij willen weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want onze woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.
- Wij spreken voor onszelf: ik wil een 0-meting, betaald door Vermilion. Onze huis staat hier al 110 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook onze huis schade oploopt. Waarom moeten wij dat zonder voordeel voor ons accepteren?
- Wij willen de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van onze woning buiten onze schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).
- 31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. Wij hebben op een van hen gestemd; onze mening wordt door EZK genegeerd.
- Wij hebben veel moeite met het "verdeel-en-heers" beleid van 2e Kamer. Afkeer politiek wordt gezaaid als gevolg van kleineren van burgers Groningen. Wij voelen ons de volgende burgers die niet gehoord wordt.
- Voorvallen in binnen- en buitenland wijzen uit dat schade zich decennia na boring kunnen openbaren.
- Het beangstigt ons dat onze (klein)kinderen last kunnen krijgen van een - niet bewezen - onberispelijke put. De SodM moet namens ons als burger toch minimaal aan Vermilion een onderzoek daartoe eisen, procesbewaking door SodM zelf.
- In het grensgebied van Friesland, Overijssel en Drenthe blijkt Vermilion in 2018 veel meer gas heeft gewonnen dan het winningsplan toestond. Amateurs bewaakten via output van Vermilion zelf de productie en bleken op hogere productie uit te komen dan mocht.
- Wij worden er in de kern zenuwachtig van wanneer Vermilion meer gas sneller wint, waardoor de kans op bevingen toenemen. Wij verliezen onze vertrouwen in SodM. Die moet er voor ons zijn!
- In het winningsplan verwoordt Vermilion dat ze de optie openhoudt een side-track/aftakking te realiseren om voorkomens te exploiteren die onder de huidig beboorde putten liggen.
- Ik krijg een zeer onprettig gevoel dat men bijvoorbeeld op 200 meter diepte in een mogelijk lekkende put een aftakking maakt. Ik wil dat SodM regelt dat de putten van waaruit een side-track zal worden geboord eerst controleert op onberispelijke cementatie (en dat Vermilion daarna pas 'akkoord' krijgt).

- Goed water is van levensbelang. Omdat Vitens-drinkwaterbron 'Noordbergum' steeds meer verzilt, krijgen wij een onprettig gevoel over de kwaliteit van mijn toekomstig drinkwater. Het lijkt me, drinkwater gaat toch vóór gaswinning?
- In onze gemeente zijn in het verleden 38 putten geslagen, maar nadien is er nog geen enkele onderzocht of deze lekt of niet.
- Wij voelen onx onveilig met deze situatie, want er is geen zekerheid dat er rond onze huis geen sink-hole (zinkgat) ontstaat.
- Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.
- Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie. Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.
- De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

In het kader van gelijke behandeling stellen wij dat het niet correct is dat inwoners van het Groninger gaswingebied hun mijnbouw gerelateerde schades kunnen verhalen middels het bewijsvermoeden van de "omgekeerde bewijslast". Deze omgekeerde bewijslast geldt op dit moment niet voor de bewoners van gaswingebied **Opeinde-Zuid en Middelburen**. Wij stellen dan ook voor dat deze ongelijkheid opgeheven dient te worden. Tevens missen wij in het ontwerp instemmingsbesluit de vaststelling van een nulmeting vooraf van elke woning en elk opstal in het wingebied. Om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen en opstallen in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen, moet wat ons betreft bij elke woning in het wingebied een nulmeting plaatsvinden.

Wij doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluit te vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit mijn omgeving.

Handtekening:

Naam:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

24 DEC 2019

Betreft: Zienswijze op ontwerpinstemmingsbesluit gaswinningspan Opeinde-Zuid en Middelburen

Opeinde, 19 december 2019

Beste mensen,

Tot onze grote schrik en verontwaardiging gaat, ondanks de ingezette energietransitie, het gaswinnen uit kleine velden versterkt door. Tot onze verontwaardiging omdat u als volksvertegenwoordiger alle bezwaren van de hele gemeenschap (gemeente, waterschap, omwonenden) gewoon naast u neerlegt en door gaat met het toestemming geven aan een buitenlandse bodemschatdelver om ons hebben en houden te misbruiken en te vernielen.

Te vernielen omdat u weet dat het twee gasvelden betreft, waarvan door TNO is aangegeven dat de kans op schade 42 % is bij de verwachte aardbeving van 2,8 op de schaal van Richter.

De kans op schade is 42 % en er is geen sprake van een goede schaderegeling. Bij een groot infrastructureel project van onze eigen overheid wordt van alle objecten in het risicogebied een nulmeting gemaakt en later wordt gecontroleerd of er afwijkingen zijn. In dit geval is er van 100 objecten een nulmeting gemaakt. Nu is al duidelijk dat op grond daarvan geen schade zal worden vergoed omdat er geen duidelijke koppeling is aan het referentieobject met andere objecten.

Ook is hier geen sprake van omgekeerde bewijslast bij schade waarbij de delfstofwinner moet aantonen dat de schade niet door zijn activiteiten zijn ontstaan. Het gelijkheidsbeginsel wordt hier met voeten getreden omdat in provincie Groningen daar juist wel sprake van is. U geeft als overheid toestemming aan een buitenlandse partij (Vermilion) om schade te berokkenden aan eigendommen van derden. Bent u als overheid dan niet ook zelf verantwoordelijk voor de ontstane schade?

Het winnen uit kleine gasvelden veroorzaakt bodemdaling. BV Nederland is bezig met bescherming tegen zeespiegelrijzing (HWBP). Waarom wordt de winning op het vaste land niet stopgezet en wordt ingezet op winning uit de Noordzee? Een beetje bodemdaling daar scheelt in de zeespiegelrijzing en enorm in de kosten van herstel op het vaste land. Is daar wel eens over nagedacht?

Vanuit Den Haag wordt de periferie (het Noorden) opgezadeld met veel zorg, verdriet, schade en kosten. Waarom vindt er geen wetwijziging plaats die maakt dat (vooral) buitenlandse bedrijven geen bodemschatten meer kunnen winnen in Nederland. Als het niet meer profijtelijk is verdwijnen zij immers en wij blijven zitten met de schade.

U begrijpt dat een instemming met het plan van Vermilion een heilloze weg is. Ik verzoek u dan ook op uw schreden terug te keren en geen toestemming te geven voor winning. Alleen al het ter inzage leggen van ontwerpinstemmingsbesluit zorgt al voor slapeloze nachten. Het gedrag van Vermilion bij o.a. Zandhuizen/Noordwolde is immers tekenend voor hoe het ook in Opeinde en Nijega zal gaan.

20 december 2019

Aan het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat,
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen,
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

24 DEC 2019

Onderwerp: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Opeinde-Zuid & Middelburen

Geachte Minister en Staatssecretaris van het Ministerie van EZ en K.

Als bewoner van het gebied waar het in "Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen voor gaswinning" over gaat wil ik reageren met de volgende punten, zienswijzen en graag van u te zijner tijd een reactie, antwoord of te nemen maatregel van horen.

1. Ik denk dat u over het hoofd heeft gezien dat er in deze gemeente meerdere gasvelden liggen waar gas uit gewonnen wordt of gewonnen gaat worden. Wanneer uit verschillende gasvelden gas gewonnen wordt/gaat worden kan er door drukverschillen spanning in de aardkorstlagen ontstaan waardoor er trillingen of bevingen kunnen ontstaan die schade aan gebouwen, huizen kan veroorzaken. Ik acht het dan ook verstandig om bij de gaswinning daar rekening mee te houden en dat Vermilion Energy Netherlands B. V. bij optreden van schade aan (historische) gebouwen deze ruimhartig gaat vergoeden zonder dat de bewoners van de huizen en gebruikers van de gebouwen dat moeten bewijzen dat het door de gaswinning komt. Trillingen, aardbevingen kunnen ook wat inboedel betreft schade veroorzaken, denk aan glaswerk, porselein, aardewerk, aquariums, schilderijen e.d. Er moet een formulier komen waarop bewoners eenvoudig kunnen aangeven welke schade is ontstaan en welke herstelkosten er mee gepaard gaan en dat deze vergoed worden zonder een lange procedure. Bemens een meldpunt waar dit goed geregeld kan worden.

2. Door gaswinning kan het zijn dat de waarde van de opstallen, huizen en gebouwen gaat dalen omdat bekend is dat er aardbevingen kunnen voorkomen. Ook hier zal de Vermilion ruimhartig de waardevermindering van huizen moeten vergoeden.

3. De manier van aardgaswinning kan ook erg veel invloed hebben op wat er aan het aardoppervlak , oppervlaktewater en in waterhoudende aardlagen kan gebeuren. Het moet Vermilion verboden worden om met de manier van aardgaswinning door middel van fracking te werken. Op vele plaatsen op aarde waar met fracking gas is gewonnen zijn grote problemen ontstaan met vervuiling van oppervlakte water, water in waterhouden lagen waar (drink-) water uit gewonnen wordt of kan worden.

4. (Opstarten van) gaswinning levert geluidsoverlast, lichtoverlast 's nachts (nachtdieren en ander wild, natuur) en verkeershinder op. Het is aan te bevelen en te eisen dat geluidsoverlast, lichtoverlast 's nachts binnen de wettelijke normen moet blijven in sterkte en in tijdsduur. Een milieu effect rapportage (MER) moet geëist worden.

5. Doordat verschillende gasvelden worden gebruikt kan er ook verschil in bodemdaling plaatsvinden waardoor oppervlakte water en water in waterhoudende lagen verschillende niveaus gaan krijgen waardoor gebieden natter of juist droger kunnen worden. Een onderzoek daarin en het vaststellen van de nu heersende waterstanden moet plaatsvinden en dat schade door vernatting of verdroging ruimhartig door Vermilion vergoed gaat worden en dat degene die schade lijdt dat niet hoeft te bewijzen maar dat Vermilion moet bewijzen wat de oorzaak daarvan is.

6. Ik vind het niet van deze tijd, met e-mail als meest gebruikte manier van communiceren, dat alleen een geschreven brief als zienswijze in behandeling wordt genomen. De overheid zelf gebruikt ook (bijna) altijd digitale manieren (e-mail) van berichtgeving aan de burgers en instanties.

7. Ik kan nog wel even doorgaan .....

Hoogachtend

Aan: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

24 DEC 2019

Drachten, 17 december 2019.

Betreft: zienswijze c.q. bezwaar inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Ik ben als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 86 augustus 2018).** Ik verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Mijn belang en mijn motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Ik hecht als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn woning en woonplaats. Het gevoel van veiligheid in je eigen huis is één van de basisvoorwaarden van levensgeluk. Als er in de ondergrond van dat huis wordt geroerd is dit gevoel van veiligheid in het geding. De vergunning geeft onvoldoende duidelijkheid en zekerheid om het gevoel van veiligheid te borgen. Ik weet ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen. In het Groningse gasveld is het ontbreken van een adequaat handelingskader zelfs zover uit de hand gelopen dat dit voor betrokkenen tot ernstige financiële schade en grote gezondheidsproblemen leidt. In die mate zelfs dat de minister besloten heeft de betreffende winning te beëindigen. Ook bij deze voorgenomen winning ontbreekt vooraf de noodzakelijke duidelijkheid.

Als belanghebbende wil ik daarom mijn bezwaar c.q. zienswijze kenbaar maken

Vermilion heeft aangegeven dat er 42% kans is op kleine bevingen tot een kracht van 2,8. Feitelijk is een kans van 42% dat iets kan optreden groot. Een overheid die opkomt voor de belangen van de (zwakkere) burger zou bij een dergelijke grote kans op bevingen de vergunningsaanvraag moeten weigeren. Een betere formulering zou zijn: "er zullen bevingen optreden en de kans dat omwonenden deze bevingen zullen voelen en er schade aan bouwwerken ontstaat is zeer reeel". Gelet op de onzekerheden van de kennis over aardschokken in de ondergrond in Nederland en als gevolg daarvan optredende bevingsschade is voor de winning in Ternaard door de exploitant NAM recent aangegeven de exploitatie bij een beving boven de kracht van 2 te zullen stoppen, een dergelijke toezegging ontbreekt bij deze winning. Bij de constatering van deze grote kans van het optreden van aardbevingen en bevingsschade aan gebouwen hoort minimaal een adequaat

handelingskader hoe met omwonenden in het geval van bevingen wordt omgegaan. Hoe is de communicatie georganiseerd als er een beving zich voordoet? In plaats van reactief zou in de vergunningsaanvraag hierin proactief voorzien dienen te worden waarbij niet de aanvrager maar de bewoners centraal staat. Verder ontbreekt een protocol voor schadeafhandeling. Ik ga er van uit dat in het kader van gelijke behandeling met het Groninger gaswingebied de mijnbouw gerelateerde schades verhaald kunnen worden op basis van de "omgekeerde bewijslast". Het ontbreken van het expliciet opnemen van de omgekeerde bewijslast in de concept vergunning is een omissie die alleen al een weigeringsgrond voor de vergunningsaanvraag vormt.

Overigens ontbreekt in dit kader in het ontwerp instemmingsbesluit ook een nulmeting vooraf om mijnbouw gerelateerde schade(s) aan woningen, opstallen en overige bouwwerken in de toekomst "evident en aantoonbaar" vast te kunnen stellen.

Naast het ontbreken van een actief handelingsplan en schadeprotocol is er ook geen financiële voorziening met betrekking tot schadeafhandeling in de vergunning opgenomen. De ervaringen in het Groningse zijn dat zelfs bij een exploitant waar de Nederlandse staat sterk mee verweven was, het beschikbaar krijgen van de benodigde budgetten voor schadeherstel uiterst moeizaam is verlopen. En de schadebedragen inmiddels dermate hoog oplopen dat de exploitant de financiele afhandeling bij de overheid heeft gelegd. Neemt de overheid als vergunningverlener ook bij deze exploitatie de financiële verantwoordelijkheid voor de schadeafwikkeling van Vermilion over? Het kastje-muur effect en langdurige en onduidelijke procedures zijn helaas dagelijkse praktijk. De vergunning geeft hierin geen enkele invulling en waarborgt daarmee onvoldoende de belangen van de omwonenden. Bij een commerciële partij als Vermilion zou het realiseren van een schadefonds met een schadeprotocol minimaal in de vergunningsaanvraag geborgd dienen te zijn. De vergunning zou hierin dienen te voorzien maar schiet hierin jammerlijk tekort.

Gezien het bovenstaande verwacht ik van u dat het instemmingsbesluit vernietigt en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520) gedateerd 13 november 2019 zal gaan. In plaats daarvan roep ik u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit deze omgeving.

Met vriendelijke groet,

Aan Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen.
Postbus 248
2250 AE Voorschoten

24 DEC 2019

Opeinde, 19 december 2019.

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan , actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO/19125520) gedateerd 13 november 2019 door Vermillion Energy Netherlands B.V.

Geachte heer, mevrouw,

Als belanghebbende, bewoner en agrarisch ondernemer, heb ik bezwaar tegen de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).
Ik verzoek u uw voorgenomen instemmings-besluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gas / en of verhoging van de productie in te stemmen.
Door bovengenoemd plan heb ik te maken met overlappende bodemdalingsgebieden van verschillende voorkomens, resulterend in grotere bodemdaling.
BODEMDALING geeft een hoger waterpeil, beheersbaar houden betekent hogere waterschapslasten en verzilting van de grond, of natte weilanden met slechte vegetatie, daardoor moeilijker en slechtere voederwinning (meer krachtvoer nodig), door de trapgevoelige zode zal meer rundvee niet meer van de weidegang kunnen genieten. Ziektes o.a. LEVERBOT ,dodelijk voor hazen en reeën, bij runderen en schapen klachten als slechte conditie, verminderde melkgift, abortus en sterfte hebben dan vrij spel. Als agrariër maak mij hierover grote zorgen.
Ik vrees door inzakken van reservoir gesteente en drukdaling ZETTINGSVERSCHILLEN, resulterend in trillingen/bevingen mede versterkt door breuklijn bij voorkomen Middelburen.
Wat betreft de metingen van trillingen in mijn omgeving/gebied denk ik gezien de samenstelling van de grondlagen in voorkomen Middelburen dat er veel te weinig meetpunten/gegevens zijn!
De negatieve effecten van gaswinning in mijn omgeving/gebied zijn nu al zichtbaar, hoorbaar en voelbaar dit geeft schade aan mij eigendommen en een zeer onveilig gevoel.
Een door het Europese mensenrechtverdrag EVRM beschermd grondrechtrecht is:
"Ieder heeft recht op ongestoord genot van zijn eigendom".

In dit plan wil Vermillion de gasproductie optimaliseren door middel van wijzigingen in de bestaande putten, het boren van een side-track of een nieuwe put vanuit mijnbouwlokatie Middelburen-01 of vanuit mijnbouwlokatie Nijega 1/6/8.,om te komen in een "gesteentelaag"van het voorkomen Middelburen.
Alles is zeer wazig en vrijblijvend omschreven. Wat gebeurd er, waar en hoe en wat voor effect heeft dit alles op onze nationale grondwaterreserves. (Sterke AQUIFER in Middelburen)

Dit alles maakt dat ik mij grote zorgen maak ten aanzien van mijn/onze ALGEMENE VEILIGHEID, VEILIGE WATERWINNING, NATUUR en MILIEU voor nu en onze latere generaties, daarom nogmaals mijn verzoek uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen.

Met vriendelijke groet,

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

24 DEC 2019

Plaats en datum: Oudega, 16-12-2019

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw

Wij zijn als inwoner van het wingebied het niet eens met de uitbreiding en verlenging van de productie zoals voorgesteld wordt in de **actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen versie 4 (gedateerd 6 augustus 2018).** We verzoeken uw voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen en niet met de gewijzigde, langer aanhoudende gaswinning en/of verhoging van de productie in te stemmen. Ons beland en onze motivering vindt u in onderstaand schrijven.

We hechten als inwoner van Smallingerland veel waarde aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu binnen, op, onder en boven mijn gemeente. Daarnaast willen we ons veilig voelen in ons eigen huis. Dit gevoel van veiligheid is in het geding door uw plannen om de ondergrond van ons huis te ondermijnen met langer aanhoudende en/of verhoging van de gasproductie. We weten ook dat bewoners van huizen in Nederlandse wingebieden waar schade door mijnbouw is opgetreden geen logische en vlotte afhandeling van deze schade tot stand is gekomen.

Als belanghebbende willen wij daarom onderstaand onze zienswijze kenbaar maken:

We zijn van mening dat gaswinning niet bijdraagt aan een evenwichtig en gezond, schoon, natuurlijk- landschappelijk -, leef- en woonmilieu; integendeel. Daarom kunnen wij ons niet vinden in de conclusie van de ontwerpbeschikking, dat Vermilion de gaswinning mag uitbreiden in productiecapaciteit, tempo van winning en duur.

We zijn van mening dat de gezondheidsrisico's en effecten voor de leefomgeving onvoldoende duidelijk zijn en onvoldoende zijn meegewogen dan wel inzichtelijk gemaakt. We zijn dan ook van mening dat er onvoldoende informatie is opgenomen om de vraag te kunnen beantwoorden of het voorkomen van gezondheidsschade of de veiligheid al dan niet op onaanvaardbare wijze wordt aangetast. De gevolgen van gasboringen zijn onomkeerbaar en dienen naar ons idee daarom

zwaarwegend te zijn bij de voorbereiding van het instemmingsbesluit, maar is dat in de documenten en adviezen naar ons idee onvoldoende mee gewogen.

Ook zijn bij de risicobeoordeling de lange termijneffecten naar ons idee onvoldoende mee gewogen. Te denken valt niet alleen risico's en eventuele schade aan gebouwen, landerijen of infrastructuur door trillingen, bevingen of bodemdaling, maar ook aan mogelijke lekkage van hulpstoffen zoals chemicaliën en delfstoffen. Ook valt te denken aan gezondheidseffecten en risico's op langere termijn, door uitstoot, stress, slapeloosheid en zorgen.

Gas winnen is boren in de bodem en van boren komt schade. Gaswinning leidt altijd tot bodemdaling. Bodemdaling kan leiden tot schade aan huizen. Bodemdaling is al een probleem in het wingebied. Door inklinkend veen en door lopende gaswinning. Gaswinning gaat gepaard met inzet van chemicaliën. Niemand kan voorspellen wat op langere termijn de effecten hiervan zijn op bodem, water en natuur. We zijn van mening dat het voorzorgsbeginsel dient te worden toegepast en verzoek de minister dit ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

In het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) worden een aantal putten vermeld van waaruit Vermilion het gasvoorkomen Middelburen wil gaan winnen. In het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen (wordt bij het onderdeel 5.1 "Planmatig beheer" uitsluitend de winputten van mijnbouwlocatie Middelburen 1 (MBN-01, MBN-02 en OPE-03) beschreven. De mijnbouwlocatie Nijgega 1/6/8 met de bijbehorende winputten (NGA-01A, NGA-06 en NGA-08) plus de in het verzoek tot instemming (actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, dd. 6 augustus 2018) op pagina 12 beschreven boring van een nieuwe put ontbreken in het ontwerp-instemmingsbesluit. Tijdens de informatiemarkt van 28 november 2019 is uit de voorlichting van Vermilion duidelijk geworden dat Vermilion voornemers is een nieuwe winput aan te leggen op de locatie Nijega 1/6/8. Deze informatie komt dan ook in zijn geheel niet overeen met de stukken die door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat zijn aangeleverd. In de eerste alinea op pagina 21 van het ontwerp-instemmingsbesluit wordt overigens wel melding gemaakt van de mijnbouwlocatie Nijega 1/6/8. Het betreft hier de melding dat er een omgevingsvergunning voor deze locatie nodig is en ook door Vermilion is aangevraagd. Wat de status van deze vergunning is, wordt echter niet in het ontwerp-instemmingsbesluit beschreven. Gezien het voorgaande valt op te maken dat het ontwerp-instemmingsbesluit niet compleet is en om die reden verzoeken wij de minister het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

Veiligheid is naar ons indruk nu te veel bezien vanuit/gedefinieerd als calamiteiten en het aantal slachtoffers per aantal inwoners, en onvoldoende vanuit sluipende effecten op de langere termijn. We zijn van mening dat risico's meer zouden moeten worden bezien vanuit effecten op drink- en grondwater en gezondheid, en ook meer afgewogen zouden moeten worden tegenover reeds beschikbare alternatieven. Dit aangezien effecten van gaswinning onomkeerbaar zijn. Leveringszekerheid is naar ons idee ondergeschikt aan de garantie van veilig drinkwater, bodemdaling ten opzichte van de stijgende zeespiegel en gezondheid, eens temeer daar er voor de leveringszekerheid in toenemende mate alternatieven voorhanden zijn waarbij de risico's die gaswinning met zich meebrengt niet of minder spelen.

Op geringe afstand en deels overlappend liggen meerdere kleine gaswinningsvelden hetzij reeds in productie genomen hetzij nog plannen voor in productie name (o.a. Leeuwarden-Nijega en Leeuwarden 101). Daarnaast is een duidelijke overlap van de velden Opeinde-Zuid en Middelburen aanwezig. We stellen dat het inschatten van risico's in zijn geheel beoordeeld dient te worden door het SodM en TNO. Daarmee refereren we tevens naar onlangs bekend geworden lekkage uit velden in Groningen die voor extra mijnbouwschade hebben gezorgd. Het is op dit moment onvoldoende

bekend of deze velden op enigerlei wijze met elkaar verbonden zijn. Dit zou kunnen leiden tot een andere afweging van risico's.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.2 Bodemdaling: dat de bodemdaling door een samenstel van oorzaken kan resulteren in een daling van 9 tot 12 cm in het wingebied. Een behoorlijke daling. In absolute zin: beweging. En dat is beweging in onze bodem, de bodem die wij vast willen zien. We verzoeken de minister daarom het ontwerp-instemmingsbesluit te vernietigen.

U schrijft in uw ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen gedateerd 13 november 2019 in artikel 5.3 Bodemtrilling: Dat uit de Deterministische hazard analyse voor geïnduceerde seismiciteit blijkt dat het potentieel vermogen van gasveld Middelburen (Slochteren formatie) om bodemtrillingen te veroorzaken niet verwaarloosbaar is (deze is maximaal 2.8 op de schaal van Richter). We wijzen u erop dat ondanks deze verwaarloosbaarheid de geïnduceerde onrust in onze bodem in 14 februari 2003 in Rottevalle/Boelenslaan een magnitude van 1,8 en op 22 april 1999 Drachten/ Ureterp een magnitude van 1,0 heeft opgeleverd. Ervaring m.b.t. schade aan huizen, opgedaan in Groningse dorpen, leert dat er al schade aan huizen optreedt bij bevingen vanaf magnitude 1,8. De maximaal geïndiceerde 2,8 ligt daar ruim 50% boven.

Ook is vast te stellen dat er duidelijke congruentie in het breuklijnen-patroon ten Westen van Drachten is met het midden van de provincie Groningen. Wat in de provincie Groningen is gebeurd moge duidelijk zijn, dat mag nooit en te nimmer in onze omgeving plaatsvinden. Vermilion moet dan ook met onmiddellijke ingang afblijven van onze bodem.

Kans op scheuren in onze woning bij 2,8 is mogelijk, maar met ministerie is de afspraak gemaakt dat bij slechts 100 gebouwen een 0-meting nodig is.

We wilen weten aan welke woning aan een 0-meting mijn woning is gerelateerd. Meting is sowieso niet representatief, want onze woning kan op een breuklijn in de aarde liggen.

We spreken voor onszelf: we willen een 0-meting, betaald door Vermilion. Ons huis staat hier al zo'n 15 jaar probleemloos. Statistisch gezien wordt bij nieuwe boring de kans 42% dat ook ons huis schade oploopt. Waarom moeten wij dat zonder voordeel voor ons accepteren?

Daarnaast wil ik de kans houden om ooit te verhuizen, waarbij de waardeontwikkeling van ons woning buiten onze schuld om geen belemmering mag worden. Een Oost-Groninger heeft financieel gezien niet eens de keuze naar een ander deel van het land te verhuizen (maar zit vast).

Burgers boven beoogde nieuwe gasputten hebben geen voordeel aan winning onder hun huis; mogelijke nadelen worden niet automatisch vergoed.

Er is nog geen wetgeving die garandeert dat we mogelijke schade vergoed krijgen. De huidige regelgeving behelst dat – bij mogelijke schade – de burger moet aantonen dat de schade door Vermilion ontstaat. Vermilion hoeft niet aan te tonen dat zij niet schuldig is. (Irritant/omgekeerde wereld?)

31 leden van de gemeenteraad van Smallingerland (dus alle!) hebben in 2018 tegen nieuwe gaswinning gestemd. We hebben op een van hen gestemd; onze mening wordt door EZK genegeerd.

De bodemdaling in ons gebied beschrijft Vermilion op een – voor mijn gevoel - bagatelliserende wijze.

·Het voelt voor ons onveilig dat ons huis op een breuklijn kan liggen: indien er dan bodemdaling plaatsvindt als gevolg van extra gaswinning, dan kan er zelfs een breuk ontstaan in ons huis

De informatievoorziening schiet op de volgende punten te kort:

· Vindbaarheid documenten is slecht: Het is (bijna) onmogelijk om als gewone burger laagdrempelig aan de concrete winningsplannen te komen

· Late publicatie : De plannen worden pas gepubliceerd nadat het mijnbouwbedrijf en EKZ de plannen reeds hebben afgestemd

· Onvolledige plan : Bovendien laten de gepubliceerde plannen nog belangrijke onderwerpen open. Als voorbeeld geldt Actualisatie Winningsplan Opeinde Zuid en Middelburen (06-08-2018) pagina 19 waarin "mogelijke zijtakken" (sidetracks) worden vermeld zonder deze verder te concretiseren laat staan of dit definitief de winningsmethode wordt of dat dit nog een geheel nieuwe/gewijzigde methode wordt.

Kortom de burger weet niet exact hoe er gewonnen wordt. Op basis hiervan kan er geen voldoende gefundeerde risicoafweging worden gemaakt laat staan een concreet bezwaar worden ingebracht.

· Informatieavonden sussende boodschap : De toonzetting op dergelijke sessies is vooral gericht op "gaat u lekker slapen" en er zijn geen significante risico's. Als je boven een veld woont is dit toch even anders en wil je gedegen geïnformeerd worden over elk (extra) risico ongeacht de kans hierop. Immers de impact is groot mocht zich wel schade door bodemdaling of zelfs een aardbeving zich voordoen. Bovendien is de sluimerende angst hiervoor van grote invloed op de woonbeleving en dit hoeft niet zorgvuldig weg gebagatelliseerd te worden door belanghebbende partijen zoals de ~~mijnbouwbedrijven en het ministerie~~ van EKZ.

· Ondoorzichtigheid plannen : Velden die verderop gelegen zijn en niet direct in de buurt van de eigen woonplaats hebben ook effect op de bodemdaling. Door onduidelijke naamgeving van velden en putten is niet altijd even duidelijk welke velden in de buurt liggen en gevolgen hebben voor je eigen woonerf. Zo kan het voorkomen dat winningsplannen aan je voorbijgaan terwijl die toch van directe invloed zijn op je woonomgeving. Bijvoorbeeld Put Opeinde Zuid (Opeinde ligt 5 km buiten Drachten) terwijl deze ligt in een wijk van Drachten.

· Halen in plaats van brengen van belangrijke informatie : Als nietsvermoedende burger moet je zelf erg alert (via diverse media) zijn op mogelijk plannen rondom gas- en zoutwinning in je omgeving. Waarom is er geen informatieplicht waardoor de burger goed en volledig wordt geïnformeerd over de winningsplannen in zijn directe omgeving. Nu dient iedereen zelf zich hierin te verdiepen door informatie-avonden te bezoeken en winningsplannen op te vragen. Dit zou toch per adres door de overheid dienen te worden opgeleverd.

De ingewikkelde vergunningsprocedure en een gebrekkige manier van informeren van de burgers in het winningsgebied leiden tot een gevoel van onmacht. En het niet serieus nemen van de wezenlijke belangen die er spelen zowel in mentale als materiële zin bij de bevolking ondermijnen het gevoel van rechtszekerheid en hollen het vertrouwen in de democratie steeds verder uit door het ontbreken van voldoende inspraak. De gevoelige conclusies blijft over dat je als inwoner in een winningsgebied slechts de lasten mag dragen maar niet de lusten die in vooral in andere delen van het land worden geïnvesteerd.

We doen dan ook met nadruk een beroep op u, om het instemmingsbesluitte vernietigen en niet tot uitbreiding of verlenging van de gaswinning bij **Opeinde-Zuid en Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520)** gedateerd 13 november 2019 over te gaan. In plaats daarvan roepen wij u op, de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Handtekening:

Naam

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Inspraakpunt winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

Postbus 248

2250 AE Voorschoten

Naam:

Adres:

24 DEC 2019

Plaats en datum: Opeinde (Smallingerland); 20-12-2019

Betreft: Ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (kenmerk **DGKE-WO / 19125520** gedateerd 13 november 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

Geachte heer, mevrouw,

Als inwoner van het wingebied, waarbij de betreffende boorlocaties zich relatief zeer dicht bij onze woonplaats bevinden, hebben wij kennis genomen van het voornemen tot actualisatie van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen. Wij zijn het niet eens met het gewijzigde winningsplan zoals voorgesteld wordt in dit ontwerp instemmingsbesluit. Wij verzoeken u voorgenomen instemmingsbesluit te vernietigen. Ons belang en motivering vindt u in onderstaand schrijven.

Maatschappelijke effecten

Graag willen wij starten met een citaat vanuit een interview van minister Wiebes in het NOS Jeugdjournaal van 13 december 2019 betreffende het onderwerp klimaat en de klimaattop in Madrid. *"Ik vind het om te beginnen goed dat kinderen zich ermee bemoeien. Het klimaat is meer van hen dan van mij.... en daar staat een generatie op die zien dat dit nodig is, en dat vind ik heel goed."*

Geachte minister, dit geldt niet alleen voor de kinderen die zich hebben geroerd op de klimaattop, maar ook voor onze kinderen. Ook onze kinderen en de generaties na hen wensen wij een veilige leefomgeving. Naast het klimaat hoort daar ook een veilige leefomgeving zonder kans op bodemdaling/beving door gasboring bij, hoe minimaal deze ook ingeschat mag worden.

Met de actualisatie van het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen wordt de kans op een veilige leefomgeving voor ons, onze kinderen en hun leeftijdgenoten met hen, kleiner terwijl er betere alternatieven (zoals versnelde energietransitie, boren op veiligere locaties (Noordzee), waterstof) voorhanden zijn. We zien de wil om naar betere alternatieven over te gaan. Actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen is hiertoe ons inziens niet de juiste weg.

Gebruik van aannames en verwachtingen en onvoldoende samenhang tussen winningsbesluiten

Ten aanzien van de cumulatieve risico's van gasboringen op het gebied van bodemtrilling, bodembeweging en daaraan gerelateerde eventueel te ontstane (materiele) schades zien wij onvoldoende samenhang tussen het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen en bijvoorbeeld Ontwerp-instemmingsbesluit winningsplan Leeuwarden-101, kenmerk **DGKE-WO / 19241403** gedateerd 10 oktober 2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V.

Om deze zienswijze te bekrachtigen willen we dit relateren aan een tweetal citaten uit paragraaf 5.4 Schade door bodembeweging van het Ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen.

"Bodemdaling veroorzaakt meestal geen schade omdat de daling geleidelijk en gelijkmatig plaatsvindt."

"Gezien de indeling van de gasvelden Opeinde-Zuid en Middelburen in risicocategorie I volgens de SRA wordt onmiddellijke schade aan de openbare infrastructuur en bouwwerken als gevolg van seismiciteit ten gevolge van de gaswinning uit beide gasvelden niet verwacht door Vermilion. Het ontstaan van schade aan gebouwen als gevolg van de gasproductie uit de gasvelden OpeindeZuid en Middelburen wordt door Vermilion klein geacht."

Er wordt hier niet gesproken over de effecten die een combinatie van negatieve effecten van beide winningsplannen kunnen hebben. Het ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen op zichzelf is al opgebouwd uit terminologie zoals *"verwachtingen"* "meestal" (meestal is niet hetzelfde in geen enkel geval) en *"wordt klein geacht"*. Dit toont wat ons betreft aan dat het voorkomen van negatieve gevolgen van het winningsplan Opeinde-Zuid en Middelburen, laat staan een combinatie met boringen uit andere omringende velden, onvoldoende kan worden gegarandeerd. Wij zien derhalve onvoldoende bewijs dat de cumulatieve negatieve risico's van de gecombineerde winningsplannen voldoende zijn gemitigeerd.

Gelet op bovenstaande roepen wij u met klem op om het instemmingsbesluit Opeinde-Zuid en Middelburen, (kenmerk DGKE-WO / 19125520 te vernietigen. In plaats daarvan roepen u op het juiste te doen voor onze omgeving, namelijk de gaswinning ter plaatse zo spoedig mogelijk te beëindigen en met kracht in te zetten op het beëindigen van het winnen van fossiele brandstoffen uit onze omgeving.

Hoogachtend,

Ministearje fan Ekonomyske Saken en Klimaat

Postbus 248 2250 AE VOORSCHOTEN

24 DEC 2019

Ynspraakpunt: 'winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen'

16-12-2019

Betreft : 'zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520), gedateerd 13 nov. 2019, door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

EALA (m.o.w. Lectori Salutem)

foar de ontfanger fan dizze sjenswize

Ut in oersjoch fan alle boarringen yn hiel Nederlân blykt de gemeente Smallingerland (tenei: Smellingerlân) de meast beboarre gemeente te wêzen.

Gjin ferlet fan mear dus. Doe't de gemeente fia in (oanpassing yn it) bestimmingsplan nije plannen útslute woe mei riedsbrede ynstimming,

krige se fan 'e minister it lid op 'e noas.

Omdat Smellingerlân syn bewenners dus gjin beskerming biede kin tsjin mooglike skealike gefolgen fan – fuortsette – gaswinning, tsjinje wy dizze sjenswize yn.

Op persoanlike titel en as bewenners fan it boppeneamde wingebiet.

Z.02

Sjoen de onderfinings yn oare gaswingebieten, mei namme Grinslân, liket it ús tiid om alles yn it wurk te stellen om de risiko's fan 't winnen fan fossile brânstoffen sa gau mooglik te redusearjen ta nul.

Gjin of sa min mooglik yngripen yn 'e ondergrûn binne hjirby fan libbensbelang, sawol foar de bewenners as foar de bebouwing.

It giet foaral om feilichheid en wengenot.

Wy fersykje de minister dêrom net yn te stimmen mei boppeneamd winningsplan fan Vermilion, op grûn fan ondersteande arguminten.

- It winningsplan is basearre op te min kennis oangeande it karakter fan it gasreservoir, lykas kwaliteit, dikte en tichtens;
- risiko foar de sûnens fan minske en natuer as gefolch fan putlekkaazje en -fersmoarging;
- ontwerp-ynstimmingsbeslút liket ús net folslein sonder in MER-proseduere; dy wurdt wol frege foar minder yngripende oanslaggen op boppe- en/of ondergrûn;
- foarseine boaiemdelgong is 9-12 sm; hâldt yn: in sadanige beweging yn 'e ondergrûn as gefolch fan boaiemtrillings- dy't neffens de taljochting 'niet verwaarloosbaar' - binne, dat de skealike gefolgen foar wennings en opstallen net foar te kommen wêze sille; gjin fierdere boar- en gaswinaktivititen op termyn biede de bêste garânsje foar mijen fan skea;
- yn ús spesifike gefal is der 42% kâns op lytse bevings oant 2.8 op 'e skaal fan Richter, wylst 1.8 al brûkt wurdt as ondergrins by takenning fan skea; boppedat: der rint in breukline dwars onder Drachten troch, mei syn sikenhús, syn skoallen en fierdere foarsjennings, syn hannel en yndustry, huzen en flats mei – it alderbelangrykste – har tûzenen bewenners;
- noch in frij sterk risiko skûlet yn de yn foly ferpakte swiere smoargens fan it eardere stoart yn 'e gelûdswâl op yndustryterrein De Haven; dy lokaasje leit folslein boppe it 'gasvoorkomen van Opeinde-Zuid'; gjin ondersyk nei dien; finaal MIS! (sjoch folgjend punt);

- foar de sûnens fan minske en dier en de woltier fan 'e landerijen en de natuer kin soks bedriigjende en funeste effekten ha; dêrby referearje wy oan 'e brân yn 'e smoargensferwurkjende yndustry op datselde yndustryterrein, in tal jierren herwaarts;
- mooglik takomstige slachtoffers kinne tenearsten noch net bûten gas; ferlis dêrom nije winaktiviteiten nei de Noardsee, dêr't potinsjeel genôch gas sit en 'e minsken fan 'e fêste wâl by frijware bliuwe fan negative bywurkings;
- mei 't each op skea soe in nulmjitting yn alle gefal pleatsfine moatte.
- de gaswinningsmaatskippij – i.c.Vermilion – soe oantoane kinne moatte, dat de skea net troch him feroarsake is.

Om alle risiko's te mijen soe de gaswinning yn ús omkriten – en ek op oare plakken trouwens – sa gau mooglik ôfboud wurde moatte.

'Bij twijfel niet inhalen!' Dat soe it útgongspunt wêze moatte, ek by ditsoarte fan gaswinningsfoarnimmens. En der binne – seismyske en oare – twifels genôch....

Wy steane der dan ek by jo op oan om dat yn omtinken te nimmen by fierdere stappen.

As earste : dit ontwerp-ynstimmingsbeslút de nekke omdraaie.

Ta heil fan alle Smellingerlanners dy't dit oangiet.

Mei rju achtinge, (De Wylgen,

Ministearje fan Ekonomyske Saken en Klimaat

Postbus 248 2250 AE VOORSCHOTEN

24 DEC 2019

Ynspraakpunt: 'winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen'

DE WILGEN 16-12-2019

idem

Betreft : 'zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen (kenmerk DGKE-WO / 19125520), gedateerd 13 nov. 2019, door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

EALA (m.o.w. Lectori Salutem)

foar de ontfanger fan dizze sjenswize

Ut in oersjoch fan alle boarringen yn hiel Nederlân blykt de gemeente Smallingerland (tenei: Smellingerlân) de meast beboarre gemeente te wêzen.

Gjin ferlet fan mear dus. Doe't de gemeente fia in (oanpassing yn it) bestimmingsplan nije plannen útslute woe mei riedsbrede ynstimming,

krige se fan 'e minister it lid op 'e noas.

Omdat Smellingerlân syn bewenners dus gjin beskerming biede kin tsjin mooglike skealike gefolgen fan – fuortsette – gaswinning, tsjinje wy dizze sjenswize yn.

Op persoanlike titel en as bewenners fan it boppeneamde wingebiet.

Z.o.z

Sjoen de onderfinings yn oare gaswingebieten, mei namme Grinslân, liket it ús tiid om alles yn it wurk te stellen om de risiko's fan 't winnen fan fossile brânstoffen sa gau mooglik te redusearjen ta nul.

Gjin of sa min mooglik yngripen yn 'e ondergrûn binne hjirby fan libbensbelang, sawol foar de bewenners as foar de bebouwing.

It giet foaral om feilichheid en wengenot.

Wy fersykje de minister dêrom net yn te stimmen mei boppeneamd winningsplan fan Vermilion, op grûn fan ondersteande arguminten.

- It winningsplan is basearre op te min kennis oangeande it karakter fan it gasreservoir, lykas kwaliteit, dikte en tichtens;
- risiko foar de sûnens fan minske en natuer as gefolch fan putlekkaazje en -fersmoarging;
- ontwerp-ynstimmingsbeslút liket ús net folslein sonder in MER-proseduere; dy wurdt wol frege foar minder yngripende oanslaggen op boppe- en/of ondergrûn;
- foarseine boaiemdelgong is 9-12 sm; hâldt yn: in sadanige beweging yn 'e ondergrûn as gefolch fan boaiemtrillings- dy't neffens de taljochting 'niet verwaarloosbaar' - binne, dat de skealike gefolgen foar wennings en opstallen net foar te kommen wêze sille; gjin fierdere boar- en gaswinaktivititen op termyn biede de bêste garânsje foar mijen fan skea;
- yn ús spesifike gefal is der 42% kâns op lytse bevings oant 2.8 op 'e skaal fan Richter, wylst 1.8 al brûkt wurdt as ondergrins by takenning fan skea; boppedat: der rint in breukline dwars onder Drachten troch, mei syn sikenhús, syn skoallen en fierdere foarsjennings, syn hannel en yndustry, huzen en flats mei – it alderbelangrykste – har tûzenen bewenners;
- noch in frij sterk risiko skûlet yn de yn foly ferpakte swiere smoargens fan it eardere stoart yn 'e gelûdswâl op yndustryterrein De Haven; dy lokaasje leit folslein boppe it 'gasvoorkomen van Opeinde-Zuid'; gjin ondersyk nei dien; finaal MIS! (sjoch folgjend punt);

- foar de sûnens fan minske en dier en de woltier fan 'e landerijen en de natuer kin soks bedriigjende en funeste effekten ha; dêrby referearje wy oan 'e brân yn 'e smoargensferwurkjende yndustry op datselde yndustryterrein, in tal jierren herwaarts;
- mooglik takomstige slachtoffers kinne tenearsten noch net bûten gas; ferlis dêrom nije winaktiviteiten nei de Noardsee, dêr't potinsjeel genôch gas sit en 'e minsken fan 'e fêste wâl by frijware bliuwe fan negative bywurkings;
- mei 't each op skea soe in nulmjitting yn alle gefal pleatsfine moatte.
- de gaswinningsmaatskippij – i.c.Vermilion – soe oantoane kinne moatte, dat de skea net troch him feroarsake is.

Om alle risiko's te mijen soe de gaswinning yn ús omkriten – en ek op oare plakken trouwens – sa gau mooglik ôfboud wurde moatte.

'Bij twijfel niet inhalen!' Dat soe it útgongspunt wêze moatte, ek by ditsoarte fan gaswinningsfoarnimmens. En der binne – seismyske en oare – twifels genôch....

Wy steane der dan ek by jo op oan om dat yn omtinken te nimmen by fierdere stappen.

As earste : dit ontwerp-ynstimmingsbeslút de nekke omdraaie.

Ta heil fan alle Smellingerlanners dy't dit oangiet.

Mei rju achtinge, (De Wylgen,

4-2-2020

Geachte mr.

5 FEB 2020

Hierbij lever ik de door u op 22 jan. 2020 gevraagde vertaling aan van onze zienswijze d.d. 16-12-2019.

Wettelijk verantwoord.

Mijn vrees dat u – zoals verwoord in de op een na laatste alinea van uw brief – onze inhoudelijke punten misschien niet goed mee zou kunnen nemen in het besluit, is gering.

Voor iemand die meteen door had , dat de zienswijze in het Fries gesteld was, moet de tekst in grote lijnen redelijk helder zijn. Bij 't vertalen viel me namelijk een vrij sterke overeenkomst op.

Bovendien veronderstel ik – ook bij uw ministerie – een corps van taalgevoelige, begripvolle en intelligente dienaren, van de overheid en van het volk.

Ik hoop, dat die eigenschappen ook een voor ons gunstige uitwerking mogen hebben op het onderhavige besluitvormingsproces.

Bovendien dank ik u , cum suis eventueel, voor de aandacht en bied ik u mijn, lichte, verontschuldigingen aan voor het extra werk.

Eveneens met vriendelijke groet,

PS: en: 'Nocht oan 't wurk!' , Fries voor: 'Plezierige arbeid!'

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Postbus 2250 AE VOORSCHOTEN

Inspraakpunt : winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen

DE WILGEN (16-12-2019)

idem

Betreft: zienswijze inzake ontwerp-instemmingsbesluit actualisatie winningsplan Opeinde-Zuid & Middelburen (kenmerk DGKE-WO/19125520), gedateerd 13 nov.2019 door Vermilion Energy Netherlands B.V. (hierna: Vermilion)

EALA (Lectori Salutem)

Uit een overzicht van alle boringen in heel Nederland blijkt de gemeente Smallingerland (...) de meest beboorde gemeente te zijn.

Geen behoefte aan meer dus. Toen de gemeente via een (aanpassing in het) bestemmingsplan nieuwe plannen wou uitsluiten met raadsbrede instemming, kreeg ze van de minister het lid op de neus.

Omdat Smallingerland zijn bewoners dus geen bescherming kan bieden tegen eventuele schadelijke gevolgen van – voortgezette – gaswinning, dienen we deze zienswijze in. Op persoonlijke titel en als bewoners van het bovengenoemde wingebied.

Gezien de ondervindingen in andere gaswingebieden, met name Groningen, lijkt het ons tijd om alles in het werk te stellen om de risico's van het winnen van fossiele brandstoffen zo gauw mogelijk te reduceren tot nul. Geen of zo weinig mogelijk ingrijpen in de ondergrond is hierbij van levensbelang, zowel voor de bewoners als voor de bebouwing.

Het gaat vooral om veiligheid en woongenot.

Wij verzoeken de minister daarom niet in te stemmen met bovengenoemd winningsplan van Vermilion, op grond van onderstaande argumenten.

- Het winningsplan is gebaseerd op te weinig kennis aangaande het karakter van het gasreservoir, zoals kwaliteit, dikte en dichtheid;
- risico voor de gezondheid van mens en natuur als gevolg van putlekkage en -vervuiling;
- ontwerp-instemmingsbesluit lijkt ons niet compleet zonder een MER-procedure; die wordt wel gevraagd voor minder ingrijpende aanslagen op boven- en/of ondergrond;
- voorspelde bodemdaling is 9-12 cm; houdt in: een zodanige beweging in de ondergrond als gevolg van bodemtrillingen – die volgens de toelichting 'niet verwaarloosbaar' zijn – dat de schadelijke gevolgen voor woningen en opstallen niet te voorkomen zullen zijn; geen verdere boor- en gaswinactiviteiten op termijn bieden de beste garantie voor schadevermijding;

- in ons specifieke geval is er 42% kans op kleine bevingen tot 2.8 op de schaal van Richter, terwijl 1.8 al wordt gebruikt als ondergrens bij toekenning van schade; bovendien: er loopt een breuklijn dwars onder Drachten door, met zijn ziekenhuis, zijn scholen en verdere voorzieningen, zijn handel en industrie, huizen en flats met – het allerbelangrijkste – zijn duizenden bewoners;
- nog een vrij sterk risico schuilt in het in folie verpakte zware afval van de vroegere stortplaats, in de geluidswal op industrieterrein De Haven; die locatie ligt volledig boven het 'gasvoorkomen van Opeinde-Zuid'; geen onderzoek naar gedaan; finaal MIS! (zie volgend punt);
- voor de gezondheid van mens en dier en de welvaart van de landerijen en de natuur kan zoiets bedreigende en funeste effecten hebben; daarbij refereren we aan de brand in de vuilverwerkende industrie (toevoeging: de ATF) op datzelfde industrieterrein, een aantal jaren herwaarts;
- eventueel toekomstige slachtoffers kunnen voorlopig nog niet - buiten gas; verleg daarom nieuwe winactiviteiten naar de Noordzee, waar potentieel genoeg gas zit en waarbij de mensen van de de vaste wal gevrijwaard blijven van negatieve bijwerkingen;
- met het oog op schade zou een nulmeting in ieder geval moeten plaatsvinden;
- de gaswinningsmaatschappij – i.c. Vermilion – zou moeten kunnen aantonen, dat de schade niet door hem is veroorzaakt.

Om alle risico's te mijden zou de gaswinning in onze omgeving – en ook op andere plekken trouwens – zo gauw mogelijk afgebouwd moeten worden.

'Bij twijfel niet inhalen'. Dat zou het uitgangspunt moeten zijn, ook bij dit soort gaswinningsvoornemens. En er zijn – seismische en andere – twijfels genoeg....

We dringen er dan ook bij u op aan dat in overweging te nemen bij verdere stappen.

Als eerste: dit ontwerp-instemmingsplan de nek omdraaien.

Tot heil van alle Smallingerlanders die dit aangaat.

Met hoogachting, (De Wilgen,